

ANECDOTA

OXONIENSIA

CLASSICAL SERIES

PARTS 6-8

CA. 1000 ETC.

COM. FROM

CICERO

DIALOGUES OF

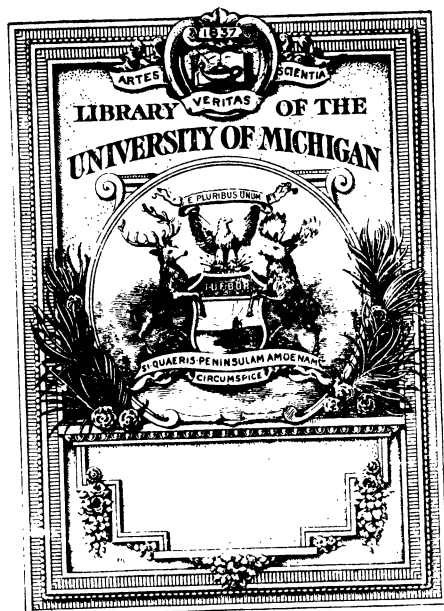
ATHANASIUS AND

ZACCHAEUS,

TIMOTHY AND AQUILA

805

A58

805
a58c

0426-451-100-100-2000
4000000

2
 0
 Երայգի Բեհեմեդ Բեհեմեդ
 առ թուրքի Երայգի Բեհեմեդ
 Երայգի առ թուրքի Երայգի
 առ թուրքի Երայգի առ թուրքի
 Երայգի

Ը Ռեպրիտանան աղյուսից յաղագս որոյ ատաղապի
 եացասել : Իմանաւ անկերոյ յատաղագրցն . ալլիւնն
 ասուն պատրաստուով թիւն . զի հասնալ ի սեղիւն
 ան-խաղապեան պարեալի : Իսկէ այս , յաղագս Զայ
 ձի . եկրոց . որն ասն Զ հմն լինին : որ էն իմացս իմոց
 ասուն զմեզիս : Բանքի բանոց եղկոյ . իրաց . ե ի
 անուն . ե Զայն . ե Զայն : Իմոց . ե թեպէս

Anecdota Oxoniensia

A COLLATION WITH THE ANCIENT
ARMENIAN VERSIONS OF THE GREEK TEXT

OF

ARISTOTLE'S CATEGORIES

DE INTERPRETATIONE, DE MUNDO, DE VIRTUTIBUS ET VITIIS

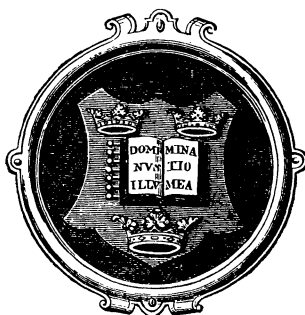
AND OF

PORPHYRY'S INTRODUCTION

BY

FREDERICK CORNWALLIS CONYBEARE, M.A.

Late Fellow and Praelector of University College, Oxford

Oxford

AT THE CLARENDON PRESS

1892

London

HENRY FROWDE

OXFORD UNIVERSITY PRESS WARFHOUSE
AMEN CORNER, E.C.

New York

112 FOURTH AVENUE

TO MY KIND ARMENIAN FRIENDS
ABGAR JOANNISSIANY
OF TIFLIS
AND
THE REV. FATHER KARÉKIN
OF VENICE
THIS STUDY OF THEIR ANCIENT LITERATURE
IS DEDICATED.

150890

CONTENTS

	PAGE
INTRODUCTION	i
TEXT :—	
The Categories	I
De Interpretatione	28
De Mundo	51
De Virtutibus	72
Porphyry's Introduction	76
APPENDIX I.	
On the Codex Ticinus	89
APPENDIX II.	
The Armenian Text	107

HEADS OF PROLEGOMENA.

- § 1. On scope of work and on necessity of starting from a pure Armenian text.
- § 2. Conditions on which value of a collation depends.
- § 3. Age and authorship of Armenian Version of Categories and 'On Interpretation.'
- § 4. Problems suggested by Armenian commentaries which accompany these treatises.
- §§ 5, 6. Evidence of style proves that the versions of treatises and commentaries were made together.
- § 7. Internal evidence as to date of these versions.
- § 8. Evidence of subscriptions in the Armenian MSS.
- § 9. List of the versions and commentaries attributed to David Invictus.
- § 10. Evidence of early Armenian writers, of Stephanus of Siunik and of Gregory Magistros.
- § 11. Who was David Invictus? Views of Valentine Rose.
- § 12. The evidence of the old Armenian 'Book of Beings.'
- § 13. Authorship of Armenian commentaries on the Categories and De Interpretatione an enigma. They are not to be ascribed to David Invictus. Character of these commentaries.
- §§ 14, 15, 16. Probabilities regarding these commentaries.
- §§ 17, 18. These commentaries along with the version they accompany at least as old as the fifth century.
- § 19. They are perhaps the work of a non-Christian school of early Armenian translators.
- § 20. Recapitulation of evidence. The affinity of the old Armenian text of the De Interpretatione to that used by Boethius.
- § 21. On the fidelity of the old Armenian Versions.

- § 22. On the Text of the Armenian Version of Categories and De Interpretatione.
 (α) On Venice Printed Text, and its Manuscript Sources.
- § 23. (β) On other Manuscript Sources. Paris Codices.
- § 24. Codices of Jerusalem.
- § 25. The Codex Ticinus of the University Library of Pavia.
- § 26. Contents of this Codex and characteristics.
- § 27. History of this Codex. Theseus Ambrogius.
- § 28. On version of De Mundo and De Uirtutibus. Imperfections of the Armenian
 Text and of the Manuscript Sources.
- § 29. Version of the De Uirtutibus.
- § 30. Version of the Isagoge of Porphyrius. Venetian and other Texts of it.
 Its age.
- § 31. On the version of David's Commentary on the Isagoge.
- § 32. Aim pursued in making these collations.
- § 33. Acknowledgment of help received in preparing the work.

PROLEGOMENA.

§ 1. THE following work is a collation with the ancient Armenian Versions of:—

- (1) The treatises of Aristotle upon the ten Categories and upon Interpretation. The Greek text used is that of Waitz, and all references to Greek Codices are based on his apparatus criticus.
- (2) The pseudo-Aristotelian treatises De Mundo and De Uirtutibus. The Greek text used is Bekker's, as printed in the Berlin edition of Aristotle.
- (3) The Isagoge of Porphyrius. The text used is that of Adolph Busse, published at Berlin, and references to Greek Codices are based on his apparatus criticus.

It will be noticed that the collation of the Categories and 'Upon Interpretation' is given in two halves, in a main text and in an appendix thereto, in such a way that both must be consulted by a reader anxious to know what reading of any particular passage is implied by the version. The reason of this inconvenient arrangement is that, after the main text was already printed, I chanced upon a manuscript of the version greatly superior to those which I had been able to use in preparing that main text. There was no other course open to me but to add in an appendix the critical gains resulting from an examination of this better Armenian text. Although the results printed in my main text are thus premature, I may at least hope to escape the charge of negligence of sources and of over-haste; for in preparing that main text, which occupies pp. 1-50, I had not acquiesced in the Venetian text of the version,—itself based upon three MSS. in the Library of

San Lazaro at Venice,—but had carefully collated the best MSS. preserved in the Bibliothèque Nationale in Paris, and in the Library of the Armenian Patriarch at Jerusalem, and had even satisfied myself that the MSS. of the Conventual Library of Edschmiadzin added nothing to the sources I had already consulted. I could not foresee that in Pavia I should after all find a manuscript text of my author, unique in point of age, authority, and literary interest.

§ 2. The value of such a collation as the following depends on the fulfilment of three conditions:—

- (1) The version must be ancient.
- (2) It must be so literal as really to reflect the Greek text from which it was made.
- (3) We must possess a *pure* text of the version, a text, that is, free from the corruptions of copyists and unimpaired as a witness by recensions of itself made in a later age.

Now the versions here collated of these several Greek texts are not all by one hand, nor are they all of the same age and authority. It is rather the case that, examined in respect of the three conditions above proposed as determining the value of their evidence, they fall into the three groups into which I have above separated them. In the rest of these prolegomena, each group has to be examined to see how it fulfils these several conditions.

§ 3. The Categories and De Interpretatione. As to the age and authorship of this version, the evidence is of three kinds and rests upon:—

- (1) Style and other internal indications.
- (2) Subscriptions in the MSS. themselves.
- (3) Citations in old writers and historical tradition.

The style in which this version is composed is unmistakably that of the first or golden age of Armenian literature, which was roughly coincident with the fifth century. In that century the Septuagint was rendered into Armenian along with the writings of such of the Greek

Fathers as were then popular in the orthodox church. The version of the *Categories* and *De Interpretatione*, like the rendering of the *Grammar* of Dionysius Thrax, is written in a Grecising style ; indeed it is little more than the Greek written with Armenian words. Not only each word, but the separate parts of the compound words, are rendered with the same slavish accuracy. The contemporary versions of the Bible and of the Greek Fathers are in a better style ; indeed, the Armenian Bible is entitled on purely literary grounds to take rank with our own or with Luther's Version. The question arises, why, being masters of an independent and pure Armenian style, did the translators of the fifth century yet render these treatises of Aristotle's in so slavish a manner ? Some Armenian critics argue that this Grecising style of translation was a later product of their Hellenic culture, and on that account postpone the date of the versions of Aristotle to the very close of the fifth or beginning of the sixth century. I fail to see any cogency in this argument. On the contrary, we might expect the independent style to be the later development of the two ; and on purely literary grounds I should be inclined to attribute these versions to the age of Prohaeresius, the Armenian Professor of Rhetoric at Athens, whose figure is so familiar to us from the pages of Eunapius.

§ 4. The other evidence must now be considered. In all the MSS., except a few comparatively late ones, the text of Aristotle is not given alone and continuously, but in short sections, each of which is followed by its appropriate commentary. The following questions then arise. Whose is this commentary thus preserved in Armenian ? Is it a translation of a Greek original ? If so, were the text and the commentary translated by the same hand and at the same time ?

§ 5. So far as the style is concerned we may ascribe the translation both of text and of commentary to the same hand. The slight differences of language between them may be explained on the ground that the text reflects Aristotle's Greek, while the commentary reflects a Greek original written at least seven centuries later than Aristotle. The citations also of the text embedded in the Armenian commentary agree on the whole with the version of the text, and, where they differ a little, we can suppose that the Greek commentator himself was not quoting his Greek

with strict accuracy. Indeed there is such a general correspondence between the Armenian text and the Armenian commentary, that it is not easy to conceive of their having been translated at different times and by different hands.

§ 6. Yet there are difficulties in this view. For example, in the *De Interpretatione*, p. 16a. 27, all the Armenian MSS. except the Codex Ticinus add after οὐδέν ἐστιν words equivalent to ἀλλ' ἕως εἰς κατὰ φύσιν φωναὶ γεγραμμένοι ἀλλ' ὅμως ὀνόματα οὐκ εἰσὶν. These words should certainly not stand in the text, since no Greek MS. contains them and the Pavia MS. rejects them. On the other hand the commentary seems to imply these words, for it runs thus: զի ըստ շարադրու[ծե] զանուանսն, այլ ոչ ըստ բնու[ծե] կամի գոլ բաղումս. յաղագս այսորիկ յառաջագոյն ասացաւ: Յիչէ սակայն և աստանօր զձայնս ոմանս լեալս՝ և ընդ գրով անկեալս, այլ սակայն ոչ ևս անուանս. This may be rendered thus: ὅτι κατὰ συνθήκην τὰ ὀνόματα ἀλλ' οὐ κατὰ φύσιν βούλεται εἶναι πολλὰ, περὶ τούτου προείρηται: ἀλλ' ὅμως μένεται καὶ ἐνταῦθα περὶ φωνῶν τινῶν γενομένων καὶ γεγραμμένων, ἀλλὰ μὴν οὐπω ὀνομάτων. This passage is in all the Armenian MSS., including that of Pavia. It cannot, however, be adduced as a proof that the Armenian text and commentary were translated independently of one another. That the interpolation must have crept into some Armenian texts of Aristotle from the commentary is clear from its absence from the Codex Ticinus; nor does the commentary itself necessarily involve a text in which the words stood. Even if it did, the inconsistency might have lain in the twofold Greek original of text and commentary.

§ 7. Assuming, therefore, that the version of the text is coeval with that of the commentary, can we fix the date and authorship of the latter? In these Armenian commentaries upon the *Categories* and the *De Interpretatione*, there are singularly few allusions of such a kind as to fix the date of the composition of the Greek original. There is one indication, however, of the date of the Version, which has been pointed out to me by my friend Dr. Baronean of Manchester. A certain Vardan is adduced in the commentary as a type of bravery; the Vardan thus referred to can hardly be other than the king of that name who perished in war against the Persians, A. D. 451. If, therefore, the name is not an

interpolation, the Armenian commentary, and the version of the text which coheres therewith, cannot be put back earlier than the middle of the fifth century.

§ 8. We come next to the evidence of subscriptions in the Armenian MSS. On this we can build little, for although in all later MSS. these treatises are stated to have been translated and commented upon by the great and unrivalled philosopher David, yet the MS. of Pavia, which far outweighs all the rest in authority, contains no such statement. In it the version and commentary are simply headed: 'the Categories of Aristotle,' and after the Categories follows, without the loss of any space and without any title at all, the version with commentary of the De Interpretatione. From the silence of this manuscript we might infer that the ascription of these versions and commentary to the great and unrivalled philosopher David was a comparatively late myth; and our inference is raised to a certainty, if we compare the Armenian soi-disant commentary of David with the commentaries entitled in the Greek Codices ἀπὸ φωνῆς Δαβίδ. These Greek commentaries of David are, at least so far as extend the citations of them in vol. 4 of the Berlin Aristotle, wholly unrecognisable in the Armenian commentary on the Categories and De Interpretatione.

§ 9. This conclusion is confirmed by the evidence of citations and references in early Armenian writers.

It is only late Armenian traditions, just as it is only subscriptions in the late manuscripts, which attribute to David Invictus the commentaries upon and the translations of the Categories and De Interpretatione. The same can be said of the last two of the following writings and translations, which we find in Armenian, all of them attributed to David Invictus:—

- (1) The Definitions of Philosophy written against Pyrrhon. This is known in Greek as τὰ προλεγόμενα τῆς φιλοσοφίας ἀπὸ φωνῆς Δαβίδ τοῦ θεοφιλεστάτου καὶ θεόφρονος φιλοσόφου¹.
- (2) A version of the Isagoge of Porphyrius and the commentary of David thereon.

¹ See Berlin Aristotle, vol. iv, p. 12, and Cramer's *Anecdota Parisiensia*.

- (3) A considerable fragment of a commentary on the Analytics of Aristotle. This version is made from a Greek commentary written, it would seem by the same David, in the fourth or fifth century.
- (4) The version of Dionysius Thrax with commentary. This seems to be by the same hand which rendered the Categories and De Interpretatione.
- (5) The versions of the so-called Aristotle De Mundo and De Uirtutibus.

§ 10. In the early part of the eighth century Stephanus of Siunik seems to have written a commentary upon the grammar of Dionysius¹, unless indeed we should take the evidence in the sense that the version of the Grammar was actually his, which seems impossible. In the same writer we find a definite reference to the Davidis Prolegomena². It is as follows: 'Of what kind then is our nature, we have learned in the most special way from the mighty David, who so stoutly combats the Academics and Pyrrhonists, who strive to destroy the essence of philosophy.'

We again meet with allusions to the several versions above enumerated in the first half of the eleventh century, in the correspondence of Gregory Magistros, allusions of such a kind as to prove that they were all of them in his day in circulation in Armenia. This Gregory received the title of Duke of Mesopotamia at the hands of Constantine Monomachus, and died in the year 1058. He mentions them in a letter sufficiently interesting to be quoted at length; it is addressed to his two pupils Basil and Elisha, and runs thus: 'I heard that our Vicar of God has given you Aristotle, and I desire you to send it to me; for it is meet that you should first study and wholly possess yourselves of grammar along with translation; and after this of rhetoric with complete division of the three heads. Next you should gain a knowledge of the definitions of both Plato and Aristotle, as well as of the Pythagorean determinations and maxims. But before that again you must be completely versed in the Old and New Testaments and in the mythology (or poetry) which

¹ Catalogue des anciennes traductions Arméniennes (siècles iv-xiii). Venice, 1889, by P. P. Carékin, p. 395.

² Histoire Littéraire de l'Arménie Ancienne (siècles iv-xiii). Venice, 1886, p. 301.

is spread over many and divers places. You should also, in a spirit of sound and fervent reflection, peruse the dialectical parts of Homer and of the afore-mentioned Plato; and likewise gain a knowledge of all other inventions and books, for a philosopher will claim knowledge and disavow ignorance in all subjects; especially in what is within reach of the four arts, arithmetic, music, geometry and astronomy. It is enough to have pursued these subjects so far. If the collection of Aristotle be that which is called "on the Heavenly Bodies and the Sphericity of the Earth," or "on the Ordinance of Life," in which he mentions also the analysis of qualities and classification of affections called reflective, then send it to me. But if it should be merely the treatise of Porphyry, defining in answer to the enquiry of Chrysaorios the five predicaments, which are the following: genus, species, differentia, proprium, accidens; or the eight, which are scope, utility, meaning of title, order, mode of teaching and so forth; or the ten categories of the Stagirite: substance, quality, quantity, relation, where, when, situation, having, doing, suffering—the like of all these I have no need to ask you to send me from afar; for these treatises have already been in my possession ever since I was a stripling.'

The above letter is to be found in a MS. collection of this writer's letters preserved in the library at Munich. On page 39 of the same MS. Gregory refers to 'the Athenian Categories,' by which no doubt he means those of the Stagirite; on page 235 he quotes the Isagoge, and on page 45 he cites the *Prolegomena Davidis*. There can be no doubt that this writer refers to these treatises in their Armenian and not in their Greek dress. It is significant that he does not mention David Invictus in connection with the versions of Aristotle. On p. 186 of this MS. he does indeed mention that he had found an ancient Armenian version 'of Olympiodorus whom David mentions¹'; and on p. 209 of the same Munich MS. he seems to refer to David in a passage in which he is asserting the claims of Armenian writers of Philosophy to be considered original thinkers and not mere translators of Greek books. We have seen that Stephanus of Siunik, three centuries earlier attributed the *Prolegomena* to David. We have already dwelt on the fact that the Pavia MS. does not mention David as translator or commentator. We

¹ I. e. in *The Prolegomena Davidis*, pp. 143 and 164 of the San Lázaro edition.

may infer that before the eleventh century the Versions of the Categories and De Interpretatione and the commentaries thereon were not known as David's.

§ 11. Who was this David whose name is borne by the Prolegomena Philosophiae and the Commentary of the Isagoge in Greek and Armenian alike? Of what race was he? When did he live and where?

Here are questions to which Valentine Rose believes that he has found a partial answer in a manuscript life of Saint David of Thessalonica purchased from the Blenheim Library by the Prussian Government and now in Berlin. From this tract, which Rose published at Berlin in 1887, we learn that David was a holy and ascetic man, a worker of miracles, who late in life went to Byzantium and there had an interview with the Emperor and Empress, on whom his age and sanctity made a great impression. Similar stories are told of the Armenian philosopher by native historians¹. We learn from them that David, after completing his studies at Athens, repaired to the Court at Byzantium and in the presence of the Emperor confuted the heathen philosophers. The interesting point, however, in regard to this Greek Saint is that even according to Greek accounts he was probably an Armenian. Thus Rose cites Johannes Moschi to the effect that this David was by race a native of Mesopotamia and in the Menologion of the Emperor Basilius a day in June is dedicated to the memory of 'our Holy Father David of Thessalonica who came from the East.' The Greek accounts, however, make no mention of the philosophical attainments of David which appear so prominently in the Armenian traditions; and Rose suggests that late in life David gave up the carnal pursuit of Pagan wisdom and betook himself to the self-mortifying life of the Christian ascetic.

§ 12. A more reliable answer is furnished by a treatise preserved in a manuscript at Edschmiadzin and called the *գիրք էսկաց* (the Book of true beings). This manuscript gives the subscription of an older book from which it was copied as follows:—'Mambre and Paulus and Abraham composed discourses full of no mean thoughts: and after a long time was written this book, just as God has handed it down unto us.

¹ Compare the account quoted in the History of Armenian Literature by P. P. Carékin of Venice, p. 299.

In this time, in the year, namely, of the Armenians 76 (= A. D. 629), I, Gourgén, chartulary of Great Armenia, and spatharius of the holy rulers of Pourh (*պահ*), was owner of this book. But it is to be noticed, in the ancient subscription of this book on true beings, that it was written, in a translation from Greek into Armenian by command of the Lord John Catholicos of the Armenians, of the Gabelenatzik (see Moses of Chorene, History Bk. 2, ch. 7), in the year of the Armenians 25 (= A. D. 578). This is testified to by Sarkis the Arabian, a bishop, with true testimony. Blessing, praise and glory and honour to Father, Son and Holy Ghost, now and for ever.'

Here then we have a Greek source rendered into Armenian as early as A. D. 578, but itself how much older we do not know; though from its contents its composition must be dated about 530 A. D. It is entitled: 'The controversy of the holy teachers of the Armenians, Moses and David, with the heretics who separated the natures'; and, as this title implies, the bulk of the writing consists of a long and tiresome anti-Nestorian argument supposed to have been delivered at the Council of Ephesus. This argument is preceded and followed by historical matter relating to the spread of the new Greek learning in Armenia. From the exordium we learn that David Invictus, called the philosopher, was one of five Armenian students, who were at the beginning of the fifth century sent, at the invitation of Theodosius, to Constantinople in order to study Greek and translate the Scriptures into Armenian. He was accompanied by Moses the Grammarian, Mambre the Philosopher, Abraham the Rhetor and Paulus. After a brief interlude of study at Constantinople, David was despatched by the Greek Emperor to Armenia, his native country, to superintend the refortification of Carni, near Erivan, an old strong place of which Tacitus relates the siege by the Romans, and which in the preceding century had been rebuilt by the Armenian King Tiridates. Returning thence to Constantinople David once more solicited the Emperor that he might be sent to study at Athens; his request was granted and he was installed at Athens along with his compatriots under the particular patronage and protection of the Emperor. There, by a strange anachronism he is made to consort with Basil of Caesarea and the Gregories. By Gregory of Nyssa and his brother Nazianzenus, the divine, David was actually invited to occupy

the chief professorial chair of Philosophy at Athens, and both he and Moses remained as teachers in Athens for a space of 30 years. Then followed their great refutation of Nestorius at Ephesus in A.D. 431, and their arguments then delivered form the bulk of the book. After the Council the Emperor sent them home, laden with presents—among which was a portion of the true cross—and armed with the many books which during their stay in Greece they had translated into their native language. Returning to Great Armenia they found their orthodox countrymen engaged in that death-struggle for their faith with Azkert, the Persian King, in which fell Vardan the Brave. This was in the year 451 A.D., twenty years later than the Council of Ephesus. ‘Then’ the narrative continues ‘Moses and David were anxious not to show themselves in the land of Armenia, but desired to live secretly and in hiding, because they were Athenians and already old, and the land of Armenia was undone. Moses disguised himself as a beggar and retired to a village in the plain, while his companions David, Mambre, Paulus and Abraham pushed on to Erivan, where they were honourably welcomed by the lord Giut an old fellow-student of Moses, and now Catholicos of the Armenians. Better days were in store for Moses also; he was sought for and found, and in spite of his protest, that he was now a stranger after so many years spent in Hellas, he was ordained an Archbishop. He forthwith began and wrote his history of Armenia, his exposition of Grammar, and also a hymnal for the use of the churches. Open teaching of his countrymen was denied him in that cruel time. David now wrote his book of definitions (*Prolegomena Philosophiae*) and also his exposition of Grammar, and they both opened the stores which they had so long before begun to accumulate.’

In this curious tract there are anachronisms arising out of the desire of its writer to minimise the intellectual indebtedness of the Armenians to the Greeks. But after discounting that, there is no reason to doubt that during the first half of the fifth century there lived an Armenian at Athens named David who was a professional teacher of philosophy. The story of his return to Armenia with Moses is also very probable. In the middle of the century the Persian rulers forbade Greek books and learning in Great Armenia, on political grounds, because they were

jealous of any alliance between a country in vassalage to themselves and the Greek Empire. This proscription of Greek letters checked and crushed Armenian literary development almost in its first outburst, but by severing the intellectual ties which bound the race to Constantinople and Athens, it contributed to found the independence of their national Church. The Greek Commentaries on Aristotle and on Porphyry which we have under the title ἀπὸ φωνῆς Δαβίδ may very well be the work of this Armenian teacher who spent 30 years in Athens between 406 and 451 A.D.

§ 13. But the Commentaries upon the Categories and De Interpretatione remain an enigma. In the hope that some Aristotelian may be able to identify them I now append some specimens of it. In my rendering of it I set a note of interrogation where I am not certain of the meaning and leave blanks where the text is broken.

BEK. ED.

PAGE.

- 1 a. 1. ὁμώνυμα γίνεταί κατὰ δύο τρόπους, κατὰ τύχην ἢ κατὰ διάνοιαν. διάνοια δὲ κατ' ἀξίωμα (?), κατὰ μνήμην, κατ' ἐλπίδα, κατ' εὐχὰς, κατ' εἰκόνα, καθ' ὁμοιότητα ἢ κατὰ συζυγίας στέρησιν ὥσπερ μονοχίτων . . . ὥσπερ ἀθλητής.

Compare the above with the 'Anonymi in Aristotelis Categorias Paraphrasis,' published among the Commentaria in Aristotelem Graeca, vol. xxiii. part ii, pp. 1, 2. The Armenian seems to be the barest summary of that paraphrase. Compare also the Berlin Aristotle, vol. iv. p. 42 b. 13 in a Scholium of David: 'φέρει εἴπωμεν τὴν διαίρεσιν τῶν ὁμωνύμων. τούτων τὰ μὲν εἰσιν ἀπὸ τύχης.' But note that what follows in the Greek is very diffuse and unlike the Armenian.

BEK. ED.

PAGE.

- 1 a. 6. συνώνυμα δι' ἐκεῖνο λέγεται, ὅτι εἰ καὶ διαφορὰ ἐν τοῖς ὀνόματος μορίοις, ἐν καὶ ταῦτὸ σημαίνει κατὰ τὸν τῆς οὐσίας λόγον, ὥσπερ ἀφ' ἐνὸς καὶ πρὸς ἕν.
- 1 a. 12. διασαφεῖ τὴν παρωνομασίαν κατὰ τρεῖς τρόπους· τὸ συμφωνεῖν μὲν τὸν πρῶτον φθόγγον, διαφέρειν δὲ τὴν ὑστάτην συλλαβήν. ὅρισμος (?) τοῦ πράγματος, σπουδαῖος καὶ σπουδαιότης.
- 1 a. 16. ὡς διπλοῦ ὄντος τοῦ λόγου, τὸ μὲν γὰρ ἐν διανοίᾳ, τὸ δὲ ἐν προφορᾷ.

τὸ προφορᾷ μὲν, ἔστι φωνὴ σημαντική· τὸ δὲ διανοίᾳ, νόημα καὶ εἰκὼν πραγμάτων. Ἰστέον ὅτι οὐκ ἀεὶ αἱ φωναὶ ἢ νοήματα ἔπονται πράγμασιν· ἀλλὰ ἐνίοτε τὰς φωνὰς μὲν συμβαίνει εἶναι ἀπλᾶς, τὰ δὲ νοήματα σύνθετα· οἷον τρέχω ἢ ἀναγιγνώσκω· ἐνίοτε δὲ αἱ μὲν φωναὶ συνθέται, τὰ δὲ νοήματα ἀπλᾶ· οἷον εἴ τις εἴποι ἄνθρωπον ζῶν, λογικὸν θνητόν· ἀλλ' ἔστιν ὅτι αἱ τε φωναὶ ἀπλᾶ καὶ τὰ νοήματα· οἷον Σωκράτης ἢ Ὅμηρος. ἔστι δὲ καὶ ὅτι αἱ τε φωναὶ συνθέται καὶ τὰ νοήματα· οἷον Σωκράτης φιλοσοφεῖ ἢ Ὅμηρος ποιεῖ.

With the above compare the Anonymi Paraphrasis p. 5, ll. 2-15.

Let us omit a few intervening scholia and translate the Commentary on the Categories l b. 25-2 a. 10. To save trouble I render it into English, occasionally using the Greek form of a technical phrase:—

BEK. ED.

PAGE.

l b. 25-2 a. 10. 'He takes in hand the second classification of beings, as we called it above. At present he does not go into the ten genera, because he before divided (beings) into two: into substance (οὐσία) and into accident (συμβεβηκός). Substance is of a single kind (ἀπλᾶ τὸ εἶδος), but not so accident. Rather this is multifarious (πολύτροπον); and in order according to the kinds which naturally belong in it (κατὰ τὰ ἐν αὐτῷ πεφυκότα γένη) does he make division of it. Of these kinds the names differ, but the substance is one. If then all are put together, they make up the number ten; from which fact, as we said before, our treatise received its title.

'We must make up our minds that what he says, the words namely: τῶν κατὰ μηδεμίαν συμπλοκὴν λεγομένων ἕκαστον ἤτοι οὐσίαν σημαίνει ἢ ποιόν or some other of the ten categories, that we must needs subject these words to an examination not of their sounds only, but of the thoughts they contain. For if we follow the mere sounds, we shall not with any the more exactitude know the manner of the saying. To take an example—τρέχω, here is a simple sound. But the thought contained is complex. For it contains within itself the pronoun, e.g. 'I,' since it makes no difference whether we say τρέχω or ἐγὼ τρέχω. In the same way if anyone should

think of (the word) *μουσικός*, as meaning a single thing, because the sound is single. For it does not really mean a single thing (*ἐν τι*). For if you examine what *μουσικός* is, you will find two things, and not one. For *μουσικός* means a man skilled in musical sounds. Consequently *μουσικός* consists of man and of art together, and is clearly therefore two and not one. But if anyone chooses to say: "Why did he take such an example?" let him know that he did not himself for his own instruction (*κυρίως*) use examples at all, but merely that he might be easily understood by learners. Such words as these he appends (?). He mentions affirmation and negation—at once, wishing to inform us (?). For he is pleased to omit for the present about premiss. For it is necessary that every affirmation and negation should be a syllogistic premiss, and that a premiss should be either true or false. Consequently affirmation or denial will either be true or false, as he himself said.'

This extremely simple commentary is unrecognisable among the scholia on this passage which are given in the Berlin Aristotle, vol. iv.; among which scholia are given extracts from the Greek Commentary of David.

Let us take one more example of the Armenian commentary, that which expounds the opening words 16 a. 1, 2 of the De Interpretatione. It is as follows:—

'We stated once before, that the aim of the whole of this logical treatise is to arrive at demonstrative syllogisms. But, since there are many fallacies in syllogisms, we must be acquainted with each of them. For, through a knowledge of the others, we reach the demonstrative syllogism. But it is impossible to recognise either one or the other of the said syllogisms, unless we first learn, what syllogism is. But syllogism itself involves premisses or propositions; and a premiss is either *καταφατικός* or *ἀποφατικός*, or is *λόγος τις*.

'It were best to begin with teaching about speech (*λόγος*) and its parts, and after that to pass to the teaching (*διδασκαλία*) of

premisses, which is what he himself does in this treatise. For in defining, *τί ὄνομα, τί ῥήμα καὶ λόγος*, he passes to the exposition of *κατάφασις* and *ἀπόφασις* and of *ἀποφαντικός λόγος*, of which premisses are made up.

‘But what will be the meaning of his opening words? For he says: *πρῶτον δεῖ θέσθαι*. We know that this word *πρῶτον* is used in two ways. Either in relation to someone, as for example that one must first read a particular poem and then examine its thoughts; or in relation to many, as if they should say, first before all one must possess Homer’s poems, and then after that all the others which follow; and this is the sense in which the word “first” is here used, in the sense namely of “before everything.” *Δεῖ* as if it were *πρέπει*. Now *δεῖν* is of two kinds, either *κατὰ τὸ ἀναγκαῖον* or *κατὰ τὸ χρήσιμον*. Here it is used in the former sense as equivalent to “it is necessary.” But *θέσθαι* again has three senses. Either as if in a place, as in a man or in a city; or as when we call by a name, for position (*θέσις*) is another phrase for calling by a name (? *ὀνοματόκλησις*); or as when we define. This was specially the sense which *θέσθαι* had for the ancients, and it is the one in which the philosopher here uses it, namely the sense of defining. Collecting then all our results, let us see what our exposition comes to. The words “*πρῶτον δεῖ θέσθαι*” may be set forth thus. Before all it is necessary to define what is a term and what a verb and so forth. For a knowledge of all these in the way of definition will assist us in our quest after premisses.

‘But why, we would know, in this place has the teacher observed one order, while in the sequel he arranges his teaching differently. Surely it is not according to their (? true) order that he has here ranked *ἀπόφασις* and *κατάφασις* and *ἀπόφασις* before *λόγος*. But because their confused nomenclature is in us a source of ignorance, for this reason he takes us into the midst and wishes by means of names familiar to us, such as are *λόγος* and *ὄνομα* and *ῥήμα*, to acquaint us with the extremes and manifest our ignorance of the mean. And that

the terms are out of order is quite clear, for he has set *ἀπόφασις* before *κατάφασις*, in order that we may not suppose that he is here proceeding *κατὰ τάξιν*, but only in the way which utility prescribes.

‘But to any one who should ask, why he only mentions the noun and verb and not also other parts of speech, it must be answered that it is so, because alone and in a paramount sense (*κυρίως*) the parts of speech are noun and verb; whereas, of the other parts usually so called in teaching children, some fall under the noun and others under the verb. Under the noun—as pronoun or adverb, for any one on examination will find it so. But the participle under the verb, while all the rest of them subserve various uses. Just as in a ship things have each their peculiar use, for example glue and flax for fastening, nails for rivetting the joints, red paint for decorating it; yet none of these are called the ship, but are catachrestically referred to the ship. So with speech, some elements serve to tie and pin together its component parts, as for instance the conjunction, some to complete it as the preposition; not in the way of making it more perfect, but as making it clear and illumining it have the other so-called parts of speech their several uses in respect of speech, though they should not therefore be considered really parts of it.’

The beginning of the above scholion resembles that of John Italus given in the Berlin Aristotle, vol. iv. 24 b. 30 ff. The disquisition on the use of *θέσθαι* echoes the more elaborate scholion of Ammonius printed in the Berlin Aristotle, iv. 98 a. 24 ff. The enquiry why Aristotle propounds in the order *ἀπόφασις κατάφασις κ.τ.λ.* the objects of his enquiry echoes, though it is not identical with, the commentary ad locum of Syrianus; for we read in the foot-note vol. iv. 99 b. of the Berlin Aristotle as follows:—‘Boeth. ii. p. 287: Syrianus vero, cui Philoxenus cognomen est, hoc loco quaerit cur proponens prius de negatione, post de affirmatione pronuntiaverit.’ Syrianus, so far as we can judge from Boethius’ reference gave quite other and deeper reasons than those which our Armenian commentator gives. Neither do the other references

to the lost commentary of Syrianus given in Boethius' commentary on the *De Interpretatione* tally with the Armenian Commentary.

§ 14. If the Armenian Commentary is not that of David, and this is certain, several allied questions arise regarding it. Is it a translation at all and not rather an Armenian Commentary written on a preexisting version of Aristotle's Text? If it be a translation of some Greek commentary, then was it made along with or before or after the version of the text was made?

That we have here a version from Greek seems certain on at least two grounds. Firstly, its style is unmistakably that of a version from Greek. Secondly, there are references in it to other books of Aristotle which were accessible to a Greek writer, but probably inaccessible—since they were never translated—to an Armenian writer composing a commentary in his own language. I give some examples of such references. In the § of commentary on 16 a. 3–9, in explanation of the words in l. 9: ἄλλης γὰρ πραγματείας, we read as follows:—

‘Πάλιν αὖ εἰπὼν περὶ σημείων, ἃ δὴ πραγμάτων ἢ νοήματος ἢ φωνῆς εἰς τὴν ἀρχὴν ἀνατρέχει ὅτι ὦν τούτων σημεία πρῶτων παθήματα τῆς ψυχῆς ταῦτα, οἷον εἰ ὅσα ὡσαύτως ἐνοήθη (οἱ ὅστις ὥσ. ἐνόησεν), ὁ τὰ νοήματα ἔχων, καθόλου κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τὸν τοῦ ἀρχέτυπου ἐκδέχεται τύπον ὅς ἐστι παθήματα, αὐτίκα ἀντιστρέφων τὸν λόγον, παντὶ τῷ ἔχοντι τοὺς αὐτοὺς τύπους καὶ νοήματα, οἱ αὐτοὶ εἰσιν ἀρχέτυποι πᾶσιν ἃ ἐστι πράγματα. ὥστε νοήματα καὶ πράγματα, ἃ δύνανται εἶναι τὰ αὐτὰ πᾶσι, φύσει ταῦτα ῥηθείη. αἱ δὲ φωναὶ καὶ γραφόμενα ἀδύνατα πᾶσιν εἶναι τὰ αὐτά. ἔνεκα τοῦ ὕστερον γενέσθαι τοῦτο καὶ ὅτι οὐκ ἐστι τούτου τοῦ τόπου ἡ περὶ τοῦ νοήματος ζήτησις, ἡναγκάσθη σμικρὸν τι λαβεῖν πρὸς τὸ χρησιμὸν αὐτοῦ. Τὴν δὲ τελειοτέραν διδασκαλίαν, ὅτι οἷον δὴ ὁμοιώματα ἂν εἴη τὰ νοήματα, ἐν τῷ τρίτῳ βιβλίῳ, ὅτε περὶ τῆς ψυχῆς λέξει, ῥηθήσεται. φυσικῆς γάρ ἐστι φιλοσοφίας ὥς οἱ περιπατητικοί, ἡ θεολογικῆς, ὥς οἱ πλατωνικοί, ἀλλ’ οὐχὶ ταύτης πραγματείας ἡ τοιαύτη θεωρία.’

Again in the Commentary on 16 a. 14–18 we read:—

‘ἀλλ’ ἐπειδὴ ἐζήτει περὶ ἀληθείας ἢ ψεύδους τῶν μερῶν τοῦ λόγου, ὅτι ὥσπερ τὰ νοήματα οὕτως ἔχουσιν αἱ φωναὶ, οὐ μόνον ἐνταῦθα, ἀλλὰ

καὶ ἐν τοῖς μετὰ τὰ φυσικὰ φησὶν οὕτως ὅτι τὰληθὲς καὶ τὸ ψεῦδος τὴν ἀρχὴν μὲν ἀπὸ τῶν νοημάτων ἔλαβεν, μετὰ δὲ τοῦτο καὶ ἐν φωναῖς ἀποφαίνεται. πράγματα γὰρ ἀδύνατα πρὸς οἰονδήποτε αὐτῶν σαλεύειν, ἀλλὰ τὸν αἰὲ χρόνον τὸ ἐν ἔχει ἀκινήτως. Διατάξας τοῦτο ὅτι τὸ ἀληθεύειν καὶ τὸ ψεύδεσθαι ἐν συμπεπλεγμένοις γίνεται, ἀλλ' οὐκ ἐν ἀπλαῖς φωναῖς, μετὰ τοῦτο μεταλλάττει εἰς διδασκαλίαν ὀνόματος καὶ ῥήματος καὶ τῶν ἄλλων, ὅσων ἐμέμνητο.'

So in § of commentary on 17 a. 1-15 Plato is referred to as holding the opinion that speech is in us φύσει, because it is the instrument of reason; and the argument of Aristotle is represented as being directed against Plato. Other passages might be cited in which Aristotle's other works are referred to in a way which proves the commentator to have been a Greek to whom they were accessible and not an Armenian paraphrast of an already existent version of the text.

§ 15. But if the latter alternative is rejected, how shall we explain: firstly, the general identity in form of citations of the text imbedded in the commentary with that text itself? For instance in the commentary on 16 a. 3-9 above cited the unusual reading *ὦν τούτων σημεία πρώτων* is repeated from the text. Secondly, how account for the entire absence of references to other commentators? For most commentaries of the fifth century abound with such references friendly or polemical. One can only account for the former circumstance by supposing that the text and commentary were rendered at one and the same time and by the same hand from a Greek original in which also text and commentary went side by side. The occasional slight differences of citations which exist in the Armenian may also have been in the Greek. For example the words 10 a. 25: *ῥερερε, ε. αηε ῥεεεεεεε ῥεεεεεεε* *ῥεεεεεεε* *ῥεεεεεεε* (= καὶ ἄλλος ἂν τις φανείη τρόπος ποιότητος), are cited thus in the accompanying commentary: *ῥεεεεεεε ε. αηε ῥεεεεεεε ῥεεεεεεε* *ῥεεεεεεε* (= καὶ ἄλλο ἂν φανείη εἶδος ποιότητος). Here we may merely have a piece of loose citation in the original Greek. Such cases might be multiplied indefinitely.

I have only chanced on one passage in the commentary, as to which one feels that it cannot be translation from the Greek, and in this case we may suppose the Armenian translator to have made so

obvious an addition. It refers to the words 10 b. 5-9 and is as follows:—

‘And secondly, although we may have the name of a quality (ποιότης) and though the man who is such (ποιός) may participate in the things (μετέχει τῶν πραγμάτων), yet the participation may not have a name formed παρωνύμως from the quality in question. As for example from *ἀρετή* (=ἀρετή) one is called *ἄνθρωπος* (=σπουδαῖος). For in the Greek tongue there is a quality called ἀρετή, but the corresponding “such” (ποιός) is not *ἀνθρώπος* (=virtuous), but *ἄνθρωπος* (=σπουδαῖος). Or rather, if you look out for a true equivalent, our word *ἄνθρωπος* is such¹. But in the Greek tongue σπουδή is not the original term used, so that a man is called σπουδαῖος because he has σπουδή, neither, although they have in use ἀρετή as the quality, is the person who owns the quality called παρωνύμως a man who is ἀρεταῖος, but you have one name for the quality, to wit, ἀρετή, and another for him that has it, to wit, σπουδαῖος.’

Cannot this passage be explained as a note added by the translator himself to clear up a passage in the text which would otherwise have been obscure to his countrymen?

§ 16. The other question regarded the absence of all references to other commentators. Can we explain this by supposing this to be a very early commentary? May not names of other commentators be absent from it, because the commentators in question had not yet written? It is impossible that this should be so, and if any significance be attached at all to such absence of references, it must rather be taken as a sign that the author of this commentary is expounding his text to pupils who knew nothing of other famous teachers like Alexander, Themistius, Maximus, Kallimachus, Olympiodorus; references to whom are frequent in the Armenian versions of David’s commentary on the Isagoge and Prolegomena, and in the fragmentary commentary on the Analytics. On such pupils learned references would have been thrown

¹ For *ἄνθρωπος* means brave rather than ethically virtuous, and *ἄνθρωπος* is a better equivalent for σπουδαῖος, for it means ‘careful, sedulous, anxious to do right.’

away. Perhaps then we have here an indication that the commentary was originally composed for the instruction of native Armenians.

§ 17. But in that case why should it have been first composed in Greek? It would perhaps meet all the difficulties, if we supposed that an Armenian teacher, living in Athens or Antioch or Caesarea and familiar with the rest of Aristotle's writings and with Greek philosophy in general, had translated the Aristotelian text, and at the same time written this commentary for the use of his compatriots who had not the same advantages as himself. We might then explain the version-like character of the Armenian as merely the style in which an Armenian, saturated with Greek learning, would write. He might even have composed it first in Greek and then turned his own Greek into Armenian.

§ 18. I cannot persuade myself that some such view is not the true one. We know for instance that Prohaeresios, the rhetor, teacher of Julian, of Basil and of Gregory Nazianzen, was an Armenian from the borders of Persia; furthermore that when he was professor at Athens 'all Pontus and the neighbouring nations, sent their scholars to him, admiring him as a peculiar ornament of their country (*ὡς περ οἰκέλον ἀγαθόν*)¹.' To him, with as much certainty as to any one, may be attributed these versions of Aristotle along with the commentary. Such a supposition harmonises well with the early tradition, which I have quoted, that David Invictus was senior to and as a teacher paramount over Basil and Gregory Nazianzen. May not Armenian tradition have confused Prohaeresios,—whose Armenian name we know not—and who actually taught these famous men, with David, author of the prolegomena and commentary on the Isagoge, who lived nearly a hundred years later?

§ 19. No importance can be attached to the absence in these commentaries on Aristotle of all references indicative of Christian authorship. Neither are they found in David's commentary on the Isagoge or in his prolegomena. But the absence of such references has its proper significance. It might appear that all these Armenian commentaries and versions were the work of a school of translators quite apart from and perhaps antagonistic to the school of SS. Mesrop and Isaac. How that school treated profane works in translating them into Armenian, we see

¹ See Eunapius. Life of Prohaeresios.

in the translation made by Moses of Chorene of the rhetoric of Aphthonius. In the latter version all the illustrations are drawn from the Bible and all allusions to Pagan mythology are carefully omitted.

§ 20. Let us recapitulate the evidence on various points.

- (1) That this Armenian commentary on the Categories and De Interpretatione is not by David Invictus. In proof of this we know (*a*) that the Greek commentary ἀπὸ φωνῆς Δαβίδ has nothing in common with it. (*β*) That the Prolegomena Philosophiae are ascribed in an Armenian book of the year 580 A.D. to David Invictus; while the work on the Categories and De Interpretatione is not. Similar evidence is furnished by Stephanus of Siunik, early in the eighth, and by Gregory Magistros early in the eleventh century. (*γ*) The MS. of Pavia, of unique authority in deciding such a question, does not mention David. The brief colophon at the end of the book in the first hand is merely to this effect: 'The wisdom of the master and text of the lovely wisdom, the teacher called deacon (Sarkavag), elaborated unto correctness of the letter. What was worthy he rendered without grudge and freely.' I take the above to mean that this teacher called Deacon was the copyist of the Pavia MS. and not the author of the commentary.

- (2) That the commentary was translated along with the text and not before or after it. Or if not a translation at all, then it was composed by the translator of the text, and went with it from the first.

This is almost certain because (*a*) all the MSS., the Pavia Codex among them, give the text and the commentary in alternate sections. (*β*) The style and wording of the two are too closely allied for them to have been written apart.

- (3) As to the date. This cannot be fixed with precision. (*a*) The reference to Vardan as the typically brave man points to the latter half of the fifth century. If we ascribe an earlier date we must set this reference down as a change wrought in the text by Armenian patriotism. (*β*) The best evidence

is that of the text of Aristotle reflected in the version. This text, especially in the case of the *De Interpretatione* where we can test it, is nearly allied to the text which Boethius used. Compare for instance the readings of the following passages: 16 a. 6; 16 a. 25; 17 a. 11; 17 a. 30 17 b. 7, 8; 17 b. 14; 18 a. 8; 18 a. 35; 18 b. 25; 18 b. 33; 18 b. 39; 19 a. 4; 19 a. 20; 19 b. 12; 19 b. 15; 19 b. 25; 19 b. 30; 20 a. 31; 20 b. 36; 21 a. 18; 21 a. 22; 21 b. 18; 21 b. 21; 23 a. 11; 23 a. 21; 23 a. 25; 23 a. 31; 23 b. 21; 24 b. 6; 24 b. 8. Karl Meiser, the editor of the accurate text of Boethius' Commentary, calls attention in Fleckeisen's *Jahrbücher* (vol. 117), to many characteristics of the Boethian text, which are attested also by the Armenian. There can be therefore no doubt but that the Armenian Version represents a Greek text of Aristotle at least as old as the fifth century. It may also be noticed that the Arabic version of the *Categories* edited by J. Th. Zenker, at Leipsic, in 1846, has some affinities with the Armenian. Zenker notes the variants implied by the Arabic at the foot of each page. The following are recognisable in the Armenian: 2 a. 5, add ἡ καταφάσει; 2 a. 38, omit κατηγορηθήσεται τὸ ζῷον; 3 a. 20, omit ὡσαύτως; 3 b. 26, omit γάρ; 3 b. 29, omit ἡ τριπλήχει; 3 b. 35, omit καὶ ἦττον; 4 b. 13, omit πάθους; 5 b. 8, καὶ καθ' αὐτὰ πόσα; 6 a. 22, πέντε ἢ τρία λέγεται; 8 b. 28, μονιμώτερον εἶ. κ. πολυχρονιώτερον; 9 a. 30, omit καὶ στρυφνότης. Most of these variants, however, appear in one or more of Waitz' MSS.

§ 21. Let us now consider how the versions collated in this work satisfy the second of the conditions specified in § 2, namely, that of being so literal as really to reflect the Greek Texts from which they were made. They all satisfy this condition in a very complete manner. The only exception is the rendering of the *De Mundo*, and most of the variations of that are corruptions due to its widespread use as a school-book. It is enough to quote the words of Adalbert Merx on this point. True, they were written about the Armenian Version of Dionysius Thrax, but they hold good equally of these versions; and in defining the proper way in which to make use of these Armenian versions they leave nothing to

be desired. I quote from Dionysii Thracis ars Grammatica, edidit Gustavus Vhlig. Lipsiae, 1883. Merxii disputatio De Interpretatione Armeniaca, p. lxiii :—

‘Iam qua ratione Armenius usus sit in interpretando Dionysio explanemus. Interpretis indolem facili negotio describeremus, si eum non verborum modo verum syllabarum fere ac litterarum tenacem diceremus, tamen exili hac definiendi ratione haud contenti satius duximus exemplo prolato demonstrare, quam inierit viam. Quod ubi lectores perpenderit bene intellegent quinam eius sit usus et quae auctoritas in exercenda re critica. Quem ad finem prima duo capita Graece et Armeniace descripturi sumus adiecta insuper enarratione singularum vocum, immo syllabarum Armeniacarum, ita concinnata, ut quoad fieri poterit littera litterae respondeat. Quam enarrationem Latinam, in qua perpendenda lectores rogo ut Ciceronis male sint memores, si quis cum textu Graeco contulerit, non poterit non intellegere satis accurate posse statui, quamnam lectionem Graecam Armenius expresserit.’

Instead of the chapter from the Grammar given by Merx let us take a passage from the De Interpretatione :—

17 a. 8.	Ἔστι	δὲ	εἷς	πρῶτος	λόγος	ἀπο-φαντικός	κατά-
	Է	է,	մի,	առաջին	բան	բաց-երևական.	ստոր-
	φασις,	εἶτα	ἀπό-φασις	οἱ δ' ἄλλοι	πάντες		
	ստոր[ծիւն,	այլա	բաց-ստոր[ծիւն:	իսկ այլքն	ամենեքեան,		
	συν-δέσμφ	εἷς	ἀνάγκη δὲ	πάντα	λόγον	ἀπο-	
	շաղ-կապաւ,	մի:	բայց հարկէ	զամենայն	բան	բաց-	
	φαντικὸν	ἐκ-ρήματος	εἶναι	ἡ	πτώσεως		
	երևական.	նարտա-բայէ	դու,	կամ	տապալմանէ:		
	ρήματος	καὶ	γὰρ	δ-τοῦ-ἀνθρώπου	λόγος,	ἐὰν	μὴ
	Է	քանզի	մարդոյն	բան,	[ծե	ոչ	
	τὸ-ἔστιν	ἡ	ἦν	ἡ	ἔσται	ἡ	ἄλλο
	դէն,		Է կամ	զեղիցին,	կամ	զայլ	իւն
	τῶν τοιούτων	προστεθῇ,	οὐ-πω	λόγος	ἀπο-φαντικός.		
	չպսպիսեացն	առդիցէ,	չԷ-Էս	բան	բաց-երևական:		

In his corresponding example from the Grammar of Thrax, Merx adds a Latin Version interlineally. I omit it, as it adds nothing to the force of the example. In the above extract, notice that the order of the Greek is kept, except,

- (1) in rendering δέ or γάρ; the former being rendered by *μὲν* or *καὶ* according as it has an adversative force or is merely equivalent to *καί*.
- (2) in rendering the article. In the Armenian the article is rendered by the suffix *ն*.

The changes in the Greek involved by the above version can be detected at a glance. They are the omission of *ρήματος*, of *ἡ ἦν* and the reading *ἄλλο τι τῶν τοιούτων* for *τι τοιοῦτον*.

And again, p. lxvii, Merx writes as follows :—

‘ Haec igitur est indoles interpretationis Armeniacae : Graeca, syllabam fere syllaba reddens, Armenius expressit, raro sensum respexit, particulas vero, quibus sermo eius patrii caret modo omisit, modo liberius reddidit. Moneo vero lectores, ne censeant voces ab interprete fictas in usum linguae non esse receptas, immo eodem modo uti insulae Latinorum interpretationes, qui *μετοχήν participium*, *αἰτιατικὴν accusativum*, *γενικὴν genetivum* reddere non erubuerunt, ab omnibus sunt receptae, ita et voces ab interprete grammaticae Dionysianae ad normam Graecam formatae deinde in numerum vocum usitatarum intraverunt. Iam si quis Armeniaca, nulla Graeci archetypi habita ratione, eo modo in aliam linguam transtulerit, ut quae in lexicis habentur vocabulorum technicorum explicationibus utatur, neque explicare dictionem et indolem Dionysii Armeniace redditi, nec rem criticam iuvare censendus erit. Eundem enim si recte intellexerit, sensum ex Armenia atque ex Graeco eliciet. Itaque ipsum textum Armeniacum in quamlibet linguam convertere omnino inutile est ; ea potius ratione Armenius est tractandus, ut singula verba ad textum Graecum accuratissime excutiantur.’

§ 22. The third condition proposed above in § 2 was that we should possess a *pure* text of the version. The texts of the Armenian Categories and De Interpretatione which I have collated and used are the following :

- (a) Printed. An edition of the philosophical and other works of David Invictus was published at Venice, A.D. 1833, by the Mechitarist Press. In this edition, pp. 359–408, is found the treatise on the ten Categories unaccompanied by the commentary. The subscription runs: *կատարեցաւ տասն ստորոգութիւնսն ասացեալ յեռամեծէն յարիստոտէլէ որ ասի ըստ յունարէն ձայնի կատիղորիաս*, ‘Expliciunt decem categoriae quae dicuntur maximi Aristotelis quae dicuntur Graeca lingua Categoriae.’ The title of the treatise is simply: *ստորոգութիւնք արիստոտելի*, ‘Categoriae Aristotelis.’ There is here no mention of David, but there follows, pp. 409–458, the same treatise from 9 b. 28 to end, each paragraph being now followed by its section of commentary. The title is: *ստորոգութիւնք արիստոտելի թարգմանեալ և մեկնեալ ի դաւթէ*, ‘Categoriae Aristotelis translatae et commentario ornatae a Davide.’

The first part of the commentary was missing in the Venice MSS., but is supplied in most of the MSS. hereafter to be described as collated by myself.

To this Venetian printed text I allude in my Appendix II as V. It is based from pp. 349–408 on three codices, one of which in large cursive is dated 859 Armenian = A.D. 1411, another in small cursive is dated 1136 Armenian = A.D. 1688, while the third in small cursive is undated. From pp. 409–458 of the Venice Edition the text together with commentary is printed, and for this part the first of these three MSS. was alone available. It should be noticed that in the earlier codex the text and commentary go together, and that in the later MSS. only is the text found unaccompanied by the commentary. In the same Venice edition the text of the De Interpretatione is printed pp. 461–486. The title is: *սկիզբն և նախագրութիւն գրոցն որ ասի ըստ յունեայ պէրիարմէնիաս և հայերէն յաղագս մեկնութեան արդարեալ ի մեծ իմաստնոյն արիստոտէլէ* = ‘Beginning and preface of the book which is called in Greek *περὶ ἑρμηνείας* and in Armenian about interpretation set forth by the great philosopher

Aristotle.' It is followed, pp. 487-553, by the same text, accompanied paragraph by paragraph by the commentary, which is, however, missing from 17 a. 25-20 b. 14. This is entitled: *պէրհարմէնիաս արիստոտէլի թարգմանեալ և մեկնեալ ի դաւթէ* = 'περὶ ἐρμηνείας of Aristotle translated and explained by David.'

The Manuscripts used are nearly the same as for the Categories, viz.: for text alone, small cursive of 1688 and small cursive of A.D. 1710; for text with commentary the large cursive of A.D. 1411 alone.

The separate readings of these MSS. are sometimes exhibited, but without classification, in the margin of the printed text. To these I allude in Appendix II and elsewhere as Vo.

§ 23. (β) We now come to the manuscript sources of Paris, Jerusalem and Pavia. In the Bibliothèque Nationale I consulted various MS. texts, especially two, Fonds Arméniens 105 and 106, alluded to in Appendix II as D and E, but in the collation simply as Paris MSS. or P. MSS. The text of the Categories unaccompanied by commentary occupies ff. 89-118 of 105. The text accompanied by the commentary is given ff. 252-356 of 106. Of these No. 106 is the older, probably of the fifteenth century, but the worst written; No. 105 is somewhat later, and is more neatly written.

The same MSS. contain the De Interpretatione. No. 106 gives text with commentary ff. 97-164; No. 105 gives the text alone ff. 119-135 v.

Both these MSS. attribute version and commentary alike to David.

§ 24. After collating these MSS. in 1887 I was still conscious of there being left in the version many variants from the Greek merely due to corruptions of copyists or to corrections made upon medieval Latin versions. In hope of eliminating these and acquiring a purer text I went to Jerusalem in the year 1888, and there collated the two oldest codices preserved in the Patriarch's library of the Convent of St. James. These two Codices I refer to in my collation as J. MSS. or J. 401 and 1291. In Appendix II I refer to No. 1291 as B, to No. 401 as C. The latter of these seemed to me to be the older of the two. In it the folio

containing the last § of commentary on the Categories is missing. Both MSS. are undated, but judged by the writing 401 may belong to the fourteenth century. I regret that my notes containing a fuller description of these Jerusalem MSS. were lost while travelling. In the same year I examined the MSS. of Edschmiadzin, but found that they added nothing to the recension of the text of the version already made from the MSS. of Paris and Jerusalem.

§ 25. On this recension I based the collation printed pp. 1-50 of this book. When these pages were already printed I visited Pavia, where I had heard that there was in the Library of the University a Codex of David Invictus. The differences of this text from all the others were so considerable that I made a wholly fresh collation and was compelled to add as an appendix the many additions and corrections supplied by it to the Armenian text with which I had hitherto worked. In Appendix II, I print this Pavian text itself, reproducing as far as possible all its peculiarities of spelling, punctuation and accentuation. This Codex I now proceed to describe more in detail. It consists of two volumes, 130 D 42, 43. With the exception of a few quaternions in the first volume it is written on thick cotton paper, very glossy and white. The size of page is $10 \times 6\frac{3}{4}$ inches. On an average four lines of writing fall within one linear inch. A facsimile of this MS. is added at the end of this book. It seems to have been bound as at present in the fifteenth century. Of several quaternions the first or last folio is missing, as if the book had been read at first in loose quaternions. There is no date in either volume. The hand in which the commentary of David on the Isagoge of Porphyrius and the Categories and De Interpretatione with commentary are written out seems not later than A.D. 1300 and not earlier than A.D. 1100. This copyist could also write an uncial hand, in which he often completes the end of a line. In one place he actually digresses for half a page into small uncials. The spelling is that which is met with in Codices of the ninth and tenth and presumably older centuries. Thus instead of the later orthography է, էր, էին, էակ, եթէ, ունէին, օ, էառ (= ἐλαβεν), we find, though not invariably, ե, եր, եին, եակ, եթե, ունեին, աւ, եառ; sometimes երկկանկուն for երկկանգուն; յաւետ and պլ frequently for յաւէտ and պլ. Also երբեք is sometimes

written for *երբէք* as in 19 b. 36, *դէպ* for *դէպ*. There are few abbreviations and none except the accustomed *թի* and *թի* for *թիւն* and *թեան*. The punctuation of this MS. was difficult to reproduce in print, especially the difference between two small points set together and two larger points. Both round and square dots are used, also heavy and lighter commas. Round commas frequently occur above the line and also heavier square topped commas. The double point occurs both on the line level with the writing and where there is more of a pause above the line. The single point is sometimes round, sometimes square, and comes either below, abreast of or above the line. Often from poverty of type the double point in my printed text represents two short horizontal dashes, one above the other, in the original. Occasionally triple points occur. The punctuation is peculiarly full and ample and adapted to the end of bringing out the sense of what is written. The writing is often almost continuous; and the whole system of punctuation employed seems to have been copied exactly from an older book written continuously, in which the stops served to separate the words. I cannot otherwise account for the frequent diastole or comma above the line, used where there is no elision or hiatus. Words which in later texts were written as a single whole are sometimes divided by a comma, e.g. *գրեթէ* is always written *գրե, թէ*. Prepositions are frequently written together with the words they precede; and occasionally a hyphen is drawn under a compound word. The auxiliary *է* (= *էտւ*) is very often joined to the participle which precedes it.

The spelling of the MS. is not quite uniform and such variations as there are I have observed in printing it. Some of these variations may be mistakes of the copyist no doubt, but others may have a philological value. I have merely tried to reproduce in print the text of the MS. In copying it for the printer I have mostly separated words which were written continuously, but have tried to avoid any other change. In printing the text of the version from the Pavian Codex no pains have been spared to reproduce the accents, which are very characteristic. In few Armenian manuscripts are the words accentuated with so much care and fulness. In a few cases, as for instance 16 a. 13, the accent is drawn horizontally, instead of vertically, and this I have tried to keep. The subject of the ancient Armenian accent is an obscure one and in modern

editions they are not printed. I hope that my care in reproducing the accentuation may be of use to philologists interested to determine the nature of the old Armenian accent.

§ 26. The following is a list of the contents of this Manuscript :

In the first volume (i) In an old hand, not the same as, but contemporary with the hand which wrote out the whole of vol. ii, is a list of Greek Botanical terms written in Armenian characters with their vulgar Armenian equivalents. (ii) In the same hand Philo's dictionary of Old Testament names. This is entitled : 'These sounds of the Hebrew names were translated into the Greek tongue by Philo, the successor of the Apostles.' This seems to be an earlier form of Philo's dictionary than any we have in Greek or Latin. The hand in which are written (i) and (ii) I call A_1 . (iii) In a later hand, which we may call C, and on coarser paper follow the treatises of Aristotle *De Mundo* and *De Uirtutibus*. The beginning of the former is missing. (iv) The *Isagoge* of Porphyry in yet another hand, which I call B, older than C, but younger than A or A_1 . (v) The commentary of David on the *Isagoge*. The beginning of this is in hand B, but the bulk of it is in the hand A which wrote vol. ii. This part of the book is much damaged by damp. The end again of David's commentary is in yet another and very peculiar hand which I call A_2 . This hand is perhaps contemporary with A, and imitates Greek writing in adding breathings at the beginning of all words which commence with vowels. (vi) An old translation in hand A_1 of a commentary on the *Categories*, beginning lost. (vii) The old Armenian version of Euclid, Book I as far as the 3rd Proposition with diagrams. This is also in hand A_1 .

Volume ii contains the *Categories* and *De Interpretatione* in the fine bold and ancient hand which I call A. In the margin and text are interspersed, chiefly in hand C, later readings of the Armenian, drawn it is sometimes stated, 'from the books of the Franks.' With few exceptions all the readings of the Venice text and of the other manuscripts which I have added in my apparatus criticus are thus added in hand C, an attempt having been often made to obliterate the true text. The contemporary hand A_1 adds a few corrections in the text or margin, which I have been careful to notice at the foot of the page. Perhaps it is the

same hand, if it is not actually the first hand, which sets a punctum delens here and there. Corrections by A₁ must have been drawn from Greek MSS. of the fifth century. For example, it is this hand which in 19 B 8 sets a point over οὐ, so making the variant: “*ὄνομα μὲν λέγω, ἀλλ’ ἀόριστον ὄνομα*,” where the reading of all Greek codd. is: *ὄνομα μὲν οὐ λέγω, ἀλλ’ ἀόριστον ὄνομα*. The same hand seems to have written in most of the chapter headings which are in red. A few of the corrections made in red I have not known whether to ascribe to A₁ or to C writing archaically. All readings in the hand C are corruptions of the text, and the value of the Pavian Codex lies just in this, that its text carries us back behind all these medieval corruptions to the bedrock of the fifth century version. I hesitated to notice the variants from the codex of the printed edition and of the other MSS., so universally bad are they. I only at last added them at the foot of the page by way of showing to what corruption the old Armenian texts were in the middle ages and under Frankish influences liable. This illustrates also the necessity of getting back to an earlier stratum of the text. The same care is to be observed in using for critical purposes the Armenian Bible.

§ 27. Of the history of this Codex before the sixteenth century nothing is known. At the beginning of that century it belonged to Pero di Beccarisi, one of the noble family of that name at Pavia. A little later it belonged to Theseus Ambrosius ex comitibus Albonesii of Pavia, one of the earliest pioneers of Oriental Studies in Italy and author of the ‘*Introductio in Chaldaicam linguam, Syriacam, atque Armenicam, et decem alias linguas. Excudebat Papiæ. Ioan. Maria Simoneta Cremonen.* In Canonica Sancti Petri in Coelo Aureo. Sumptibus et Typis, autoris libri. Anno a Virginis partu. 1539. Kal. Martij.’ Some of the Armenian examples in this *Introductio* are taken from this very manuscript and are to be found e.g. on pp. 144, 156, 165, 166. It is the ‘*Antiquissimus Aristotelis liber, Armenicis literis scriptus*’ to which Theseus Ambrogius refers on p. 168. So also on p. 144 he writes: ‘*In antiquissimo libro Armenicis literis scripto, in quo Porphirii Praedicabilia, et parua Aristotelis Logicalia, literis et lingua Armenica scripta continentur reperto,*’ and proceeds to give the transliteration of the Hebrew alphabet to be found in vol. i of this MS.

He also gives readings of Porphyry and Aristotle only to be found in this MS., and even prints in one case a note which is to be found written in the margin of this MS. by a late hand. In the University Library at Pavia are three other Armenian MSS. which belonged to Theseus Ambrogius, and in them he has written his name and titles in Armenian letters. They are only Church books of late date. The interlinear Latin glosses frequent in these and also in the versions of Porphyry and Aristotle are no doubt in his handwriting.

§ 28. The second group of versions, those of the *De Mundo* and *De Uirtutibus* must now be considered. The antiquity of these is less certain than that of the first group, and the earliest notice we have of them is in the Letters of Gregory Magistros already referred to in § 10. He asks his pupils to send him the Aristotle which they had received in case it be the collection entitled: 'on the heavenly bodies and the sphericity of the earth,' or 'on the ordinance of life' in which is given an analysis of the qualities and classification of affections termed reflective. The treatises thus referred to may well be the *De Mundo* and *De Uirtutibus*. Judged by their style these versions seem to belong to the eighth or ninth century.

Much of the version of the *De Mundo* is no less literal than that of the *Categories*, and must undoubtedly represent a Greek original considerably different from the text printed in the Berlin Aristotle; but owing to the fact that these two books were much used as text-books of philosophy in the middle ages their text has undergone the most wholesale corruption. I even hesitated to print the variants of the Armenian, because most of them were so evidently due to corruptions of the version itself, and I doubt whether after all it was worth the while. Even those which I have printed are but a selection, for it was impossible to adhere to the plan, which I followed in the case of the *De Interpretatione* and *Categories*, of giving every variant implied by the Version.

In the autumn of 1891, when pp. 51-71 of my collation were already printed, I chanced to find in an old and uncially written Codex of the Conventual library of Edschmiadzin, under the title of: 'Aristotle about God,' a text of the Version extending from p. 397 b. 16, διὸ καὶ . . .

to the end of the treatise, far superior to any I had before met with. The Codex in question is numbered 2050 in the Catalogue of Gharenian printed at Tiflis 1863, and 2093 in the handlist of the convent. It is on paper and was written in the island of Aghrthamar near Van A. D. 1223. In it the Version is not attributed to David Inuictus.

A fresh comparison with the Greek of this last half of the version as given in this Codex shows how wholesale is the corruption which has beset the vulgar text, printed in the Venice edition, and found in all the other Codices which I have seen. For example the following notes in the collation printed pp. 62-71 need to be omitted:—

- p. 63. Notes on 397 b. 34, 398 a. 1, 398 a. 13, 398 a. 14.
- p. 64. Notes on 398 a. 14, 398 a. 16, 398 a. 18, 398 a. 21, 398 a. 22.
- p. 65. Notes on 398 b. 21, 398 b. 23, 398 b. 30, 398 b. 31.
- p. 66. Notes on 399 a. 12, 399 a. 19, 399 a. 25.
- p. 67. Notes on 399 b. 22, 99 b. 23, 400 a. 1, 400 a. 3, 400 a. 6.
- p. 68. Notes on 400 b. 12, 400 b. 13, 400 b. 17, 400 b. 23, 400 b. 26.
- p. 70. Notes on 401 b. 6, 401 b. 8, 401 b. 11, 401 b. 16.
- p. 71. Notes on 401 b. 28, 401 b. 29.

In all these passages the Codex mentioned agrees with the Greek. In many other passages it necessitates a recasting of my printed notes, for example in the following:—

- p. 62. 397 b. 18. τὰ καὶ δι' τῇ γε οὐσία] Here the Armenian indicates no change. The words τῇ μὲν θείᾳ δυνάμει πρέποντα καταβαλλόμενοι λόγον, οὐ μὴν τῇ γε οὐσίᾳ are indeed rendered in the sense 'divinam potentiam significantes (συμβαλλόμενοι), non autem essentiam,' but this may be a bit of paraphrase.
- p. 63. 398 a. 10. οὐκ] Here the Codex also omits οὐκ, but requires the words ἐπὶ τοῦ μεγάλου βασιλέως to be read in the next clause after ἀλλ' οἶον.
- p. 64. 398 b. 5. ἐπιτελεῖν ἃ βούλοιο] Here the Codex retains ἐπιτελεῖν, but omits ἃ βούλοιο.
- p. 65. 398 b. 26. Here the Codex involves: ἔστι δὲ οἷς καὶ ἐναντίας· καίτοι τῆς πρώτης ἐνδέσεως εἰς κίνησιν ἑτεροίας γενομένης.

- p. 66. 399 b. 12. Here the Codex translates as if the text ran somehow thus: ὅπερ οὐδαμῶς ἐστὶν ἐμπόδιον, οὔτε κινεῖ πρὸς διάνοιαν ἡμᾶς ἀπιστίας.
- p. 67. 399 b. 18. Here the Codex involves: νόμων κόσμος καὶ πολιτείας.
- p. 68. 400 b. 18. Here the only change involved is ἀποδώσων instead of σιτησόμενος.
- p. 68. 400 b. 24. Here the Codex omits ὅτις, but indicates no other difference.
- p. 69. 400 a. 15. The Codex omits παῖς and ἀτέρμονος but reflects no other change.
- p. 69. 400 a. 19. The Codex involves ἐπὶ τῶν καρπῶν for ἀπὸ τῶν καρπῶν, but really reflects no other difference.
- p. 70. 401 b. 9. The Codex has αἰτίαν instead of οὐσίαν, but for the rest agrees with the Greek text.
- p. 71. 401 b. 23. The Codex involves: ἐστὶν οὐκ ἄλλο τι πλὴν ἐκ θεοῦ.
- p. 71. 401 b. 26. The Codex here agrees with the vulgar text except in adding the words νόμος καὶ before τιμωρός.

In a few passages where I have by an asterisk indicated a corruption in the vulgar Armenian text, the Codex gives us the true text, e.g. p. 66. 399 a. 19, φερωνύμως is rendered literally բեր. անուշարէս, for which in the vulgar text an unintelligent scribe has written բարեբարութեամբ. So p. 66. 399 a. 31 the Codex reads նշանակէ which I had suggested as underlying the corruption of the vulgar text. Similarly in the passage 400 b. 23 (p. 68) the Codex has միտւմ for իւրում, as suggested in my note.

In the original text of the version as preserved in this Codex there were faults which later copyists corrected; e.g.

- in 398 a. 27 ἀσίας was rendered as if it were οὐσίας;
- in 398 b. 9 κινεῖν was rendered as if it were κρίνειν;
- in 401 a. 11 τὴν γῆν seems to have been rendered as if it were πληγὴν, for I cannot otherwise explain the word գանդիլ which here stands in the Codex.

In spite of these and other imperfections I believe this version ultimately reflects a very old text of this interesting Stoic treatise, and

there is more than one passage where it reflects the reading which Apuleius seems to have had.

§ 29. The trivial tract *De Uirtutibus* seems to have been rendered into Armenian about the same date as the *De Mundo*. For the collation of this printed pp. 72-75 I had no better Armenian text than that printed in the Venice edition, from which none of the MSS. I had found either in Pavia, Jerusalem, or Edschmiadzin materially differed. In the Vatican Library in the spring of 1892 I found an older copy of it than any I had before met with in the Cod. Arm. III. fol. 456 v.-fol. 461 r. This Codex is beautifully written on fine parchment and dates from the early part of the thirteenth century; the orthography and occasional lacunae left by the scribe where he could not decipher his original prove that it was copied from a much more ancient manuscript. But the text of this Vatican MS. differs but slightly from the printed text. There are only three passages in which it corrects the Venice text. They are the following:—

- 1250 a. 23. καθ' ἣν . . . ἀπολαύσεις] The Vatican text involves: καθ' ἣν αἰροῦνται τὰς φαύλας ἡδονὰς κωλύοντος τοῦ λογισμοῦ.
 1250 b. 18. The Vatican MS. reads *սո իրս տարբերեալս* of which I had suspected the Venice text to be a corruption.
 1251 a. 23. The Vatican MS. omits *μὴ* before *κωλύοντος* thus agreeing with the Greek text.

These two tracts *De Mundo* and *De Uirtutibus* are printed in the Venice edition of Koriun, Mambre and David pp. 603-635. In the MSS. they are always entitled 'Letters of the Sage Aristotle to Alexander Emperor, Description of the Universe and Concerning Virtues.' The Venice text of both is based on six MSS. of which three are in large cursive hand and bear the dates 767, 1047, 859 of the Armenian era, corresponding to A.D. 1319, 1599, 1411 respectively. Their Mechitarist editor regards them on grounds of style as belonging to the fifth century, the golden age of Armenian literature. I myself would put them later. In any case they are neither by the same hand which translated the *Categories* and *De Interpretatione* nor by the hand which rendered the *Isagoge*, to the version of which we must now turn our attention.

§ 30. The Isagoge is printed in the Venice edition of 1833, mentioned above, and had already been printed forty years earlier by the Armenians of Madras. The Venice text of the Isagoge is based on six MSS., two of which, written in large cursive hand, belong to the years A.D. 1319 and 1411. The commentary of David upon the Isagoge was printed from the same two MSS. The Isagoge occupies pp. 227–250 of the Venice edition, David's commentary upon it pp. 251–356. This commentary is, except the beginning and end, written out in the first hand in the Codex Ticinus, and we have therefore a thoroughly reliable text of the bulk of it. The same cannot be said for the Isagoge itself. Of all the texts I have seen that given in hand B¹ in the Codex Ticinus is the purest and helped me most in freeing the text of the corruptions of copyists. But it unfortunately only comprises the text printed on pp. 227–239 of the Venice edition. The last ten pages 240–250 of that edition it does not contain. I collated the printed text also with a Tiflis MS. of the fourteenth century, with a Paris MS. (No. 106 Fonds Arméniens), with a well written Edschmiadzin Codex and with the printed text issued at Madras in the year 1793. The latter was printed from an old MS. brought from Ispahan in Persia. A comparison of all these sources convinces me that the version has been much tampered with and perhaps corrected from Western Sources. In making the collation given p. 76 ff. of this book, I have, as a rule, only noticed those variants in which all these texts agreed. But at the best the Armenian text of this tract represents a bad family of the Greek MSS. and I have not ventured to encumber my volume with it, though such was my original intention.

About the age of this version it is difficult to speak with certainty. It was probably made contemporaneously and by the same hand with the version of the Greek commentary ἀπὸ φωνῆς Δαβίδ which accompanies it. The version is perfectly literal like those of the Categories and De Interpretatione, but has grammatical peculiarities which preclude us from supposing that it was by the same hand as those. I am inclined to ascribe it to the seventh century; but if good reasons could be given for ascribing it to the hand of the teacher David himself, the style and language are not such as to counterweigh them.

¹ See § 26 of these Prolegomena.

§ 31. The Armenian version of David's commentary on the *Isagoge* needs to be used to supplement the Greek MSS. of it in preparing any critical text. It is a shorter text than that which is printed in vol. iv. p. 16 ss. of the Berlin Aristotle, shorter, not through condensation, but through omission of much that is in the Greek text as we now have it. Thus, if the Greek text be taken as printed in the Berlin Aristotle, we find in the first section alone the following omissions:—

Brandis Scholia, Berlin Aristotle, vol. iv.

p. 16 b. 43–17 a. 4. κεφάλαια δὲ . . . ἐχουσιν] omit.

p. 17 a. 9. ὁ σκόπος] omit.

p. 17 a. 10–16. καὶ ἔξιν . . . λέγεσθαι] omit.

p. 17 a. 19. εὐλόγως] omit.

p. 17 a. 24, 25. βουλόμενος . . . ἐκεῖ] omit.

p. 17 b. 3–5. ὡς ἔταν . . . ὄνομα] omit.

p. 17 b. 19–22. καὶ γὰρ διὰ . . . τὸ σύγγραμμα] omit.

p. 17 b. 25, 26. ὥσπερ . . . γινώσκομεν] omit.

All these instances taken from so small a range of the treatise seem to prove that Brandis' text is a conflate one, formed by joining in extracts from some other commentary. For the Armenian commentary has every appearance of being complete in itself, and except for the omissions is a literal word for word rendering of the Greek, exactly similar to the version of the *Categories* or *De Interpretatione*.

§ 32. In the premature collations which follow from pp. 1 to 76 of this book I have added an asterisk, wherever I suspected the Armenian text to be corrupt. In the collation also of the *Porphry* which follows from pp. 76 to 87 these asterisks are of necessity frequent. I must beg any reader who may consult my pages to do so having in his hand those editions of the Greek with which I have worked. Otherwise the frequent references to the apparatus criticus of the several editors will seem tiresome and fruitless. My aim all through has been simply to throw light upon the past history of the Greek text. In the case of the *Categories* and *De Interpretatione* it is possible to determine through the medium of the Armenian the exact character of a probably fourth century text as clearly and accurately as if we had before us a manuscript of that age.

§ 33. In conclusion I must thank the many friends who have en-

couraged me in this work. First and foremost is Professor Margoliouth, who first incited me to learn Armenian and pointed out to me some of the work which an Armenian student may help to accomplish. To more than one Armenian friend I owe thanks; to the Rev. S. Baronean, of Manchester, who has helped me to weed out many typographical errors, I am under special obligations. This is the first book printed in Armenian types at the Clarendon Press, and I transcribed for the printer the entire text of the Pavian MS. In my anxiety to have the Armenian text free from such errors I fear that I have often neglected to make the Greek citations as correct as they should be. I must thank the monks of the Armenian convents at Jerusalem and Edschmiadzin for the readiness with which they allowed me access to their libraries and the assistance they rendered me in making my collations of the Armenian text. To the learned librarian of the University of Pavia my thanks are in an especial manner due for the kindness with which he responded to my wish that his unique manuscript of the Armenian text might be sent to the Bodleian Library in order that I might consult it.

LIST OF ABBREVIATIONS EMPLOYED IN FOLLOWING COLLATIONS.

A. T.=Armenian Translation or Translator.

David=Armenian Translator.

J. = Jerusalem.

P.=Paris.

W.=Waitz Aristot. Organon, Lipsiae, 1844.

Bkk or Bek=Aristotelis Opera edidit Academia Borussica.

* before or after a word or before and after a clause indicates that the Armenian text is corrupt.

[] Greek words bracketed thus are the equivalents of words in the Version which are deemed corrupt.

? indicates a doubt whether the variant to which it is prefixed is to be ascribed to the Translator's Greek Text.

E R R A T A.

- Page 1, l. 20, *for* 95 *read* 105; l. 25 *for* 9 *read* g.
Page 2, l. 7, *read* γνώριμον . . . πάντως; l. 10, ἀπλᾶ.
Page 3, l. 6, *read* **q.η**; l. 22, *for* 95 *read* 105;
l. 26, **ϳωηωϳυ**; l. 33, *for* 95 *read* 105; l. 36,
for 96 *read* 106; l. 34, **δωρηῦ**.
Page 4, l. 22, τόδε.
Page 7, l. 28, **ὠνζωρϳ.ρ.**
Page 9, l. 12, **ηνωλῆ**; l. 14, ὥσπερ.
Page 10, l. 31, ἀριθμός.
Page 11, l. 6, **ωνῆνζῆ**.
Page 14, l. 2, omit second καί; l. 25 *read* ἐνίας;
l. 34, ἦν.
Page 16, l. 2, ἀναγκαῖον.
Page 17, l. 28, γεγονέναι; l. 29, ἦν.
Page 18 last line, **ρωιρηιϳβωῦ**.
Page 23, l. 18, ἄλλα.
Page 25, l. 23, χερσαῖον.
Page 26, l. 6, *for* r. c. *read* rec.
Page 29 last line, οὐδέ.
Page 32, l. 3, *for* ἐπὶ *read* ἔτι.
Page 35, l. 30, παντί.
Page 38, l. 15, ὁ twice.
Page 43, l. 12, *for* c. k. *read* C. K.; last line,
ἀλλήλαις.
Page 50, l. 4, ἐκείναι; l. 6, ἐκείνη.
Page 51, ll. 6, 7, ἐκείνον; l. 14, **ρωμ**.
Page 52, l. 29, **ωνῆωλῆ**.
Page 53, l. 6, συναναχορεύει.
Page 55, l. 31, ἀτμός.
Page 56, l. 3, ἐκπιεσμόν; l. 4, συντιναγμόν; l. 7,
συντιναγμῷ.
Page 57, l. 20, *for* 22 *read* 23.
Page 59, l. 22, πορθμόν; l. 31, ἐγκέκραται; l. 34,
σύμπαν.
Page 61, l. 26, ἀλλήλοισ; l. 32, θέλη.
Page 62, l. 32, οὐσίαν.
Page 66, l. 7, ἡμίσει; l. 23, θέλη.
Page 67, l. 24, βέβαιος.
Page 69, l. 2, εἰσί.
Page 70, ll. 12, 13, παντός.
Page 72, l. 9, λογισμοῦ.
Page 73, l. 12, παντί.
Page 74, l. 6, λογισμοῦ; l. 24, χάριτος; last line,
ἀτυχήματα.
Page 75, l. 8, φαύλους.
Page 76, l. 1, εισαγωγή.
Page 80, l. 18, σχεδόν.

For the errata in the appendices see end of Book.

PART I.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΙ.

ED. BEK.
PAGE.

- 1 a. 1. *ὄνομα*] **անուանքն*=τὰ ὀνόματα. In ll. 3 and 6 the singular *ὄνομα* is retained. J. 401 has *անուանք*=ὀνόματα without *τά*. *անուն*=ὄνομα should probably be read.
- 1 a. 1. *μόνον κοινόν*] *միայն հասարակ*=either *μόνον κοινόν* or *μόνα κοινά*, by preference the former.
- 1 a. 2. *λόγος ἕτερος*] *բանն գղացու[թեանն պլ]*=*λόγος τῆς οὐσίας ἕτερος*, which is likewise translated in 1 a. 4, 6, and 9. The A.T. thus agrees with the codices.
- 1 a. 4. *τις ἀποδιδῶ*] *բացատրեսցէ որ*=*ἀποδιδῶ τις*.
- 1 a. 5. *τί ἐστιν αὐτῶν ἑκατέρω τὸ ζῶφ εἶναι*] *ղինչ է նոցա երկաքանչիւր *ուրուք կենդանին գոլ*=*τί ἐστιν αὐτῶν ἑκατέρω τὸ ζῶφ εἶναι*. The idiom *τὸ ζῶφ εἶναι* admits of being rendered in Armenian, but the A.T. neglects the dative both here and in 7 a. 36. But J. 401 implies *ἑκατέρω* (*ումիւք*).
- 1 a. 5. *ἴδιον ἑκατέρω λόγον*] *յատուկ իւրաքանչիւր ումէք բան*=*ἴδιον ἑκατέρω λόγον*.
- 1 a. 6. *ὁ λόγος ἔστω ἀνὸς ὁ κατὰ τοῦνομα λόγος τῆς οὐσίας*. So Codices.
- 1 a. 7. *ὁ γὰρ ἄνθρωπος καὶ ὁ βοῦς*] *բանդի մարդն և արջանն*, which translates Waitz' text; so J. MSS., but Paris MS. 95 omits these words, as if Greek ran *οἶον ζῶφ*, *ὃ τε ἄνθρωπος καὶ ὁ βοῦς κοινῶ ὀνόματι προσαγορεύεται κ. τ. λ.*
- Cp. MS. E. mentioned by W., which also omits *ὃ τε ἄνθρωπος καὶ ὁ βοῦς*. The Arm. versions give no hint of *τούτων γὰρ ἑκατέρω* found in *n. f.* or of *ταῦτα γὰρ* found in 9.
- 1 a. 9. *καὶ ὁ λόγος δέ*] *և բան*?=either *καὶ ὁ λόγος* or *ὁ δὲ λόγος*, "δέ rec. *h.*, om. *A. c. a. d. g.*" (W.)

- 1 a. 10. τί ἐστιν αὐτῶν] *q̄h̄n̄z̄ ḡn̄gh̄w* = τί αὐτῶν, omitting ἐστι.
- 1 a. 12. τῇ πτώσει] **ḡh̄n̄q̄h̄h̄* = πτώσει, omitting article.
- 1 a. 19. After *νικᾷ*] A.T. includes here in text a scholion printed at foot of page 360 of Ven. Ed., of which the following is a translation:—οἰοῖναι λόγον διπλοῦν τὸ εἶδος τὸ μὲν ἐν τῇ διανοίᾳ τὸ δὲ ἐκ στόματος. τὸ δὲ ἐκ στόματος φωνὴ σημαντικὴ ἐστὶ, τὸ δὲ ἐν τῇ διανοίᾳ νόημα καὶ φαντασία (picture) πραγμάτων. γνωρισμὸν δὲ ὅτι οὐ παντὶ αἱ φωναὶ καὶ τὰ νοήματα ἀκολουθοῦσιν ἀλληλοῖν, ἀλλ' ὅτε μὲν ταῖς φωναῖς συμβαίνει εἶναι ἅπλαῖς νοήμασι δὲ συνθέτοις, οἷον τρέχω ἢ καὶ ἀναλέγω, ὅτε δὲ αἱ μὲν φωναὶ σύνθετοι τὰ δὲ νοήματα ἅπλα, οἷον εἴ τις λέγοι τὸν ἀνθρώπου ζῶον, λογιστικόν, θνητόν. ἐνίοτε δὲ αἱ τε φωναὶ ἅπλαῖ καὶ τὰ νοήματα, οἷον Σωκράτης ἢ Ὀμηρος. ἐνίοτε δὲ φωναὶ τε συνθῆται καὶ τὰ νοήματα, οἷον ὁ Σωκράτης φιλόσοφος ἐστὶ, Ὀμηρος ποιητὴς ἐστὶ.
- 1 a. 27. τὸ τί] *ūgh̄ ḡn̄z̄* = *this* particular, cp. *τουτὶ τό* in *g.* τὸ τί would be translated *n̄dh̄*, as in ll. a. 25, b. 4.
- 1 a. 28. τῷ σώματι ἐστιν] *ḡ ḡn̄ ḡw̄r̄dh̄n̄* = ἐστὶ τῷ σώματι, so *f.g.*
- 1 b. 4. καθ' ὑποκειμένου λέγεται] *q̄h̄n̄[ḡw̄h̄q̄h̄z̄ ḡw̄h̄* translates Waitz, who omits *τινός* of *n.g.* retained by Bkk.
- 1 b. 4. καὶ] *h̄w̄d̄* = *ἢ* found in *n.f.g.*
- 1 b. 6. ὑποκειμένου λέγεται] so A.T. omitting *τινός* of *n.*
- 1 b. 8. ἔνια οὐδὲν κωλύει εἶναι] *n̄z̄ ḡn̄z̄ ḡgh̄w̄ ḡr̄h̄h̄z̄ ḡh̄z̄* = nothing of them prevents to be = οὐδὲν αὐτῶν κωλύει εἶναι, cp. *c.* and *C.g.*
- 1 b. 9. ἐστί.] *ḡn̄, ḡ ḡh̄n̄[ḡw̄h̄q̄h̄z̄ n̄z̄ ḡn̄dh̄h̄z̄ ḡw̄h̄* = ἐστί, καθ' ὑποκειμένου δὲ οὐδενὸς λέγεται, of *A.C.d.c.f.g.h.*, rec. *B.* So J. MSS. Paris MS. 95 however has *ḡ* simply and omits the rest with W. P. 105, 106 retain. Thus the bulk of the Arm. MSS. are in favour of retaining the words. The Arm. codd. make the further addition after *ḡw̄h̄* (= λέγεται) of the words: *ḡḡw̄gh̄n̄z̄ [ḡh̄n̄ n̄z̄ 'ḡn̄[ḡw̄h̄q̄h̄z̄ ḡ ḡ ḡh̄n̄[ḡw̄h̄q̄h̄z̄. ḡh̄z̄ ḡw̄w̄h̄z̄ ḡn̄dh̄n̄ 'ḡḡw̄r̄h̄z̄ ḡh̄z̄ 'ḡn̄[ḡw̄h̄q̄h̄z̄ ḡh̄z̄ ḡw̄z̄ ḡn̄[ḡw̄h̄q̄h̄z̄ ḡh̄z̄ ḡn̄h̄w̄r̄ ḡ* = οὐσία οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ ἐστὶ οὐδὲ καθ' ὑποκειμένου. ἀλλὰ τὸ συμβεβηκὸς ἐξ ἀνάγκης ἐν ὑποκειμένῳ ὑποκειμένου δὲ ἀδύνατον εἶναι.
- 1 b. 12. ἀνθρωπος] *ḡw̄r̄h̄z̄* = ὁ ἀνθρωπος. So *g.*, pr. *C.*
- 1 b. 14. κατηγορηθήσεται τὸ ζῶον] *ḡh̄n̄ḡw̄h̄n̄z̄ ḡw̄r̄h̄h̄z̄* = τὸ ζῶον κατηγορηθήσεται. So *C.n.f.g.*

- 1 b. 16. τῶν ἐτέρων γενῶν] *ἰαγῖγγ σθενηγῖν* renders this as against τῶν ἐτερογενῶν found in *A. B. C. d. c. g.*, pr. *n. h.*
- 1 b. 17. τῷ εἶδει] *σθευαλῖν* = τὰ εἶδη.
- 1 b. 18. διαφοραί] *σαρρεβριν* [θῖνῖν] = αἱ διαφοραί; so *d.*
- 1 b. 18. οἶον] omitted in A.T. So *A. c. u. n. f. g.*
- 1 b. 20. τῷ δίπους εἶναι] *εβληνοῦνι ηη* looks as if the translator had τὸ δίπους εἶναι found in *d.*, pr. *h.*
- 1 b. 22. τῶν ὑπ' αὐτά] **ηρῖν ημῖν αμῖν*, which = τῶν ὑπ' ἄλλα. But the right reading *ηρῖν ημῖν αμῖν*, which = τῶν ὑπ' αὐτά, is found in J. 1291.
- 1 b. 24. A.T. adds Title of new section: *σθηρηγῖν* [θῖνῖν] = αἱ κατηγορίαι.
- 1 b. 25. τῶν] *ἰσὶ ἰαγῖν γωνῖν* = τῶν δὲ or τῶν δῆ.
- 1 b. 29. τρίπηχυν] *εβνωλῖν ημῖν* = of four cubits.
- 2 a. 1. ἐν ἀγορᾷ, ἐν Λυκείῳ] A.T. reverses order.
- 2 a. 4. τέμνει, καίει . . . τέμνεται, καίεται] *ζωσῖν ἔλ, αἰνῖν . . . ζωσῖν ἔλ, αἰνῖν* = τέμνειν, καίειν . . . τέμνεσθαι, καίεσθαι; so in nearly all the codices.
- 2 a. 5. καταφάσει] A.T. inserts *εβ* *εβνωσῖν* [θῖνῖν] = καὶ ἀποφάσει, before λέγεται. Cp. codd.
- 2 a. 6. A.T. again agrees with codd. in adding καὶ ἀπόφασις before γίνεται.
- 2 a. 6. τῇ δὲ πρὸς . . . συμπλοκῇ] so Venetian edition of David, which runs *ἰων ημῖν σῖν ἰων εβνωσῖν* [θῖνῖν], but Paris MS. 95 runs *ων δ: σ: εβνωσῖν* [θῖνῖν], which would imply ἡ δὲ πρὸς ἀλ. τ. συμπλοκή; so also J. MSS.
- 2 a. 7. A.T. adds καὶ ἀπόφασις before ἦτοι. So codd. *A. B. C. d. f. h.*
- 2 a. 10. Here A.T. adds Title of new section: *ἰων ἔλ ηβνωσῖν* [θῖνῖν] = περὶ οὐσίας.
- 2 a. 11. δέ] A.T. omits; "om *c.*, pr. *g.*"
- 2 a. 12. ἐστιν] so Venice text and P. 95 and 106, also J. 1291, but Paris 105 and J. 401 read *ων ἔλ* = λέγω.
- 2 a. 15. ἐν οἷς εἶδεν αἱ πρῶτως οὐσαι λεγόμεναι ὑπάρχουσιν] *ἰων ἔλ ηβνωσῖν* [θῖνῖν] *ων ἔλ*, which = ἐν ᾧ εἶδη τῶν πρῶτως οὐσιῶν ὑπάρχει. Paris MS. 95 is illegible almost, certain words having been erased. I could only clearly discern the following *ων . . . ἰων ἔλ ηβνωσῖν* . . . *ων ἔλ ηβνωσῖν*, which would mean καθ' ὃ εἶδη . . . πρῶτως. Paris MS. 96 reads the same as

- Venice text, only *ρυσ* is written in margin in original hand but small, with the words *αγο ε ανζωιηζν*, which may mean: this has been destroyed, or this is untraceable. J. 401: *ρυσ ηροηδ*=καθ' ο. J. 1291 implies εν φ. Thus all the Arm. MSS. agree in translating: *ειδη των πρωτως ονσιων*, rather than *ειδесιν αι πρωτως ονσιαι*. It may be noticed that in a former passage l b. 17 τφ ειδει was translated by *սեսալքն*=τὰ εἶδη.
- 2 a. 21. *ο ανθρωπος*] *δωρη*=*ανθρωπος* without article, “ο om. *C. u.*” Too much reliance must not be placed on the absence of the suffix *ն*, which marks the definite article in Armenian. because it is so easily omitted by Armenian copyists. I therefore only notice its absence where there is MS. authority for its omission in the Greek also.
- 2 a. 22. γε] A.T. omits.
- 2 a. 23. *τον γαρ ανθρωπον*] *քանղի δωρηն*=*ο γαρ ανθρωπος*.
- 2 a. 23. *κατηγορήσεις*] *ստորոգեսցի*=*κατηγορηθήσεται*.
- 2 a. 24. *και ο λογος δε ο του ανθρωπου*] *և բան մարդիչն*=*και λογος του ανθρωπου* or *και λογος ο ανθρωπου*, “δε et του om. *c.*” “alt. ο om. *u.*”
- 2 a. 25. *ανθρωπος εστι.*] *δωρη* *և կենդանի է*=*ανθρωπος και ζων εστι*. So *C. d. e. u. f. g. h., rc. A. B. u.*
- 2 a. 30. ποτε] A.T. omits. So *B. u. d. c. a., pr. h.*
- 2 a. 31. το] *αγο* *ին*=*τουτό τι* or *τοδέ τι* or *τουτί*.
- 2 a. 36. καθ' εκαστα] *իւրաքանչիւր ումէքէ*=*καθ' εκαστο*.
- 2 a. 37. *κατηγορείται*] *ստորոգեսցի*=*κατηγορηθήσεται*.
- 2 a. 38. *κατηγορηθήσεται το ζων*] A.T. omits. So *C. u. c.*
- 2 b. 1. *των τινων ανθρωπων*] *δωρηղ*=*ανθρωπων*.
- 2 b. 3. *εν τινι*] *ըն մարմնի ումէմն*=*εν σώματι τινι*. So *g.*
- 2 b. 4. *λέγεται*] comes in A.T. after *ονσιων* in b. 5. So *C. u. a. h.*
- 2 b. 6. After *ειναι* A.T. adds *քանղի պղքն ամենայն կամ զենթակայից զսոցանէ ախն, և կամ յենթակայս ՚ի սոսա են*: which is an exact translation of: *πάντα γὰρ τὰ ἄλλα ἦτοι καθ' ὑποκειμένων τούτων λέγεται ἢ ἐν ὑποκειμέναις αὐταῖς ἐστιν*, which words are added also in *A. B. C. u. a. g. u. c. f.*
- 2 b. 7. *μᾶλλον οὐσία*] A.T. puts these words after *γένους* at end of clause and inserts *է*=*ἐστίν* after *οὐσία*. So *c.*
- 2 b. 11. *ἀποδιδούς*] A.T. omits. So *u.*

- 2 b. 12. A.T. has the order ἀποδιδοὺς ἢ ζῶον. So *C.f.*
- 2 b. 17. οὐσίαι] *qηjαgνc[θhιζhp* *ωνωz[hn*=οὐσίαι πρῶται. So *d.e.g.h.n.*
- 2 b. 18. αἱ πρῶται οὐσίαι] so Venice text: *ωνωz[hn qηjαgνc[θhιζhp*, but J. 401 and 1291 read *ωνωz[hn qηjαgνc[θhιζn*=ἡ πρώτη οὐσία.
- 2 b. 19. pr. τὸ εἶδος] *μευωh[ph*=τὰ εἶδη; but P. 105 and 106 read *μευωh[zn*=τὸ εἶδος.
- 2 b. 24. ἀποδώσεις] *ρωgωσhpeυgt* *hp*=ἀποδώσει τις, cp. *n.u.*
- 2 b. 26. τῶν πρώτων οὐσιῶν] *ωνωz[hn *qηjαgνc[θhιζhp*, which = αἱ πρῶται οὐσίαι. Perhaps we should read *qηjαgνc[θhιζhn*, which would render the Greek.
- 2 b. 29. τῶν ἄλλων] *'h uωωωζδiαhzn* *ωj[hn*=τῶν συμβεβηκότων τῶν ἄλλων.
- 2 b. 31. τὴν πρώτην οὐσίαν] *qωνωz[hn qηjαgνc[θhιζhn*=τὰς πρώτας οὐσίας.
- 2 b. 32. After εἶδος A.T. inserts *ωνωωωh*=μᾶλλον.
- 2 b. 33. After γνωριμώτερον A.T. inserts *ωνωωωh*=μᾶλλον.
- 2 b. 36. τρέχει] *rh[θωhωh*=τρέχειν. So *A.*
- 2 b. 36. τῶν ἄλλων ταῦτα μόνα] *phωjhp* *ωhpω jωj[hn*, which=μόνα ταῦτα τῶν ἄλλων, changing the order with *u.*
- 3 a. 5. ἄνθρωπον καὶ ζῶον] *qδiωρηzn* *h* *h[hnhωhzn*=τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸ ζῶον.
- 3 a. 7. κατὰ] omitted in A.T.
- 3 a. 9. τῶν δὲ δευτέρων οὐσιῶν] *hωh* *hp[hphph qηjαgνc[θhιζhn*=ἡ δὲ δευτέρα οὐσία, nom. sing.
- 3 a. 10. φανερόν μὲν οὕτως ὅτι οὐκ εἰσὶν . . .] *hp[hphh* *h*, *qh* *ωjωqhu* *h*, *qh* *h* *hζ ph jhn[θωhωjωωd* *h*, which would = φανερόν ἐστὶν ὅτι οὕτως ἐστίν, ὅτι οὐδεμία ἐν ὑποκειμένῳ ἐστίν. οὐδεμία is read instead of οὐκ εἰσὶν in *c.*; "οὐδεμία ἐστίν *u.* corr. *C.*"
- 3 a. 16. κατηγορεῖσθαι ποτε] *hp[hph* *ωωhpqhhl*=ποτε κατηγορεῖσθαι. So *n.*
- 3 a. 17. τὸν δὲ λόγον] *hωh* *ρωh[hn*=τοῦ δὲ λόγου.
- 3 a. 20. ὡσαύτως] A.T. omits, "om. *g.*, pr. *u.*"
- 3 a. 20. ἂν εἴη] *h*=ἐστίν.
- 3 a. 20. ἢ] A.T. omits. So *u.u.c.*
- 3 a. 21. τοῦτο οὐσίας] *qηjαgνc[θhιζn* *h* *ωjω*=οὐσίας ἐστὶ τοῦτο.
- 3 a. 24. ἐν τῷ ἀνθρώπῳ] *h[θh* *rh* *δiωρηph*=εἰ ἐν ἀνθρώπῳ.
- 3 a. 27. λέγεται] *ωωhgh*, which perhaps implies λέγοιτο.
- 3 a. 29. τὰ μέρη] *δiωωωhph*?=μέρη simply.
- 3 a. 29. τῶν οὐσιῶν] *qηjαgνc[θhιζhn*=τῆς οὐσίας.
- 3 a. 30. ὅντα] *δiωh* *rh*=μέρος ἐν or μέρος simply.

- 3 a. 32. ἐλέγετο] *ωυήν* = λέγεται, but the *ε* in *ωυεήν* = ἐλέγετο may have dropped out.
- 3 a. 32. τὰ ὥς μέρη] *ήρηου δωουεήρ* = ὥς τὰ μέρη.
- 3 a. 32. ἐν τινι] so Venice text. Paris 105 in text and Paris 106 marginally read *ήρηουήν ουεήρ* = ἐν ὅλῳ τινι.
- 3 b. 3. τὸ εἶδος τὸν τοῦ γένους] *ωεωωήρ ἡεωήρ* = τὰ εἶδη τὸν τῶν γένων.
- 3 b. 5. καί] so A.T. simply, omitting πάντα which Bkk. keeps from A.C.g.b.
- 3 b. 7. γε] omitted in A.T., which however often omits it. γε is here omitted in A.
- 3 b. 7. συνώνυμα ἦν ὧν] *φωηωήν ε ήρη* = συνώνυμὸν ἐστὶν οὗ.
- 3 b. 10. ἐπὶ] A.T. omits. So B.
- 3 b. 15. ἀνθρωπων] *ηρ δωρη* = τὸς ἀνθρωπων. But P. 95, 105, 106, J. 1291 omit *ηρ* = τὸς.
- 3 b. 16. ἡ πρώτη οὐσία] so Ven. Text and all MSS. except J. 401, which has *ωωωήν ηρηωήρ [δωωήν* = τῆς πρώτης οὐσίας.
- 3 b. 18. οὐχ ἀπλῶς δέ] = *ρωω η ε φωρηωωρη*. Thus Ven. Text agrees, but P. 105, 106, J. 401 omit *ρωω* and so omit δέ.
- 3 b. 26. γάρ] A.T. omits and reads from οἶον in l. 25 down to ἐναντίον in l. 26 as a single clause, without any note of interrogation after ζῶφ. Cp. *b.* and *u. c.*, “γὰρ om. pr. C.”
- 3 b. 26. οὐδὲ γε τῷ ἀνθρώπῳ ἡ τῷ ζῶφ οὐδὲν ἐστὶν ἐναντίον] omitted in A.T.
- 3 b. 28. πολλῶν] omitted in A.T.
- 3 b. 29. ἡ τριπλήχει] omitted in A.T. So *B. b. d. f. h. u. u.*
- 3 b. 31. A.T. reads εἶναι ἐναντίον instead of ἐναντίον εἶναι. But J. 1291 has order of Waitz.
- 3 b. 32. ποσῶν] omitted in A.T.
- 3 b. 35. καὶ ἦττον οὐσία] A.T. omits.
- 3 b. 38. After ἐαυτοῦ A.T. adds *ουεήν* = μάλλον.
- 4 a. 1. τὸ λευκὸν ἐστὶν ἕτερον is the order of A.T. So *C. n. u. e. f. g.*
- 4 a. 1. μάλλον λευκόν] A.T. does not insert καὶ ἦττον, which Bkk. keeps from *f. g.* and *rc. A.*
- 4 a. 1. καὶ καλὸν . . . λέγεται] A.T. omits. So also *u.*
- 4 a. 4. A.T. has order λέγεται εἶναι.
- 4 a. 8. ἐστὶν οὐσία] *ηρηωήρ [δωωήν εήν* = τῆς οὐσίας ἐστί, but J. 401 *ηρηωήν [δωωήν εήν* = οὐσία ἐστι.
- 4 a. 9. ἦττον] *ηρηωήν* = τὸ ἦττον. So *C. u. f. g. h. a. b. d. c.*

- 4 a. 12. οὐκ] *ոչ զուրուք* = οὐδενός. So *n. a. e. g.*
- 4 a. 12. τὸ τοιοῦτο] omitted in A.T., "om. *C. et pr. B. d. n.*"
- 4 a. 13. ὅν] A.T. omits. So *c.*
- 4 a. 14. ἐστίν] A.T. takes after ταῦτόν.
- 4 a. 14. τῷ ἀριθμῷ] *ἰσμεν*? = ἀριθμῷ simply. So *C. n.*
- 4 a. 14. ἔσται] *է* = ἐστί.
- 4 a. 15. τῷ ἀριθμῷ] ? A.T. omits τῷ as in 4 a. 14, "fort. pr. om. *h.*"
- 4 a. 16. οὐκ] A.T. retains this, "del. *n.*"
- 4 a. 23. Bk. τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικά] *յայտարարեալն զոչ իբրեւ ներհակաց ընդունական* = τῶν τοιούτων εἶναι ὥσπερ ἐναντίων δεκτικά. *A. B.* read τοιούτων. J. 401 and Paris MSS. 105 and 106 omit everything after εἶναι and imply simply: τῶν τοιούτων εἶναι.
- 4 a. 25. λόγος] A.T. omits. So *n. a.*
- 4 a. 26. ἐπὶ τῆς δόξης] *կարծիքն* = ἡ δόξα.
- 4 a. 27. ψευδῶς δοξάσει τὴν αὐτὴν ἔχων περὶ αὐτοῦ δόξαν.] *ստարար կարծիքն իրիցի յաղաքս նորա* = ψευδῶς ἡ δόξα ἔσται περὶ αὐτοῦ.
- 4 a. 30. αὐτά] **այնքան զի* = τοσαῦτά ἄτε; but *այնքան զի* may be a corruption of *ինքանք* = αὐτά.
- 4 a. 31. γενόμεον] **յեղեալ* = "having been changed or altered;" but we should read *եղեալ* = γενόμεον, for the use of *յեղափոխեալ* = μετάβαλλοντα just before would suggest to any Armenian copyist *յեղեալ* instead of *եղեալ*.
- 4 a. 33. ἕκαστον αὐτῶν] *իւրաքանչիւրոց* **իրքն* = ἐκάστων τὰ πράγματα. J. MSS. have preserved the true reading *ինքն* = αὐτό. If we can suppose *իւրաքանչիւր որ* *ինքն* to have stood, the Greek would be ἕκαστον αὐτό. αὐτό is read in *C. g. h. n.*
- 4 a. 34. ἐστίν] *ստի* = λέγεται.
- 4 a. 35. ἀκίνητα] *անշարժք և անխաղացք*, which = ἀκίνητα καὶ βέβαια, but the latter may have been added by David to bring out ἀκίνητα.
- 4 b. 3. Bk. ἂν εἴη] *է* = ἐστι.
- 4 b. 4. τὸν λόγον καὶ τὴν δόξαν] A.T. has the order: τὴν δ. κ. τ. λόγον. So *a. n.*
- 4 b. 5. δεκτικὰ τῶν ἐναντίων εἶναι] *ընդունական ներհակացն զոչ աւէ* = δεκτικὰ τῶν ἐναντίων εἶναι φάσκει, *cp. n.*; which has φάσκειν δεκτικά.
- 4 b. 5. οὐκ ἔστιν ἄλ. τ.] *բայց ոչ է այս ճշմարիտ* = οὐκ ἔστι δὲ τοῦτο ἀληθές. So "*n. a., pr. C., fort. pr. B.*"

- 4 b. 6. οὐ τῷ αὐτὰ . . . λέγεται] **οὐ φωνὴν ἰσχυρῶς ἐννοούμενων ὑπερβολῶς
 φησὶ ἐννοούμενων αὐτῶν, ὡς ἐξ ἑκτῶ [δὲ ἐννοούμεν] ἔστι* = οὐ τῷ αὐτὰ
 δεκτικὰ τῶν ἐναντιῶν εἶναι δεκτικὰ λέγεται, ὥστε δέχεσθαι τι. It
 looks as if δέχεσθαι τι had got misplaced and put too late in
 the sentence in David's Greek.
- 4 b. 8. γεγενῆσθαι] *ἐγενήθη* = γίνεσθαι. So *C. h.*
- 4 b. 9. εἶναι] omitted in A.T.
- 4 b. 10. οὐ] *οὐκ* = ἀλλ' οὐ.
- 4 b. 10. τῷ αὐτὰ δεκτικὰ] *φωνὴν ἰσχυρῶς ἐννοούμενων* is decisive against this
 reading of Waitz, but is equally compatible with τῷ αὐτὸς δεκ-
 τικός or τῷ αὐτὸν δεκτικόν. As however in 4 b. 13 David trans-
 lates τῷ αὐτῇ by *φωνὴν ἰσχυρῶς*, he probably read τῷ αὐτός. Bk.
 reads τῷ αὐτὸς δεκτικός, found in *g. n.* and "fort. pr. *B.*" *f.* re-
 tains τῷ αὐτὸν δεκτικόν.
- 4 b. 11. οὐθέν] A.T. omits.
- 4 b. 12. γινόμενον] *ἐγενήθη* is 2nd aor. partic. = γενομένον.
- 4 b. 13. πάθους] A.T. omits, "pr. om. *n.*"
- 4 b. 14. εἶναι] A.T. omits. So *n. c.*
- 4 b. 17. ταῦτον καὶ ἐν] The order of A.T. is ἐν κ. ταῦτόν; but P. 105, 106,
 J. 401, agree with Waitz' order.
- 4 b. 17. δεκτικὸν εἶναι τῶν ἐν] A.T. takes after μεταβολήν.
- 4 b. 19. After εἰρήσθω] A.T. adds Title: *ἰσχυρῶς φωνῶν* = περὶ τοῦ πόσου.
- 4 b. 21. καὶ τὸ μὲν . . . ἐχόντων θέσιν] **ἐξ ἑκτῶ ὅτι ἐξ ἑκτῶ φωνῶν ἐν, ὡς
 φησὶ ἐννοούμενων φωνῶν, ἐξ ἑκτῶ ὅτι ἐξ ἑκτῶ φωνῶν ἐν, ὡς
 (? ὅτι) ἐξ ἑκτῶ φωνῶν* = "And those which have position towards
 one another are composed of parts themselves (or ? in them-
 selves), and there are some which are not of those which have
 position;" in Latin, "et illa quae positionem habent inter se
 ex (or in) ipsis partibus constant, et est quae non ex illis sunt
 quae positionem habent." We may only infer that David's
 Greek ran: καὶ τὰ μὲν . . . τὰ δέ, as in the later passage 5 a.
 15, 16, which David renders accurately.
- 4 b. 22. διωρισμένον] *ἰσχυρῶς φωνῶν* = τὸ διωρισμένον.
- 4 b. 23. A.T. retains οἶον twice, which *n.* omits in first place and *A. n. n.*
d. e. b. a. in second.
- 4 b. 23. συνεχὲς δέ] A.T. has *ἐξ ἑκτῶ φωνῶν* = τὸ δὲ συνεχές.

- 4 b. 26. *εἰ*] A.T. omits.
- 4 b. 27. *μόριον*] *մասնկոււնք*=*μόρια*. So *g*.
- 4 b. 27. *πρὸς οὐδένα*] *և առ ոչ մի ինչ*=*πρὸς οὐδένα* *δέ* or *καὶ πρὸς οὐδένα*.
- 4 b. 30. A.T. has order: *λαβεῖν κοινὸν ὅρον*. So *b. n.*
- 4 b. 34. *αὐτόν*] *զնոյն զինքն*=*τὸν αὐτὸν αὐτόν*, eundem ipsum.
- 4 b. 37. *καθ' αὐτήν*] *լստ ինքեան ուրոյն*=*καθ' αὐτὴν ἰδίᾳ* or *χωρίς*.
- 5 a. 3. *πρὸς τινα κοινόν*] *առ մի իմն*=*πρὸς ἕνα τινα*.
- 5 a. 6. After *συνάπτει* the following is added in the Armenian Text: *և է աւելաորամակայքն և զնուազեցն ունել զսահման: իսկ նուազքն ոչ ևս, որպէս և մարմնոյն ասացաւ հասարակ սահման գոյ մասանց զգիծն կամ զմակերեւութիւնն: իսկ մակերեւութեանն և ոչ ևս սահման եղեցի մարմին. քանզի ոմն եռակի, իսկ ոմն երկակի = ἔστι δὲ τὰ πλείονας ἔχοντα διαστάσεις (dimensions) καὶ τῶν ἐλάττονας ἔχειν ὅρον. τὰ δὲ ἐλάττονας οὐκ ἔτι, ὥσπερ καὶ τοῦ σώματος ἐλάττονας εἶναι τῶν μορίων τὴν γραμμὴν ἢ τὴν ἐπιφάνειαν· τῆς δὲ ἐπιφανείας οὐκ ἔτι ὅρος ἔσται τὸ σῶμα. τὸ μὲν γὰρ τριπλασίως τὸ δὲ διπλασίως.*
- The above is the translation of a Greek Scholion.
- 5 a. 14. 'A.T. has order: *συνάπτει αὐτοῦ τὰ μόρια*. So *C. h.*
- 5 a. 24. Should not *մակայել*, here used to translate *ἐπιδείξαι*, be *մակայցանել*?
- 5 a. 25. *ποιὰ γε πρὸς ἄλληλα*] **որք առ որս*="which to which," *ἀ* *πρὸς ᾧ*. Perhaps we should read *որք առ ոյս*=*τίνα πρὸς τίνα*.
- 5 a. 34. *ἔστιν ἔτι*] *ևս գոյ*=*ἔτι ἔστιν*. So *n.*
- 5 a. 38. *ταῦτα μόνα*] A.T. has order: *μόνα ταῦτα*.
- 5 b. 3. *ἡ κίνησις πολλή*] *զարգումն շատ*=*τὴν κίνησιν πολλήν*, which the passage demands.
- 5 b. 5. *ἢ οὕτω πως ἀποδιδούς*] *թէ պսպիսաբար ինչ օրինակաւ բացատրեցէ*=*εἰ οὕτω πως ἀποδοίη* or *ἀποδώσει*.
- 5 b. 8. *φήσεις*] *ասացէ*=*φήσει*, so "*h. d.* corr. *c.*"
- 5 b. 8. *ποσὰ καθ' αὐτά*] *և լստ ինքեան քանակք*=*καὶ καθ' αὐτὰ ποσά*. So *A. e. f. n.*
- 5 b. 12. *διήχει ἢ*] A.T. omits.
- 5 b. 14. *γάρ*] A.T. omits and does not punctuate after *τῷ* in l. 13.
- 5 b. 16. *ποσόν*] *քանակին*=*τοῦ ποσοῦ*, but J. 401 has *քանակ*=*ποσόν*.
- 5 b. 17. *τῷ*] A.T. does not translate *τῷ*, yet retains infinitive *վերաբերիլ*=*ἀναφέρεσθαι*.

- 5 b. 18. οἶον] *որիէն զի* = οἶον εἶ.
 5 b. 20. πρὸς ἕτερον] *այլ առ այլ* = ἕτερον πρὸς ἕτερον.
 5 b. 20. εἰ γε καθ' αὐτό] *եթէ էր ինքն ըստ ինքեան* = εἰ γε ἦν αὐτὸ καθ' αὐτό.
 5 b. 21. ἐλέγετο] A.T. omits.
 5 b. 24. καὶ ἐν μὲν τῇ οἰκίᾳ πολλούς, ἐν δὲ τῷ θεάτρῳ ὀλίγους πολλῶ πλείους ὄντας] *և ՚ի տեսարանին սակաւս, իսկ ՚ի տան բազումս* = καὶ ἐν τῷ θεάτρῳ ὀλίγους ἐν δὲ οἰκίᾳ πολλούς. The A.T. omits *πολλῶ πλείους ὄντας* altogether.
 5 b. 32. φαίη τις] *լիցի* = εἴη. So *n. u. b. c. f. E.*
 5 b. 35. ποτε] A.T. omits, "del. *n.*, om. *c. f.*"
 5 b. 35. ἅμα τὸ αὐτό] A.T. has order τὸ αὐτὸ ἅμα; but J. 401 has order of W.
 5 b. 38. χρόνον] **որինակի* would = pattern, type, and is perhaps a corruption of *ամանակի* = χρόνον.
 6 a. 1. τῆς οὐσίας] *գոյացու թեանցն* = τῶν οὐσιῶν.
 6 a. 3. ἀλλ' . . . ἀλλ'] A.T. seems to omit the first ἀλλ'.
 6 a. 8. εἶναι] *գու ինչ* = εἶναί τι. So *A. f.*
 6 a. 10. μὴ] *ոչ որ* = μὴ τις. A.T. omits *τις* before ἐρεῖ.
 6 a. 10. ἐρεῖ] *ասացէ գու* = ἐρεῖ εἶναι; but J. 401 omits *գու* = εἶναι.
 6 a. 15. εἰκάσι] **անուանեցին* = have named. The Armenian for εἰκόσασιν would be *երեւեցան*.
 6 a. 22. πέντε ἢ τρία] *չինգ քան երեք ասին* = πέντε ἢ τρία λέγεται. *λέγεται* is added in *a. u.* marg. *g.*, Ambros. Q 87, *b. u.* Marc. 211.
 6 a. 22. τὰ τρία] *չինգն* = τὰ πέντε. So *A. C. d. c. g. h. n. u. E. a. b.* Marc. 211. Also Bkk.
 6 a. 23. pr. χρόνος] *ամանակքն* = οἱ χρόνοι. So *a. b. n. g. E.*
 6 a. 23. χρόνος εἶναι λέγεται] *ամանակք ասին* = χρόνοι λέγονται.
 6 a. 23. τῶν εἰρημένων] *սայց ասացելոցն* = τούτων τῶν εἰρημένων.
 6 a. 28. καὶ ἀριθμὸς καὶ ἵσος καὶ ἄνισος λέγεται καὶ χρόνος καὶ ἵσος καὶ ἄνισος] *և թիւ և ամանակ զոյգ և անզոյգ ասի* = καὶ ἀριθμὸς καὶ χρόνος ἵσος καὶ ἄνισος λέγεται. P. 105 and 106, J. 401 further omit *և ամանակ* = καὶ χρόνος, as if the Greek ran simply: καὶ ἀριθμός καὶ ἵσος καὶ ἄνισος λέγεται, omitting the rest of the sentence: καὶ χρόνος καὶ ἵσος καὶ ἄνισος, words omitted also in *b.*
 6 a. 31. μὴ ἐστι] *են ոչ* = ἐστι μὴ read in *n. u.* or *ἐστιν οὐ* read in *C. d. h.*
 6 a. 31. ἂν δόξαι ἴσα τε καὶ ἄνισα λέγεσθαι] So V.T. which reads *թուեցին զոյգ և անզոյգ ասիլ*, but P. 105 and 106 and J. 401 omit *թուեց*

gñ and read *ωυη* not *ωυηλ*, as if *ἀν δόξαι* were absent and *λέγεται* stood for *λέγεσθαι*.

6 a. 33. *ὁμοία*] *ἡδωῖρ* *ε* *αὐτῶδωῖρ* = *ὁμοία καὶ ἀνομοία*. So *a. b.* corr. *u.*, but J. 401 and Paris MSS. 105 and 106 agree in omitting *καὶ ἀνομοία*.

6 a. 35. After *λέγεσθαι* A.T. adds Title: *ἡρωαυ ωρῆνζ* = *περὶ τοῦ πρὸς τι*.

6 a. 36. *δέ*] A.T. omits.

6 a. 38. *μείζον τινὸς γὰρ λέγεται μείζον*] *ρῶνζ η-ρρζ μζδ ωυη* = *τινὸς γὰρ μείζον λέγεται*. *C. e. f. g. h. n. u.* omit *μείζον*.

6 a. 39. Order of words in A.T. is *ἐτέρον λέγεται τοῦθ' ὅπερ ἐστίν*. So *n. u.*

6 b. 2. *τοιαῦτα*] *ωυωηωηρ ωυῖν* = *τοιαῦτα λέγεται*.

6 b. 4. *αὐτὰ ἄπερ*] *ωυ ηρ ῖνζ* = *ταῦτα ἄπερ*.

6 b. 4. After *λέγεται* A.T. inserts *ε* *ῖωη* *ηρωεω ηρωηρ ε* *ε, ωυωα ωη ωυ* = *ἡ ὁπωσοῦν ἄλλως πρὸς ἕτερον*.

6 b. 9. *πρὸς τι*] *ωη ωυ* = *πρὸς ἕτερον*.

6 b. 9. *τὸ ὅμοιον*] *ἡδωῖν* = *ὅμοιον* simply.

6 b. 12. *ἡ δὲ θέσις*] *ε* *ηρρζθρῖν* = *αἱ δὲ θέσεις*. So *g.*

6 b. 12. *ἀνακείσθαι*] *ρῖηηρῖνζ* = *ἀνακέκλισθαι*, "corr. A." The A.T. uses the same word in 6 b. 11.

6 b. 21. *ὅμοιον γὰρ καὶ ἀνόμοιον μᾶλλον καὶ ἥττον λέγεται, καὶ ἶσον καὶ ἀνισαίτερον*] *ρῶνζ ἡδωῖν ἡωεω ε* *ἡνωω ωυη. ε* *αὐζαῖηωηωηζ* *ἡωεω ε* *ἡνωω ωυη* = *τὸ ὅμοιον γὰρ μᾶλλον καὶ ἥττον λέγεται. καὶ τὸ ἀνισαίτερον μᾶλλον καὶ ἥττον λέγεται*. Thus the A.T. confirms Waitz in his preference here of *e.* to the other codices.

6 b. 22. *τῶν πρὸς τι*] *ωηῖνζ* = *πρὸς τι* simply. So *A. B. C. d. g. h. n. u.* See Waitz' note on the passage.

6 b. 23. *ὅν*] *ε* = *ἐστι*. A.T. also inserts *ε* = *τε* or *δέ* or *καί* at beginning of clause, so that it should run *ἐκότερον δὲ αὐτῶν πρὸς τί ἐστι*.

6 b. 23. *τινί*] *η-ρρζ* = *τινός*.

6 b. 23. *τὸ ἄνισον*] *αὐηωωηωηζ* = *τὸ ἀνισαίτερον*.

6 b. 24. *τινὶ ἄνισον*] *η-ρρζ αὐηωωηωηζ* = *τινὸς ἀνισαίτερον*.

In defending his preference of *ἀνισαίτερον* in 6 b. 22 Waitz says: videtur enim Aristoteles innuere quod aequalitatis quidem non sint gradus, inequalitas vero et augeri possit et minui. Why then does he retain *καὶ ἶσον* in l. 22 and read in ll. 23, 24 *ἄνισον* for *ἀνισαίτερον* of *b. e.*?

- 6 b. 24. Bk. reads in this passage: καὶ τὸ ἀνόμοιον τινὲ ἀνόμοιον, of which A.T. gives no hint.
- 6 b. 24. After δέ A.T. has *ωνήν* = τὰ πρὸς τι. So *C.e.f.g.h.u.b.* also Bk.
- 6 b. 24. ἦττον] *ῥήνω* = τὸ ἦττον. So *C.d.c.f.g.a.b.u.*
- 6 b. 25. λέγεται μᾶλλον καὶ ἦττον] *ῥήνω* = ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἦττον. So *A.c.d.f.*, but J. MS. 401 reads: *νη* *ωνήν* = οὐ λέγεται μᾶλλον καὶ ἦττον.
- 6 b. 25. second διπλάσιον] A.T. omits.
- 6 b. 28. ἀντιστρέφοντα] *ζωωω* = τὰ ἀντιστρέφοντα.
- 6 b. 31. ἐλάττωτος] *ωνήν* = τοῦ ἐλάττωτος λέγεται.
- 6 b. 32. μείζονος] *ωνήν* = μείζονος λέγεται.
- 6 b. 34. ἐπιστητοῦ] *δωω* = τοῦ ἐπιστητοῦ.
- 7 a. 2. πτερὰ] *π* = πτερόν singular.
- 7 a. 3. τὸ πτερόν] *π* = πτερόν simply.
- 7 a. 4. τὸ πτερόν] *π* = πτερόν simply.
- 7 a. 7. τὸ πηδάλιον] *π* = πηδάλιον simply.
- 7 a. 8. οἰκεία] *ωνήν* = οἰκεία ἐστιν.
- 7 a. 8. γίνεταί] A.T. omits.
- 7 a. 11. πλοῖον] A.T. omits.
- 7 a. 16. οἶον ἢ κεφαλὴ οἰκειοτέρως ἀν ἀποδοθείη κεφαλῶτοῦ ἢ ζῶον] so Ven. Text; but J. 1291 reads *ζωωω* = οἶον ἢ κεφαλὴ εἰ οἰκειοτέρως ἀποδοθείη κεφαλῶτοῦ ἀλλ' οὐ ζῶον.
- 7 a. 19. λαμβάνοι] *ωνήν* = λάβοι. *A.C.d.e.f.g.h.*
- 7 a. 20. τοῖς πρὸς αᾶ] *ωνήν* = ἀπ' ἐκείνων ἃ πρὸς αὐτά. This translation may have arisen out of τοῖς πρὸς αὐτὰ ἀντιστρέφουσι, which *A.C.d.g.h.n.* corr. *B.*
- 7 a. 21 and 22. A.T. omits τό before πτερωτόν and πηδαλιωτόν.
- 7 a. 23. ἀντιστρέφοντα] *ζωωω* = τὰ ἀντιστρέφοντα.
- 7 a. 24. αὐτό] A.T. omits.
- 7 a. 25. τῶν ὁμολογουμένως] *ωνήν* = αᾶ ἐστι τῶν ὁμολογουμένων.
- 7 a. 28. καὶ μὴ πρὸς αὐτὸ δ λέγεται] *ωνήν* = καὶ μὴ ἢ πρὸς αᾶ λέγεται, "and if there should not be things in relation to which it is spoken." Codex *n.* reads μὴ ἢ πρὸς.
- 7 a. 31. τι] A.T. omits. So *e.n.*

- 7 a. 32. ὅ] *ηρυ* = ᾗ.
 7 a. 33. A.T. has order: *τούτου μόνου*.
 7 a. 34. ἀεί] A.T. omits.
 7 a. 34. *πρὸς αὐτό*] *ων υω ρωζν* = *πρὸς τοῦτο μόνον*; but J. 401 omits *μόνον*.
 The other MSS. retain.
 7 a. 35. *περιαιρουμένων*] *Λ υρωρωρωρδεγελρζν* = καὶ *περιαιρουμένων*.
 7 a. 36. *ἀπάντων*] A.T. omits.
 7 a. 36, 37. *δίποδι . . . δεκτικῶ . . . ἀνθρώπῳ*] As in 1 a. 5, David neglects the datives.
 7 a. 37. *δεκτικῶ*] *ρζηηιζωλζν φηζ* = *δεκτικὸν εἶναι*.
 7 a. 38. *τοῦ δεσπότην εἶναι*] *ωνεωνζν* = *τοῦ δεσπότου*. *εἶναι* is omitted.
 7 b. 1. *πρὸς ὃ ποτε*] *ων ηρυ* = *πρὸς ᾗ*, omitting *ποτε*.
 7 b. 3. *ῥηθήσεται*] **ωυρ* = *λέγεται*, but J. 1201: *ωωωυρζ* = *ῥηθήσεται*.
 7 b. 5. *τὸ δεσπότην αὐτῶ*] **ωζρζν υιδω* = *τὸ δεσπότην αὐτῶ*. It is odd that David should use *δεσπότην* and yet retain dat. *αὐτῶ*. *A.C.d.e.* *f.g.h.* read *δεσπότην αὐτόν*.
 7 b. 6. *γὰρ ἔτι*] A.T. omits this *γὰρ*, so that the clause becomes apodosis to preceding one.
 7 b. 7. *δοῦλος*] *δωνωζν* = ὁ *δοῦλος*. So *a.* But I would not affirm that wherever David attaches the final *ν* there was a definite article in his Greek text. The suffix *ν* always gives to that noun, verb, or adverb to which it is attached a definite reference to something or someone, but not always such a reference as the Greek definite article would give.
 7 b. 8. *περωτῶ*] here again David uses accus. case. So *C.a.g. pr. b.f.*
 7 b. 8. *γὰρ*] A.T. omits; cp. on 7 b. 6.
 7 b. 10. *λέγεται*] C. F. Neumann (in *Journal Asiatique*, Feb. 1829), in an article on David's translations of Aristotle, remarks that in this passage the Paris Codex adds *ρωρζν* before *ωυρ*, as if the Greek ran *οικείως ὁ λόγος λέγεται*. In fact the Paris codices agree here with the Venice Text in reading *ρζνωζνρωρζν* which = ὁ *οικείως* or τὸ *οικείως*. David consistently throughout this passage uses *ρζνωζνρωρ* to translate *οικείως*. Nor would *λόγος* be translated *ρωρ* but *ρων*, or rather *ρωζν*, for *ρων* is used for *λέξις*. David does not translate *ποτε* in this passage.
 7 b. 14. *ῥηθήσεται*] *ωυρζν* = *λέγεται*. So *A.C.d.g.h.*

- 7 b. 15. τῇ φύσει] *ρῦνε[θλωμεν*=φύσει simply. So in b. 23.
 7 b. 17. καὶ δεσπότην ὄντος δοῦλός ἐστι, καί] A.T. omits. So *c. n.*
 7 b. 19. καί] *Λ ωπζωωρωλη*=καὶ κοινῇ.
 7 b. 20. οὐκ] *Λ ηζ*=οὐδε.
 7 b. 25. λαμβάνομεν] *ωπῶνελρ γλωπη*=λαμβάνομεν ὕστερον.
 7 b. 31. ἐπιστητόν] *ηδωληγελῖν*=τὸ ἐπιστητόν.
 7 b. 32. μέν] *ρῶνρη*=γάρ.
 7 b. 33. αὐτὸς δὲ ἐπιστητόν] *ηυλ δωληγελῖν*=τὸ δὲ ἐπιστητόν; but J. 401 agrees with Waitz' text.
 7 b. 34. πολλά] *ρωηελρ ῖνζ*=πολλά τινα.
 7 b. 35. τῆς αἰσθήσεως] **ηγωηελ[θλωνηρ* implies τῶν αἰσθήσεων.
 8 a. 1. τῶν γὰρ αἰσθητῶν καὶ τὸ σῶμα] A.T. omits, "om. *c.*"
 8 a. 5. αἰσθητὸν δὲ ἔσται] *ρωγ ηγωῖν ηη ηρηξῖν δωρδῖν*=τὸ δὲ αἰσθητόν ἐστι οἶον σῶμα. So the Paris MSS. 105 and 106, and J. 401; but Venice Text takes order ἐστι σῶμα οἶον, like the codices *C. d. u. q.* ἐστι instead of ἔσται is read in *b. d. pr. C.* One P. MS. omits σῶμα.
 8 a. 6. ἐστίν] A.T. omits.
 8 a. 9. A.T. gives no hint of ζῶον ἣ found in *A. C. f. g.* but excluded by W.
 8 a. 10. συνίσταται] *ρωηληγελω λ*=συνέστηκεν. So *f.*
 8 a. 11. πρότερον] *ωωωλωηηῖν λωγελω*=πρότερον ὃν or πρότερον ὑπαρχον, "earlier created."
 8 a. 14. καθάπερ δοκεῖ, ἢ] *[θξ ηρηξω [θελ*=ἢ καθ. δ.
 8 a. 14. κατὰ τινος τῶν δευτέρων οὐσιῶν] *ρωω ηρηρηρηγω ηδῶν ηηωγελ [θλωνη*=κατὰ δευτέρας τινος (or ἑνίας) τῶν οὐσιῶν.
 8 a. 15. τῶν πρώτων οὐσιῶν] *ηδῶν ωωωνη ηηωγελ[θλωνη*=τινῶν (or ἐνίων) τῶν πρώτων οὐσιῶν.
 8 a. 19. ἀλλὰ τινος χεῖρ] A.T. omits.
 8 a. 20. καί] *Λ ηζ*=οὐδέ. The second οὐ is also translated.
 8 a. 21. τινος] *ηδῖ*=τις or ἡ τίς.
 8 a. 22 and 23. ὁ ἄνθρωπος . . . ὁ βούς] A.T. omits ὁ.
 8 a. 23. τὸ ξύλον] A.T. omits τό.
 8 a. 29. ἀποδέδοται] *ρωγωρηελω λρ*=ἀπεδόθη or ἀπεδίδοτο.
 8 a. 30. ἐστὶ τὸ δεῖξαι] *λρ ηελδῶνελ*=ἦν τὸ λῦσαι. So *n.*
 8 a. 33. αὐτά] *ωηωηηη*? rather=ταῦτα of *b. u. e. f.*
 8 a. 34. τοῦτό γέ ἐστι τὸ πρὸς τι] *λ ωηω ωηῖνξῖν*=ἐστι τοῦτο τοῦ πρὸς τι.

- 8 a. 35. αὐτοῖς εἶναι τὸ αὐτὰ ἄπερ ἐστίν] *նոյնք որք ինչ ենն*? = τὸ τὰ αὐτὰ ἄπερ ἐστίν.
- 8 a. 38. ἐξ αὐτῶν] *յիբենէ* = ἐξ αὐτοῦ. So *n*.
- 8 b. 1. τοῦτό πως] *սայն և զհարդն* = τοῦτο καὶ πῶς.
- 8 b. 2. τοῦτο] A.T. omits and renders πῶς by *զհարդ* = πῶς.
- 8 b. 3. πῶς ἔχει] *զհարդ ունի* = πῶς ἔχει.
- 8 b. 5. οἶδεν] *գիտացէ* = εἶσεται.
- 8 b. 6. εἶδεν] *գիտէ* = οἶδεν.
- 8 b. 6. διπλάσιον] *կրկնապատկեալ* = διπλάσιον ὄν.
- 8 b. 7. A.T. has order οὐδ' εἴ ἐστι διπλ. So *n*.
- 8 b. 9. εἰδέναι] *գիտել* **զրա* = εἰδέναι τοῦτο, as if the clause καὶ ὅτου κάλλιον ἐστιν depended on οἶδεν.
- 8 b. 9. οὐκ ἀορίστως] *բայց եթէ անորոշակի* = εἰ δὲ (or ἀλλ' εἰ) ἀορίστως.
- 8 b. 11. first γάρ] A.T. omits, making clause ὑπόλ. τὸ τ. γιν. apodosis of preceding clause.
- 8 b. 11. οὐκ] *այլ ոչ* = ἀλλ' οὐκ.
- 8 b. 11. A.T. has order: εἶσεται ἀκριβῶς. So *e. n*.
- 8 b. 14. ὁ ἂν εἰδῇ τις τῶν πρὸς τι ἀφωρισμένως, καὶ κείνο πρὸς ὃ λέγεται ἀφωρισμένως εἰδέναι] **զի եթէ գիտացէ որ յառինչիցն սաՀմանբար գիտացէ* := ὅτι ἂν εἰδῇ τις τῶν πρὸς τι, ὠρισμένως εἶσεται. *զի եթէ* = εἵπερ in 12 b. 23, so it might = ἔάν περ here. J. 401 and Paris Codices 105, 106 read *զի որ եթէ* which would = ὅτι (or εἰ) ὁ ἔάν. Waitz in his apparatus criticus writes as follows: "δ] ὅτι B.—ἔάν A. B. d." from which it appears that B. reads ὅτι ἔάν. Retaining *որ* of Paris 105, 106 I can make no sense of Armenian except by supposing that ἂν was translated by *եթէ* as if it = ἔάν, in which case David's Greek ran ὅτι ὁ ἂν εἰδῇ κ.τ.λ. This except for ὅτι is Waitz' reading. It is more likely that *որ* should have dropped out of the Venice Text than have been inserted in the Paris codices. ὠρισμένως is found in *n. e. n*. Had the Greek word been ἀφωρισμένως David would probably have used *բացորոշեալ* or *բացորոշաբար* to translate it. εἶσεται, which is certainly implied by *գիտացէ*, requires some conjunction like ὅτι after ἀναγκαῖον to make any grammar at all. But I have met in David with no other example of the words *Հարկաւոր է* (= ἀναγκαῖόν ἐστι) followed by *զի* (= ὅτι). They

are always followed, as in Greek, by an infinitive mood. Could there have been in the Greek the anacolouthon ἀναγκαῖαν . . . εἴσεται, which the Armenian translator tried to surmount by introducing զի (= ὅτι)?

8 b. 15. τὴν δέ γε κεφαλὴν καί] *իսկ զգլուխն եթէ որ գիտացէ կամ* = τὴν δέ γε κεφαλὴν, εἰάν τις εἰδῇ, ἢ.

8 b. 16. ἔκαστον] *զիւրաքանչիւրն* = ἔκαστα.

8 b. 17. ὅπερ ἐστίν] *որ *են* = ὅπερ (or rather ὅ) ἐστίν. *են* is a likely corruption of *էն* = ἐστίν.

8 b. 17. ἔστιν εἰδέναι] *գիտացէ* = εἴσεται.

8 b. 19. ἔστιν] *եղիցի* = ἔσται.

8 b. 19. ἂν εἴη] *են* = ἐστί.

8 b. 20. ταῦτα] A.T. omits.

8 b. 22. After ἀποφαίνεσθαι A.T. inserts *հրամանաւ պատասխանելոյ* which means lit. with the mandate of a response, oracularly, χρησµολόγως. Obviously the gloss of an Armenian copyist or commentator.

8 b. 24. Here A.T. adds Title of new section: *յաղագս որակի ե որակու թեան* = περὶ ποίου καὶ ποιότητος.

8 b. 25. εἶναι] A.T. omits. So *n. e.*

8 b. 28. A.T. has order: *μονιμώτερον εἶναι κ. πολυχρονιώτερον*. So *C. e. a. n. n.*

8 b. 32. γένηται] *ընկալցի* = "should be received."

8 b. 32. After ἄλλου and before τινὸς τοιούτου A.T. inserts *պատճառէ* = cause, *αἰτίον*.

8 b. 36. καὶ νόσος] A.T. omits the *καί*.

8 b. 37. ἄλλα] A.T. omits.

8 b. 39. γινόμενος] *լեալ* = γενόμενος. So *A. C. d. f.*

8 b. 39. εἰς] A.T. omits.

9 a. 2. διὰ χρόνον πλῆθος] *բազում ամանակաւ* = πολλῷ χρόνῳ or rather διὰ πολλοῦ χρόνου. Probably David had the reading διὰ πλείονος χρόνου found in *pr. g.*

9 a. 3. καί before ἀνίατος is omitted in A.T. David evidently understood the Greek as he had it to mean "become by nature (or habituated into being) incurable."

9 a. 3. ἦν ἂν τις ἴσως ἔξιν ἥδη] *զոր ահա որ իբր ունակու թիւն* = ἦν ἂν ἥδη τις ὥς ἔξιν. So *n.*

ἡνερξὺν ζῶσαντων τῶν ἡνερξῶν, ὡς ἡνερξὺν ἡνερξῶν ἡνερξῶν =
μὴ ῥαδίως ἀποκαθίσταται ἀλλὰ διὰ βίου παραμένονσι.

The subject of ἀποκαθίσταται would be the same as that of
συμβέβηκεν in l. 25.

David renders ἀποκαθίστασθαι by the same phrase in 9 b. 28,
10 a. 6, and 13 a. 30.

9 b. 27. αὐταί] ἡνερξ = αὐταί, read in C.

9 b. 35. A.T. has order : παθῶν τινων.

9 b. 36. ποιότητες] Is it by a copyist's error that this word is repeated
in the A.T. thus?—ἡνερξ[θηρξ, ἡνερξ[θηρξ ἡνερξ = ποιότης,
ποιότητες λέγονται as if the passage meant as follows : "those
states which in our innate constitution, immediately certain
feelings generate them, are and have become a ποιότης, these
states are entitled qualities."

10 a. 1. After ἐκστάσις] the A.T. adds ἡνερξ[θηρξ = θαῦμα. This is
certainly a gloss on the word preceding ἡνερξ[θηρξ[θηρξ.

10 a. 3. ἐκστάσεις] ἡνερξ[θηρξ[θηρξ ἡνερξ[θηρξ = ἐκστάσεις θαύματος.
Perhaps the latter word is added in explanation of the
former.

10 a. 4. δυσπαλάλακτοι] A.T. has ἡνερξ[θηρξ[θηρξ = καὶ δυσπαλάλακτοι.

10 a. 5. τὰ τοιαῦτα] ἡνερξ[θηρξ = ταῦτα (or ἐκεῖνα) ἐστὶ.

10 a. 5. ποιοί] ἡνερξ[θηρξ[θηρξ = ποιοί τινες.

10 a. 7. οὐ γάρ] ἡνερξ[θηρξ[θηρξ = οὐδε γάρ. So C. i.

10 a. 9. πεπονθέναι] ἡνερξ[θηρξ[θηρξ = τῷ πεπονθέναι. So C. d. g. i.

10 a. 14. The A.T. in reading ἡνερξ[θηρξ[θηρξ . . . ἡνερξ[θηρξ confirms W. in
reading τῷ γὰρ τρίγωνον . . . εἶναι.

10 a. 15. καμπύλον] ἡνερξ[θηρξ[θηρξ = καμπύλον εἶναι.

10 a. 18. τι] A.T. omits.

10 a. 19. A.T. has order : τινὰ μάλλον. So C. n.

10 a. 22. πως] A.T. omits.

10 a. 26. τοσοῦτοι] ἡνερξ[θηρξ[θηρξ = οὗτοι.

10 a. 30. παρωνύμως λέγεται] ἡνερξ[θηρξ[θηρξ ἡνερξ[θηρξ = ἐστὶ τὸ παρωνύμως
λέγεσθαι.

10 a. 30. λευκός] ἡνερξ[θηρξ[θηρξ = ὁ λευκός, so below A.T. implies ὁ γραμματικός,
ὁ δρομικός, ὁ πυκτικός, which C. n. e. f. insert in each case.

10 a. 35. κατὰ δύναμιν φυσικὴν] ἡνερξ[θηρξ[θηρξ * ἡνερξ[θηρξ[θηρξ (J.

1291)=κατὰ δύνανμιν πυκτικήν (or rather πυκτική). V.T. has *μυγμαλῶν* *ἰσθῆν* = the art of wrestling. The Arm. Com., however, reads *φυσικήν* here.

- 10 b. 2. A.T. inserts *καί* before *ταῖς*. So *C. n.*
 10 b. 3. *κατά*] *ἡρῆ ρωσ*=οὐ κατά, "who according to . . ."
 10 b. 4. A.T. has order: *ἐπιστήμη λέγεται*.
 10 b. 4. δ'] *ῥῶν*=γάρ.
 10 b. 7. After *σπουδαῖος* A.T. inserts *αὐτὴ*=λέγεται.
 10 b. 9. *τῆς ἀρετῆς*] *ἰσθῆν* *ἰσθῆν* *ἰσθῆν*, i.e. from virtue virtuous, for Armenian does not lack a word like the Greek.
 10 b. 10. *παρωνύμως*] *ἰσθῆν* *ἰσθῆν* *ἰσθῆν*=τὰ παρωνύμως. So *C. q. n. u.* But J. 1291 agrees with Waitz' Text.
 10 b. 11. ἄλλως] *αὐτὴ*=οὕτως or some such word.
 10 b. 12. *κατά*] *καί* *κατά*.
 10 b. 14. δέ] omitted in A.T. which begins new sentence with *ὁσαύτως*.
 10 b. 17. *ἐναντίον ποιοῖς οὖσιν*] *ἰσθῆν* *ἰσθῆν* *ἰσθῆν* *ἰσθῆν* *ἰσθῆν*=ἐναντίον ἐστὶ καίπερ ποιοῖς οὖσιν.
 10 b. 18. *τὸ λοιπὸν ἔσται ποιόν*] *ἰσθῆν* *ἰσθῆν* *ἰσθῆν*=τὰ λοιπὰ ἔσται ποιά.
 10 b. 20. *ἡ δικαιοσύνη τῇ ἀδικίᾳ*] **ἰσθῆν* *ἰσθῆν* *ἰσθῆν*=δικαιοσύνη ἀδικία.
 10 b. 20. Before *ἐναντίον*] A.T. inserts *ἰσθῆν* *ἰσθῆν* *ἰσθῆν*=καὶ λευκότητι μελανία.
 10 b. 24. *ποῦ*] *ἰσθῆν*=τὸ ποῦ. So *C. b. e. f. g.*
 10 b. 28. *δίκαιον*] *ἰσθῆν*=δικαιότερον. So *A. e.*
 10 b. 28. *μᾶλλον*] *ἰσθῆν*=μᾶλλον καὶ ἥττον. So *C. q. f.*
 10 b. 29. *ἔτι ἐνδέχεται λευκότερον γενέσθαι*] *ἰσθῆν* *ἰσθῆν* *ἰσθῆν* *ἰσθῆν*=ἐνδέχεται καὶ λευκότερον ἔτι γίνεσθαι. So *C. and g.*
 10 b. 31. *λέγεται*] *ἰσθῆν*=λέγοιτο. So *B. i. d. n.* corr. *g.*
 10 b. 34. *δεῖν*] A.T. omits. *C. e. f. n. u.* also omit.
 10 b. 35. *ὕγειαν*] *ἰσθῆν* *ἰσθῆν*=ὕγειαν φασι. So *C. e. f.*
 10 b. 35. After *δικαιοσύνην*] A.T. adds *ἥττον*. So *C. e. f.* which also add *ἔχειν*.
 11 a. 2. *λεγόμενα*] *ἰσθῆν* *ἰσθῆν*=λεγόμενα τὰ ποιά.
 11 a. 6. After *μᾶλλον* A.T. adds *ἰσθῆν*=καὶ τὸ ἥττον. So *C. e.*
 11 a. 9. A.T. reads *μᾶλλον* before *ῥηθήσεται*. So *C. n.*

- 11 a. 13. After μάλλον A.T. adds **Λ ὑπερω**=καὶ ἥττον.
- 11 a. 14. οὐ πάντα οὖν τὰ ποιὰ ἐπιδέχεται] A.T. has **ωωω ηξ ῥῖηηηῖν**
ηηωηηηῖν=οὐκ οὖν ἐπιδέχεται τὰ ποιὰ. πάντα is omitted.
So *C. f. e. n.*
- 11 a. 17. οὐκ ἔστι κατ' ἄλλο οὐδέν] **εξ Λ ηξ ῥωω ῥηηηηῖν**?=ἔστι κατ'
οὐδέν.
- 11 a. 18. καὶ ἀνόμοιον] A.T. omits.
- 11 a. 20. A.T. has order: μὴ φήσῃ τις ἡμᾶς.
- 11 a. 21. A.T. has ποιησαμένους τὴν πρόθεσιν.
- 11 a. 23. ἐλέγομεν] A.T. omits. "om. *d.* et pr. *C. rec. marg. n.*"
- 11 a. 24. πρὸς τι] **ωηῖν ηξῖν**=τῶν πρὸς τι.
- 11 a. 29. καί] A.T. omits.
- 11 a. 30. οὐ] A.T. **ωη ηξ**=ἀλλ' οὐ. So in l. 31.
- 11 a. 33. ταῖς καθ' ἑκάστα] **ῥωω ωηηηηῖν**=κατ' αὐτάς or κατὰ ταύτας.
- 11 a. 34. A.T. has order: ἔχειν τινα τῶν κ.τ.λ.
- 11 a. 38. A.T. has order: αὐτὸ τοῖς γένεσιν. So *C. g.*
- 11 b. 1. After καθαριθμεῖσθαι] A.T. inserts Title: **ῥωηηωω ωηῖν ηξ Λ ηηηηηῖν**
=περὶ τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν and omits δέ after ἐπιδέχεται.
- 11 b. 5. A.T. reads γὰρ καὶ μάλλον καὶ ἥττον.
- 11 b. 6. θερμαίνεσθαι] **ωηηηηῖν**=τὸ λυπεῖσθαι. So *C. f. e.*
- 11 b. 12. ὅσα] **ηη**=ὅσον. So *i.*
- 11 b. 15. τὰ εἰρημένα] **ῥωηωηωωωηηῖν**=τὰ προεἰρημένα.
- 11 b. 16. After εἰρημένα] A.T. adds Title: **ῥωηηωω ῥωηηηηηῖν**=περὶ τῶν
ἀντικειμένων.
- 11 b. 16. ἀντικεῖσθαι is confirmed by A.T. which reads **ῥωηηηηηῖν**.
- 11 b. 21. A.T. omits article before ἡμίσει, ἐναντία, κακόν, ἀγαθῶ. Before
the two last *n* omits it.
- 11 b. 22. τά] A.T. omits. So *C. d. n. g. n.*
- 11 b. 26. τὸ διπλάσιον] **ηηῖν ωωωηηῖν ηηηῖν**=τὸ διπλ. τοῦ ἡμίσεος. So *C.*
f. e. "corr. *n.*"
- 11 b. 29. πρὸς τὸ ἀντικείμενον λέγεται τὴν ἐπιστήμην] **ωη ῥωηηηηηῖν ῥωη**
ῥωηηηῖν=πρὸς ἀντικείμενον τὴν ἐπιστήμην λέγεται.
Codices *A. d. e.* omit τό after πρὸς.
- 11 b. 30. τὸ γὰρ ἐπιστητὸν τινὶ λέγεται ἐπιστητὸν τῇ ἐπιστήμῃ] A.T. omits.
- 11 b. 32. ἐτέρων λέγεται] A.T. omits.
- 11 b. 36. A.T. has order: ἀγαθὸν λέγεται.

- 12 a. 1. κατηγορείται] *υπορηγῆ* *κ*=κατηγορεῖσθαι καί.
 12 a. 3. A.T. has order : πάντως ἀνὰ μέσον.
 12 a. 12. A.T. has order : ὑπάρχειν αὐτῶν. So *u*.
 12 a. 16. ὦν ἂν κατηγορηται] *ρηγ* *υπορηγῆ* perhaps implies ὦν κατηγορεῖται.
 So *u. u*.
 12 a. 17. γέ τι] A.T. omits. So *e*.
 12 a. 19. A.T. implies τοῦ σπουδαίου, *υπορηγῆ* *κ*. So *u*.
 12 a. 21. A.T. implies τοῦ λευκοῦ καὶ τοῦ μέλανος.
 12 a. 22. τοιαῦτα χρώματα] *ρηγ*=χρώματα simply. So *u. u*.
 12 a. 23. τῇ δ' ἐκατέρου τῶν ἄκρων ἀποφάσει] *ρηγ* **εὐρηγῶν* *εὐρηγῶν*
δωρηγῶν *υπορηγῶν*?=τῇ δ' ἐκατέρῃ τῶν ἄκρων ἀποφάσει.
 12 a. 25. καὶ οὔτε δίκαιον] *κ* *υπορηγῶν*=τὸ οὔτε δίκαιον.
 12 a. 26. λέγεται μέν] A.T. omits.
 12 a. 27. περὶ ὀφθαλμόν] *υπορηγῶν* *εὐρηγῶν*=λέγονται περὶ ὀφθαλμόν.
 12 a. 28. περὶ τοῦτο] **ρηγ* *υπορηγῶν*=ὅτι περὶ τοῦτο. Perhaps *ρηγ* has crept in
 from the *υπορηγῶν* which follows.
 12 a. 28. A.T. has order: πέφυκεν ἡ ἕξις. So *C. f. q. u. u*.
 12 a. 29. ἕκαστον τῶν τῆς ἕξεως δεκτικῶν] *εὐρηγῶν* *εὐρηγῶν* *εὐρηγῶν* *εὐρηγῶν*
εὐρηγῶν=ἕκαστον τὸ τῆς ἕξεως δεκτικόν.
 12 a. 29. δέ] *εὐρηγῶν*=γάρ.
 12 a. 30. ὑπάρχειν, καὶ ὅτε πέφυκεν ἔχειν μηδαμῶς ὑπάρχει] *ρηγ*, *κ* *κ* *εὐρηγῶν*
εὐρηγῶν *κ* *εὐρηγῶν* (J. 1291 *εὐρηγῶν*)=ὑπάρχειν μηδαμῶς μὴ ὑπάρχει
 (or acc. to J. 1261 ἔχει). In *e*. ἔχει is read instead of ὑπάρχει
 in A. 31.
 12 a. 35. τὴν ἕξιν] *εὐρηγῶν*=τὴν ὄψιν.
 12 a. 39. A.T. has order: ταῦτόν ἡ τυφλότης.
 12 b. 1. A.T. has οὐδαμῶς ἄνθρωπος οὐ λέγεται=*κ* *κ* *εὐρηγῶν* *εὐρηγῶν* *κ*
εὐρηγῶν.
 12 b. 2. τὸ ἐστερηθῆναι] *κ* *εὐρηγῶν*=τό τε ἐστερηθῆναι.
 12 b. 9. καί] *εὐρηγῶν*=ἡ.
 12 b. 13. ἀντίκειται] A.T. omits.
 12 b. 14. τὸ ὑφ' ἐκάτερον πρᾶγμα] *ρηγ* *εὐρηγῶν* *εὐρηγῶν* *εὐρηγῶν* *εὐρηγῶν*
εὐρηγῶν=τὰ ὑφ' ἐκάτερον τούτων πρᾶγματα.
 12 b. 20. λέγοιτ' ἄν] *εὐρηγῶν*=λέγεται.
 12 b. 21. τυφλότης δὲ ὅψεως οὐ λέγεται] A.T. omits.
 12 b. 23. κἀκεῖνο] **εὐρηγῶν*=πρὸς ἐκεῖνο or ? ἐκεῖνο.

12 b. 25. ὅψις] A.T. omits.

12 b. 30. τούτων γάρ] *Λ υηγω* = τούτων δέ or καὶ τούτων. J. 1291 has
ῥυλ υηγω = τούτων δέ.

12 b. 30. A.T. has order : ἀναγκαῖον ἦν. So C. n.

12 b. 30. ἀνὰ μέσον] *ρῦτ μξζ ῥῖν* = ἀνὰ μέσον τι.

12 b. 34. τούτων γὰρ ἀνὰ μέσον τι οὐδέν] **ῥυλ ρῦτ* (P. 106 *ρῦτ*) *μῥηγῦ
νξῥῖνξ*. This should mean : τῶν δὲ ἀνὰ μέσον οὐδέν. If we could
suppose that an *ῥῖνξ* has dropped out before *νξῥῖνξ* the Greek
equivalent of the passage would become : τῶν δὲ ἀνὰ μέσον τι
οὐδέν κωλύει ὑπάρχειν (sc. τῷ δεκτικῷ), "but nothing prevents
some one of the intermediate inhering (in the recipient)." As
the Armenian stands, however, the sentence can only mean :
"But nothing prevents it being true of (ὑπάρχειν) those which
are ἀνὰ μέσον."

12 b. 36. A.T. has order : μὴ ἦν ἀναγκαῖον θάτερον ὑπάρχειν.

12 b. 37. εἰ μὴ] *Λ νξ* = καὶ μὴ or μὴ δέ.

12 b. 37. ὑπάρχει] *φν-γξ* implies ὑπάρχοι.

12 b. 37. οἶον] *ξῥηῶν ρῦν-ῥῥῥῥ* = οἶον φύσει.

12 b. 38. ἐπὶ δὲ τούτων ἀφωρισμένως ἀναγκαῖον θάτερον ὑπάρχειν] *Λ ῥῥ ῥῥῥῥ
ῥῥῥῥ ῥῥῥῥῥῥῥ ῥῥ ῥῥῥῥ ῥῥῥῥῥῥῥῥ ῥῥῥῥῥῥῥῥ ῥῥῥῥ ῥῥῥῥῥῥῥῥ
ῥῥῥῥῥῥῥ ῥῥ ῥῥῥῥῥ ῥῥῥῥ* = ἐπὶ δὲ τούτων ἀναγκαῖον ἐστὶ τι τῷ
δεκτικῷ ὑπάρχειν, καὶ ἀφωρισμένως ἀναγκαῖον ἐστὶ θάτερον ὑπάρχειν.
e. inserts τῷ δεκτικῷ.

12 b. 39. ἀφωρισμένως] A.T. omits.

12 b. 39. καὶ before οὐχ] Ven. Text retains, other Arm. MSS. omit as
in 13 a. 2.

13 a. 2. ὑπάρχει] *φνῥ* = ὑπάρχειν. But J. MSS. *φν* = ὑπάρχει.

13 a. 2. καὶ οὐχ] A.T. omits καί.

13 a. 4. After ἀληθές] Ven. Text add *ξ* = ἐστί. J. 1291 adds *ῥῥῥ* = ἔσται.

13 a. 4, 5. After ἀναγκαῖον] Ven. Text adds *ξ* = ἐστί. J. 1291 adds
ξρ = ἦν.

13 a. 6. ἔχον] *νξῥῥ* = ἔχειν. So g. Perhaps here and in 11. 10 and 12
the Arm. MS. had the abbreviation *νξῥῥ* = ἔχον.

13 a. 8. ὧν τι ἔστιν ἀνὰ μέσον] *νῥῥ ρῦτ μξζ ξ* = ὧν ἀνὰ μέσον ἐστί.
Omitting τι.

13 a. 8. ἀναγκαῖον γάρ ποτε] *Λ ῥῥῥῥῥῥ ῥῥ ῥῥῥῥ* = καὶ ἀν. ἐστί ποτε.

- 13 a. 9. ὑπάρχειν] **գղբացորոշարար** = ὑπάρχειν ἀφωρισμένως.
- 13 a. 10. τότε ἢ τυφλὸν ἢ ὄψιν ἔχον] **Լ յայնժամ Կոյր Լ Կամ Երեսս ունել** = τότε τυφλὸν ἢ καὶ ὄψιν ἔχειν. *C. n.* have ὄψιν ἔχειν.
- 13 a. 11. καὶ τούτων] **սա** = τοῦτο.
- 13 a. 12. ἔχον ὄψιν εἶναι] **Երեսս ունել ասիլ** = ὄψιν ἔχειν λέγεσθαι.
- 13 a. 14. ἀλλὰ τισί] The Armenian versions, except Paris 106, add a gloss here, and P. 106, instead of *τισι*, writes **Լ ոմանց զմիջոցսն**, which might mean *καὶ τισι τὰ τῶν μέσων*.
The Venice MSS. and Paris 105 insert, instead of the words *ἀλλὰ τισι καὶ τούτοις ἀφωρισμένως τὸ ἐν*, the following: **այլ Լ (ոմանց P. 106) զմիջոցսն : իսկ ունակութեան Լ պահապսութեան ընդունականին ոչ հարկ է զայլս ոմանս ընդունել, զի ոչ է միջոց, այլ զմիջն, Լ ոչ սոցա բացորոշարար զմիջն**, which = *ἀλλὰ καὶ τισι τὰ τῶν μέσων (?)· ἔξω δὲ καὶ στέρησεως τῷ δεκτικῷ οὐκ ἀνάγκη ἐστι ἀλλὰ τινα δέχεσθαι, εἰ μὴ ἐστι μέσων, ἀλλὰ θάτερον [or τὸ ἐν] καὶ οὐ (omitted in P. 106) τούτοις (omitted in J. 401) ἀφωρισμένως τὸ ἐν*. This looks like the translation of a Greek gloss.
- 13 a. 20. ὑπάρχει] **գուցէ** implies ὑπάρχοι.
- 13 a. 20. τῷ πυρὶ θερμῷ] **հրդ քերմն ?** = *πυρὶ τὸ θερμῷ*. “*πυρὶ τὸ*” is read by *e. n.*, “*corr. A., rec. B. C.*”
- 13 a. 21. γενέσθαι] **լինել** = γίνεσθαι.
- 13 a. 21. δυνατόν] **կարէ** perhaps implies δύναται. So *n.* Likewise in l. 23.
- 13 a. 22. A.T. has order: *θερμὸν ψυχρόν*. So *d.*
- 13 a. 25. Had David read *κἂν* he would have probably used **Լ**, but he does not. Cp. *n. u. g. f.*
- 13 a. 29. αὐτόν] A.T. omits. So pr. *n.*
- 13 a. 30. εἰς τὴν ἐναντίαν ἔξιν] ***ի ներհակութեան ունակութիւն** = *εἰς ἐναντιότητος ἔξιν*.
- 13 a. 34. After *ἀδύνατον* A.T. adds **փոփոխումն լինել** = *μεταβολὴν γίνεσθαι*.
- 13 a. 35. φαλακρὸς ὢν πάλιν] **հնտացեալ որ** = *φαλακρὸς τις ὢν*, omitting *πάλιν*.
- 13 a. 36. ἐφυσεν] **բուսոյց երբեք** = *ἐφυσέν ποτε*. But J. 401 omits **երբեք** = *ποτέ*.
- 13 b. 4. ἀεί] A.T. omits.
- 13 b. 6. οὐδέτερον] **Լ ոչ մի ՚ի սոցանէ** = *οὐδέτερον αὐτῶν*.
- 13 b. 7. ὥς τὰ πρὸς τι] **քանզի սոքա իբր ասինչքն** = *αὐτὰ γὰρ ὥς τὰ πρὸς τι*.
- 13 b. 11. ἐστιν] **ասին** = *λέγεται*.

- 13 b. 19. αὐτοῦ μὴ ὄντος ὅλως τοῦ Σωκράτους] **q̄h̄ ἡρηω n̄z b̄l̄w m̄l̄l̄r̄r̄n̄q̄h̄n̄*
Πολιρωσιωῶν υπλιν *ξ* = ὅτι αὐτοῦ μὴ ὄντος ὅλως τοῦ Σωκράτους
 ψευδὲς ἐστὶ. Here *q̄h̄ . . . υπλιν ξ* = ὅτι . . . ψεύδους ἐστὶ may be a
 repetition by a copyist of words from preceding sentence.
- 13 b. 20. A.T. has order: ἐξέως καὶ τῆς στειρήσεως.
- 13 b. 20. μὴ ὄντος τε ὅλως οὐδέτερον ἀληθές, ὄντος τε οὐκ ἀεὶ θάτερον] *b̄l̄w λ*
n̄z b̄l̄w, n̄z ξ μ̄h̄n̄z = ὄντος καὶ μὴ ὄντος οὐκ ἐστὶ θάτερον.
- 13 b. 22. τῷ τυφλὸν εἶναι] *h̄l̄r̄r̄n̄ q̄h̄l̄* ? = τὸ τυφλὸν εἶναι. So *n̄*.
- 13 b. 23. A.T. has order: θάτερον οὐκ ἀναγκαῖον. So *n̄*.
- 13 b. 26. ἔχειν] *q̄h̄w n̄z b̄l̄* = αὐτὸν ἔχειν. So *C. c. n̄*.
- 13 b. 30. καί] *h̄w* = ἦ. A.T. omits Σωκράτην with *C*.
- 13 b. 33. μόνων] A.T. omits.
- 13 b. 36. τοῦτο δὲ δῆλον] *λ *ūh̄r̄w j̄w j̄w n̄h̄n̄* = ταῦτα δὲ δηλοῦνται.
- 13 b. 37. τῇ καθ' ἕκαστον ἐπαγωγῇ] *ρ̄w n̄ h̄r̄w r̄w n̄z h̄r̄ h̄r̄w n̄z d̄w h̄w d̄w n̄z*
θ̄h̄w = τῇ καθ' ἕκαστον αὐτῶν ἐπαγωγῇ.
- 13 b. 37. After νόσος A.T. inserts *λ w̄r̄h̄w r̄w n̄ θ̄h̄w n̄ w̄n̄h̄r̄w n̄z θ̄h̄w* =
 καὶ δικαιοσύνη ἀδικία.
- 14 a. 3. κακὸν ὄν] *ξ z̄w r̄* = ἐστὶ κακόν. *C*. omits ὄν.
- 14 a. 4. ἐναντία] is translated mechanically by *h̄b̄r̄z̄w h̄w n̄z* as if it were
 neuter plural.
- 14 a. 7. ἔτι ἐπὶ] *λ λw* = ἔτι δέ without ἐπὶ.
- 14 a. 12. A.T. has order: τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν ἀμφοτέρω.
- 14 a. 15. A.T. omits first ἦ.
- 14 a. 24. ἐν γένει] *ūb̄n̄h̄ μ̄h̄n̄w* = γένει ἐν.
- 14 a. 25. A.T. adds Title: *j̄w h̄w q̄w h̄w n̄z h̄w n̄z* = περὶ τοῦ προτέρου.
- 14 a. 36. κατὰ] *n̄r̄ ρ̄w n̄* = ὁ κατὰ. So *n̄*.
- 14 a. 37. τῶν λόγων] *w̄j̄l̄r̄ḡn̄* = τῶν ἄλλων.
- 14 a. 38. A.T. omits τό.
- 14 b. 1. After τάξει. A.T. adds *q̄h̄ ūh̄q̄r̄n̄z̄r̄ h̄w n̄z h̄w n̄z b̄n̄ r̄w n̄z q̄ūb̄n̄w n̄z*
w̄d̄n̄z̄r̄ h̄w n̄z = ἀνπερ ἀρχαὶ πρότεροι τῶν θεωρημάτων τῇ τάξει.
 So *i*. J. MSS. show a slight variation in this addition which
 they, like the P. MSS., receive: namely, J. 401, instead of *q̄h̄*,
 has *λ r̄w n̄z q̄h̄* and J. 1291 has *r̄w n̄z q̄h̄ λ*; either of these might =
 καὶ γάρ.
- 14 b. 5. εἶναι τῇ φύσει δοκεῖ] *q̄h̄l̄ w̄j̄l̄ n̄z ρ̄w n̄z θ̄h̄w n̄z w̄j̄l̄ θ̄h̄w n̄z* = εἶναι,
 ἀλλ' οὐ φύσει τοῦτο δοκεῖ.

- 14 b. 6. ἀγαπωμένους ὑπ' αὐτῶν προτέρους φάσκειν παρ' αὐτοῖς εἶναι] *սի-
րեցեալսն ինքեանց նախկինս իւրեանց ասեն գոչ = ἀγαπωμένους
ἑαυτῶν (= themselves) προτέρους αὐτῶν (= them) φασιν εἶναι.
The construction requires ասեն = φάσκειν in fin. to be read
instead of ասեն. If this change be made, the Armenian gives
some sense. ὑπό and παρά are omitted.
- 14 b. 9. A.T. has order: τοῦ προτέρου τρόποι.
- 14 b. 10. A.T. implies καὶ παρὰ in *Լ քան*. So *n*.
- 14 b. 11. προτέρου] նախկին = τοῦ προτέρου. So *C*.
- 14 b. 11. τῶν γὰρ ἀντιστρεφόντων] քանզի *Լ է յայնց որք հակադարձին* = καὶ
γὰρ ἔστι τῶν ἀντιστρεφόντων. But as λέγοιτ' ἄν in b. 13 is
translated the ἔστι is not wanted and *է* has probably crept in.
- 14 b. 13. τῇ φύσει] A.T. omits.
- 14 b. 17. εἰ γὰρ ἀληθὴς ὁ λόγος ᾧ λέγομεν ὅτι ἔστιν ἄνθρωπος, ἔστιν ἄνθρωπος]
A.T. omits.
- 14 b. 18. ἔστι δέ] *Լ էր* = ἦν δέ.
- 14 b. 20. φαίνεται πως] երևի իմն իբրև = φαίνεται πως ὥς or οἷον.
- 14 b. 23. A.T. inserts Title: *յաղազս համանգամայնց* = περὶ τῶν ἁμα.
- 14 b. 24. λέγεται] են = ἔστι. A.T. omits δέ.
- 14 b. 31. οὐδέτερον] A.T. omits and implies οὐδέτερόν δέ.
- 14 b. 35. διαίρεσιν] տարբերութեան = διαφόραν.
- 14 b. 37. γένους] սեռէ ելով may = γένους ὄντα. So *B. C. u. n*.
- 14 b. 38. After ἐνυδρον A.T. adds *Լ ՚ի ցամաքայինն* = καὶ εἰς τὸ χερσόν.
- 15 a. 1. τοιαῦτα] *այսորիկ* = ταῦτα.
- 15 a. 1. καὶ ἕκαστον τῶν τοιούτων] *Լ *սորա իւրաքանչիւր* = καὶ ταῦτα ἕκαστον.
սորա should perhaps be *սոցա* = τούτων.
- 15 a. 2. οἷον τὸ πεζόν] *հետեակ կենդանին* = τὸ πεζὸν ζῷον, omitting οἷον.
- 15 a. 4. τῶν εἰδῶν ἀεὶ] *միշտ քան զսեսակսն* = ἀεὶ τῶν εἰδῶν.
- 15 a. 9. A.T. has τοῦ εἶναι immediately after αἷτιον. So *C*.
- 15 a. 12. A.T. has Title: *յաղազս շարժութեան* = περὶ κινήσεως.
- 15 a. 13. δέ] A.T. omits.
- 15 a. 14. A.T. has order: ἡ κ. τ. μεταβολή, ἀλλοίωσις.
- 15 a. 15. αἱ μὲν οὖν ἄλλαι] *արդ հինգ այնք* = αἱ μὲν οὖν πέντε.
- 15 a. 19. ի] *էր* = ἦ, "was": a mechanical blunder.
- 15 a. 19. τὸ ἀλλοιοῦμενον] *այլալիւ* = ἀλλοιοῦσθαι.
- 15 a. 20. ἀλλοιοῦσθαι] *այլալու* [թիւն = τὴν ἀλλοίωσιν.

- 15 a. 22. ἡμῖν οὐδεμιᾶς τῶν ἄλλων] *ⲙⲉϣ* **ⲣⲱⲛϥⲉ* *ⲕ* *ⲛⲥ* *ⲙⲏⲛⲓⲱⲓⲣⲉ* = ἡμῖν· οὐδεμιᾶς γὰρ τῶν ἄλλων. *ⲣⲱⲛϥⲉ* = γάρ breaks the consecutiveness of the Armenian and is clearly an echo of the *ⲣⲱⲛϥⲉ* which begins the next sentence.
- 15 a. 26. καί] A.T. omits and reads for ἡ : *ⲕ* = καί.
- 15 a. 29. ἔδει] A.T. omits. “*r. c.* add *n.*”
- 15 b. 1. κίνησις ἡρεμίας] *ⲕⲱⲛⲓⲱⲥⲓⲥ* *ⲙⲁⲣⲉⲙⲓⲁⲥ* *ⲙⲁⲣⲉⲙⲓⲁⲥ* = κινήσει ἡρεμία.
- 15 b. 1. ταῖς δὲ καθ’ ἕκαστα αἱ καθ’ ἕκαστα] *ⲉⲓⲕⲁⲥⲧⲁ* *ⲁⲓ* *ⲕⲁⲑ*’ *ⲉⲓⲕⲁⲥⲧⲁ* *ⲉⲓⲕⲁⲥⲧⲁ* = ταῖς δὲ καθ’ ἕκαστα. The A.T. seems to have dropped out *αἱ καθ’ ἕκαστα*.
- 15 b. 4. ἡρεμία· μάλιστα δ’ ὅκειν ἀντικείμεναι ἢ πρὸς τὸν ἐναντίον τόπον μεταβολῇ] *ⲙⲁⲣⲉⲙⲓⲁ*· *ⲙⲁⲗⲓⲥⲧⲁ* *ⲉⲓ* *ⲑⲱⲕⲓⲥⲓⲙⲁⲓ* *ⲁⲓ* *ⲙⲉⲧⲁⲃⲟⲗⲓⲁ* *ⲉⲓ* *ⲡⲣⲟⲥ* *ⲧⲟⲛ* *ⲉⲛⲁⲛⲧⲓⲟⲛ* *ⲧⲟⲡⲟⲛ* *ⲙⲉⲧⲁⲃⲟⲗⲓⲁ* *ⲉⲓ* *ⲙⲁⲣⲉⲙⲓⲁ*· *ⲙⲁⲗⲓⲥⲧⲁ* *ⲉⲓ* *ⲑⲱⲕⲓⲥⲓⲙⲁⲓ* *ⲁⲓ* *ⲙⲉⲧⲁⲃⲟⲗⲓⲁ*. The sense of A.T. is: “to change of place rest in a place seems to be especially opposed and, if as may well be the case, change is to an opposed place, it is also opposed.” I have assumed that the words *ⲕ* *ⲙⲁⲣⲉⲙⲓⲁ* *ⲙⲁⲣⲉⲙⲓⲁ* = καὶ εἰ ἄρα which “*del. vult ante ἢ n.*,” for they are used as = καὶ εἰ ἄρα in 5 d. 10 and 11 a. 28.
- 15 b. 6. τῇ δὲ λοιπῇ τῶν ἀποδοθεισῶν κινήσεων] *ⲉⲓⲕⲁⲥⲧⲁ* *ⲁⲓ* *ⲙⲉⲧⲁⲃⲟⲗⲓⲁ* *ⲉⲓ* *ⲙⲁⲣⲉⲙⲓⲁ*· *ⲙⲁⲗⲓⲥⲧⲁ* *ⲉⲓ* *ⲑⲱⲕⲓⲥⲓⲙⲁⲓ* *ⲁⲓ* *ⲙⲉⲧⲁⲃⲟⲗⲓⲁ* *ⲉⲓ* *ⲙⲁⲣⲉⲙⲓⲁ*· *ⲙⲁⲗⲓⲥⲧⲁ* *ⲉⲓ* *ⲑⲱⲕⲓⲥⲓⲙⲁⲓ* *ⲁⲓ* *ⲙⲉⲧⲁⲃⲟⲗⲓⲁ*. The sense of A.T. is: “to change of place rest in a place seems to be especially opposed and, if as may well be the case, change is to an opposed place, it is also opposed.” I have assumed that the words *ⲕ* *ⲙⲁⲣⲉⲙⲓⲁ* *ⲙⲁⲣⲉⲙⲓⲁ* = καὶ εἰ ἄρα which “*del. vult ante ἢ n.*,” for they are used as = καὶ εἰ ἄρα in 5 d. 10 and 11 a. 28.
- 15 b. 6. τῇ δὲ λοιπῇ τῶν ἀποδοθεισῶν κινήσεων] *ⲉⲓⲕⲁⲥⲧⲁ* *ⲁⲓ* *ⲙⲉⲧⲁⲃⲟⲗⲓⲁ* *ⲉⲓ* *ⲙⲁⲣⲉⲙⲓⲁ*· *ⲙⲁⲗⲓⲥⲧⲁ* *ⲉⲓ* *ⲑⲱⲕⲓⲥⲓⲙⲁⲓ* *ⲁⲓ* *ⲙⲉⲧⲁⲃⲟⲗⲓⲁ* *ⲉⲓ* *ⲙⲁⲣⲉⲙⲓⲁ*· *ⲙⲁⲗⲓⲥⲧⲁ* *ⲉⲓ* *ⲑⲱⲕⲓⲥⲓⲙⲁⲓ* *ⲁⲓ* *ⲙⲉⲧⲁⲃⲟⲗⲓⲁ*. The sense of A.T. is: “to change of place rest in a place seems to be especially opposed and, if as may well be the case, change is to an opposed place, it is also opposed.” I have assumed that the words *ⲕ* *ⲙⲁⲣⲉⲙⲓⲁ* *ⲙⲁⲣⲉⲙⲓⲁ* = καὶ εἰ ἄρα which “*del. vult ante ἢ n.*,” for they are used as = καὶ εἰ ἄρα in 5 d. 10 and 11 a. 28.
- 15 b. 9. ἡ] A.T. has **ⲙⲉⲓⲛ* = ἐκείνη. *ⲕⲱⲛⲓⲱⲥⲓⲥ* would render ἡ.
- 15 b. 12. ἀντικείμεναι] *ⲙⲁⲣⲉⲙⲓⲁ* implies future.
- 15 b. 13. τῇ κατὰ τὸ ποιὸν κινήσει ἢ κατὰ τὸ ποιὸν ἡρεμία ἢ ἢ εἰς τὸ ἐναντίον τοῦ ποιοῦ μεταβολῇ] *ⲉⲓⲕⲁⲥⲧⲁ* *ⲁⲓ* *ⲙⲉⲧⲁⲃⲟⲗⲓⲁ* *ⲉⲓ* *ⲙⲁⲣⲉⲙⲓⲁ*· *ⲙⲁⲗⲓⲥⲧⲁ* *ⲉⲓ* *ⲑⲱⲕⲓⲥⲓⲙⲁⲓ* *ⲁⲓ* *ⲙⲉⲧⲁⲃⲟⲗⲓⲁ* *ⲉⲓ* *ⲙⲁⲣⲉⲙⲓⲁ*· *ⲙⲁⲗⲓⲥⲧⲁ* *ⲉⲓ* *ⲑⲱⲕⲓⲥⲓⲙⲁⲓ* *ⲁⲓ* *ⲙⲉⲧⲁⲃⲟⲗⲓⲁ*. The sense of A.T. is: “to change of place rest in a place seems to be especially opposed and, if as may well be the case, change is to an opposed place, it is also opposed.” I have assumed that the words *ⲕ* *ⲙⲁⲣⲉⲙⲓⲁ* *ⲙⲁⲣⲉⲙⲓⲁ* = καὶ εἰ ἄρα which “*del. vult ante ἢ n.*,” for they are used as = καὶ εἰ ἄρα in 5 d. 10 and 11 a. 28.
- If we could suppose—what is easy—that *ⲉⲓ* had dropped out before *ⲙⲁⲣⲉⲙⲓⲁ* we should read ἢ εἰς τὸ ἐναντίον τοῦ π. μ.
- It may be noted that in *n.* the first hand omits the words in l. 13 ἢ κατὰ τὸ ποιὸν ἡρεμία ἢ.
- 15 b. 16. A.T. has Title: *ⲙⲁⲣⲉⲙⲓⲁ* *ⲙⲁⲣⲉⲙⲓⲁ* = περὶ τοῦ ἔχειν.
- 15 b. 17. δέ] A.T. omits.
- 15 b. 17. γάρ] A.T. omits.
- 15 b. 18. ἢ ἄλλην τινὰ ποιότητα] *ⲕⲱⲛⲓⲱⲥⲓⲥ* *ⲙⲁⲣⲉⲙⲓⲁ* *ⲉⲓ* *ⲙⲁⲣⲉⲙⲓⲁ*· *ⲙⲁⲗⲓⲥⲧⲁ* *ⲉⲓ* *ⲑⲱⲕⲓⲥⲓⲙⲁⲓ* *ⲁⲓ* *ⲙⲉⲧⲁⲃⲟⲗⲓⲁ*. The sense of A.T. is: “to change of place rest in a place seems to be especially opposed and, if as may well be the case, change is to an opposed place, it is also opposed.” I have assumed that the words *ⲕ* *ⲙⲁⲣⲉⲙⲓⲁ* *ⲙⲁⲣⲉⲙⲓⲁ* = καὶ εἰ ἄρα which “*del. vult ante ἢ n.*,” for they are used as = καὶ εἰ ἄρα in 5 d. 10 and 11 a. 28.

15 b. 25. ἔχειν] ունի = ἔχει. λέγεται is omitted.

15 b. 28. λεγόμεθα δέ] A.T. omits.

15 b. 29. A.T. reads τοῦ ἔχειν after ἀλλοτριώτατος.

15 b. 30. τῷ ἔχειν] ունեւորիւ implies this reading.

15 b. 32. After κατηγορίθηνται] A.T. adds և հաշուեալք եղին պստրիկ = καὶ οἱ νομιζόμενοι ἦσαν οὗτοι.

The Armenian translator ends thus: "End of the Ten Categories composed from the Great Master Aristotle and called in the Greek tongue Categorias."

PART II.

ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

THE Venetian Text of 1833 was prepared from the three MSS. already mentioned in the preface to the collation of the Ten Categories.

I have checked the Venice Text by collating with it the Paris MSS. 105 and 106, and the Jerusalem MSS. 401 and 1291.

The Venice edition, also the Paris Codices, have the following Title : “Beginning and Preface of the writing which is called in Greek : Περὶ Ἑρμηνείας and in Armenian about interpretation, produced by the great thinker Aristotle.”

To which P. 105 and 106 add the words : “translated and interpreted by David.”

- 16 a. 6. ὦν μέντοι ταῦτα σημεῖα πρώτως, ταῦτὰ πᾶσι παθήματα] *բայց որոց այսորիկ նշանակբ առաջնոցն սորին ամենեցուն *նոյն կիրբ* = ὦν μέντοι ταῦτα σημεῖα τῶν πρώτων τὰ αὐτὰ πᾶσι τὰ αὐτὰ (?) παθήματα.
- 16 a. 8. ἥδη ταῦτά] *աջա սորա* = ἥδη ταῦτα ; but J. 1291 reads *սորին* = τὰ αὐτά or ταῦτά.
- 16 a. 10. ὅτε μέν] is omitted by the A.T.
- 16 a. 10. ἥδη] A.T. omits.
- 16 a. 11. *փ*] **որոց* = *οἷς*. Perhaps *որոյ* = *փ*, is the right reading.
- 16 a. 12. A.T. has order : τὸ ἀληθές τε καὶ τὸ ψεῦδος.
- 16 a. 13. τὰ μὲν οὖν ὀνόματα αὐτά] *արդ. սորին իսկ անուանբս* = ταῦτα μὲν οὖν τὰ ὀνόματα, “eadem ergo nomina.”

- 16 a. 14. τῷ ἄνεν σ. κ. δ. νοήματι] *առանց շարադրութեան և տրոհութեան յիմացուածն* = τοῖς ἄνεν σ. κ. δ. νοήμασι.
- 16 a. 15. ἢ τὸ λευκόν, ὅταν μὴ προστεθῇ τι· οὔτε γὰρ ψεῦδος οὔτε ἀληθές πω. σημείον δ' ἐστὶ τοῦδε· καὶ γάρ] *կամ սպիտակ. և յորժամ ոչ առկիցի ինչ չև ևս է, ոչ սուտ և ոչ ճշմարիտ. բայց նշանակք միայն են պարբիկ :* *եւ քանզի* = ἢ τὸ λευκόν· ὅταν δὲ μὴ προστεθῇ τι οὐπω ἐστὶν οὔτε ψεῦδος οὔτε ἀληθές· σημεία δὲ μόνον ταῦτα. καὶ γάρ.
- 16 a. 15. Paris 95, 105, and J. 401 omit *և* before *յորժամ*, so that the Greek would run : λευκὸν ὅταν μὴ, without καί.
- 16 a. 17. ἀληθές ἢ ψεῦδος] *ճշմարիտ ինչ կամ սուտ* = ἀληθές τι ἢ ψεῦδος. So *g*.
- 16 a. 18. ἢ μὴ εἶναι] *կամ զոչն գու* = ἢ τὸ μὴ εἶναι. So *g*.
- 16 a. 19. Before *ὄνομα*] A.T. has Title : *յաղաքս անուան* = περὶ ὀνόματος.
- 16 a. 21. αὐτό] A.T. omits. So *g. f. pr. n*.
- 16 a. 24. A.T. has order : ἐν ἐκείνοις μὲν γὰρ οὐδαμῶς τὸ μέρος. So *n. f. e*.
- 16 a. 26. τὸ κέλῃς οὐδέν. τὸ δὲ κατὰ συνθήκην] *եղածին : խկ ըստ շարադրութեան* = τὸ κέλῃς· κατὰ συνθήκην δέ. *f. E. e. d. n. u. G.* omit οὐδέν.
- 16 a. 27. After *οὐδέν ἐστὶν* the Arm. versions add : *և [թէպէտ են ըստ բնութեան ձայնք ընդ գրով անկեալ, սակայն անուանք ոչ առին* = “but perhaps there are by nature sounds written, which yet are not called names,” ἀλλ’ ἴσως εἰσὶ κατὰ φύσιν φωναὶ γεγραμμένοι ἀλλ’ ὅμως ὀνόματα οὐκ εἰσίν. These words are commented on in the Arm. Commentary.
- 16 a. 32. The A.T. confirms W. in omitting the words : ὅτι ὁμοίως ἐφ’ ὅπου οὖν ὑπάρχει καὶ ὄντος καὶ μὴ ὄντος found in *C. e. f. u. g*.
- 16 b. 1. ὅσα τοιαῦτα] *որքան միանգամ այլ ինչ պսպիսիք* = ὅσα ἄλλα τοιαῦτα. So *C*.
- 16 b. 1. ὀνόματος] *անուանց* = ὀνομάτων. So *f*.
- 16 b. 1. λόγος δὲ ἐστὶν αὐτοῦ τὰ μὲν ἄλλα κατὰ τὰ αὐτά, ὅτι δὲ μετὰ τοῦ ἐστὶν] *և բան է սորա այլն ամենայն ըստ նմին և հանդերձ էին* = λόγος δὲ ἐστὶν αὐτοῦ τὸ ἄλλο πᾶν κατὰ τὸ αὐτὸ μετὰ δὲ τοῦ ἐστὶν.
- 16 b. 4. Φίλωνός ἐστιν] *Փիլոնի է* = Φίλωνί ἐστιν.
- 16 b. 4. οὐδὲν γάρ πω] *քանզի չև ևս* = οὐδὲ γάρ πω.

անբան կենդանւոյ նշանակէ="in saying *թափն* he means a certain kind of irrational animal." Neumann, Revue Asiatique for 1829, in his article on the Armenian David, takes *թափն* as=*σφῦρα*; but he could not have read the commentary on the passage.

17 a. 11. *ρήματος*] A.T. omits.

17 a. 11. *ὁ τοῦ ἀνθρώπου*] *վան մարդոյն բան* = *ὁ περὶ ἀνθρώπου λόγος*.
"Codices add *λόγος*."

17 a. 11. *ἡ ἦν*] A.T. omits.

17 a. 12. *ἡ τι*] *կամ զայլ ինչ*=*ἡ ἄλλό τι*.

17 a. 13. *δὲ ὅτι δέ*] *և վան զի*. Here he implies *δέ* rather than *δή*. The A.T. does nothing here to make clear the reading in the Greek.

The words *և վան զի* in 17 a. 18 render *ἐπειδή*; in 17 a. 38 render *ἐπεὶ δέ*; in 17 b. 22 *διὸ καί*. They might also render *δὲ ὅτι* *δέ*, if *զի* be used interrogatively, for they would then mean "but because of what?" "cur autem?"

17 a. 13. *τὸ ζῶον*] *կենդանի*? = *ζῶον* simply.

17 a. 14. *τῷ σύνεγγυς εἰρησθαι*] *ի շարադասելոյ* = *τῷ συντέταχθαι* or *συντάσσεσθαι*. Perhaps *շարադասելոյ* is a corruption of *շարասելոյ* which would render the Greek text.

17 a. 15. A.T. has order: *τοῦτο πραγματείας*. So *e. f. n.*

17 a. 18. *δηλοῦντά τι*] *յայտնել ինչ* = *δηλοῦν τι*. The A.T. means: "since we cannot say that one thus reveals anything by voice so as to etc."

17 a. 27. A.T. transposes the clauses thus: *ἐπεὶ δὲ ἔστι καὶ τὸ ὑπάρχον ἀποφαίνεσθαι ὥς ὑπάρχον καὶ τὸ μὴ ὑπάρχον ὥς μὴ ὑπάρχον καὶ τὸ ὑπάρχον ὥς μὴ ὑπάρχον καὶ τὸ μὴ ὑπάρχον ὥς ὑπάρχον*. In Armenian: *և վան զի է և զիքն երևեցուցանել իբրև զիբ, և զչիքն իբրև զչիբ, և զիքն իբրև զչիբ, և զչիքն իբրև զիբ*:

17 a. 30. *καὶ περὶ τοὺς ἐκτὸς δὲ τοῦ νῦν χρόνους*] *և շուրջ զարտաքոյսն այժմու ամանակին* (P. 95 *ամանակիս*) = *καὶ περὶ τοὺς ἐκτὸς τοῦ νῦν χρόνον*. *B. C. E. G.* read *χρόνον*. *g* omits *δέ*, but the A.T. seldom renders *δέ* thus used. See note on 22 a. 8.

17 a. 31. *ἀπέφησε*] *սպուսեացն որ* = *ἀπέφησέ τις*. So *n.*

17 a. 33. *τοῦτο*] *սյսպէս* = *οὕτως*.

- 17 a. 35. τὴν τοῦ αὐτοῦ κατὰ τοῦ αὐτοῦ] *զսորին պսորիկ զամէէ* ? = τὴν τοῦ αὐτοῦ τούτου κατὰ τοῦ αὐτοῦ.
- 17 a. 36. ἄλλα] *այլք ևս* = alia etiam, perhaps ἄλλα ἔπι.
- 17 a. 36. προσδιορίζομεθα] *Հակորոշեմք* = ἀντιδιορίζομεθα.
- 17 a. 38. τὰ δὲ καθ' ἑκαστον] *և ոմանք ըստ իւրաքանչիւրցն* ? = τὰ δὲ τῶν καθ' ἑκαστον.
- 17 b. 1. ἀνάγκη δέ] A.T. omits δέ.
 In 2 b. 3 *ἐν τινι* τῶν καθ' ἑκαστα is rendered by : *ըն ումեմն յիւրաքանչիւրսն*.
 In 11 a. 32 αἱ καθ' ἑκαστα by : *ըստ իւրաքանչիւրքն*.
 In 11 a. 34 τῶν καθ' ἑκαστα ἐπιστημῶν τινα by : *ինչ ըստ իւրաքանչիւրոցն Հանճարոց*.
 In 17 b. 1 καλλίας τῶν καθ' ἑκαστον by : *կալիսս ըստ իւրաքանչիւրցն*.
 In 17 b. 3 τῶν καθ' ἑκαστον after ὑπάρχει is rendered : *զըստ իւրաքանչիւրցն* (in J. 401 *իւրաքանչիւրոցն*).
 In 20 a. 24 ἐπὶ τῶν καθ' ἑκαστον is rendered : *ի վերայ իւրաքանչիւրցն*.
 In 17 b. 28 ἐπὶ τῶν καθ' ἑκαστα is rendered by : *ի վերայ ըստ իւրաքանչիւրցն*.
 In 17 a. 40 καθ' ἑκαστον (λέγω) is rendered simply : *իւրաքանչիւրցն*, which is irregular.
 In 17 b. 40 τῶν καθ' ἑκαστά τινος is rendered : *ըստ իւրաքանչիւրցն ումէքէ*. In 18 a. 31 ἐπὶ τῶν καθ' ἑκαστα is rendered : *մակ ըստ իւրաքանչիւրցն* (J. 401 *ոցն*). Similarly in 18 a. 33.
 In the version of Porphyry Isagoge in 6. 20 (Busse Ed.) τὰ κατὰ μέρος καὶ καθ' ἑκαστα is rendered : *ըստ մասնեայքն և ըստ իւրաքանչիւրք*. The general rule followed in the above passages seems to be this : that David in the suffixes *քն*, *ցն*, and *ոցն* translates the article only in its forms *τά*, *τῶν*, *τοῖς*, while he takes no account of whether *καθ' ἑκαστον* or *καθ' ἑκαστα* be used, rendering both alike by : *ըստ իւրաքանչիւր*, which properly = *καθ' ἑκαστον*.
 I conclude from the analogy of the above renderings that David read *τῶν καθ' ἑκαστον* in 17 a. 38.
- 17 b. 2. ὑπάρχει τι ἢ μή] *իք կամ չիք* = ὑπάρχει ἢ μὴ ὑπάρχει.

- 17 b. 4. $\tau\iota$] A.T. omits.
- 17 b. 4. $\xi\sigma\upsilon\tau\alpha\iota \epsilon\upsilon\alpha\nu\tau\acute{\iota}\alpha\iota \alpha\iota \alpha\pi\omicron\phi\acute{\alpha}\nu\sigma\epsilon\iota\varsigma$] * $\epsilon\eta\eta\eta\eta \iota\epsilon\tau\epsilon\rho\zeta\omega\lambda\acute{\omega}\nu \epsilon\omega\gamma\epsilon\tau\epsilon\lambda\epsilon\iota\theta\eta\iota\iota$ *
= $\xi\sigma\tau\alpha\iota \epsilon\upsilon\alpha\nu\tau\acute{\iota}\alpha \alpha\pi\omicron\phi\acute{\alpha}\nu\sigma\iota\varsigma$. But P. MS. reads $\iota\epsilon\tau\epsilon\rho\zeta\omega\lambda\acute{\omega}\nu\epsilon\upsilon\alpha\nu\tau\acute{\iota}\alpha\iota$, without however altering the number of the other two words.
- 17 b. 7. $\alpha\upsilon\tau\alpha\iota \mu\acute{\epsilon}\nu$] A.T. omits. So *g*.
- 17 b. 8. $\pi\omicron\tau\acute{\epsilon}$] A.T. omits. So *n*.
- 17 b. 9. $\lambda\acute{\epsilon}\gamma\omega \delta\epsilon \tau\omicron \mu\grave{\eta} \kappa\alpha\theta\acute{o}\lambda\omicron\upsilon \alpha\pi\omicron\phi\acute{\alpha}\iota\nu\epsilon\sigma\theta\alpha\iota \epsilon\pi\grave{\iota} \tau\acute{\omega}\nu \kappa\alpha\theta\acute{o}\lambda\omicron\upsilon$] $\epsilon\lambda \alpha\upsilon\tau\epsilon\iota\mu\epsilon\iota$
 $\eta\epsilon\upsilon\sigma\tau\alpha \epsilon\pi\eta\lambda\eta\eta\epsilon\iota\iota \epsilon\tau\epsilon\tau\epsilon\epsilon\iota\iota \eta \epsilon\tau\epsilon\tau\epsilon\epsilon\iota\iota \eta\epsilon\tau\epsilon\epsilon\iota\iota \eta\epsilon\tau\epsilon\epsilon\iota\iota$ = $\lambda\acute{\epsilon}\gamma\omega \delta\epsilon \tau\omicron \kappa\alpha\theta\acute{o}\lambda\omicron\upsilon \alpha\pi\omicron\phi\acute{\alpha}\iota\nu\epsilon\sigma\theta\alpha\iota \epsilon\pi\grave{\iota} \tau\acute{\omega}\nu \mu\grave{\eta} \kappa\alpha\theta\acute{o}\lambda\omicron\upsilon$.
- 17 b. 11. $\kappa\acute{\epsilon}\chi\eta\rho\eta\tau\alpha\iota$] $\epsilon\tau\epsilon\tau\epsilon\epsilon\iota\iota$ = $\kappa\epsilon\chi\eta\rho\eta\sigma\theta\alpha\iota$.
- 17 b. 12. $\tau\omicron \gamma\grave{\alpha}\rho \pi\acute{\alpha}\varsigma$] $\epsilon\tau\epsilon\tau\epsilon\epsilon\iota\iota \eta\epsilon\tau\epsilon\epsilon\iota\iota$ = $\omicron\upsilon \gamma\grave{\alpha}\rho \pi\acute{\alpha}\varsigma$ or $\omicron\upsilon \pi\acute{\alpha}\varsigma \gamma\acute{\alpha}\rho$.
- 17 b. 13. $\kappa\alpha\theta\acute{o}\lambda\omicron\upsilon \kappa\alpha\tau\eta\gamma\omicron\upsilon\epsilon\iota\nu$] $\eta\epsilon\tau\epsilon\epsilon\iota\iota \epsilon\tau\epsilon\tau\epsilon\epsilon\iota\iota \epsilon\tau\epsilon\tau\epsilon\epsilon\iota\iota$ = $\omicron\upsilon \kappa\alpha\theta\acute{o}\lambda\omicron\upsilon \kappa\alpha\tau\eta\gamma\omicron\upsilon\epsilon\iota\nu$.
- 17 b. 14. $\alpha\lambda\eta\theta\acute{\eta}\varsigma$] A.T. omits. *B*. has it in margin.
- 17 b. 15. $\tau\omicron \kappa\alpha\theta\acute{o}\lambda\omicron\upsilon \kappa\alpha\tau\eta\gamma\omicron\upsilon\epsilon\iota\tau\alpha\iota$] $\epsilon\tau\epsilon\tau\epsilon\epsilon\iota\iota \eta\epsilon\tau\epsilon\epsilon\iota\iota$ = $\kappa\alpha\tau\eta\gamma\omicron\upsilon\epsilon\iota\tau\alpha\iota \tau\omicron \kappa\alpha\theta\acute{o}\lambda\omicron\upsilon$.
- 17 b. 17. A.T. implies : $\alpha\nu\tau\iota\phi\alpha\tau\iota\kappa\acute{\omega}\varsigma$ rather than $\alpha\pi\omicron\phi\alpha\tau\iota\kappa\acute{\omega}\varsigma$.
- 17 b. 18. $\omicron\tau\iota$] A.T. omits and its reading $\eta\epsilon\tau\epsilon\epsilon\iota\iota \epsilon\tau\epsilon\tau\epsilon\epsilon\iota\iota$ might = $\tau\omicron \omicron\upsilon \kappa\alpha\theta\acute{o}\lambda\omicron\upsilon$.
- 17 b. 20. $\epsilon\upsilon\alpha\nu\tau\acute{\iota}\omega\varsigma$] $\iota\epsilon\tau\epsilon\rho\zeta\omega\lambda$ would rather = $\epsilon\upsilon\alpha\nu\tau\acute{\iota}\alpha\varsigma$ of *b*.
- 17 b. 21. A.T. confirms *W*. in omitting $\pi\acute{\alpha}\varsigma \alpha\nu\theta\rho\omega\pi\omicron\varsigma \lambda\epsilon\upsilon\kappa\acute{o}\varsigma \omicron\upsilon\delta\epsilon\iota\varsigma \alpha\nu\theta\rho\omega\pi\omicron\varsigma \lambda\epsilon\upsilon\kappa\acute{o}\varsigma$. *Bkk*. retains from *A*.
- 17 b. 22. $\delta\iota\acute{o}$] $\epsilon\lambda \epsilon\tau\epsilon\tau\epsilon\epsilon\iota\iota \eta\epsilon\tau\epsilon\epsilon\iota\iota$ = et quoniam "and for as much as," "and for that."
- 17 b. 25. $\omicron\iota\omicron\upsilon$] A.T. omits, but in further omitting $\pi\omicron\tau\epsilon$ and $\alpha\mu\alpha \alpha\lambda\eta\theta\epsilon\iota\varsigma \epsilon\iota\nu\alpha\iota$ confirms *W*.
- 17 b. 26. After $\lambda\epsilon\upsilon\kappa\acute{o}\varsigma$] A.T. adds : $\epsilon\tau\epsilon\tau\epsilon\epsilon\iota\iota \eta\epsilon\tau\epsilon\epsilon\iota\iota \eta\epsilon\tau\epsilon\epsilon\iota\iota \eta\epsilon\tau\epsilon\epsilon\iota\iota$ = $\omicron\upsilon \pi\acute{\alpha}\varsigma \gamma\grave{\alpha}\rho \omicron\upsilon \tau\omicron \kappa\alpha\theta\acute{o}\lambda\omicron\upsilon \sigma\eta\mu\alpha\acute{\iota}\nu\epsilon\iota$. The same words occurred in 17 b. 12.
- 17 b. 28. $\epsilon\pi\grave{\iota} \tau\acute{\omega}\nu \kappa\alpha\theta' \acute{\epsilon}\kappa\alpha\sigma\tau\alpha$] $\eta \epsilon\tau\epsilon\tau\epsilon\epsilon\iota\iota \epsilon\tau\epsilon\tau\epsilon\epsilon\iota\iota \epsilon\tau\epsilon\tau\epsilon\epsilon\iota\iota \epsilon\tau\epsilon\tau\epsilon\epsilon\iota\iota$ = $\epsilon\pi\grave{\iota} \tau\acute{\omega}\nu \kappa\alpha\theta' \acute{\epsilon}\kappa\alpha\sigma\tau\alpha \acute{\omega}\sigma\alpha\upsilon\tau\acute{\omega}\varsigma$.
- 17 b. 28. $\omicron\kappa \acute{\epsilon}\sigma\tau\iota \Sigma\omega\kappa\rho\acute{\alpha}\tau\eta\varsigma \lambda\epsilon\upsilon\kappa\acute{o}\varsigma$] $\epsilon\tau\epsilon\tau\epsilon\epsilon\iota\iota \epsilon\tau\epsilon\tau\epsilon\epsilon\iota\iota$ = $\Sigma\omega\kappa\rho\acute{\alpha}\tau\eta\varsigma \omicron\upsilon \lambda\epsilon\upsilon\kappa\acute{o}\varsigma$.
- 17 b. 30. A.T. has order : $\eta \mu\acute{\epsilon}\nu \psi\epsilon\upsilon\delta\acute{\eta}\varsigma, \eta \delta\epsilon \alpha\lambda\eta\theta\acute{\eta}\varsigma$.
- 17 b. 40. $\alpha\pi\omicron \tau\omicron\upsilon \alpha\upsilon\tau\omicron\upsilon$] * $\epsilon\tau\epsilon\tau\epsilon\epsilon\iota\iota$; perhaps a corruption of $\epsilon\tau\epsilon\tau\epsilon\epsilon\iota\iota$ + abl. case of $\epsilon\tau\epsilon\tau\epsilon\epsilon\iota\iota$.
- 18 a. 1. $\eta \acute{\omega}\varsigma$] $\epsilon\lambda$ = simply $\kappa\alpha\acute{\iota}$; "alt. η om. *f*. del. *B.C*."

- 18 a. 3. οὐχ ἢ ἀντικειμένη] *ηζ ζωλωλω*? = οὐκ ἀντικειμένη.
- 18 a. 8. μία κατάφασις μιᾷ ἀποφάσει] *μη ρωγωνι* [*θηλυ δηλ*] *υπηρωσι* [*θεω*] = μία ἀποφάσις μιᾷ καταφάσει. Cp. *A. n. n.*
- 18 a. 9. ἀντιφατικῶς] *ρωγερωλω* = ἀποφατικῶς.
- 18 a. 9. αἱ ἐναντίαι ἄλλαι] *τηρζωλω* *ωρ* = ἐναντίαι ἄλλαι.
- 18 a. 13. ἢ] *λω* = ἢ, "or;" a mechanical blunder.
- 18 a. 15. οὐκ] *ηζ* = καὶ οὐκ or οὐδέ.
- 18 a. 17. ἔστι] A.T. omits.
- 18 a. 18. κείται] *ωρ*? = κέσσεται. A.T. also implies ἐξ ὧν δὲ μή.
- 18 a. 18. After κατάφασις] A.T. introduces *ηζ* *μη ρωγωνι* [*θηλυ*] = οὐδὲ μία ἀποφάσις. So *A. d. g. i.*
- 18 a. 21. οὐδὲν γὰρ διαφέρει τοῦτο εἰπεῖν ἢ ἔστιν ἵππος καὶ ἄνθρωπος λευκός] *ρωγρη ηζ ηλυ* *ωρρη* *ε* *ωω* [*θε* *ρη* *δη* *ωρρη* *ωρηλω* *η* *λω*] [*θε* *ρη* *δη* *ωρηλω* *η* *ρη* *ωρρη* *ωρηλω*] = οὐδὲν γὰρ διαφέρει εἰπεῖν ὅτι ἔστιν ἵππος ἄνθρωπος λευκός ἢ ὅτι ἔστιν ἵππος λευκός καὶ ἔστιν ἄνθρωπος λευκός. B. C. read ἢ ὅτι in a. 21.
- 18 a. 25. ἦτοι πολλὰ ἢ οὐδὲν σημαίνει] *ρωρηλυ* *ηζωλω* *λω* *ηζ* *ηλυ* = πολλὰ σημαίνει ἢ οὐδέν.
- 18 a. 25. ὁ τις ἄνθρωπος ἵππος] *ρη* *δη* *ωρρη* = ὁ τις ἵππος ἄνθρωπος.
- 18 a. 27. A.T. has order: ἀντίφασιν εἶναι; so *q. f. n.*
- 18 a. 28. A.T. omits ἀνάγκη. J. 401 retains it however.
- 18 a. 29. A.T. has order: ἀληθὴ εἶναι ἢ ψευδῇ.
- 18 a. 31. εἶναι] A.T. omits; so *n.*
- 18 a. 32. τῶν καθόλου μὴ καθόλου λεχθέντων] *ρωρ* *ρηρη* *ηζ* *ωρηλω* *η* *ηζ* *ρηρη* = τῶν καθόλου λεχθέντων καὶ μὴ καθόλου (or μὴ καθόλου δέ).
- 18 a. 33. τούτων] *ωρη* = τούτων.
- 18 a. 34. ἢ] *η* = καί; so *A. n.*
- 18 a. 35. First ὑπάρχειν] *λω* *ρη* = ἢ ὑπάρχειν.
- 18 a. 35. ὥστε εἰ] *ρη* *θε* rather = εἰ γάρ, found in *e. f.*; ὥστε is always rendered *ωρη* *ρηρη* or *ρη*.
- 18 a. 37. κατάφασις] *υπηρωσι* [*θηλυ*] *η* *ρωγωνι* [*θηλυ*] = κατάφασις καὶ ἀπόφασις; so *A.*
- 18 a. 38. ὑπάρξει] *η* = ὑπάρχει; so *g.*
- 18 a. 39. Second ὅτι] A.T. omits.
- 18 b. 2. ἢ οὐ λευκόν] *λω* *ηζ* *ρη* *ωρηλω* = ἢ οὐκ ἔστι λευκόν.

- 18 b. 2. ἔσται] *է=է*στι.
18 b. 2. καὶ εἰ μὴ ὑπάρχει ψεύδεται] *Եթէ ոչ, սուէ=εἰ μὴ, ψεύδεται*.
18 b. 4. First ἦ] A.T. omits. So *B.E.a.*
18 b. 5. ἦ ψευδῇ] A.T. adds after these words *Լ Եթէ այս ոչ=εἰ δὲ τοῦτο μὴ* (or *οὐ*).
18 b. 6. ἦ οὐκ ἔσται] *Լ ոչ որ ոչ եղիցին=οὐδὲ ὃ οὐκ ἔσται*, “nor what shall not be.”
18 b. 7. ὁ φὰς ἀληθεύει] *որ ստորաւեացն ճշմարիտէ=ὁ καταφὰς ἀληθεύει*.
18 b. 9. οὕτως ἦ μὴ οὕτως] *այսպէս և ոչ այնպէս=οὕτως καὶ μὴ οὕτως*.
18 b. 11. εἰπέν] *սսեւ յառաջագոյն=προειπεῖν*.
18 b. 11. ἀεὶ] A.T. omits.
18 b. 12. εἰπέν] A.T. implies *προειπεῖν* as in b. 11.
18 b. 15. ἀναγκαῖον] *հարկաւորապէս էր=ἀναγκαίως ἦν*.
18 b. 20. συμβαίνει] *պատահեցէ=συμβήσεται*.
18 b. 21. ἀληθές] *ճշմարիտ էր=ἀληθές ἦν*.
18 b. 21. ὅτι λευκὸν καὶ μέγα, δεῖ] *Եթէ սպիտակ և [ոչ սպիտակ] սեւ և պարս Է[ր]=ὅτι λευκὸν καὶ [οὐ λευκὸν] μέλαν [է]δεῖ*. *i.* reads *μέλαν*. J. 1201 omits *οὐ λευκόν* and implies *δεῖ* instead of *ἔδει*. All Arm. Codd. agree in implying *μέλαν*.
18 b. 22. εἰ δὲ ὑπάρξει εἰς αὖριον ὑπάρξειν εἰς αὖριον. εἰ δὲ μήτε ἔσται μήτε μὴ ἔσται αὖριον] *Եթէ գոլ 'ի վաղիւ, և Եթէ եղոցել 'ի վաղիւ, և Եթէ ոչ գոլ 'ի վաղիւ, ոչ եղոցել 'ի վաղիւ, և Եթէ ոչ եղիցի, և ոչ ոչն եղիցի 'ի վաղիւ*, which would=*εἰ ὑπάρχειν εἰς αὖριον καὶ εἰ ὑπάρξειν εἰς αὖριον, εἰ δὲ μὴ ὑπάρχειν εἰς αὖριον οὐχ ὑπάρξειν εἰς αὖριον, εἰ δὲ μὴ ἔσται μήτε τὸ μὴ ἔσται εἰς αὖριον*. But J. 1291 implies exactly W.'s reading, only reading *εἰ δὲ ὑπάρχειν* instead of *εἰ δὲ ὑπάρξει*.
18 b. 25. After *γενέσθαι*] A.T. adds *ναυμαχίαν*.
18 b. 30. ἀλλὰ πάντα εἶναι καὶ γίνεσθαι] *սլլ ամենայնին *չգոռն և լինելն=* ἀλλὰ πάντι τὸ μὴ εἶναι καὶ γίνεσθαι. Perhaps *չգոռն* should be *զգոռն=τὸ εἶναι*.
18 b. 35. ἔσεσθαι] *եղիցի=ἔσται*.
18 b. 37. ἦ μὴ εἶπον] *և Եթէ ոչ ասացին=καὶ εἰ μὴ εἶπον*.
18 b. 38. κὰν μὴ ὁ μὲν καταφήσῃ τι ὁ δὲ ἀποφήσῃ] *Թէպէտ և ոմն ոչ ստորաւ սիցէ և ոմն ոչ բացասիցէ=κὰν ὁ μὲν μὴ καταφήσῃ, ὁ δὲ μὴ ἀποφήσῃ*. “*τι om. c. n.*”

18 b. 39. διὰ τὸ ἀποφασθῆναι ἢ καταφασθῆναι] *վան ստորաւերջն կամ բաց-
ստերջն* = διὰ τὸ καταφάναι ἢ ἀποφάναι. So *a.*, cp. *E.*

The Armenian, however, is not incompatible with καταφασθῆ-
ναι ἢ ἀποφασθῆναι; for the active infinitive is often written in
the passive sense, though we should have expected the passive
form to be here used.

19 a. 2. ἀναγκαῖον] *և հարկաւոր* = καὶ ἀναγκαῖον.

19 a. 3. γενέσθαι] *եղանիլ կամ ոչ եղանիլ* = γενέσθαι ἢ μὴ γενέσθαι.

19 a. 4. ὅ τε γὰρ ἀληθῶς εἰπέ τις ὅτι ἔσται] *քանզի յորժամ ճշմարտապէս
սասացէ որ, եղիցի* = ὅτε (when) γὰρ ἀληθῶς εἰποί (or ἐρεῖ) τις,
ἔσται, or rather: ὅταν γὰρ ἀληθῶς εἴπῃ τις ἔσται.

19 a. 5. τὸ γινόμενον] *զեղեալն* = τὸ γενόμενον. So *c. n. u.* corr. *B.*

19 a. 6. εἰπεῖν ἀεὶ ὅτι ἔσται] *եթէ միշտ եղիցի* = ὅτι (or εἰ) ἀεὶ ἔσται omitting
εἰπεῖν.

19 a. 7. A.T. has order: ἀρχὴ ἔστιν.

19 a. 9. ἔστιν ἐν τοῖς μὴ ἀεὶ ἐνεργοῦσι τὸ δυνατόν εἶναι καὶ μὴ ὁμοίως· ἐν οἷς
ἄμφω ἐνδέχεται] *է, յորս ոչն միշտ ներգործել կարն գոլ, և ոչ
'նրս երկորին ներլնկալեալ լինին* = ἔστιν, ἐν οἷς τὸ μὴ ἀεὶ ἐνεργεῖν
τὸ δυνατόν εἶναι, καὶ μὴ ἐν οἷς ἄμφω ἐνδεχόμενα γίνεσθαι (? ἐνδέχεται).
ὁμοίως is a correction in *u.*

19 a. 12. οἶον] A.T. omits.

19 a. 16. διατμηθῆναι] *հատանիլ սա* = διατμηθῆναι αὐτό.

19 a. 18. ἅπαντα] *ամենայն ինչ* = ἅπαν τι.

19 a. 20. ἡ κατάφασις ἢ ἡ ἀπόφασις] *կամ ստորասուլծիւն կամ բացասուլծիւն*
= ἡ κατάφασις ἢ ἡ ἀπόφασις.

19 a. 21. θάτερον, οὐ μὴν ἄλλ'] *մինն ընտիր և մինն ոչ եղեալ, ալլ* = θάτερον
ἐξοχον θάτερον δὲ οὐ γενόμενον, ἀλλὰ κ.τ.λ. *ընտիր*, which I render
ἐξοχον = selected, picked, chosen, perhaps ἐξαιρετον.

19 a. 25. μὴ εἶναι] *ոչ գոլ հարկ* = μὴ εἶναι ἀνάγκη. Cp. *e.*

19 a. 25. A.T. has order: ἅπαν τὸ ὄν.

19 a. 26. ὅτε ἔστι] *ալլ յորժամ է* = ἀλλὰ ὅτε ἐστί; *ալլ* could also = ἄλλο.

19 a. 28. ἅπαν] *ամենայնն* = τὸ ἅπαν.

19 a. 31. ἔσεσθαι] *լինցեալն* ? = τὸ ἔσεσθαι.

19 a. 31. A.T. implies τὴν ναυμαχίαν αὔριον; so *E. n.*

19 a. 31. οὐδὲ μὴ γενέσθαι] *և ոչ ոչ եղանեալն* ? = οὐδὲ τὸ μὴ γενέσθαι.

19 a. 35. A.T. has ὁμοίως ἔχειν ἀνάγκη.

19 b. 20. λέγω δὲ οἶον—19 b. 32. οὕτω τέτακται] In the A.T. this perplexed passage appears thus: *և ասեմ: որկէն՝ իբ արդար մարդն (P. MS. մարդ), զիքն *երիցս ասեմ շարկանալ *անուան կամ անորոշելի *անուան ներ ստորասութեանդ. և ասեմ զի իքն կամ առ արդարն դիցի, և կամ առ ոչ արդարն. այսպէս և առ բացասութիւնն.*

Իսկ ապա վասն այսորիկ չորք այսորիկ եղիցին. յորոց երկուքն առ ստորասութիւն և բացասութիւն կալցին ըստ կարգի, որպէս պակասութիւնքն, և երկուքն ոչ: և իմանամք զսասցեալս արտաստորագրիցելոցս, իբ արդար մարդ, ոչ իբ արդար մարդ. իբ ոչ արդար մարդ, սորա բացասութիւն՝ ոչ իբ ոչ արդար մարդ. քանզի իքն աստանօր և ոչն իբ՝ ընդ արդարումն և ընդ ոչն (P. ոչ) արդարումն առդիցէ: արդ այսորիկ որպէս ՚ի վերլուծականս ասի, այսպէս դասեալ է:

This implies the following :

λέγω δέ, οἶον ἔστι δίκαιος ὁ (P. MS. omits ὁ) ἄνθρωπος, τὸ ἔστι τριῶν φημὶ συγκεῖσθαι ὀνόματος ἢ ἀορίστου ὀνόματος ἐν τῇ καταφάσει· λέγω δὲ ὅτι τὸ ἔστιν ἢ τῷ δικαίῳ προσκείμεται ἢ καὶ τῷ οὐ δικαίῳ· οὕτως καὶ περὶ (οἱ πρὸς) τὴν ἀπόφασιν.

ὥστε διὰ τοῦτο τέτταρα ταῦτα ἔσται, ὧν τὰ μὲν δύο πρὸς κατάφασιν καὶ ἀπόφασιν ἔξει κατὰ τὸ στοιχοῦν ὥς αἱ στερήσεις, τὰ δὲ δύο οὐ. νοοῦμεν δὲ τὸ λεγόμενον ἐκ τῶν ὑπογεγραμμένων, ἔστι δίκαιος ἄνθρωπος, οὐκ ἔστι δίκαιος ἄνθρωπος· ἔστιν οὐ δίκαιος ἄνθρωπος, τούτου ἀπόφασιν οὐκ ἔστιν οὐ δίκαιος ἄνθρωπος· τὸ γὰρ ἔστιν ἐνταῦθα καὶ τὸ οὐκ ἔστι τῷ δικαίῳ καὶ τῷ οὐ δικαίῳ προσκείμεται. ταῦτα μὲν οὖν ὥσπερ ἐν τοῖς Ἀναλυτικοῖς λέγεται οὕτω τέτακται.

19 b. 21 and 19 b. 19. τρίτον is rendered *երիցս* = τῶν τριῶν, or perhaps τριῶν simply. Perhaps *երիցս* is a copyist's error for *երիրս* or *երրորդ* = τρίτον. But in any case in Arm. MSS. the numeral might be expressed by a simple letter of the alphabet, and a copyist giving it in full might easily blunder and write *երիցս* = "out of these three," or "three times," instead of *երիրս* = "the third." *անուան*, which occurs twice, and which = ὀνόματος, may well be here, as often, a corruption of *անուն* = ὄνομα. If both corrections be made the Greek would be: τὸ ἔστι τρίτον φημὶ συγκεῖσθαι ὄνομα ἢ ἀόριστον ὄνομα ἐν τῇ καταφάσει.

- 19 b. 25 and 30. A.T. agrees with codices in reading *δικαίω*.
 19 b. 30. A.T. reads *προσκέλεται* before *ταῦτα* with *C. k. e.* Cp. *n.*
 19 b. 31. A.T. reads *λέγεται* with codices.
 19 b. 33. *τούτου* A.T. omits. So *n.*
 19 b. 37. A.T. has order: *δύο μὲν οὖν αὐται*.
 19 b. 38. *προσπεθέντος· ἔστι] αὐτῆς ἡ ἡγεμονία = προσπεθέντος. οἶον ἔστι.*
 But J. 401 omits *ἡγεμονία = οἶον*, which however “rc. b. corr. *n.*”
 19 b. 39. *ἔστιν οὐ δίκαιος οὐκ ἄνθρωπος—οὐκ ἔστιν οὐ δίκαιος οὐκ ἄνθρωπος]*
 A.T. and P. MSS. omit. J. MSS. retain.
 20 a. 2 and 3. *ἔσονται] ἔν = εἰς* in both cases. So *n.*
 20 a. 3. *προσχωμέναι] αὐτῶν ἡ ἡγεμονία* confirms this reading.
 20 a. 8. *πᾶς ἄνθρωπος] *αὐτῶν ἡ ἡγεμονία = τοῦ παντός ἀλλ’ ἀνθρώ-*
που or τῷ παντὶ ἀλλ’ ἀνθρώπου, for the genitive and dative are
 in Armenian the same.
 20 a. 13. *ἡ ὅτι καθόλου τοῦ ὀνόματος ἡ κατάφασιν ἡ ἀπόφασιν] *ἡ ἡγεμονία ἡ ἡγεμονία*
ἡ ἡγεμονία ἡ ἡγεμονία ἡ ἡγεμονία = ἡ ὅτι καθόλου τὸ ὄνομα ἡ
κατάφασιν ἡ ἀπόφασιν; cp. e. which has καταφήσειν ἡ ἀποφήσειν.
Cp. ad 18 b. 39.
 20 a. 18. *ἔσονται οὐτε ἀληθεῖς ἀμα οὐτε] ἡ ἡγεμονία ἡ ἡγεμονία ἡ ἡγεμονία*
ἡ ἡγεμονία = ἔσονται ἀληθεῖς ἀμα οὐκ.
 20 a. 19. *οἶον οὐ πᾶν ζῶον δίκαιον καὶ ἔστι τι ζῶον δίκαιον] ἡ ἡγεμονία ἡ ἡγεμονία*
ἡ ἡγεμονία, ἡ ἡγεμονία ἡ ἡγεμονία = ἔστι τι ζῶον δίκαιον, οὐ
πᾶν ζῶον ἔστι δίκαιον.
 20 a. 20. *τῇ μὲν πᾶς ἄνθρωπος οὐ δίκαιός ἐστιν ἡ οὐδείς ἐστιν ἄνθρωπος δίκαιος]*
ἡ ἡγεμονία ἡ ἡγεμονία ἡ ἡγεμονία ἡ ἡγεμονία ἡ ἡγεμονία ἡ ἡγεμονία
ἡ ἡγεμονία = “illi quod—[aliquis] omnis homo justus—sit, aut non
aliquis est homo justus:” in Greek: τῇ μὲν [τις] πᾶς ἄνθρωπος
δίκαιος ἡ οὐδείς ἐστιν ἄνθρωπος δίκαιος.
 The rendering of *ἡ* instead of *ἡ* seems to shew that we have here
 come on a bit of careless translation. *ἡ* which I render *τις* is out
 of place. Perhaps it is a corruption of *ἡ* = *ἔστιν* or of *ἡ* = *οὐ*.
 20 a. 23. *οὐ] A.T. omits.*
 20 a. 23. *φανερὸν δὲ ὅτι καί] ἡ ἡγεμονία ἡ ἡγεμονία = φανερόν ἐστιν ὅτι, omitting δέ*
 and *καί; C. k. e. omit καί.*
 20 a. 24. *εἰ ἀληθές] ἡ ἡγεμονία. [ἡ = ἀληθές, εἰ.*
 20 a. 25. *ὅτι καί] ἡ = καί simply. “Buhle uncinis inclusit ὅτι.”*

- 20 a. 27. οἶον] A.T. omits.
- 20 a. 30. αὕτη δέ] *զի պյս* = αὕτη γάρ.
- 20 a. 31. αἱ δὲ κατὰ τὰ ἀόριστα ἀντικειμέναι] *խկ *անորոշակին Հակակայքն*?
= αἱ δὲ τοῦ ἀορίστου ἀντικειμέναι. *κατὰ* is untranslated.
- 20 a. 35. τοῦ ἀνθρώπου] *քան զայն որ ասացն մարդ* = τοῦ εἰπόντος ἄνθρωπος.
So *A.f.u.*, comp. *e*.
- 20 a. 39. A.T. has order: τὸ δὲ πᾶς οὐκ ἄνθρωπος οὐ δίκαιος.
- 20 b. 3. ἐστι] A.T. omits.
- 20 b. 4. τοῦ μὲν γάρ] *քանզի այնմ որ է* = τῷ (or τῇ) μὲν γάρ. Yet in b. 5
and b. 9 τοῦ is rendered rightly by the Armenian genitive
այնր.
- 20 b. 8. A.T. has order: λευκὸς ἄνθρωπος. So *A.K.G.d.e.u.f*.
- 20 b. 11. γίνεται] *եղիցի* = ἔσται.
- 20 b. 14. τὸ ἐκ τῶν πολλῶν δηλούμενον] *ի բազմացն բաղադրեալ* = "constituted of many," τὸ ἐκ πολλῶν (or ἐκ τῶν πολλῶν) *συνεστηκός*.
Cp. 5 a. 15 *συνέστηκε* is rendered *բաղադրալ*, which in the participle makes *բաղադրեալ*. *συγκειμένον* would equally translate the Armenian here.
- 20 b. 16. ἐν ᾗ κειμένον] *մի իցէ՝ որ կայցէն* = ἐν ᾗ τὸ κειμένον: literally ἐν ᾗ
τοῦτο ὃ κέσσεται, a form sometimes used by David to translate the Greek participle preceded by def. article.
- 20 b. 18. ἐκ τούτων] *սայց* = τούτων simply. *ի* = ἐκ has clearly dropped out.
- 20 b. 19. ἐάν] *եթէ է* = ἐὰν καί.
- 20 b. 24. μίας μόριον] *միւր է մասն* = μίας ἐστι μόριον. So *C*, but the A.T.
often inserts the copula, where there is no reason to suspect its presence in the Greek, for it is congenial to the Greek language, but not to the Armenian, to omit it.
- 20 b. 30. ὁ ἄνθρωπος] *մարդ*? = ἄνθρωπος simply.
- 20 b. 34. ταῦτα] A.T. omits.
- 20 b. 36. εἰ γὰρ ὅτι ἐκάτερον ἀληθές, εἶναι δεῖ καὶ τὸ συνάμφω, πολλὰ καὶ ἄτοπα
ἐσται] *քանզի ոչ եթէ զինչ իւրաքանչիւրն իցէ, և երկոքին բա-
ղումք և անտեղիք հետեւին* = οὐ γὰρ εἰ ὅ τι ἂν ἐκάτερον ᾖ καὶ ἄμφω
πολλὰ καὶ ἄτοπα ἔπεται (or ὅ τι ἐκάτερον εἶη would equally render
the A.T.). In Latin: "non enim si quodcunque quodque sit
et ambo multa et absurda sequuntur." "For, if what may be
each be also both, many absurdities do not follow."

- 20 b. 39. αὐτό] A.T. omits. So *f. n.* and Boethiana versio.
- 20 b. 39. ὥστε ἔσται ἄνθρωπος λευκὸς λευκός] *ἡσὺ ὡγα ὡμῆν ὡμῆν ἐλῆγῃ*
ὡμῆν = ὥστε πᾶς ἄνθρωπος ἔσται λευκός.
- 21 a. 2. καὶ Σωκράτης ἄνθρωπος. καὶ εἰ ἄνθρωπος καὶ δίπους, καὶ ἄνθρωπος
 δίπους] Ven. Text has *ἡ ἐλῆγῃ ὡμῆν, ὡμῆν. ἡ ἐλῆγῃ ὡμῆν*
ἡ ἐλῆγῃ ὡμῆν = καὶ εἰ Σωκράτης, ἄνθρωπος, καὶ εἰ ἄνθρωπος καὶ δί-
 πους. But Paris 105 implies καὶ Σωκράτης ἄνθρωπος καὶ ἄνθρω-
 πος δίπους, which is Waitz' reading, if in a. 3 we omit καὶ εἰ ἄν-
 θρωπος καὶ δίπους.
- 21 a. 5. ἀπλῶς] *ὡμῆν* = κενῶς or ματαίως.
- 21 a. 6. ὅπως δὲ θετέον, λέγομεν νῦν] *ἡ ὡμῆν ὡμῆν ὡμῆν ὡμῆν*
 ὅπως δὲ θετέα λέξομεν νῦν.
- 21 a. 8. συμβαίνει] *ὡμῆν ὡμῆν* (J. 1291 *ὡμῆν ὡμῆν*) *ὡμῆν ὡμῆν* = συμβαί-
 νειν εἴωθε.
- 21 a. 12. τὸ λευκὸν μουσικόν] *ὡμῆν ὡμῆν* = τὸ λευκὸν καὶ τὸ
 μουσικόν.
- 21 a. 12. ἀληθὲς εἰπεῖν, ὅμως οὐκ ἔσται τὸ μουσικὸν λευκόν] A.T. omits.
- 21 a. 13. τὸ μουσικὸν λευκόν] *ὡμῆν ὡμῆν* = λευκὸν καὶ τὸ μου-
 σικόν.
- 21 a. 14. τὸ λευκὸν μουσικόν] *ὡμῆν ὡμῆν* = τὸ λευκὸν καὶ μου-
 σικόν. So *B.*
- 21 a. 17. ἔστιν] A.T. omits.
- 21 a. 18. A.T. has order: τὸ δίπουν καὶ τὸ ζῶον. So *u.*
- 21 a. 19, 20. A.T. exactly translates Waitz' Text, which is based on
 codex *n.*
- 21 a. 22. ὃ ἔπεται] *ὡμῆν ὡμῆν* = οἷς or ὦν ἔπεται; *e.* reads οἷς.
- 21 a. 24. ἡ] *ἡ* = καὶ or δέ.
- 21 a. 25. μή] *ὡμῆν* = τὸ μή.
- 21 a. 27. τοῦ Ὀμήρου τὸ ἔστιν· ὅτι γὰρ ποιητὴς ἔστιν] *ὡμῆν ὡμῆν ὡμῆν*
ὡμῆν ὡμῆν = τὸ ἔστιν τοῦ Ὀμήρου· ποιητὴς γὰρ ἔστιν. *n.* has τὸ
 ἔστιν τοῦ Ὀμήρου.
- 21 a. 31. ἀληθὲς ἔσται εἰπεῖν] *ἡ ὡμῆν ὡμῆν* = καὶ ἀληθὲς
 ἅμα ἔστιν εἰπεῖν. But J. 1291 omits ἅμα.
- 21 a. 33. A.T. has order: αὐτοῦ οὐκ ἔστιν. So *A.C.d.n.*
- 21 a. 35. A.T. has order: καταφάσεις καὶ ἀποφάσεις. So *f.*
- 21 a. 39. καί] *ὡμῆν* = ἡ.

- 21 b. 1. τοῦ εἶναι ἄνθρωπον ἀπόφασις τὸ μὴ εἶναι ἄνθρωπον, οὐ τὸ εἶναι μὴ ἄνθρωπον, καί] A.T. omits.
- 21 b. 2. τὸ μὴ εἶναι λευκὸν ἄνθρωπον, ἀλλ' οὐ τὸ εἶναι μὴ λευκὸν ἄνθρωπον] *բացասութիւն, ոչ գոլ ոչ սպիտակ մարդ, այլ ոչն գոլ սպիտակ մարդ*:=ἀπόφασις, οὐκ (or μὴ) εἶναι μὴ (or οὐ) λευκὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ μὴ (or οὐ) εἶναι λευκὸν ἄνθρωπον.
- 21 b. 4. κατάφασις ἤ] *ստորասութիւն իցէ կամ*=κατάφασις εἴη ἤ.
- 21 b. 5. ἄνθρωπον] *մարդ, որ է անտեղի*=ἄνθρωπον, ὅ ἐστιν ἄτοπον.
- 21 b. 5. εἰ δὲ τοῦτο οὕτως, καὶ ὅσοις] *և թէ պսպէս անտեղի է զհակասութիւնս ասեմ որքանից*=εἰ δὲ οὕτως ποιητέον ἐστὶ τὰς ἀντιφάσεις λέγω ὅσοις. *n.* omits τοῦτο. In the A.T. *անտեղի* seems a corruption of *անշնեղի*. If it be so we must read *προσθετέον* instead of *ποιητέον*. The converse error is found at 22 a. 10 where the J. 401 has *անշնեղով*=προστίθεντα by mistake for *անտեղով*=ποιούντα.
- 21 b. 7. οὐ τὸ οὐκ ἄνθρωπος βαδίζει ἀπόφασις ἔσται] *ստորասութեան, բացասութիւն ոչ գնայն ոչ մարդ*=καταφάσεως, ἀπόφασις οὐ τὸ βαδίζει οὐκ ἄνθρωπος.
- 21 b. 11. τὸ δυνατόν μὴ εἶναι ἀλλ' οὐ τὸ μὴ δυνατόν εἶναι] *ոչ կար ոչ գոլ, այլ ոչ կարն գոլ*=οὐ (or μὴ) δυνατόν μὴ (or οὐκ) εἶναι, ἀλλὰ τὸ μὴ δυνατόν εἶναι (or ? ἀλλ' οὐ τὸ δυνατόν εἶναι).
The Arm. Com. here rendered into Greek runs thus: *καταφάσεως γὰρ τοῦ δυνατόν εἶναι οὐκ ἔσται ἀπόφασις τὸ δυνατόν μὴ εἶναι ἀλλὰ τὸ μὴ δυνατόν εἶναι. քանզի ստորասութիւն (? -[θεῶν] որ ասէ կարելի գոլ, ոչ եղելի բացասութիւն կարելին ոչ գոլ, այլ ոչն կարելի գոլ*. However the Arm. Scholia cannot be accepted as paramount evidence of what should stand in the Armenian Text.
- 21 b. 12. δύνασθαι καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι] *կար գոլ և կար ոչ գոլ*=δυνατὸν εἶναι καὶ δυνατόν μὴ εἶναι.
- 21 b. 14. λόγος δέ, ὅτι] *և քանզի*=καὶ γάρ. *և քանզի* may be a corruption of *և քան զի*, which would exactly render the Greek λόγος δὲ ὅτι.
- 21 b. 15. αὐτῷ καί] *սորա*=αὐτοῦ without καί. Cp. *n.*
- 21 b. 18. φάσεις] *ստորասութիւնս*=καταφάσεις.
- 21 b. 18. οὐκ ἄρα τοῦ δυνατόν εἶναι ἀπόφασίς ἐστὶ τὸ δυνατόν μὴ εἶναι] *իսկ*

Waitz ad 21 b. 35 writes:—"Si vero . . . servantur et vs. 37 τὸ δυνατόν εἶναι καὶ δυνατόν μὴ εἶναι post τοιαῦται, etc." This is the reading (except for τό before δυνατόν) of A.T., but W. does not mention it in his apparatus criticus or say in what MS. he read it.

- 22 a. 1. A.T. has order: ἀληθεύονται ἅμα, and reads the singular **ἀλῆμαρ-ωρ** = ἀληθεύεται. But the suffix **ωρ**, which would mark the plural, may have dropped out. Anyhow A.T. implies ἀντίκεινται not ἀντίκειται in next clause.
- 22 a. 1. ἀντίκεινται γάρ. οὐδέ γε] ***ῥε ζωλωλωρ βῆε ῥε ςε, σωλωρῶν** would rather? = εἴτε ἀντίκεινται εἴτε οὐκ, ἀλλά. A.T. seems corrupt here.
- 22 a. 2. οὐ δυνατόν] **ςε ῥωρβῆε** = τὸ οὐ δυνατόν or οὐ τὸ δυνατόν.
- 22 a. 2. ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀληθεύονται] A.T. omits. So *u*.
- 22 a. 4. οὐ τὸ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι] **ςε ζωρλωωρ ςε ρε**? = οὐκ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι, omitting τό.
- 22 a. 7. τὸ οὐκ ἀδύνατον] **ςε ὠλωρβῆε**? = τὸ μὴ ἀδύνατον; see note on 22 a. 35. If Aristotle wrote τὸ μὴ ἀδύνατον εἶναι in the preceding sentence, why in this, the succeeding and analogous sentence, should he change to τὸ οὐ?
- 22 a. 8. δέ] A.T. does not translate, but it is not therefore safe to argue its absence from the translator's Greek.
- 22 a. 8. καὶ μὴ εἶναι δεῖ] **ε ρε ρε ὠρ ὠρ ὠρ** = καὶ τὸ μὴ εἶναι ἀεὶ δεῖ.
- 22 a. 11. φάσεις] **ωωρωωρ ῥε ῥε ε ρωωωρ ῥε ῥε** = καταφάσεις καὶ ἀποφάσεις.
- 22 a. 14. δέ] A.T. does not translate. Cp. on a. 8.
- 22 a. 14. γίνονται] **ε ῥε ῥε** = ἔσονται or γενήσονται.
- 22 a. 15. τό] A.T. does not translate.
- 22 a. 16. First τό] A.T. does not translate.
- 22 a. 18. τὸ οὐκ ἀδύνατον] **ςε ὠλωρβῆε**? = τὸ μὴ ἀδύνατον vid. ad 22 a. 35. Here again τὸ μὴ has been used immediately before, and symmetry demands τὸ μὴ before ἀδύνατον, if it was used before ἀναγκαῖον.
- 22 a. 19. A.T. has order: τὸ ἀδύνατον εἶναι καὶ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι: "loc. mut. corr. *d*."
- 22 a. 21. A.T. has after μὴ εἶναι as follows: καὶ τὸ ἀδύνατον μὴ εἶναι καὶ ἀναγκαῖον εἶναι, as in a. 19. As before also *d*. "loc. mut. corr."
- 22 a. 22. ὡς λέγομεν] **ωωωωω** perhaps = τὸ λεγόμενον.

22 a. 24. The A.T. has the *ὑπογραφή* as follows :

δυνατὸν εἶναι	οὐ δυνατὸν εἶναι
δυνατὸν μὴ εἶναι	οὐ δυνατὸν μὴ εἶναι
ἐνδεχόμενον εἶναι	οὐκ ἐνδεχόμενον εἶναι
ἐνδεχόμενον μὴ εἶναι	οὐκ ἐνδεχόμενον μὴ εἶναι
ἀδύνατον εἶναι	οὐκ ἀδύνατον εἶναι
ἀδύνατον μὴ εἶναι	οὐκ ἀδύνατον μὴ εἶναι
ἀναγκαῖον μὴ εἶναι	οὐκ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι.

22 a. 32. A.T. has order: τῷ δυνατῷ καὶ ἐνδεχομένῳ.

22 a. 33. ἀκολουθεῖ μὲν ἀντιφατικῶς] *Հետեւի ոչ հակասուլթեամբ* = ἀκολουθεῖ οὐ μὲν ἀντιφατικῶς.

22 a. 35. ἡ ἀπόφασις τοῦ ἀδυνάτου, τῇ δὲ ἀποφάσει ἡ κατάφασις· τῷ γὰρ οὐ δυνατῷ εἶναι τὸ ἀδύνατον εἶναι] *բացասուլթիւն ոչ կարելիւ գոլ. իսկ բացասուլթիւն ստորասուլթեան, անկարելիւմ գոլ. որ է ոչ անկարելիւ գոլ* = ἡ ἀπόφασις τὸ οὐ δυνατὸν εἶναι. ἡ δὲ ἀπόφασις τῇ καταφάσει, τῇ (or τῷ) ἀδύνατον εἶναι, ἡ τὸ οὐκ ἀδύνατον εἶναι.

Here I have rendered *ոչ կարելիւ գոլ* and *ոչ անկարելիւ գոլ* respectively τὸ οὐ δυνατὸν εἶναι and τὸ οὐκ ἀδύνατον εἶναι. The words might mean also οὐ τὸ δυνατὸν (or μὴ τὸ δυνατὸν) εἶναι and οὐ (or μὴ) τὸ ἀδύνατον εἶναι, but these would make nonsense. I am not so sure that the Armenian here could not represent τὸ μὴ δυνατὸν εἶναι and τὸ μὴ ἀδύνατον εἶναι. As a rule, however, these latter expressions are represented in the A.T. by *ոչ կարելի գոլ*, *ոչ անկարելի գոլ*; the negative particle here, rather than the adjective, taking the defining suffix. Thus τὸ μὴ is rendered *ոչ* in 21 b. 2, 21 b. 23, 22 a. 4, 22 a. 6, 22 b. 15, 22 b. 30, and elsewhere.

This is of course not conclusive that *ոչ* in such phrases might not represent τὸ οὐ, and in 22 a. 37 τὸ οὐκ ἀδύνατον is rendered by *ոչ անկարելիւ*, and in 22 a. 7 and 22 a. 18 τὸ οὐκ ἀδύνατον μὴ εἶναι is rendered *ոչ անկարելի ոչ գոլ*, though in these two passages I suspect that the A.T. read τὸ μὴ. He would not be likely to render τὸ μὴ ἀδύνατον εἶναι in contiguous passages by *ոչ անկարելի գոլ* and *ոչ անկարելիւ գոլ*. Wherever therefore I find the suffix *ւ* attached to the adjective in these expressions I suspect that τὸ οὐ was read in the Greek,

as in 22 a. 35. In 22 a. 2 and 22 a. 36 the Greek retains οὐ ; so in 22 b. 22, 22 b. 24. But the matter is doubtful, for, besides 22 a. 7, 22 a. 18, τὸ οὐ is also rendered by *οὐ* in 22 b. 15, 22 b. 26, while τὸ μὴ ἀναγκαῖον in 23 a. 19 is rendered *οὐ ζῶν-
λωρῶν*, though perhaps here τό should not be read ; nor is the expression quite parallel to those in question, any more than 18 b. 30 (τὸ μὴ νοσεῖν Σωκράτην=*οὐ ζῶντων* [*οὐκ ἔστιν*]).

On the whole then it seems as if the Arm. translator translated expressions like τὸ μὴ δυνατόν εἶναι by *οὐ ζῶν ὥρ*. But there is no certainty, for I also find four cases where the form τὸ οὐ δυνατόν εἶναι is translated *οὐ ζῶν ὥρ*, and four cases where it is translated *οὐ ζῶν ὥρ*.

22 a. 38. ἔχει] A.T. omits.

22 a. 39. αἱ δ' ἀντιφάσεις χωρίς. οὐ γάρ ἐστιν ἀπόφασις τοῦ ἀνάγκη μὴ εἶναι τὸ οὐκ ἀνάγκη εἶναι] *οὐ ζῶντων* [*οὐκ ἔστιν* *οὐκ ἀνάγκη εἶναι*] *οὐ ζῶντων* [*οὐκ ἔστιν* *οὐκ ἀνάγκη εἶναι*] *οὐ ζῶντων* [*οὐκ ἔστιν* *οὐκ ἀνάγκη εἶναι*] *οὐ ζῶντων* [*οὐκ ἔστιν* *οὐκ ἀνάγκη εἶναι*].

22 b. 2. τό] A.T. does not translate.

22 b. 3. τοῦ μὴ ἀκολουθεῖν] *οὐ ζῶντων* [*οὐκ ἔστιν* *οὐκ ἀκολουθεῖν*]. “τὸ τοῦ τό corr. n.”

22 b. 5. ἀποδίδοται] *οὐ ζῶντων* [*οὐκ ἔστιν* *οὐκ ἀποδίδοται*] *οὐ ζῶντων* [*οὐκ ἔστιν* *οὐκ ἀποδίδοται*] *οὐ ζῶντων* [*οὐκ ἔστιν* *οὐκ ἀποδίδοται*] *οὐ ζῶντων* [*οὐκ ἔστιν* *οὐκ ἀποδίδοται*].

22 b. 6. εἶναι] A.T. omits.

22 b. 6. ἀλλὰ μὴ εἶναι] So P. codices and J. MSS., but Ven. Text has ἀλλ' ἀναγκαῖον μὴ εἶναι.

22 b. 7. ἐκεῖνα] **οὐ ζῶντων* = ἐκεῖνο.

22 b. 8. καὶ μὴ ταῦτα ἐξ ἐναντίας] *οὐ ζῶντων* [*οὐκ ἔστιν* *οὐκ ἐναντίας*] *οὐ ζῶντων* [*οὐκ ἔστιν* *οὐκ ἐναντίας*] *οὐ ζῶντων* [*οὐκ ἔστιν* *οὐκ ἐναντίας*] *οὐ ζῶντων* [*οὐκ ἔστιν* *οὐκ ἐναντίας*].

22 b. 11. δυνατόν εἶναι] *οὐ ζῶντων* [*οὐκ ἔστιν* *οὐκ δυνατόν εἶναι*].

22 b. 12. μή, ἢ] *οὐ ζῶντων* [*οὐκ ἔστιν* *οὐκ μή, ἢ*].

22 b. 12. φάναι] *οὐ ζῶντων* [*οὐκ ἔστιν* *οὐκ φάναι*].

22 b. 17. οὐδέ] A.T. omits.

22 b. 18. ἀκολουθεῖ] *οὐ ζῶντων* [*οὐκ ἔστιν* *οὐκ ἀκολουθεῖ*].

22 b. 19. τούτων δὲ ὁπότερον] *οὐ ζῶντων* [*οὐκ ἔστιν* *οὐκ ὁπότερον*] *οὐ ζῶντων* [*οὐκ ἔστιν* *οὐκ ὁπότερον*] *οὐ ζῶντων* [*οὐκ ἔστιν* *οὐκ ὁπότερον*] *οὐ ζῶντων* [*οὐκ ἔστιν* *οὐκ ὁπότερον*].

22 b. 20. οὐκ ἐτι ἐστὶ ἐκεῖνα ἀληθῆ] *οὐ ζῶντων* [*οὐκ ἔστιν* *οὐκ ἐκεῖνα ἀληθῆ*] *οὐ ζῶντων* [*οὐκ ἔστιν* *οὐκ ἐκεῖνα ἀληθῆ*] *οὐ ζῶντων* [*οὐκ ἔστιν* *οὐκ ἐκεῖνα ἀληθῆ*] *οὐ ζῶντων* [*οὐκ ἔστιν* *οὐκ ἐκεῖνα ἀληθῆ*].

- 22 b. 20. ἄμα γάρ] *ῥῶνῃ ἐρηρηῶν* = ἄμφω γάρ. So *f*.
- 22 b. 20. δυνατόν εἶναι] *ἡρῆν ἡρῆν ἡρῆν* = δύναται δυνατόν (or δυνατὰ) εἶναι.
Thus the entire clause ran : ἄμφω γάρ δύναται δυνατὰ εἶναι καὶ μὴ εἶναι.
- 22 b. 21. ἦ] *Λ* = καί.
- 22 b. 22. τὸ οὐκ] *Λ ηξ* here = καὶ τὸ οὐκ.
- 22 b. 24. γίνεται] *ἡρηῃ* = ἔσται or γενήσεται.
- 22 b. 24. τῷ οὐ δυνατῷ εἶναι] *ηξ ἡρῆνῃ ηξ ἡρη* = τῷ οὐ δυνατῷ μὴ εἶναι.
- 22 b. 25. ἐκείνῳ γὰρ ἀκολουθεῖ τὸ ἀδύνατον εἶναι καὶ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι] *ἡη ἡῶν ζῆνῃ ἡξ ἡρῆνῃ ἡρηῃ, ζῶνῃ ἡξ ἡρη* = ἐκείνῳ δὲ ἀκολουθεῖ τῷ οὐ (? μὴ) δυνατόν εἶναι, τὸ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι. One Paris MS. reads *ἡω* = ἐκείνο. For the reading οὐ δυνατόν instead of ἀδύνατον cp. 22 a. 35.
- 22 b. 27. ἀκολουθοῦσί τε ἄρα καί] *Λ ζῆνῃ ἡρῆνῃ Λ*. This confirms W. in retaining τε.
- 22 b. 28. A.T. has order : οὕτως τιθεμένων.
- 22 b. 31. A.T. has order : μὴ ταύτην. So *C*.
- 22 b. 31. ἀντίφασιν] *ῡῃ ῥῶνῃ ῥῆν* = ἀλλὰ ἀντίφασιν or ἀλλὰ τὴν ἀντίφασιν.
- 22 b. 32. ἄπερ] *ῡῃ* = ἀλλά or else δέ after ἄμφω. “δέ post ἄμφω *η*.”
- 22 b. 35. τὸ ἀναγκαῖον εἶναι] *Λ ζῶνῃ ἡρῆνῃ ἡρη* = καὶ τοῦ ἀναγκαῖον εἶναι.
- 22 b. 36. φανερόν δῃ] *Λ ἡρηῃ* ? = φανερόν δέ. So *e*.
- 22 b. 36. First ἦ] A.T. omits.
- 22 b. 37. καί] A.T. omits, and understands τὰ ἀντικειμένα as an accusative governed by δύναται.
- 22 b. 37. ἐφ’ ὧν] *ἡ ἡρηῃ ἡῶν* = ἐπὶ τινῶν or ἐπὶ ἐνίων.
- 22 b. 39. αἱ μὲν οὖν] *ῥῶνῃ* = αἱ μὲν γάρ.
- 23 a. 1. αἱ αὐταί] **ῡρη* = αὐται, “these.” *ῡρηῃ* would = αἱ αὐταί.
- 23 a. 3. ἔνια μέντοι δύναται καὶ τῶν κατὰ τὰς ἀλόγους δυνάμεις] *ῥῡῃ ἡῶν ἡρῆνῃ ῡρηῃ ῡῶν ῡρηῃ ῡρηῃ ῡρηῃ* = ἔναι μέντοι δύναται καὶ τῶν κατὰ τὸ ἀλογον δυναμένων; literally : “aliquae tamen possunt et ex illis quae secundum irrationale potentiae sunt.”
- 23 a. 4. δέξασθαι] A.T. omits. So *η*.
- 23 a. 6. After ἀντικειμένων] Ven. Text adds ἐστι δεκτική; but P. 105, 106, and J. MSS. have Waitz’ Text.

- 23 a. 9. δυνατόν εἶναι ὅτι] *ἡωρεβλῆν φηλ. ἁ νῆν, ηρ φη*?=τὸ δυνατόν εἶναι· τὸ δέ, ὅτι. But J. 1291 omits *ἁ νῆν ηρ*, and therefore agrees with Waitz' Text.
- 23 a. 10. ὅτι] *ἡορφωμ*=ὅτε, "when."
- 23 a. 11. εἶναι] A.T. omits.
- 23 a. 11. ὅτι] *ἡορφωμ*=ὅτε.
- 23 a. 13. τὸ μὴ ἀδύνατον] *ἡωρεβλῆ*=δυνατόν. *ε. f.* have τὸ δυνατόν.
- 23 a. 14. ἐνεργοῦν] *ἡνερφφρηδνῆν*=τὸ ἐνεργοῦν.
- 23 a. 16. ὥστε ἐπεὶ τῷ ἐν μέρει τὸ καθόλου ἔπεται, τῷ ἐξ ἀνάγκης ὄντι ἔπεται τὸ δύνασθαι εἶναι] *ἡυλ. ἡων ἡν ἡνερμωνῆν ἡερῆρῆν ἡεωλεῖ ἡνῆν ἡ ζωρηῆν, *ηρηνῆ ἡεωλεῖ ἡρηῆν ἡωρεβλῆ φηλ*=ὥστε ἐπεὶ τοῖς ἐν μέρει τὸ καθόλου ἔπεται τῷ ἐξ ἀνάγκης [ῶ] ἔπεται τὸ ἀεὶ δυνατόν εἶναι. J. 1291 omits *ἡρηῆν*=τὸ ἀεὶ. *ηρηνῆ* is probably a corruption of *ἡρηνῆ*=ὄντι.
- 23 a. 18. καὶ ἔστι δὴ ἀρχὴ ἴσως] *ἡε ἡ [ῶερελε σῆρηῆν*=καὶ ἔστι δ' ἴσως ἀρχή. Perhaps the Greek ran: καὶ ἔστι δ' ἡ ἀρχὴ ἴσως.
- 23 a. 19. First ἡ] A.T. omits.
- 23 a. 20. ὥς τούτοις ἀκολουθοῦντα] *ἡρηωῆε ἡωρηωῆ*?=τούτοις πως ἀκολουθοῦντα. The above is the reading of J. MSS. and P. 105. Ven. Text *ἡρηωῆε*=οὕτως.
- 23 a. 22. ἐστιν, ὥστε] **ἡ ἡυῆωῆε*=ἐστι κυρίως. Here *ἡ ἡυῆωῆε* is certainly a corruption of *ἡ ἡυῆ ωῆε*=ἐστιν, ὥστε.
- 23 a. 22. πρότερα τὰ αἰδία] *ἡωρηῆ ἡ ἡωεωῆωῆωῆ*=πρότερον τὸ αἰδίων.
- 23 a. 23. δυνάμει ἐνεργεῖα εἰσιν] *ἡρηῆ[ῶεῆν. ἡνερφφρηδνῆ[ῶεωῆ ἡρη ἡν*=δυνάμει ἐνεργεῖα ἀεὶ εἰσιν.
- 23 a. 24. ᾗ] A.T. omits.
- 23 a. 25. ἐνεργεῖα εἰσιν ἀλλὰ δυνάμει μόνον] *ἡν ἡνερφφρηδνῆ[ῶεωῆ ἡη ἡρηῆ[ῶεωῆ ἡρηῆ*=εἰσιν ἐνεργεῖα ἀλλὰ δυνάμει μόνον.
- 23 a. 27. πότερον δὲ ἐναντία ἐστίν] *ἡ ἡρ ἡρ ἡνερῶῆωῆ ἡ*=ποτέρα δὲ ἐναντία ἐστίν, so that the sense of the passage is: which of the two is contrary?
- 23 a. 27. A.T. has τῇ καταφάσει ἢ ἀπόφασις.
- 23 a. 28. καὶ] **ῶε*=ἢ, "or," in this passage.
- 23 a. 30. ἢ τό] *ἡωῆ ῶε*=ἢ ὅτι.
- 23 a. 31. A.T. has order: Καλλίας δίκαιός ἐστι—Καλλίας δίκαιος οὐκ ἔστι. Cp. *n.*

- 23 a. 32. τούτων; εἰ γὰρ τὰ μὲν ἐν τῇ φωνῇ] *ἡ σπγῶντε ἡγξ: πῶνqῆ ἡνερ δαυ-*
ἡνqῆ=τούτων ἂν εἴη (or ἔσται); τὰ μὲν γὰρ ἐν τῇ φωνῇ.
- 23 a. 37. ἡ εἰρημένη ἀπόφασις] *σπσγῆωλ ρωσπσν[θῆνqῆ*=αἱ εἰρημέναι ἀπο-
 φάσεις.
- 23 b. 2. A.T. has order: εἰ μία ἔστι.
- 23 b. 2. καθ' ὅποτέραν ἡ ἐναντία] *ρσπσσ σπῆλδ σπδῆρ ξ ἡνερζωλῶν*=κατὰ πο-
 τέραν ἔστιν ἐναντία;
- 23 b. 5. ἔσται] A.T. omits. So *C. n.*
- 23 b. 6. ἀλλ'] A.T. omits.
- 23 b. 7. τῷ ἐναντίως] *ἡνερζωλῶνσπ* hardly represents the Greek, but
 rather=τῷ ἐναντίον or possibly τῷ ἐναντία.
- 23 b. 7. εἰ δῆ] *λ βθξ* rather=εἰ δέ.
- 23 b. 7. εἰ δὲ ἔστι μὲν τοῦ ἀγαθοῦ ὅτι ἔστιν ἀγαθὸν δόξα, ἄλλη δ' ὅτι οὐκ
 ἀγαθόν, ἔστι δὲ ἄλλο τι ὃ οὐχ ὑπάρχει οὐδ' οἶόν τε ὑπάρξαι, τῶν μὲν
 δὴ ἄλλων οὐδεμίαν θετέον] *λ βθξ ἡρ ρωρλqῆ, qῆ ρωρῆ ξ, λ* (P.
 omits *λ*) *ρωρλqῆ λωρδῆρ. λ ξ qῆ σξ ρωρῆ ξ, λ ξ σπλ qῆ σξ ξ.*
λ σξ λωρξ σπλ λ λωρῆλ ξ qωλρῆν σξ σῆ qῆλξ ξ=εἰ δὲ ἔστι
 μὲν τοῦ ἀγαθοῦ, ὅτι ἀγαθόν ἔστι, [καὶ] ἀγαθοῦ δόξα, ἔστι δὲ ὅτι οὐκ
 ἀγαθόν ἔστι, ἔστι δὲ ἄλλο ὅτι οὐχ ὑπάρχει οὐδ' οἶόν τε ὑπάρξαι (or
 rather ὑπάρχειν) δυνατὸν δέ ἔστι, τῶν ἄλλων οὐδεμίαν θετέον ἔστί.
 Perhaps *qωλρῆν* rather=κατὰ τῶν ἄλλων in the last line. Cod.
n. reads ἔστιν for ἄλλη in l. 8 and omits δῆ in l. 9.
- 23 b. 17. μᾶλλον δὲ ἐκάστου ἀληθὴς ἢ καθ' ἑαυτό, καὶ ψευδής] *λ σπσλβλ ἡρσ-*
πῶνλqῆρῆ δζδωρῆσ, λωδ ρσπσ ἡνρῆων, λωδ ρσπσ σπσπζδωῆν.
λ σπσλ=μᾶλλον δὲ τὸ ἐκάστου ἀληθὲς ἢ τὸ καθ' ἑαυτό, ἢ τὸ κατὰ
 συμβεβηκός, καὶ ψευδής.
- 23 b. 21. ἡ τοῦ ἐναντίου δόξα] *ἡνερζωλῶνqῆ*=ἡ τοῦ ἐναντίου, omitting δόξα,
 which "rec. n."
- 23 b. 29. After οὐδαμοῦ] A.T. inserts *λ σπρ σξ ξ ἡνερζωλῶνσπ[θῆν*?=καὶ
 περὶ ὃ οὐκ (or μὴ) ἔστιν ἐναντιότης.
- 23 b. 30. τῇ ἀληθεί] *δζδωρσπσπ[θῆων*=τῇ ἀληθεία.
- 23 b. 31. A.T. has order: οἰόμενος ἀνθρωπον.
- 23 b. 36. γὰρ δῆ] *σζω*=ἦδη.
- 24 a. 1. ἐναντία] *ἡνερζωλῶν*=ἡ ἐναντία.
- 24 a. 1-24 a. 3. ψευδὴς γὰρ αὐτῇ. ὥστε καὶ ἡ τοῦ ἀγαθοῦ ὅτι οὐκ ἀγαθὸν τῇ
 τοῦ ἀγαθοῦ ὅτι ἀγαθόν] **πῶνqῆ σξ δζδωρῆσ ξ σπσ: λωλ σπῆρ,*

վասն զի բարին ներում (P. ներումն) բարւոյն, ներհալան բարւոյն՝ զի ոչ բարին, սուտ. քանզի ճշմարիտ է այն. խսկ ապա և այնմ բարւոյն՝ զի ոչ բարին, եղիցի ոչ բարւոյն՝ զի բարին = οὐ γὰρ ἀληθὴς αὕτη· ἀλλ' ἐκείναι, ἔπει (or διότι) ἢ (?) τὸ ἀγαθὸν ἐν τῇ (?) τοῦ ἀγαθοῦ, ἐναντία (or ἐναντία) τῇ τοῦ ἀγαθοῦ ὅτι οὐκ ἀγαθόν, ψευδὴς (or ψευδεὶς). ἀληθὴς γὰρ ἐκείνῃ· ὥστε καὶ τῇ τοῦ ἀγαθοῦ ὅτι οὐκ ἀγαθὸν ἔσται ἢ τοῦ μὴ ἀγαθοῦ ὅτι ἀγαθόν. Perhaps **այնք** should = ἐκείνη as **կարծիք** (δόξα) is a plural noun.

In the above J. 1291 implies: ἀληθὴς γὰρ αὕτη instead of ἀληθὴς γὰρ ἐκείνη. Otherwise the Arm. codices agree with Ven. Text.

- 24 a. 5. ὅτι πᾶν] ***քանզի ամենայն** usually = πᾶν γάρ.
 24 a. 6. ἢ ὅτι] **կամ թէ** = ἢ ὅτι.
 24 b. 5. A.T. has order: ὅτι οὐδεὶς ἢ οὐδέν.
 24 b. 5. ἀντιφατικῶς] **բացերևաբար** = ἀποφαντικῶς.
 24 b. 5. Second ἢ] A.T. omits.
 24 b. 6. A.T. has order: ἀληθεῖ ἀληθεῖ. The literal Greek rendering of A.T. here is: ἀληθείᾳ ἀληθείαν οὐκ ἐνδέχεται ἐναντίαν εἶναι οὔτε περὶ δόξαν οὔτε περὶ ἀντίφασιν.
 24 b. 8. περὶ ταῦτα] **առ ի նոսին ի համանգամայնսն** = περὶ τὰ αὐτὰ ἅμα (? τὰ ἅμα).

PART III.

ΠΕΡΙ ΚΟΣΜΟΥ.

TITLE. The Armenian Title runs: **Արիստոտէլի իմաստասիրի թուղթ առ Աղեքսանտրոս թագաւոր պատմութիւն յաղագս աշխարհի** = 'Αριστοτέλους φιλοσόφου ἐπιστολή πρὸς Ἀλέξανδρον βασιλέα ἱστορία περὶ κόσμον.

391 a. 4. *τὴν ἐν αὐτοῖς ἀλήθειαν*] **զերիւն *Ճշմարտութիւն** = *τὴν τοῦ πράγματος ἀλήθειαν.*

391 a. 9. *τὸν οὐράνιον ἔκεινον χῶρον*] **զորբազան զայն վայր** = *τὸν ἱερὸν ἔκεινον χῶρον. "ἱερὸν corr. O."*

391 a. 11. *ἣ γοῦν ψυχὴ διὰ φιλοσοφίας*] **իմաստասիրութիւն** = *ἣ φιλοσοφία.*

391 a. 12. *ἐξεδήμησεν*] **հատալ** = *ἀφίκετο* or *ἔφθασεν.*

391 a. 13. *τινα*] A.T. omits.

391 a. 14. *συνεφόρνησε*] **երբեր ՚ի միասին** = *συνεφόρνησε.* So Q, ambig. R.

391 a. 14. A.T. punctuates after *ῥαδίως.*

391 a. 16. *τοῦτο δὲ ἔπαθε, καθ' ὅσον οἶόν τε ἦν, πᾶσιν ἀφθόνως μεταδούναι βουληθεῖσα τῶν παρ' αὐτῇ τιμίων*] **զայս ինչ *իրաց. և որչափ հնար ինչ էր առ յինքենէ ամենեցուն առատապէս ետ զպատու աւանդունիցն ցոյցս.** = *τοῦτο πραγματῶν καὶ καθ' ὅσον οἶόν τε ἦν τῶν παρ' αὐτῆς πᾶσιν ἀφθόνως ἐδίδου (or ἔδωκε) τῶν τιμιωτάτων ἀπόδειξιν. P. reads αὐτῆς, and **իրաց** which = *πραγματῶν* may be a corruption of **լրեաց**, which = *ἔπαθεν.**

391 a. 21. *τὴν Ὀσσαν*] ***զ նաւս քաղաք** = *τὴν Ναυσπόλιν, "the city of Naus."*

391 a. 21. *τὴν Νύσαν*] ***զ նաւս լեան** = *τὸ Ναῦς ὄρος, "the mountain Naus."*

391 a. 22. *οἰκτίσειεν ἂν τις τῆς μικροψυχίας τὰ τυχόντα ἐκτεπληγμένους*] There is here an evident lacuna in the A.T., which omits these words.

391 a. 24. A.T. has order: *ἐπὶ μικρᾷ θεωρίᾳ* and adds this gloss: **և ի սակաւ հոգացողութիւն գիտութեան** = "*and upon slight solicitude for knowledge,*" καὶ *ἐπὶ σμικρᾷ ἐπιμελείᾳ γνώσεως.*

- 391 a. 26. The A.T. translates οὐδέποτε—τῶν ἄλλων thus : *զի ոչ երբեք սոցունց մահացու լեալք հարադատապէս, վասն այսր ընդ այլս ոմանս լինէին սքանչեցեալք* = "For never having understood these genuinely, therefore they were wonderstruck at something else." The Arm. translator therefore either lacked or neglected the *ἄν* in 391 a. 26.
- 391 b. 2. οὐδενὸς ἄξια] *ոչ միոյ իրի արժանի* = οὐδενὸς λόγου ἄξια, found in *P. Q.*
- 391 b. 3. καὶ καθ' ὅσον ἐφικτόν] *որչափ և հասանելի* = καθ' ὅσον καὶ ἐφικτόν.
- 391 b. 4. θεολογῶμαι] A.T. implies καὶ θεολογῶμαι.
- 391 b. 6. τὴν τῶν μεγίστων ἱστορίαν] *ղպատմութիւնս որ վասն այդոցիկ է* = τὴν περὶ ἐκείνων ἱστορίαν.
- 391 b. 10. λέγεται δὲ καὶ ἐτέρως κόσμος] *այսպէս աշխարհ ասացեալ լինի* = λέγεται δὲ οὕτως κόσμος.
- 391 b. 11. θεῶν] *Γουσιδον* = θεοῦ. So in 391 b. 12.
- 391 b. 13. εἰληχε γῇ] *երկիրս, որ և պատահեաց* = γῇ, ἥπερ εἰληχε. The partic. οὖσα would according to the A.T. depend on εἰληχε. Perhaps εἶναι should be read.
- 391 b. 14. πεπερατωμένον ἧς τὸ ἀνωτάτω θεῶν οἰκητήριον οὐρανὸς ὠνόμασται] *աւարտեալ 'ի բարձրագոյնս երկին լինի անուանեալ* = πεπερατωμένον εἰς τὰ ἀνωτάτω οὐρανὸς ὠνόμασται. The sense of A.T. is : "being limited upwards is called heaven." Codex *R.* has εἰς for ἧς, perhaps as a correction. θεῶν οἰκητήριον is not translated.
- 391 b. 16. δέ] A.T. omits.
- 391 b. 24. καλοῦνται δ' οὗτοι πόλοι] *այն որ կոչեցեալն է երկիրն* = οὗ γῇ καλούμενος.
- 391 b. 25. δι' ᾧ εἰ νοήσαιμεν ἐπεξευγμένην εὐθείαν ἣν τινες ἄξονα καλοῦσι διάμετρος ἔσται] **որում իմանամք համանման, զոր ոմանք սննակ կոչեն, ուղիղն համաչափ իցէ* = ἣ (to which) νοοῦμεν ἀναλόγον ἣν τινες ἄξονα καλοῦσι τὴν εὐθείαν διόμετρος ἔσται. "To which (earth) we conceive a straight line equally fitted, it will be diameter." In this sentence something is needed to correspond to εἰ and the A.T. is clearly mutilated.
- 391 b. 12—392 a. 1. This whole passage, in order to conform with the A.T., would read somewhat as follows :

ταύτης δὲ τὸ μὲν μέσον, ἀκίνητόν τε καὶ ἐδραῖον ὄν, ἡ φερέσβιος γῆ, ἥπερ εἵληχε παντοδαπῶν ζώων ἐστία τε οὐσα (? εἶναι) καὶ μήτηρ. τὸ δ' ὑπερθεῖν αὐτῆς, πᾶν τε καὶ πάντῃ πεπερατωμένον εἰς τὰ ἀνωτάτω, οὐρανὸς ὠνόμασται, πλήρης ὦν θείων σωμαμάτων, ἀάστρα εἰώθαμεν καλεῖν· κινουμένου οὐράνου κίνησιν αἰδίον, μιᾷ περιαγωγῇ καὶ κύκλῳ συναχορεύει πάντα ταῦτα στοιχεῖα ἀπαύστως δι' αἰῶνος. τοῦ δὲ σύμπαντος κόσμου τε καὶ οὐρανοῦ σφαιροειδοῦς ὄντος καὶ κινουμένου, καθάπερ εἶπον, ἐνδελεχῶς δύο ἐξ ἀνάγκης καταντικρὺ ἀλλήλων ἀκίνητά ἐστι σημεῖα, καθάπερ τῆς ἐν τόρῳ κυκλοφορουμένης σφαίρας, στερεὰ μένοντα καὶ περιάγοντα τὴν σφαῖραν, περὶ (potius εἰς) ἃ ὁ πᾶς συνέχεται κόσμος. ὁ μὲν οὖν κόσμος ἐν κύκλῳ περιστρέφεται ὁ γῆ καλούμενος. ἡ (εἰ) νοήσαιμεν ἀνάλογον(?), ἣν τινες ἄξονα καλοῦσι, τὴν εὐθείαν (? τῇ εὐθείᾳ), διάμετρος ἔσται τοῦ κόσμου, τοῦ σφαιρικοῦ γε καὶ περὶ ἐκείνου κυκλουμένου οὐράνου, μέσση μὲν ἔχουσα τὴν γῆν τοὺς δὲ δύο πόλους πέρατα.

- 392 a. 1. A.T. adds δύο before ἀκινήτων. So *P*.
 392 a. 6. After αἰθεσθαι A.T. inserts *σωματῶν* = ἔφασαν.
 392 a. 12. διέζωσται] **μετεωλ ἡνῆν* = διώπται.
 392 a. 14. ὄντα] A.T. omits.
 392 a. 15. κύκλοις] *ἡμῶν ἡ ἐπὶ τῇ γῇ* = χώροις κυκλοφοροῦνται.
 392 a. 15. αὐτῶν] A.T. omits.
 392 a. 18. κινουμένων] *ἡμῶν* = κινούμενον. So *O*.
 392 a. 19. ἐν τοσοῦτοις] *ἡμῶν* = ἐν τοιούτοις.
 392 a. 21. ἐν ἀλλήλοις] A.T. omits.
 392 a. 23. ἔχει] *μετεωλ* here implies ἔχειν, which “*rc. O*.”
 392 a. 23. ταύτῃ] *ἡμῶν* : *ἡ ἐπὶ τῇ γῇ* = ταύτῃ. ἀνωτάτω μὲν.
 392 a. 25. Διός] **ἡ ἐπὶ τῇ γῇ* = καὶ Διός.
 392 a. 28. ὄν] *ἡμῶν* = ὄν οὐ μὲν.
 392 a. 30. τὰ τε] *ἡμῶν* = ταῦτα.
 392 a. 30. καὶ τὴν τῆς κινήσεως τάξιν] A.T. omits.
 392 a. 32. ἔτι δέ] *ἡμῶν* = αἰ.
 392 b. 2. ἀτάκτῳ] *ἡμῶν* = φθαρτῶ.
 392 b. 3. διὰ ττει] **ἡμῶν* = λέγονται or λέγεται.
 392 b. 6. ὑπὸ δὲ κινήσεως] *ἡμῶν* **ἡ ἐπὶ τῇ γῇ* = “under the higher part (or surface), underneath.” *Q*. reads ἐκείνης for κινήσεως, which perhaps answers to the A.T.

- 393 a. 16. A.T. implies ὁ περιρρέων.
 393 a. 24. διχῶς] **εῤῥῳα*[*θῖ* = of iron; a copyist's error for *εῤῥῳα* = διχῶς.
 393 b. 2. εἰσρέων] *δῃεω* = exundans of the Latin translation of Budaeus.
 393 b. 4. A.T. has order: διειληφῶς τὴν θάλασσαν Ἐρυθράν.
 393 b. 10. καί] A.T. omits.
 393 b. 11. τὴν γῆν] A.T. omits.
 393 b. 13. Ἱέρνη] *ἡῤῥῖα*, i.e. Vernia or Βερνία.
 393 b. 14. οὐκ] A.T. agrees with Codices *O. P. Q. R.* in omitting.
 393 b. 15. λοξῇ πρὸς τὴν οἰκουμένην] A.T. omits.
 393 b. 16. οὐκ ὀλίγαι δὲ μικραὶ] *εἰς αὐτὰς καὶ οὐκ ὀλίγαι* = ἄλλαι δὲ οὐκ ὀλίγαι.
 393 b. 17. περιεστεφάνωνται] *περιεστεφάνωνται* *ἐν τῇ* *ἐκείνῃ* *ἐκείνῃ* = περιεστεφάνωνται νῆσοι.
 393 b. 18. τὴν οἰκουμένην ταύτην] *αὕτη* *ἐστὶν* *ἡ* *οἰκουμένη* = τῆς δὲ οἰκουμένης. A new sentence begins here in the A.T., which omits ἡς, as if the Greek ran thus: τῆς δὲ οἰκουμένης ταύτης, ἣν δὲ νῆσον εἰρήκαμεν, κατὰ τὸ βαθύτατον [θαλάσσης] τῆς ἡπείρου πλάτος ἐστὶ κ.τ.λ.
 393 b. 19. κατὰ τὸ βαθύτατον] *ἡ* *ἐκείνη* *ἐστὶν* *ἡ* *ἐκείνη* = κατὰ τὸ βαθύτατον [θαλάσσης]. *δὲ* must be an interpolation.
 393 b. 21. μάλιστα] A.T. omits.
 393 b. 25. τινες δὲ ἀπὸ τοῦ ἰσθμοῦ] *οἱ* *τινες* = "which some:" ὅν τινες; the words ἀπὸ τ. ἰ. are left out.
 394 a. 4. A.T. omits αἰεί.
 394 a. 11. εἴ τι μὴ κατὰ τὰς ἐφ' αὐτῆς ἐστίν] *εἰ* *τι* *μὴ* *κατὰ* *βίαν* *τινα* *φαίνεται*, "unless it has appeared from some violence or rigour."
 394 a. 14. νοτερά καὶ ἀτμώδης] *ἡ* *ἐκείνη* *ἐστὶν* *ἡ* *ἐκείνη* = νοτιώτερα found in *P. R.* A.T. omits καὶ ἀτμώδης.
 394 a. 15. A.T. omits καὶ δρόσοι.
 394 a. 16. A.T. omits καὶ ὄμβροι.
 394 a. 19. ἀτμώδης] *ἡ* *ἐκείνη* = νοτερά, wet, moist, as in a. 14. In a. 27 ἀτμώδης is rendered by *ἡ* *ἐκείνη* *ἐστὶν* *ἡ* *ἐκείνη* (= ἄπλος + εἶδος). Here νοτερά is implied by the words ἄγονος ὕδατος which follow. A.T. ignored ἀτμώδης in a. 14 also.
 394 a. 21. γίνεται δὲ ἥτοι ἐξ ἀρχῆς νέφους ἢ ἐξ ὑπολείμματος] A.T. omits.
 394 a. 24. κατὰ σύστασιν λεπτὸν φερόμενον] *ἡ* *ἐκείνη* *ἐστὶν* *ἡ* *ἐκείνη* *ἐστὶν* *ἡ* *ἐκείνη* = φερόμενον κατὰ λεπτὴν σύστασιν. *O. P. R.* read λεπτήν.

- 394 a. 25. *πάχνη δὲ δρόσος πεπηγυῖα δροσοπάχνη δὲ ἡμιπαγῆς δρόσος*] *ἔ γοῦ [ῥερωσαρηγ* = *πάχνη δὲ δρόσος ἡμιπαγῆς*.
- 394 a. 28. *κατ' ἐκπίεσμον*] *ἴ [ῥο[ῥαφιδανῆ* = "from agitation or violent shaking, such as to dissipate and drive away" = *κατὰ συν-τίναγμον*.
- 394 a. 32. *συστρέμματα*] **[ῥο[ῥαφιδανῆ* = "by or through violent dissipation" = *συντινάγμω*.
- 394 a. 33. *νεφῶν πεπικνωμένων*] *[ῥανδρωγελωιδιηγ* = *πεπαχνωμένων νεφῶν*, or perhaps *πεπαχυσμένων νεφῶν*, for in 394 a. 28 *πεπαχυσμένου* is rendered *[ῥανδρωγελιγ* and the cognate forms *πάχος* and *παχύτερα* are in a. 27 and a. 20 rendered *[ῥανδρνε[ῥιζ* and *[ῥανδρωγιγ*.
- 394 a. 33. *πρὸ τῆς εἰς ὕδωρ μεταβολῆς ἀνακοπέντων*] *ἡλωσαρηγ ριζίν ἴ φηφιδανῆζ ζωουιδῖν ωελω* = τὸ πρωτοπαγῆς ὕδωρ κατὰ μεταβολὴν (or ἐκ μεταβολῆς) ἀνακοπέν, "the first frozen water through change assuming division." In 394 a. 26 *ἡμιπαγῆς* was rendered by *[ῥερωσαρηγ*, by analogy with which *ἡλωσαρηγ* would = *πρωτοπαγῆς*, which is also implied in *σύμμηξις* of a. 35.
- 394 a. 36. *οὐδὲ ἡραιωμένου*] *ωγλ ανρωγτωγελω* = ἀλλ' ἡραιωμένου.
- 394 a. 36. *σφόδρα δὲ αὕτη καὶ ἀθρόα*] *φωὺν ορηγ ἔ ωγνιφιδῖν γωδω* = διὸ καὶ ἡ τοιαύτη ἀθρόα.
- 394 b. 1. *καὶ βρῖθος ἐκ πιλήματος εἰς καταφορὰν ταχυτέραν λαβόντος· παρὰ δὲ τὰ μέγεθι τῶν ἀπορρηγνυμένων θραυσμάτων οἷ τε ὄγκοι μείζους*] **[ῥ[ῥωγιδανῆ ανρωγτωγελωὶν ἴ σερνη[ῥιζ, ἔ ἴ σσηρωγελιγιδῖν φωὺν [ῥανδρνε[ῥωὶν ἴ ρωγ ιωωωελω ρελιδῖν. ἔ ρωω ζωιγιδῖν [ῥανδρνε[ῥωὶν ριδῖν ἔ ρελιδῖν** = *μανότητος εἰς πῖλημα καὶ εἰς τὴν καταφορὰν διὰ παχύτητα ἀπορρηγνυμένη θραύεται· κατὰ δὲ μέτρον τῆς παχύτητος γίνεται καὶ μέγεθος*.
- 394 b. 10. *ἢ τε ἐν φυτοῖς καὶ ζώοις καὶ διὰ πάντων διήκουσα ἔμφυχός τε καὶ γόνιμος οὐσία*] *ορ ἴ ανελιδανῖν ἔ ἴ ἔλιδανιδῖν ἔ γωιδανιδῖν' ορ ζνζωορ ἔ ἔ δνιδανιδῖν ριδῖν [ῥωφ ανωανῖνιγ*. If we suppose *ἀναθυμίασις* to be still the subject of the sentence the A.T. may be rendered: *ἢ τε ἐν φυτοῖς καὶ ζώοις καὶ διὰ πάντων διήκουσα τῶν ἐμψύχων τε καὶ γόνιμων*.

There is no trace of *οὐσία* in the A.T. On the other hand,

if οὐσία is eliminated the feminines ἡ . . . διήκουσα . . . ἔμψυχος and γόνιμος can only be accounted for by understanding ἀναθυμίασις, for the use of which in this sense cp. Arist. de Anima I. 2. 19.

- 394 b. 12. ἀέρι] **ε[θελρῦ** indicates αἶθερι.
 394 b. 12. πνεύματα] **ζηλζρῦ ἱ ζηρηζῦ** = πνεύματα ἐκ τοῦ ξηροῦ.
 394 b. 14. ἀνέμων] **ιοηηγ?** = αὐρών, as in b. 13. **ζηηδῦ** is reserved for ἀνεμος in this passage.
 394 b. 16. οἱ δὲ κατὰ ῥῆξιν νέφους γινόμενοι καὶ ἀνάλυσιν τοῦ πάχους πρὸς ἑαυτοὺς ποιοῦμενοι] **ε ηρη ἱ ηωηωηδῶνζ αμδρη ἱ ηελρηδουεῦ θῶνδρηεζ ηηρηεῶν ζαεληρῦ** = οἱ δὲ κατὰ ῥῆξιν νέφους κατὰ ἀνάλυσιν τοῦ πάχους πρὸς ἑαυτοὺς προσποιοῦμενοι. The word **ζαεληρῦ** which I render by προσποιοῦνται means: "add to, augment." πρὸς ἑαυτοῖς is equally compatible with the A.T.
 394 b. 19. ῥαγέντος] **ηρ . . . ηωηωηεωλ ρῖνρῦ** implies ῥαγέντες.
 394 b. 21. First δέ] A.T. omits.
 394 b. 22. ὁ ἀπὸ τοῦ περὶ τὰς θερινὰς ἀνατολὰς τόπου πνέων] **αῖν ηρηζαμδωλ ῖωηρῦ ηελῶνρῦ ηελζῦ ωρηεωλ ζῖεωλ ρῖνρῦ** = ὁ περὶ τὰς θερινὰς τροπὰς ἐξ ἀνατολῆς πνέων.
 394 b. 22. A.T. omits ἀνεμος.
 394 b. 23. ἀπηλιώτης δὲ ὁ ἀπὸ τοῦ περὶ τὰς ἰσημερινὰς] **ε ηρ ἱ ζωωωωωρηρῖν ωρηεληρῦ ῶωηελρηε ηηζη?** = ὁ δὲ περὶ τὰς ἰσημερινὰς ἐξ ἀνατολῆς (eastern) ἀπηλιώτης καλεῖται. Similarly in b. 24 A.T. seems to imply: ὁ περὶ τὰς χειμερινὰς ἐξ ἀνατολῆς.
 394 b. 28. καὶ τῶν βορεῶν] **ηηῖνωεζ ε εονεηηζῦ** = ὁμοίως καὶ τῶν βορεῶν.
 394 b. 29. κατὰ τὸ μεσημβρινόν] **ε ἱ ζηωηωωηρῖν μερηρηρῖν** = καὶ κατὰ χειμερινὸν μεσημβρινόν.
 394 b. 33. εὐρόνοτος—νότου] The A.T. transposes this clause with the following one.
 394 b. 33. ἐπὶ θάτερα] A.T. omits.
 395 a. 3. φερομένων] A.T. omits.
 395 a. 4. ὀρνιθίαι] ***ζωωωωωηρῖν** = southern. A corruption of **ζωωωηρῖν** = ὀρνιθίαι.
 395 a. 4. βορέαι εἰσὶ τῷ γένει] ***ηρηρηωρη εονερ εῦ** = [αὐτοὶ] βορέαι εἰσὶ.
 395 a. 10. A.T. omits δέ after ὅταν.
 395 a. 10. πρηστηρ χθονίος ἐστιν] **ωηλ ηωεωωερ ηρ ηηηηζ ωωη** = "But the

prester which is called burning." These last words are added to explain the foreign word "prester," which is transferred into the Armenian Text. *χθόνιος* is omitted.

395 a. 11. A.T. omits δέ.

395 a. 11. A.T. omits *καὶ ἔξωθεν*.

395 a. 12. *βιαίως*] A.T. omits.

395 a. 14. A.T. omits *ὥσπερ ἐν ὕδατι*.

395 a. 19. A.T. omits the words: *μάλιστα ὅταν τὸ μὲν τάχιστον ἢ τῶν ὄντων*.

395 a. 23. *σφοδρὸν δὲ ἄλλως καὶ ἄθρόον*] *առ ի յոչ յուժգին հարկանել աճ պոցն*? = *παρὰ τὸ μὴ σφοδρὸν πλήττειν τῶν νεφῶν* or *τοῖς νέφεσι*, "owing to its not striking forcibly the clouds." This would explain why it is *ἡμίπυρον*. But *հարկանել* does not govern a genitive or dative, as here *աճպոցն*, so the infinitive *հարկանել* must be passive voice and the sense as follows: "through the not-being violently struck of the clouds," *παρὰ τὸ μὴ σφόδρα πλήττεσθαι τὰ νέφη*.

395 a. 26. *οἱ μὲν αἰθαλώδεις*] *որ միտրատեսակ փոշի բերեն* = *οἱ μὲν αἰθαλώδη κόνιν φέροντες*.

395 a. 28. *κατασκήπτουσιν εἷς τι*] **հասումն առնեն ներգործութեամբն իւրեանց* = *κατασκήπτουσιν τῇ ἐνεργείᾳ αὐτῶν*.

395 b. 8. *καὶ οἶον ἄστρον ῥύσις· πλατυνομένη δὲ κατὰ θάτερον.*] *և ի նմանու թիւն գէջ բնութեան լայնացեալ երկաթանչիւր կողմանքն որ* = *καὶ οἶον ὕγροῦ φύσις πλατυνομένη καθ' ἑκάτερον ὅ, "and in the likeness of a wet nature broadening both sides, which is called comet," etc.*

395 b. 11. *θεωροῦνται*] *լինին* = *γίνονται*.

395 b. 13. *ὥδε προσαγορευθεῖσαι. καὶ τὰ μὲν τούτων ἐσπέρια τὰ δὲ ἐῶα*] A.T. omits.

395 b. 22. *αἱ δὲ καὶ ῥέουσι πολλάκις ποταμοῦ δίκην*] *և այլք որ հոսեն բազում անգամ հոսունք ետորէն* = *αἱ δὲ καὶ ῥέουσι πολλάκις τὸ πῦρ ποταμοῦ δίκην*.

395 b. 26. A.T. omits *πολλαχού*.

395 b. 30. *συγγενές*] *սարաղգալից* = *ἀσυγγενές* found in *P. Q.*

395 b. 31. *εὐκρατον*] A.T. omits.

395 b. 32. *ἐξέδρον γενόμενον*] A.T. omits.

- 395 b. 33. πολλάκις δὲ πολὺν γενόμενον ἔξωθεν ἐγκατελήθη τοῖς ταύτης κοιλώ-
μασι] *’h uññēz jhrlw անցեալ ’h փորոցս երկրի* = ἐκ τούτου πολὺν
παρελθὼν εἰς κοιλώματα γῆς, “therefrom passing in mass into
the hollows of the earth.”
- 395 b. 34. ἐξόδου μετὰ βίας] A.T. omits.
- 395 b. 36. πάθος] A.T. omits.
- 396 a. 2. κατ’ ὀρθάς] *լսս սուբ* = κατ’ ὀξείας, as in a. 1.
- 396 a. 3. οἱ δὲ συνιζήσεις ποιούντες εἰς τὰ κοῖλα χασμαῖαι] A.T. omits.
- 396 a. 5. ῥήκται] *ընկեցուցիւք* = projectors, casters forth.
- 396 a. 8. οἱ δὲ ἀναπάλλοντες καὶ ταῖς εἰς ἑκάτερον ἐγκλίσει καὶ ἀναπάλσεσι
διωρθοῦντες ἀεὶ τὸ σείόμενον] **Լ ալք դողացուցանեն խնար-
հեցուցանելով և վերստին շարժելով և միշտ ’h շարժելն
բերելով*. This seems to = οἱ δὲ ἀναπάλλοντες ἐγκλίσει καὶ
πάλιν σείοντες καὶ ἀεὶ εἰς τὸ σείειν φέροντες.
- 396 a. 12. μετὰ βρόμου] *ժաշահոտութեամբ* = with a stench, μετ’ ὀσμῆς.
- 396 a. 16. κεκρυμμένων] A.T. omits.
- 396 a. 18. χάσματά τε γὰρ γίνεται θαλάσσης καὶ] A.T. omits.
- 396 a. 23. ῥοαί τε καὶ δῖναι ταῖς τῶν πνευμάτων ἀνάλογον, αἱ μὲν ἐν μέσοις πε-
λάγεσιν, αἱ δὲ κατὰ τοὺς Εὐρίπους τε καὶ πορθμούς.] *Լ Հսուհւնք ’h
պտղսս ’h խառնելոյ Հողմոցն ’h խորսն, այն իսկ որ յեւեփպս և
ի պորթմոս լինին լեալք* = ῥοαί τε ἐν δίναις ἐκ τῆς συγκράσεως τῶν
πνευμάτων ἐν τοῖς πελάγεσιν αἷγε κατὰ τὸν Εὐριπον καὶ πόρθμον
γενόμεναι. “And currents in eddies from the mixing of winds
in the deeps, those which occur in the Euripus and Porthmos.”
In the above *’h պտղսս* (= ἐν δίναις) may be a corruption of
Լ պտղսք = καὶ δῖναι.
- 396 a. 28. ἐν ἀέρι τε καὶ γῇ καὶ θαλάσση κατὰ τὸ εἰκὸς αἱ τῶν παθῶν ὁμοιότη-
τες] These words have dropped out in Armenian rendering,
which if turned into Greek for the whole passage from τῶν
στοιχείων in a. 28 down to φυλάττουσαι in a. 32 makes some
sense and would run thus: τὰ στοιχεῖα ἐγκεκράται ἀλλήλοις συν-
ειρόμενα (linked together) καὶ συνιστάμενα εἰς ἓν καὶ ἐκείνων ἐπὶ
μέρους ἢ φθορὰ τῇ συγκράσει γένεσις γίνεται ἄλλων τῶν ὄντων
καὶ τὸ συμπᾶν ἐν αὐτοῖς καὶ δι’ αὐτὰ ἀνωλεθρόν τε καὶ ἀγένητον
φυλάττουσι: “The elements are intermixt with each other,
being bound and compacted into unity; and of them the

partial destruction by mixture becomes generation of other existences. And the all in them and through them they preserve, undestroyed and increate." The A.T. runs thus: **Տարերքս խառնին առ միմեանս յօդեալ և բաղլացեալ ի միութիւն, և նոցա 'ի մասնէ ապականութիւնն խառնմամբն լինելու թիւն լինի պլէակացս. և ամենայնն 'ի նոսա և 'ի ձեռն նոցա անապական և անյեղ պահին :** Read *անեղ* here.

396 a. 33. καίτοι γέ τις] **առ որ հայելով** = *πρὸς ὃ βλέπων τις*.

396 a. 33. εἰ] A.T. omits. "Om. *O. Q.* et fortasse *R.*" But then these MSS. read *συνεστηκώς* in a. 34, whereas A.T. implies *συνέστηκεν*.

396 a. 35. οὐ πάλαι διέφθαρται καὶ ἀπόλωλεν] ***որոց կանխալ խառնեալ գոյացան 'ի նոցանէ ամենայն հանդիպելոցս բաղմութիւնք** = *ὧν πάλαι κεκραμένων ἐγένετο ἐξ αὐτῶν πάντα τῶν τυχόντων πλήθης*. Perhaps the Greek of the Arm. translator ran: *ὧν πάλαι κεκραμένων ἐγένετο ἐξ αὐτῶν πᾶν τῶν τυχόντων πλήθος*. Of the words *οὐ πάλαι δι. κ. ἀπ.* there is no trace in the A.T., unless the translator read *οὐ* for *οὐ*.

396 b. 1. ὥς κὰν εἰ πόλιν τινὲς θαυμάζοιεν] A.T. has **դարձեալ սքանչելի թուի ումք** = *πάλιν θαύμαζοι ἂν τις*.

396 b. 2. ἐθνῶν] **ազգացն *վարելն զսա** = *ἐθνῶν τὸ [ἄρχειν αὐτῶν]*. The sense of the A.T. for the whole sentence is: "Again it appears wonderful to anyone, how out of opposed races the governing of them remains firm." *συνεστηκυῖα* seems to be omitted and the phrase **վարելն զսա** is odd.

396 b. 4. ἀγνοοῦσι δέ] **նիւրք ոչ գիտէ** = *ἀγνοεῖ δὲ τις* ;

396 b. 5. ὁμοίαν] A.T. omits.

396 b. 6. ἀποτελεῖ διάθεσιν ὑποδεχομένη πᾶσαν] **բացակատարի, *և 'ի մի տրամադրութիւն *նորա ամենեցուն պարունակի** = *ἀποτελεῖ, [καὶ εἰς μίαν] διάθεσιν [αὐτῆς (or αὐτοῦ)] πάντων ὑποδέχεται*.

396 b. 7. ἴσως δὲ καὶ τῶν ἐναντίων ἢ φύσις γλίχεται, καὶ ἐκ τούτων ἀποτελεῖ τὸ σύμφωνον, οὐκ ἐκ τῶν ὁμοίων] ***նա զի և ներհանացն ախորժէ լինել միարանութիւն. և զայս ախորժէ բնութիւնն** = *ἴσως δὲ καὶ τῶν ἐναντίων γλίχεται εἶναι τὸ σύμφωνον καὶ τούτου γλίχεται ἢ φύσις*. Here again the A.T. seems to be mutilated.

396 b. 9. ἀμέλει] A.T. omits.

396 b. 10. καί] **լստ պստ և** = *οὕτω καί*. The sense of the A.T. seems to

397 b. 32. καὶ πολλῆς μεστὰ ταραχῆς] A.T. omits.

397 b. 32. οὐ μὴν ἀλλά] A.T. omits.

397 b. 33. καὶ τὰ καθ' ἡμᾶς] *Λ ωη ιρυ ηρ ωη ιτεη ζ* = καὶ ἐπὶ τὰ καθ' ἡμᾶς.

397 b. 34. A.T. punctuates after ἡμᾶς and not after συμβαίνει, and inserts *σωηωζην* = οὐ μὴν ἀλλά before κατὰ τὸ ἔγγιον. In 387 b. 32 οὐ μὴν ἀλλά was omitted; here A.T. inserts it. Thus ll. 32-34 run thus according to A.T.: εἶναι καὶ καθ' ὅσον ἐπὶ πάν δι-ικνεῖσθαι πέφυκεν ἡ θεία δύναμις καὶ ἐπὶ τὰ καθ' ἡμᾶς· ὁμοίως συμβαίνει καὶ τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς· οὐ μὴν ἀλλὰ κατὰ τὸ ἔγγιον.

397 b. 35. τε καὶ πορρωτέρω] A.T. omits.

398 a. 1. κρεῖττον οὖν ὑπολαβεῖν ὃ καὶ πρέπον ἐστὶ καὶ θεῶ μάλιστα ἀρμόζον, ὥς ἡ ἐν οὐρανῷ δύναμις ἰδρυμένη καὶ τοῖς πλείστον ἀφεστηκόσιν, ὥς ἐνι γε εἰπεῖν, καὶ σύμπασι αἰτία γίνεται σωτηρίας, μᾶλλον ἢ ὥς διήκουσα καὶ φοιτῶσα ἐνθα μὴ καλὸν μηδὲ εὐσχημον αὐτουργεῖ τὰ ἐπὶ γῆς. τοῦτο μὲν γάρ . . .] **ωρη ιωιωηην ζ ιωρηδελ, δωνωι-ωνη ηη ι ιωωηδη ιωιελ ζ ιωρηδελ ηελιην, ηερ ι υερ-ιελ ζ ηερω ηορηιθιεν. ιυι ι ιηνρηι ηρ ηρηιωηην ζ ηωωηελ εν, διωνωωωην εν η ηρηι ενι ιωωωωι ηρηιελ-θων, ιωι ιρηι εν η θωι ωηωηιελ, ι ιωι δωνωιωνη ζωωωηιελ ηερ ηελιην ηζ ζ, ι ηζ ιωρηδελ: ιωωηην ιωωωωι ηωωηιεν ιηνρηιεν ηρηδελ, ι ηρη ιω ηρηι εν ηωι ηρηιθιεν ι ηζ ιθι ενιθωωιεν ζωωιελ. ιωωηι ιηνι** . . .] = κρεῖττον οὖν ὑπολαβεῖν, μάλιστα ὅτι καὶ θεῶ πρέπον ἐστὶ, ἀρμόζειν τὸν οὐρανόν· οὐ καὶ ἰδρυμένη ἐστὶ ἡ αὐτοῦ δύναμις. καὶ τοῖς δὲ πλείστον ἀφεστηκόσιν καὶ σύμπασι γίνεται αἰτία σωτηρίας ἥτοι ὥς διήκουσα ἢ καὶ μᾶλλον φοιτῶσα (?) ἐνθα καλὸν μὴ ἐστὶ μηδὲ εὐσχημον. Ἡ πρώτη αἰτία τὸν κόσμον αὐτουργεῖ καὶ τὰ ἐπὶ γῆς ἔχει δυνάμει οὐ δὲ ὅτι φύσει ἐγγύς. τοῦτο μὲν γάρ.

In the above φοιτῶσα is rendered *ζωωωηιελ* which means "dividing" or "being divided." Probably a corruption of *ζωωωηιελ* = "reaching, arriving at."

398 a. 10. οὐκ] A.T. omits.

398 a. 13. αὐτὸς μὲν γάρ] A.T. omits.

398 a. 14. παντὶ ἀόρατος] A.T. omits.

398 a. 14. ἐπέχων βασιλείον οἶκον] *ιενιελ ιουιου ζωωωωιελ* = ἔχων οἶκον ἰδρυμένον (or βεβαιωμένον), "having a house made firm."

398 a. 14. καὶ περίβολον χρυσῷ] *սկի պարսպօր* = χρυσοῖς περιβάλοις.

398 a. 16. πύλῳνες δὲ πολλοὶ καὶ συνεχεῖς, πρόθυρά τε συχοῖς εἰργόμενα σταδίοις ἀπ' ἀλλήλων θύραις τε χαλκαῖς καὶ τείχεσι μεγάλοις ὡχύρωτο] *դրունս ունելով դրանդեօր պնտեալ և ամրացեալ ընդ դրամբքն պնձօր մեծագունիւ փռութիւն, ասպարիսաց չափովք հեռացեալք 'ի խոնարհագունիցն ընակութենէ* = "having gates fastened with foregates and fortified under brazen gates with great care, at a distance of stages set afar from dwelling of inferiors."

398 a. 18. ἔξω δὲ τούτων ἄνδρες οἱ πρῶτοι καὶ δοκιμώτατοι διεκεκόσμητο] *և պսպէսյառաջին և 'ի վեհագոյն տեղն զետեղեալ նոցա, 'ի ծառայիցն* = "and thus being established in the first and supreme place, of them of the slaves."

The only point of relation here between the Greek and the Armenian lies in *πρῶτοι* and perhaps in *τούτων* which = *նոցա*. The drift of the Armenian rendering seems to be this: "And they (the kings) being thus set up in the first and supreme place, of their slaves some around the king are bodyguards and servants," etc.

398 a. 21. ἐκάστου περιβόλου] *սպարանիցն* = "of the palace."

398 a. 22. αὐτὸς δεσπότης καὶ θεὸς ὀνομαζόμενος] *'ի ձեռն սոցա* = δι' αὐτῶν.

398 a. 25. πολέμων] *բաղաբաց* = πόλεων.

398 a. 29. καὶ βασιλεῖς δοῦλοι] A.T. omits.

398 a. 30. ἡμεροδρόμοι τε καὶ σκοποὶ καὶ ἀγγελιαφόροι φρυκτωριῶν τε ἐποπτήρες. τοσοῦτος δὲ ἦν ὁ κόσμος καὶ μάλιστα τῶν φρυκτωριῶν κατὰ διαδοχὰς πυρσενουσῶν] *որում և հպատակն պատգամաբերն ընթացիցն փոխադրութեամբ 'ի տուրնջեան և 'ի գիշերի ժամուց հրատարակելով միմեանց* = "to whom also are subject bearers of tidings by means of succession of stages in day and night time communicating with each other."

398 b. 5. ἐπιτελεῖν ἂν βούλοιτο] A.T. omits.

398 b. 12. διὰ τὴν ἀσθένειαν] *վասն ներգոյ սոցունց տկարութեանց* = "on account of their inner (or natural) weaknesses," διὰ τὴν ἐν αὐτοῖς ἀσθένειαν.

398 b. 13. ῥαστώνης καί] A.T. omits.

398 b. 14. ἀμέλει] A.T. omits.

- 398 b. 18. καὶ ὁφθαλμοῖν] A.T. omits.
 398 b. 18. ἐστι δὲ ὅτε] *αυτ* *αποσθωνε* *ε* *αυρη* *ιρι* *η* = ἐστι δὲ αἰτία τούτου ὅτι.
 Perhaps the Greek ran simply ἐστι δὲ ὅτι.
 398 b. 19. τὰ μέρη μετὰ τινος εὐρυθμίας] *δισωμενεῖς* *ων* *ιρεκων* *ι-ι-ε* *φωζαρω-*
δωρου [*θεωιδε* *εν* *ζωρωληγελ*] = "the parts are linked with one
 another by some fair rhythm;" as if συνέχεται or some simi-
 lar word stood in the Greek.
 398 b. 21. After διδώσι A.T. adds *νωβ* *'ι* *μερδαλερυς* = πρῶτον εἰς τὰ πλησία.
 398 b. 23. καὶ αὐτὸ πάλιν ἐκίνησεν ἄλλο σὺν κόσμῳ δρώτων μὲν πάντων] *ε*
ηγης *φωρδελα* *ηδιδως* *ζωρεε*, *φωρεφωρικε* *εκελα* *νωφωε* *ωιδε-*
νεθηρικε = καὶ αὐτὸ πάλιν ἄλλο ἐκίνησεν συγκοσμουμένων δι' αὐτοῦ
 πάντων κ.τ.λ., "all things being arranged together by him (i. e.
 the Deity) in a way befitting their respective constitutions."
 The Codices O. P. Q. do not read δρώτων μὲν, but incline
 to δέον or δέων μετὰ. Read perhaps συγκοσμηθέντων.
 398 b. 25. καὶ ἑτεροίας] A.T. omits.
 398 b. 26. ἐστι δὲ οἷς καὶ ἐναντίας καίτοι τῆς πρώτης οἶον ἐνδόσεως εἰς κίνησιν
 μίαν γενομένης] *ε* *ε* *νερζωλ*. *διάνωλωνη* *ωνωρη* *εν* *ζωρηλωρη* *ων*.
'ι *ζωρεκου* [*θικε* *μικουγη* *ρηερελ*] = ἐστι καὶ ἐναντίας· καίτοι τῆς
 πρώτης ἐνδέσεως εἰς κίνησιν ἑτεροίας γενομένης.
 Codices O. P. read ἐνδέσεως, which also seems to fit in with
 the idea worked out in b. 20–24. In 399 a. 3 καίτοι is ren-
 dered by the same word *διάνωλωνη*, which renders it likely
 that καίτοι also stood here in 398 b. 26. I render *μικουγη* by
 ἑτεροίας rather than ἑτέρας because ἑτεροίας is found in
 398 b. 25 unrepresented in the A.T. Perhaps the A.T. is
 corrupt, and we ought to have *μικουγη* = ἑτεροίας in 398 b. 25,
 and the closely resembling word *μικγη* = μίαις in 398 b. 27. A
 copyist may have omitted it in b. 25 and inserted it wrongly
 in b. 27 in place of *μικγη*.
 398 b. 30. ὁμοῦ] A.T. omits.
 398 b. 31. γάρ] A.T. omits.
 398 b. 32. ἀλλόμενον] A.T. omits.
 398 b. 33. εἰς τὰ σφέτερα ἤθη καὶ νομούς] A.T. omits.
 398 b. 34. οἰχίσηται πετόμενον] **φιζε* = "blows, exhales." A.T. is a cor-
 ruption perhaps of *θνεζη*.

- 399 a. 1. ἔχει] A.T. omits. So *P*.
- 399 a. 2. ἀλλοῖαι] *ωυλπη* = ἄλλων.
- 399 a. 6. καὶ τὰς ἰδίας ἐκάστων κατασκευάς] A.T. omits.
- 399 a. 7. καὶ φθίνουσα] A.T. omits.
- 399 a. 9. τούτων] A.T. omits.
- 399 a. 10. A.T. omits *τούτου καὶ τελευταῖος ὁ τοῦ Κρόνου λεγόμενος ἐν διπλασίονι*, and has order: ὁ δὲ Διὸς ἐν ἡμισεῖ καὶ ἑξαπλασίονι. “om. pr. *O*.”
- 399 a. 12. συναδόντων καὶ χορευόντων κατὰ τὸν οὐρανὸν ἐξ ἑνός τε] A.T. omits.
- 399 a. 14. ἐτύμως] A.T. omits.
- 399 a. 16. ἔσθ' ὅτε] *ζωιδῶν ζωιδῶν* = ἅμα.
- 399 a. 19. φερωνύμως] **ρωρηρωρη* *ββωιδῶν* = “by means of benevolence.” This curious mistake probably arose from κατὰ . . . τὸ ἐνδόσιμον being rendered *ὑβρηρη* *ββωιδῶν* = “by way of concession or yielding,” which is one sense of the Greek, though here it means “by way of prelude or signal.”
- 399 a. 20. αἶ] A.T. omits.
- 399 a. 21. δὲ διττάς] *ηηρῶν* = “his,” τὰς ἑαυτοῦ.
- 399 a. 21. ὁ παμφαής] *λ ωιδῶνωηωη* = καὶ ὁ παμφαής.
- 399 a. 24. κατὰ καιρόν] A.T. omits.
- 399 a. 25. τὰ τε πάθη τὰ ἐν τῷ περιέχοντι συμβαίνοντα] *ῖ ὑωρηῶνωηωη* *ωιδῶνωη* *ωηωηωηωη* = ἐν τῷ περιέχοντι πάντα συμβαίνοντα.
- 399 a. 31. σημήνη] **ηωιδῶν*, *ζωρηωη* = θελή, κινεῖ. The A.T. may here be a corruption of *ὑζωῶνωη* which would = σημήνη.
- 399 a. 33. πᾶσα] A.T. omits.
- 399 a. 34. μυρίας ἰδέας ἀναφαίνουσά τε] A.T. omits.
- 399 b. 1. καιροῖς] A.T. omits.
- 399 b. 3. ὁ δὲ θώρακα ἐνδύεται, ὁ δὲ κνημίδας ἢ κράνος ἢ ζωστήρα περιτίθεται] *λ ηιδῶν* *ηωηωηωη* *λ ηιδῶν* *ηωηωηωηωη* = ὁ δὲ ξίφος, ὁ δὲ κράνος.
- 399 b. 7. εἰς λόχον] *ηωηωηωη* *ηηρ* = τὸν λόχον.
- 399 b. 7. εἰς τάξιν] *ηηωηωη* *ηωηωη* = τὴν τάξιν κοσμεῖ (οἱ κατασκευάζεται).
- 399 b. 12. ὅπερ οὐδαμῶς ἐστὶν ἐμπόδιον οὔτε ἐκείνη πρὸς τὸ δρᾶν οὔτε ἡμῖν πρὸς τὸ πιστεῦσαι] *ηη* **ηηωηωη* *ηωηη*, *λ ηη* *η* *ωηωη* *ζωρηωη* *ωηωη* = “who (or which) has the whole; and it need not move us to the idea of unbelief.”

- 399 b. 15. αὐτοῖς] **ἡ-ρηγ**=ἐαντῆς.
 399 b. 18. χρῆσεις] A.T. omits and implies νόμων κόσμος καὶ πολιτεία. Cp. O. and P. which insert καί.
 399 b. 22. ἔργων] **φηρδηγ ἡ-ρηγ**=ἔργων αὐτοῦ.
 399 b. 23. τὰ γὰρ πάθη καὶ τὰ δι' ἀέρος ἅπαντα] **φῶνῃ ἐρήλιν ὤ ηρ φερ ᾗ φερη φῶν φρη φῶν φῶν φῶν**=ὁ γὰρ οὐρανὸς καὶ τὰ ὑπὲρ ἀέρα ἅπαντα.
 399 b. 25. κόσμον ἐπέχοντος] **ηρ φωζῆωρ ζ ωρωρετω ε ε ζωρινζωλε**=κόσμον ποιήσαντος καὶ συνέχοντος.
 399 b. 25. ἐξ οὗ] A.T. omits.
 399 b. 28. οἰωνοί] **εζφ**=οἱ ὄνοι, "the asses!"
 399 b. 29. παραβάλλειν] **ἡδῶνβριζῶνβρζ**=τὸ παραβάλλειν.
 399 b. 30. τὸν κόσμον] A.T. omits.
 400 a. 1. τῷ ἀγάλματι] **ρῇ φωστῆρῇ ςορῆνωδ**=τῇ ἀγάλματι τὸ ἐντυπωθεῖν.
 400 a. 3. τε καὶ συγχεῖν] **φῶνῃ ἡνιζα ρῆνερ ζωρινζωλετω**=τούτῳ γὰρ συνεχεῖς ἦν.
 400 a. 3. τοῦτον οὖν ἔχει τὸν λόγον ὁ θεὸς ἐν κόσμῳ, συνέχων τὴν τῶν ὄλων ἁρμονίαν τε καὶ σωτηρίαν] **ωρη ψυνη ορῆνωλεω ωζῆωρ ζ ψυνηνωδ ε ζωρινζωλετω ηρ φρηρρηζ ε ςορῶνρηρ [θρζν ὤ φρηρρ [θρζν**=κατὰ τοῦτον οὖν λόγον κόσμον ὁ θεὸς συνέχει τῶν ὄλων ὧν ἁρμονία τε καὶ σωτηρία.
 400 a. 6. καθарός] A.T. omits.
 400 a. 6. βεβηκώς] **ζωυσηωλετω**=βεβαίος.
 400 a. 10. ὁ ποιητής] A.T. omits.
 400 a. 14. πέπτата ἀνέφελος λευκή δ' ἀναδέδρομεν αἵγλη] A.T. omits.
 400 a. 24. καὶ πάθη] A.T. omits.
 400 a. 27. πολλάκις] **φρωφωφω**=πόλεις. So O. Q.
 400 a. 28. πνευμάτων καὶ τυφόνων] **νηνηρῇ ζηρηδηγ**=τυφόνων πνευμάτων.
 400 a. 30. γενόμεναι] ***ζηρῆτω**="being shed or scattered forth;" probably a corruption of **κηρῆτω**=γενόμεναι.
 400 a. 32. καὶ ἐκφυσήσασαι] A.T. omits.
 400 b. 1. ἐξόχος] A.T. omits.
 400 b. 4. παρέτρεψέ τε τοῦ φλογμοῦ] A.T. omits.
 400 b. 5. καὶ ἐτήρησεν ἀβλαβεῖς ἅμα τοῖς γονεῦσι τοὺς νεανίσκους] A.T. omits.
 400 b. 10. A.T. has order : ἄπονον ἄλυπόν τε. So P.

- 401 a. 2. ὁ ποιητής, τὰ δέ] *բերթողն, պողոտն են պիտանացու. իսկ պլ* = ὁ ποιητής, κάρπω εἶσι χρησιμαί, τὰ δὲ κ.τ.λ.
- 401 a. 3. πλάτανοι καὶ πίτνες καὶ πύξοι κλήθρη τ' αἰγειρός τε καὶ εὐώδης κυπάρισσος] *մայրք և սուսիրք, սոճիք և նոճիք* = πίτνες καὶ πύξοι αἰγειρός τε καὶ κυπάρισσος.
- 401 a. 5. ὁπώρας] A.T. omits. ἄλλως] A.T. omits.
- 401 a. 7. καὶ μηλείαι] A.T. omits.
- 401 a. 11. τὴν γῆν] So Ven. Ed. which reads *Հողով*, but P. 106 has *բանիւ* = λόγον.
- 401 a. 13. αὐτὸς νεοχμοῖ. καλοῦμεν] *մէք նորոգմանս անուանեմք: կոչեմք* = αὐτοὶ νεοχμώσεις ὀνομάζομεν. καλοῦμεν.
- 401 a. 13. παραλλήλως] *յարանուշապէս* = παρωνύμως.
- 401 a. 15. Κρόνου δὲ παῖς καὶ χρόνου λέγεται διήκων ἐξ αἰῶνος ἀτέρμονος εἰς ἕτερον αἰῶνα·] **ի ժամանակի. քանզի և նա ժամանակէ. լինի աւացեալ ըստ հետեւան և յաւիտեան. ընդ որով և յաւիտենա հանք* = ἐκ Κρόνου (ի should perhaps be և, when the meaning would be Κρόνου δὲ) καὶ γὰρ αὐτὸς χρόνος ἐστι. λέγεται διὰ τοῦτο (A.T. = by consequence) καὶ ἐξ αἰῶνος. καθ' ὃ καὶ αἰωνία (or αἰώνιοι). The words which I render καὶ γὰρ αὐτὸς χρόνος ἐστι may have been added by the Arm. translator to explain the play on Κρόνος and χρόνος. The rest is corrupt.
- 401 a. 16—401 a. 24. ἀστραπαῖός τε καὶ . . . καὶ μειλίχιος] The A.T. translates this passage, the copyists adding that it seems an interpolation though found in some exemplars. It is not, however, translated, but the Greek titles are merely set down in Armenian letters and severally explained.
- 401 a. 17. αἶθριος] is omitted in A.T.
- 401 a. 19. ἀπὸ τῶν καρπῶν πολιεύς δὲ ἀπὸ τῶν πόλεων ὀνομάζεται] **վասն պողոտն որ առեալ լինին ի քաղաքացն* = “on account of the fruits which are taken from the towns.”
- 401 a. 22. ξένιος] A.T. omits.
- 401 a. 25. ἐτύμως] *պատրաստապէս* = ἐτοίμως.
- 401 a. 26. A.T. omits αὐτός.
- 401 a. 28. ἀργικέρανος· Ζεὺς κεφαλῇ, Ζεὺς μέσσα· Διὸς δ' ἐκ πάντα τέτυκται] A.T. omits.
- 401 b. 2. Ζεὺς ἄρσην—πόντου ῥίζα] A.T. omits.

- 401 b. 5. Ζεὺς βασιλεύς] A.T. omits here.
- 401 b. 5. ἀργικέρανος] A.T. omits.
- 401 b. 6. αὐθις φάος ἐς πολυγηθὲς ἐξ ἱερῆς κραδίης ἀνενέγκατο, μέρμερα ῥέζων.] *ἡαρδονεγανέξ ἦ ληυ ληυθ φηυθ ἡηνηνγ αρωρετωλ* = αὐθις ἐς φάος ἀνενέγκατο μέρμερα ῥέζων.
- 401 b. 8. οἶμαι δὲ καὶ τὴν ἀνάγκην οὐκ ἄλλο τι λέγεσθαι] *αυλ λωμῆ ηζ αυλ ἦνζ αωελ* = βούλεται δὲ οὐκ ἄλλο τι λέγεσθαι.
- 401 b. 9. οἷονεὶ ἀνίκητον οὐσίαν ὄντα, εἰμαρμένην δὲ διὰ τὸ εἴρειν τε καὶ χωρεῖν ἀκωλύτως] *ἡρηρε λωῆλωηθ ὑωωδωελ ἡηηλν αμῆνωῆν, λ ηλ αωωνγ ἡωηωνῶν ῥνῆ αμῆνωῆν ἡωη ὠνγανέξ* = οἷονεὶ ἀνίκητος αἰτία ἐστι τὸ εἶναι πάντος καὶ εἰ ἀκωλύτως διὰ πάντος διήκει, or perhaps = οἷονεὶ ἀνίκητον αἰτίαν οὐσαν τὴν οὐσίαν πάντος διὰ δὲ τὸ ἀκωλύτως διὰ πάντος χωρεῖν.
- 401 b. 11. πάντα] A.T. omits.
- 401 b. 12. μεμερίσθαι] *ηλ δωῶνωεληελ ἡαμῆνωῆν* = μεμερίσθαι πάντα.
- 401 b. 12. ἐκάστω] *ἡελρωῶνζἡελρελῶν λελωλγω* = ἐκάστω τῶν ὄντων.
- 401 b. 14. αἴσαν δὲ αἰεὶ οὐσαν] A.T. omits.
- 401 b. 14. τὰ δὲ περὶ τὰς μοίρας καὶ τὸν ἄτρακτον] *ρωρηρη λ ερηε δωωνῆρῶν ἡδωρηῶνζἦν* = εἶδ' δὲ τὰ περὶ τὰς τρεῖς μοίρας τῆς εἰμαρμένης.
- 401 b. 16. κατὰ τοὺς χρόνους] *ρωω ερηγ αμῶνωλγω* = κατὰ τρεῖς χρόνους. So O.
- 401 b. 16. νῆμα δὲ ἀτράκτου τὸ μὲν ἐξειργασμένον τὸ δὲ μέλλον τὸ δὲ περιστρεφόμενον· τέτακται δὲ κατὰ μὲν τὸ γεγονὸς μία τῶν μοιρῶν, Ἄτροπος, ἐπεὶ τὰ παρελθόντα πάντα ἄτρεπτά ἐστιν, κατὰ δὲ τὸ μέλλον Λάχεσις (εἰς πάντα γὰρ ἢ κατὰ φύσιν μένει λῆξις), κατὰ δὲ τὸ ἐνεστὸς Κλωθώ, συμπεραίνουσά τε καὶ κλώθουσα ἐκάστω τὰ οἰκεία, περαίνεται δὲ καὶ ὁ μῦθος οὐκ ἀτάκτως.] *ἡελρῶν ηρ ηρηδτωλ λ ὑωρωωτωλ ἡωνγτωῆν ἡζωνωλζ λ ηρ ηελ δωῶνωλ λῆνῆ, ἡνῆρλγω. λ ηρ ωωλωῆν λωηλζωων ζ, ἡωωωωνῆν: λ ἡ δωωωνγ αωωη ζ ἦνζ ηρ εηελν λ ζ ηρ λῆνῆ, ηρωεω ωωρωδτωλ ἡελν ρετωλ λῆνῆ λ ρηρηλτωλ. ἡωλ ηρ ζωνηελδτωλ ζ λῆνελ, ἡελ ηρωεω ζ ζωωωνελ, ἡθωωωρην ζ ἡωωελ* = "the thread which has been worked up and handled indicates the past, and that which is still being spun round the present, but that which is still on the spindle the future. But, of the parts, there is that which has been and that which is coming to be, just as the thread stretched out is removed and smoothed. But that

which is going to become, how it is to arrive, is difficult to know."

401 b. 23. ἐστὶν οὐκ ἄλλο τι πλὴν ὁ θεός] *nx nldp x qhtelr rwp dhw*
wsuuldhj = οὐκ ἄλλω τινὶ ἐστὶ γνώριμα πλὴν τῷ θεῷ.

401 b. 26. πορευόμενος· τῷ δὲ αἰὲ ξυνέπεται δίκη τῶν ἀπολειπομένων τοῦ θεοῦ
 νόμου τιμωρός] **Stetelghgwnelrl tetswlgg: Uwlh lrlawlngh*
qwlwulrlj jlsuuldhj qwsuulghw = πορευόμενος ἰδεῶν. ἕνεκα
 δίκης τῶν ἀπολειπομένων τοῦ θεοῦ τιμωρός.

401 b. 28. ἦς] **hghwqzu* = ὁμοίως.

401 b. 29. ἐξ ἀρχῆς] *h hmlwt* = ἐξ αὐτῆς.

401 b. 29. μέτοχος εὔη] *rlhnlh qzhnrzu* = μετέχει χάριτος.

PART IV.

ΠΕΡΙ ΑΡΕΤΩΝ.

- 1249 a. 29. καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν] A.T. omits.
- 1250 a. 19. καὶ μάλιστα] A.T. omits.
- 1250 a. 21. περὶ μὲν τῆς ἀκρατείας οὐδέν· οὕτω δὲ σὺ δύνασαι ὀρίξειν] A.T. omits. Bk. brackets.
- 1250 a. 23. καθ' ἣν παρασύρουσι τῇ ἀλογίᾳ τὴν ἐπιθυμίαν ὥθουσιν ἐπὶ τὰς τῶν φαύλων ἡδονῶν ἀπολαύσεις] *ρυσσ ηριουδ'ιοθωρετωλρ ληνλν ωη γουλν ζεζουη[θλνν ηζ ωρηελληλ μωνωλνλνλν=καθ' ἣν αἰροῦνται τὰς φαύλας ἡδονὰς μὴ κατέχοντος (or κωλύοντος) τοῦ λογίσμου.* Here *ιοθωρετωλρ ληνλν* might perhaps render *παρασύρονται*, but just before, in a. 21, it was used to render *αἰροῦνται*.
- 1250 a. 27. A.T. has order: κέρδους ὀρέγονται τοῦ πανταχούθεν.
- 1250 a. 32. φευκτά] *ψωρυωελρλ=ψεκτά.*
- 1250 a. 33. ἀγχίνως] *ζιδουη[θεωμρ?* = ἐμπειρία; but in view of what immediately follows I think the A.T. is corrupt here.
- 1250 a. 34. τὸ τὴν ἐμπειρίαν ἔχειν τῶν χρησίμων πάντων. ἡ μνήμη δὲ καὶ ἐμπειρία καὶ ἀγχίνοια ἣ τοι ἀπὸ τῆς φρονήσεως ἐκάστη αὐτῶν ἐστὶν ἣ παρέπεται τῇ φρονήσει· ἡ τὰ μὲν αὐτῶν οἶον συναίτια τῆς φρονήσεως ἐστὶ, καθάπερ ἐμπειρία καὶ ἡ μνήμη, τὰ δὲ οἶον μέρη αὐτῆς, οἶον εὐβουλία καὶ ἀγχίνοια] **γλζλζν 'ρ θωμνλ ζιδουη[θεωμρ ρωρηωλνωγνλν. ωγνλνρν 'ρ λουζεμνλ[θλνλ. ηρηου ηερωρωνλ ζηερ ηρ 'ρ ουγνλνζ ζεωτεεωλ ληνλ λουζεμνλ[θεων, λωμλμρ ρυσσ μρηλζ, λωμλ ζωμνλρωμνλν ωμνλνλν=μνήσασθαι ἐν καιρῷ ἐμπειρία τῶν χρησίμων· ἣ τοι ἀπὸ τῆς φρονήσεως· οἶον ἐκάστη*

αὐτῶν παρέπεται τῇ φρονήσει ἢ κατὰ μίαν ἐκάστη ἢ ἅμα πᾶσαι.
The A.T. seems mutilated here.

- 1250 a. 40. ὀλιγορίας] *ωρζωιδωρζώνω ζωιτωληρου* = ὀλιγορίας μετρίας.
 1250 b. 2. καὶ τὸ νίκης αἴτιον εἶναι] *Λ γωηθουθβων υωωωδων φορζ ηρ ρζη-
ζωω ιγβζ* = καὶ τὸ νίκης αἴτιον εἶναι τῆς μετὰ αὐτοῦ, "to be cause
of the victory which may be with it."
 1250 b. 4. ἀνδραγαθίζεσθαι] *Λ ιωρηζζ* = καὶ τὸ δύνασθαι.
 1250 b. 5. καὶ τὸ θράσος] A.T. omits.
 1250 b. 9. καὶ τὴν δικαίαν ἄδειαν] *ζηρωιζ ιζ υωωωιωωωουθβζζζ* = δικαίως
τὴν ἀτιμίαν (or ἀδοξίαν).
 1250 b. 12. δύνασθαι] A.T. omits.
 1250 b. 14. καρτερεῖν] *φρωζωζζ γωμζζωζζιζ* = καρτερεῖν ἐν πάντι.
 1250 b. 15. τῆς κατὰ φύσιν ἐνδείας] *ρζωζωζ υηιωηιζζζ ιωρωωουουθβων* = τῆς
τῶν κατὰ φύσιν χρησίων ἐνδείας.
 1250 b. 17. τὰ νόμιμα καὶ τὸ σῶζειν] A.T. omits.
 1250 b. 18. ἐν τῷ διαφέρουσι] *ωη ιρω υωωωωω ρβρηωω* = ἐν τῷ ψευδῶς φέ-
ρουσι; the A.T. is certainly a corruption of *ωη ιρω υωωρη-
ρηωω* = ἐν τοῖς διαφέρουσι.
 1250 b. 27. ἐν τῷ διαφόρῳ] *ιζ ζωζωωωζωουουθβζζζ ζρηζβρηζζζ* ? = ἐν ταῖς διαφο-
ραῖς τῷ ἀδικουμένῳ.
 1250 b. 27. τὸ μὴ λαβεῖν] *ηζ ωηζουζζ ρζζ* = τὸ μὴ λαβεῖν τι.
 1250 b. 29. καὶ διαγωγὴν ἐχόντων ἡδεῖαν ἀνευ τοῦ λυσιτελοῦντος] *ζηιρηγ
ρζζιγ ιρωωωωι ωηωωωζζ ρων γωωωωωζζζ* = τῶν αὐτοῦ χρημά-
των δίκαιος μᾶλλον ἢ τὸ πρέπον (? δέον). The A.T. is not
consecutive and probably corrupt.
 1250 b. 31. A.T. omits ἡ and has order: τῶν ζῴων θρεπτικὸς ἰδιόν τι ἐχόν-
των θανμαστόν.
 1250 b. 33. A.T. has order: ἐλεητικὸν εἶναι.
 1250 b. 35. καὶ τιμὴν καὶ ἀτιμίαν] A.T. omits.
 1250 b. 40. A.T. has order: δυνάμενος ἀδικεῖσθαι.
 1250 b. 44. A.T. has order: τὸ κακῶς βουλευσασθαι and omits τὸ ὁμιλῆσαι
κακῶς.
 1250 b. 44. A.T. has order: τὸ κακῶς χρήσασθαι.
 1251 a. 2. ἀμαθία ἀπειρία is the order in A.T.
 1251 a. 4. vide ad 1251 b. 15.
 1251 a. 7. A.T. has order: ὑπὸ λόγου καὶ ὑπὸ ἔργου.

- 1251 a. 9. *πικρολογία*] *qηχου* = μεταμέλεια.
 1251 a. 16. *τοῦ ἡθους*] A.T. omits.
 1251 a. 22. vide ad 1251 b. 15.
 1251 a. 23. *κωλύοντος*] *νηωρηχου* = μὴ κωλύοντος.
 1251 a. 23. A.T. has order: *τὸ αἰρεῖσθαι τὰς ἀπολαύσεις τῶν ἡδονῶν τοῦ λογίσμου μὴ κωλύοντος*.
 1251 a. 25. *μὴ μετασχεῖν*] *qηχ ζωρηρηχ* = τὸ μὴ μετασχεῖν.
 1251 a. 29. *τῇ ἀκολασίᾳ*] *qηχου [θ]εων ζεωχου* = τῇ ἀκολασίᾳ ἡκολούθει.
 1251 a. 31. A.T. reads *πλημμέλεια* after *πατρίδα* in a. 33.
 1251 a. 34. *τὸ διάφορον*] *ζωχ* = κερδαίνειν.
 1251 a. 35. A.T. reads *ἐτέροους* after *παρασκευάζουσιν*.
 1251 a. 36. *ἢ τις κερδαίνουσ' οὐδέν*] *νη χηχ ζωχου *ερεχ* = οὐδὲν κερδαίνουσα [ἔοικεν], "gaining nothing seems." ὅμως ἀδικεῖ is rendered exactly.
 1251 a. 37. *ἔθῃ*] *ηρωχ* = "things"; a corruption of *ηρωωχ* = δίκαια.
 1251 b. 5. A.T. has order: *πανταχόθεν κερδαίνειν ζητοῦσι*.
 1251 b. 7. *φειδωλία δ' ἐστὶ καθ' ἣν ἀδάπανοι γίνονται τῶν χρημάτων εἰς τὸ δέον· κιμβεία δ' ἐστὶ καθ' ἣν δαπανῶσι μέν, κατὰ μικρὸν δὲ καὶ κακῶς, καὶ πλεον βλάπτονται τῷ μὴ κατὰ καιρὸν ποιεῖσθαι τὸ διάφορον.* *φρωου [θ]ηχ ερωηρηχ δωχου χηχ σωχου ζωχου* *φρωου [θ]ηχ ουωχ χηρηχ* *ηωχ ανζωχ ανδωουηχ* *χηχ ανζωρηου [θ]ηχ* *ερωηρηχ* *χηχου* *ηωχ ανζωχ ανδωουηχ* *χηχου* = *φειδωλία ἐστὶ καθ' ἣν δαπανῶσι μέν κατὰ μικρὸν δὲ καὶ κακῶς καὶ βλάπτονται ἄνευ χαρίτος. κιμβεία δ' ἐστὶ καθ' ἣν τῶν χρημάτων εἰς τὸ δέον ἀδάπανοι γίνονται.*
 1251 b. 15. *ἀμετρία*] A.T. omits.
 1251 b. 15. *βαρυνμία*] A.T. translates this word exactly by *δωρηουηχου [θ]ηχ*, of which *δωρη* = βαρύν and *ουηχου [θ]ηχ* = θυμία.
 In 1251 a. 4 however *βαρυνμία* is rendered by a word *αηρηου [θ]ηχ* which = "indolence" and which is also used in 1251 a. 22 to render *ῥαθυμία*. We must infer that the translator read in 1251 a. 4 *ῥαθυμία* rather than *βαρυνμία*, even though there *ῥαθυμία* best fits the sense.
 1251 b. 19. *ὑπεξαίρεσθαι*] *ωμωρηζωωδχ* = ἐξαίρεσθαι.
 1251 b. 20. A.T. has order: *δύνασθαι ἐνεγκεῖν*.
 1251 b. 22. *τὰ ὀλιγορήματα*] *ζωηρηουηχου* = τὰ τυχήματα.

- 1251 b. 23. A.T. has order : ὕβριν καὶ ἀτιμίαν καλεῖν.
- 1251 b. 23. καὶ τὰ δι' ἄγνοϊαν ἢ λήθην γιγνόμενα] **[θξυξυ L δξδωρωτωξυξυ
 ϣῶνξητωξυξυ [θξξξξ ρξξξξ ζῶνξηξυξυξυ]** = καὶ τὰ δι' ἄγνοϊαν ἀληθῶς
 γιγνόμενα.
- 1251 b. 26. τὸ ποεῖν σπουδαίαν] **φηξϑ L σπσξρξξξξ ρξξξξξ** = σπουδαίαν καὶ
 ἀγαθὴν ἔχειν.
- 1251 b. 31. After ἀγαθούς A.T. inserts **L σσξξξξ ρξξξξξ** = καὶ μισεῖν τοὺς
 φανλούς.
- 1251 b. 34. After ἀγαθή A.T. inserts **ρξξξξξ ρξξξξ** = μνήμη ἀγαθή.
- 1251 b. 37. τῆς δὲ κακίας ἐστὶ τὰ ἐναντία] **ρξξ ρξξξξξξξ ξξρξξ [θξξξ ξξρξ
 L ϣῶσξξξ L ξξσξξξξ [θξξξ σξξξξξξ σσξξξξξξ ξξξξξξξξ
 ξξ 'ξ ξξρξσξξξξξξξ] =** ὅλως δὲ τῆς κακίας ἐστὶν ἔργον καὶ ἴδιον
 καὶ ἐπόμενον πάντα τῶν εἰρημένων τὰ ἐναντία ὄντα τῶν ψεκτῶν.

PART V.

ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

TEXT OF
BUSSE.
PAGE. LINE.

1. 1. A.T. has simple title: Πορφύριου εισαγωγή. But the Armenian commentary, in discussing the title, adds: τοῦ φοίνικος τοῦ μαθητοῦ πλωτίνου τοῦ Λυκοπολίτου.
1. 4. Second καί] A.T. omits. Also Com.
1. 9. ἀντίκα] *արդ աստէն խի վաղվաղաչի* = ἀντίκα οὖν.
1. 10. εἴ τε καὶ ἐν μόναις ψιλαῖς ἐπινοίαις] *և թէ* (Com. *եթէ*) *միայն 'ի սուկ մտածուիթեան*. Reading *եթէ* of which *և թէ* is no doubt a corruption, the above implies: εἴ τε μόνον ἐν ψιλαῖς ἐπινοίαις. In Cod. Tic. *եթէ* is read.
1. 15. καὶ τούτων] A.T. omits, but the Arm. Com. retains.
1. 22. κατὰ ἀποτομὴν τὴν ἀπὸ τῶν ἄλλων] *ըստ բազաւորութեան զայլոցն* ? = κατὰ ἀπόδοσιν τὴν τῶν ἄλλων. But MS. *E*. has *յայլոցն*; which if we read, the meaning becomes: κατὰ ἀπόδοσιν ἀπὸ τῶν ἄλλων. The word *բազաւորութիւն* is the usual equivalent of ἀπόδοσις.
2. 1. εἴτε . . . εἴτε] *կամ . . . և կամ* = ἤτοι . . . ἢ. So also David.
2. 4. τίς] A.T. omits.
2. 5. καί] A.T. omits. Omit *A*.¹ *B. L.* Boeth.
2. 6. λέγονται] A.T. omits.
2. 6. οἱ ἐκ γένους κατάγοντες 'Ηρακλέους] *'ի Հերակղեայ 'ի վայր կոչս իջանելով սեռն* = οἱ τὸ γένος κατάγοντες ἀφ' 'Ηρακλέους.
2. 8. καί] A.T. omits.
2. 9. ὃ] A.T. omits. Cod. Tic. implies *σχέσεως* for ἀρχῆς and omits words: *οἶον* 'Ηρακλέους.
2. 10. ἔφαμεν] *և ասաց արք* = καὶ ἔφαμεν or ἔφαμεν δέ.
2. 12, 13. bis τῶν ὑφ' ἐαυτοῦ] *ընդ սովωւցն* = τῶν ὑπ' αὐτό. So *B*.

2. 18. A.T. has *այսն* = τὸ τοῦτο, which Busse retains.
2. 23. A.T. retains *μόνου*, but has *արդ. զմիշտ միայնից ստորագեցելըն* = τοῦ μὲν οὖν καθ' ἑνὸς μόνου κατηγορουμένου. Similarly in 2. 17 A.T. translates *τῶν κατηγορουμένων* as if Greek were *τοῦ κατηγορουμένου*.
2. 23. *ταῦτα*] A.T. omits. "om. Dav. Boeth."
2. 25. A.T. has *τῶν εἶδει διαφερόντων*.
2. 27. *ἀλλήλων*] A.T. omits. "om. A. B. L. a."
2. 28. A.T. has order: *ἵππου καὶ βοός*. So C.
3. 1. Cod. Tic. implies *ἀλλ. τῷ εἶδει* and omits *καί*. Cp. C.
3. 2. *μόνου*] A.T. omits.
3. 5. *διαφερόντων*] *զտարբերեցելոց տեսակաւ* = *διαφερόντων τῷ εἶδει*. "Add. *τῷ εἶδει c. Paris 2051, supra Scr. M². A³.*"
3. 5 and 7. *τῆς . . . διαφορᾶς . . . οἱ διαφοραί*] **զտարբերեցելոցն . . . տարբերքն* = *τῶν . . . διαφερόντων . . . τὰ διαφέροντα*.
3. 6. *κοινη*] A.T. omits.
3. 8. *γάρ*] A.T. omits. "om. A. (supplm.³)"
3. 9. *οὐκ ἐν τῷ τί ἐστιν, φαμέν, κατηγορεῖται, ἀλλά*] A.T. omits. "*οὐκ . . . κατηγορεῖται om. A.*"
3. 10. *ἐστιν*] A.T. omits.
3. 16. *διαστέλλει*] *զատուցանէ զայս* = *διαστέλλει τοῦτο or αὐτό*. So C. A².
3. 17. *διαφορῶν*] **տարբերեցելոցն* = *διαφερόντων*.
3. 19. *πῶς ἔχον ἐστίν*] *զիարդ ունի* = *πῶς ἔχει*.
3. 19. *ἐκαστον ὧν κατηγορεῖται*] A.T. omits.
3. 21. *ἐκάστου*] *իւսքան չիւրոցն* = *ἐκάστων*.
4. 4. *καί*] A.T. omits.
4. 6. *κατηγορούμενον*] *ստորագի* = *κατηγορεῖται*. So in 4. 22.
4. 7. *ὅτι*] A.T. omits, though the sense needs it.
4. 7. *καί*] A.T. omits. So B.
4. 9. *καί*] omitted in Cod. Tic. So C.
4. 10. *ἐν τῷ τί ἐστιν κατηγορεῖται*] **տեսակ է որով սեռն ստորագի* = *εἶδος ἐστὶν ᾧ τὸ γένος κατηγορεῖται*. The Arm. Com. has the same reading.
4. 13. *τοῦ εἰδικωτάτου*] *յատկագունին* = *ιδιωτάτου*, which is generally adhered to in the rest of the treatise. Compare A¹, which has always *ιδικωτάτου*.

It should be noticed that here and elsewhere the Arm. Com. translates *ειδικωτάτων* and not *ιδιωτάτων*.

4. 14. *τρόπον*.] A.T. punctuates not here, but after *κατηγορίαν* in 4. 15.
 4. 15. A.T. renders *ιδιώματα*.
 4. 16. A.T. renders *ιδιωτάτων*.
 4. 19. *ἄλλα, ἂ καὶ*] A.T. omits. “*ἄλλα, ἂ* om. Boeth.”
 4. 22. *καὶ αὐτῇ*] A.T. omits.
 4. 32. *κατηγορούμενον*] A.T. omits, but implies *προσεχῶς* in *διερωτήσας*. “*προσεχές* is read in Dav. which omits *κατηγορούμενον*.”
 5. 1. *ἂν εἴη*] *οὐκ* = *λέγεται*.
 5. 2. *γένος ἦν*] Cod. Tic. omits.
 5. 3. After *εἶδος ὧν* Cod. Tic. adds *ἡνίκαν ἡνίκαν ἡνίκαν ἡνίκαν* = inferior quam illa. Boeth. has: “post quam non sit alia inferior species,” as if the addition should be after *ἔστιν*.
 5. 3. *εἰς εἶδη*] Cod. Tic. *εἶδος*.
 5. 3. *μεθ’ ὃ οὐκ ἔστιν εἶδος*] *ἡνίκαν ἡνίκαν ἡνίκαν ἡνίκαν* = *μεθ’ ὃ οὐδὲν ἔστιν εἶδος*.
 5. 4. *καὶ τοῦτ’ ἐπὶ λευκόν*] A.T. omits. “*καὶ τοῦτ’ ἐπὶ λευκόν* om. Boeth.”
 5. 5. *ἂν εἴη*] A.T. omits.
 5. 6. *τῶν μὲν πρὸ αὐτῶν . . . τῶν δὲ μετ’ αὐτά*] *ἡνίκαν ἡνίκαν ἡνίκαν ἡνίκαν* . . . *ἡνίκαν ἡνίκαν ἡνίκαν ἡνίκαν* = *τῶν μὲν πρὸ αὐτῶν . . . τῶν δὲ μετὰ ταῦτα*. So *A¹. B. L.*
 5. 8. A.T. has order: *λέγεται εἶναι αὐτῶν*.
 5. 9. A.T. has order: *λέγεται εἶναι*.
 5. 10. *τὰ ὑφ’ ἑαυτοῦ*] *ἡνίκαν ἡνίκαν ἡνίκαν ἡνίκαν* = *τὰ ὑπ’ αὐτό*. So *C.* and *Dav. Com.*
 5. 11. *καὶ ὡς πρώτη*] *ἡνίκαν ἡνίκαν ἡνίκαν ἡνίκαν* = *καὶ πρώτη*. So *B. C. L. a.* Boeth.
 5. 12. *καί, ὡς ἔφαμεν, ὑπὲρ ὃ οὐκ ἂν εἴη ἄλλο ἐπαναβεβηκὸς γένος*] A.T. and Boeth. omit.
 5. 13. *αὐτοῦ*] *ἡνίκαν ἡνίκαν ἡνίκαν ἡνίκαν* = *ἑαυτοῦ*.
 5. 15. *ἀλλ’ εἶδος μὲν λέγεται τῶν ἀτόμων*] *ἡνίκαν ἡνίκαν ἡνίκαν ἡνίκαν* = *εἶδος δὲ* (or *καὶ εἶδος*) *τῶν ἀτόμων*. Here “*λέγεται* om. *B. C. M.* Boeth.”
 5. 16. *πρὸ αὐτοῦ*] *ἡνίκαν ἡνίκαν ἡνίκαν ἡνίκαν* = *πρὸ ἑαυτοῦ*.
 5. 17. *οὕτως*] *ἡνίκαν ἡνίκαν ἡνίκαν ἡνίκαν* = *καὶ οὕτως*.
 5. 19. Alt. δ] Cod. Tic. omits.
 5. 20. *ἔτι εἰς εἶδη*] *ἡνίκαν ἡνίκαν ἡνίκαν ἡνίκαν* = *ἔτι εἰς εἶδη*. So *B. M. C. a.*
 5. 20, 21. *δ—κατηγορεῖται*] Cod. Tic. has *τὸ—κατηγορούμενον*. So *C.*

5. 21. A.T. has order : εἶδη καὶ γένη.
 5. 23. λαμβανόμενον] *ωνεωλρ*=λαμβάνόμενα. So *B. C. L*³ and Boethius.
 6. 1. τοῦ γενικωτάτου] *υτεωλμωηην*=τῶν γενικωτάτων. So *B. C.*
 6. 5. *ἐν*] Cod. Tic. omits. So *a.*
 6. 9. A.T. has order : ἦν πάντων κοινόν.
 6. 10. ἡ κοινωνία] *ζωωωρωλ*=κοινόν.
 6. 13. ἐστὶ] *κην*=ἦν. So *B. C.*
 6. 13. διό] *ψωυηρηγ*=δι' ὧν.
 6. 15. τὰ δὲ ἀπειρά φησιν ἔαν] *κ. ρωνζοκνν αυερ [θρηηκ=*τὰ δὲ ἀπειρα
 ἔφη ἔαν.
 6. 17. διαιροῦντας διὰ πλῆθους] *ρωφωνκρηκ ρνσνα μρηη ρνη ρωρηκνν=*
 διαιροῦντας αὐτὰ ἀεὶ διὰ πλῆθους.
 6. 18. συναιρεῖν τὸ πλῆθος εἰς ἕν συναγωγὸν γάρ] *ζωρηκνκκκκ ρωρηκνκκ*
[θκκκ. ρωνρη 'η μρ ψωρη ωμκκκκκκ (so P. 106. Ven. Text *ωμκκκκκκ*,
 which makes nonsense) = συναιρεῖν τὸ πλῆθος· εἰς ἕν γὰρ συνα-
 γωγόν.
 6. 20. τούναντίον] *υτερζωλρ*=τὰ ἐναντία or simply ἐναντία.
 6. 20. διαιρεῖ τὸ ἐν] *ρωφωνκκκκ [κκκκ=*διαίρεται. So *B.*
 6. 22. καὶ κοινός] A.T. καὶ κοινοί.
 6. 24. αὐτῶν] A.T. omits. “om. *C. M.* Boeth.”
 7. 1. καί] A.T. omits.
 7. 2. τὸ μὲν γένος] *ρων ρκ υτεκκ=*ἐπεὶ τὸ γένος, or rather=τὸ μὲν γὰρ
 γένος found in *M.*
 7. 4. ἦ] A.T. omits. Arm. Com. retains. om. *M.* Boeth. Cod. Tic.
 has αἰεί. Cp. *C.*
 7. 7. pr. εἶναι] A.T. omits.
 7. 9. τοῦ γενικωτάτου] Cod. Tic. has τῶν γενικωτάτων.
 7. 10. Cod. Tic. has order : ἀνθ. εἰπεῖν. So *C. M.*
 7. 11. τὸν Σωκράτην ζῶον] *κ [ηκρωωκκ μωρη κκκκκκκκ=*τὸν Σωκράτην ἀν-
 θρωπον ζῶον.
 7. 12. Cod. Tic. adds καί before τὸ μὲν.
 7. 13. First καί] A.T. omits. Cod. Tic. also omits δέ.
 7. 18, 19. τό . . . εἶδος . . . τὸ . . . ἄτομον] *υτεωωλρν . . . ωνζωωρηκν=*τὰ εἶδη
 . . . τὰ ἄτομα. Cod. Tic. has τὸ εἶδος . . . τὰ ἄτομα.
 7. 23. ἄλλου ποτὲ τὸ αὐτὸ γένοιτο] *ωηηη κκρηκκ κρηκκκ=*ἄλλου τινὸς γένοιτο.
A. C. M. add τινός after ἄλλου.

7. 23. After γένοιτο A.T. adds **ρυσ δωυὺς βωγῶν** = τῶν κατὰ μέρος. So *A. C.*
7. 23. οὐκ ἂν ἐπ'] **ηξ λυ δωλ** = οὐκέτ' ἂν ἐπ' or οὐ κἂν ἐπ'.
7. 24. A.T. has order: γένουιτο τῶν κατὰ μέρος. So *M.*
7. 24. αἱ αὐταί] A.T. omits. "om. *M.* Boeth."
8. 1. τὸ δὲ εἶδος καὶ ὅλον] **Λ υβευωλῖν ρηρη** = τὸ δὲ εἶδος ὅλον, or καὶ τὸ εἶδος ὅλον.
8. 2. ἐν ἄλλοις] Cod. Tic. ἄλλων.
8. 5. καὶ τίνα καὶ γένη τὰ αὐτὰ καὶ εἶδη] **Λ ηλῖν υβερ ηηῖν ηρη Λ υβευωλῖν** = καὶ τίνα γένη τὰ αὐτὰ ἃ καὶ εἶδη. "καί ante γένη om. *C. M. a.* Boeth."
8. 12. ἐν ταῖς τοῦ πως ἔχειν ἑτερότησιν] Cod. Tic. seems to involve οὐκ ὡσαύτως ἔχοντος ἑτερότητα.
8. 13. τὸ ἕτερον] A.T. omits.
8. 14. οἶον] omitted in A.T. "om. *A. B. L.*"
8. 14. ἡ . . . ῆ] A.T. omits. Cp. *A.*, in which ἡ γλανκότης καὶ ἡ γρυπότης καὶ οὐλή; and *C. M.*, which reads simply γρυπότης γλανκότης.
8. 17. καθόλου μὲν οὖν πᾶσα] **Λ ηρη β[θ] ρῖν ζωυνηρ ωβευωλῖν** seems = ἴσως δὲ καθόλου πᾶσα, or σχέδον δὲ κ. π.
8. 20. A.T. has order: ἄλλο ποιοῦσαι. So *M.*
8. 21. Cod. Tic. has τὸ λογικόν for ἡ τοῦ λογικοῦ, and with *C* has order: παρελθ. διαφ.
9. 1. After ἐποίησεν Cod. Tic. adds καὶ εἶδος τοῦ ζῴου ἐποίησεν. So *B. C. L. M.* Boeth. Lem.
9. 2. Cod. Tic. reads αἱ δέ for ἡ δέ and omits ὥστε ἡ μὲν ἄλλο, the first hand noting omission in margin but not supplying it.
9. 3. τὰς ἄλλο ποιούσας διαφορὰς αἷ τε διαιρέσεις γίνονται τῷ γένων] **ρυσ ωγλωρωωλῖν (ωγωρηλῖν) ρωφωυδωλῖν λῖνῖν (ῖν) υβευωλῖν** = τὰς ἄλλο ποιούσας (αὐταί) αἱ διαιρέσεις γίνονται (ἐκ) τῶν γένων. "διαφορὰς om. *C. Dav.* Boeth." Arm. Com. omits the words bracketed. The ἐκ however is added in Dav.
9. 5. Cod. Tic. has ἡ ἑτερότης . . . συνίσταται. So Boeth.
9. 11. A.T. has order: καθ' αὐτὰς ὑπάρχουσι.
9. 16. A.T. has order: λαμβάνονται λόγῳ. So *C. M.*
9. 18. A.T. has order: ἐπίτασιν καὶ ἄνεσιν λαμβάνουσι. So *M. a.*
9. 19. οὐ] **ηρηγ** = ὦν.
9. 21. τὸ δὲ εἶναι] **ρῶνῖν ηηῖν** = τὸ γὰρ εἶναι.

9. 22. A.T. has order: γρυπὸν εἶναι ἢ σιμόν. So *M*.
 9. 22. ἡ κεχρωσθαί πως] *համ ալլադդ օրինակ ինչ գոյն բերեալ* = ἡ ἄλλως
 πως κεχρωσθαι.
 10. 2. τὰ γέννη] *ղեռն* = τὸ γένος; but Arm. Com. has *ղեռն* = τὰ γέννη.
 10. 5. ἡ μὲν τοῦ ἐμψύχου] *դի շնչաւորին* = ἡ γὰρ τοῦ ἐμψύχου.
 10. 6. συστατικῇ] *ենթակայական* = ὑποστατικῇ. So *M*. also Dav. In
 10. 10 and 12 A.T. rightly renders συστατικαί by *բաղկացականք*.
 10. 6. τὸ ζῶον] Cod. Tic. τοῦ ζώου.
 10. 8. τὰ γέννη] **ղեռն* = τὸ γένος; but *ղեռն* is a frequent corruption of
ղեռն = τὰ γέννη.
 10. 11. διαφορᾷ] **ղանաղանու թեամբք* = διαφοραῖς.
 10. 12. A.T. has order: τοῦ λογικοῦ καὶ τοῦ θνητοῦ. So *M. a. Boeth*.
 10. 14, 15. τῆς ἀνωτάτω οὐσίας] Cod. Tic. ἡ ἀνωτάτω οὐσία. So Boethius.
 10. 15. διαιρετικῶν οὐσῶν] *բաժանական ելլըր* = διαιρετικῆς οὐσης. So *B. C.*
L³. M. Boeth.
 10. 15. διαφορᾶς] *ղանաղանու թեամբ* = διαφορᾷ.
 10. 17. ἡ δὲ ἐμψυχος καὶ ἀναίσθητος ἀπετέλεσαν τὸ φυτόν] A.T. omits.
 So Boeth.
 10. 20. Cod. Tic. has τὴν διαίρεσιν and omits ἀλλ'.
 11. 2. Cod. Tic. reads: ἐστι τούτων and adds οὐ before ποθέν.
 11. 4. ἔχει] *ուշեւ* = ἔχειν; but P. 106 has *ուշի* = ἔχει.
 11. 4. τὰς τῶν ὑφ' αὐτὸ διαφοράς] *ղընդինքեամբն ղանաղանու թիւն*, per-
 haps = τὰς ὑφ' αὐτὸ διαφοράς. So *B*.
 11. 5. Cod. Tic. omits καὶ οὕτως.
 11. 6. ἔσται] A.T. omits.
 11. 9. ἐστιν] A.T. omits.
 11. 10. τί μὲν γὰρ ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος ἐρωτωμένων ἡμῶν οἰκείου εἰπεῖν ζῶον,
 ποῖον δὲ ζῶον πυνθανομένων λογικὸν καὶ θνητὸν οἰκείως ἀποδώσομεν]
բանդի զինչ չարցեցելի կենդանի, ալ ոչ եթէ բանական և մահ-
կանացու ընտանեաբար բացատրեսցուք = τί μὲν γὰρ ἐρωτωμένω
 ζῶον ἀλλ' οὐχ ὅτι λογικὸν καὶ θνητὸν οἰκείως ἀποδώσομεν. The
 above is the reading of the majority of the Armenian texts, but
 the Cod. Tic. has τί μὲν γὰρ ἐρωτωμένω ζῶον ἀλλ' οὐκ ἐν τῷ τί ἐστὶν
 τί μὲν γὰρ ἐρωτωμένω ζῶον ἀλλ' οὐκ ὅτι λογικὸν καὶ θνητὸν τὸ χωρίζει
 πεφυκὸς τὰ ὑπὸ τὸ αὐτὸ γένος· τῷ αὐτῷ γένει ὑπὸ τὸ αὐτὸ γένος· τὸ
 λογικὸν γὰρ καὶ τὸ ἄλογον τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν ἵππον ὄντα ὑπὸ τὸ

αὐτὸ γένος τὸ ζῶον χωρίζει: ποῖον δὲ ζῶον πυνθανομένῳ λογικὸν
 θνητὸν οἰκείως ἀποδώσομεν. Here therefore are inserted words
 omitted below in ll. 18–21.

11. 13. ἡ ἀνάλογόν γε ὕλη καὶ εἶδει] *ἡμῶς ζῶοντι δυνάμει ὑπερῶς ἡμῶς*
 = ἡ ἀναλόγως γε εἶδει ὕλη.
11. 13. after ὥσπερ add γάρ.
11. 15. εἰδικός] *ἡμῶν* = ἴδιος. *B. C.* have ἰδικός, see upon 4. 13.
11. 15. ἀναλόγου] *ζῶοντι δυνάμει* = ἀναλόγως.
11. 16. add καί before θνητόν.
11. 17. after ἄνθρωπος add λέγεται.
11. 18–21. διαφορά ἐστιν—καὶ οὕτως omitted in *Cod. Tic.* See above on
 l. 10.
11. 21. ἕκαστα] *ἡμῶν ὑπερῶς* = τὸ ἕκαστον. So *L. M. a.*
11. 21. ἄνθρωπος γὰρ καὶ ἵππος] *A. T.* omits. “om. Boeth. (?)”
11. 22. κατὰ μὲν τὸ γένος] *ἡμῶν ὑπερῶς* = κατὰ μὲν γὰρ τὸ γένος.
11. 22. θνητά] *A. T.* omits and has order: ζῶα γάρ. So *a.*
11. 24. ἐσμεν] *A. T.* omits.
12. 2. φασι] *ὑπερῶς* = φάναι.
12. 2, 3. τὴν διαφοράν] τῆς διαφορᾶς.
12. 3. συμβάλλεται καὶ ὁ τοῦ τί ἦν εἶναι τοῦ πράγματός ἐστι μέρος] *ἡμῶν*
ἡμῶν *ἡμῶν* *ἡμῶν* *ἡμῶν* *ἡμῶν* = συμβάλλεται καὶ τὸ τί
 ἦν εἶναι καὶ ὁ τοῦ πράγματός ἐστι μέρος. The *Arm. Com.* also
 has: *ἡμῶν* = καὶ τὸ τί, the prefix *ἡ* marking out τὸ τί ἦν εἶναι
 as acc. case. *A. B. C. L. a.* add καὶ ὅ after εἶναι. *A. T.* and *Arm.*
Com. seem to have rendered a Greek MS. in which καὶ ὅ was
 misplaced.
12. 7. ἦν] **ἡ* = ἐστι. But *Cod. Tic.* omits ἐστι altogether.
12. 8. αὐτῆς] *A. T.* omits.
12. 13. δέ] *A. T.* omits.
12. 17. ἐφ’ οὗ] ὅτε.
12. 17. τὸ μόνον] *ἡμῶν* = καὶ τὸ μόνον. So *B. C. a.*
12. 18. ἀεί] *A. T.* omits.
12. 19. ἀεί] *ἡμῶν* = ἡδη; in 12. 18 ἡδη stood for ἀεί “in lit. *M*². Boeth.
 (fort. recte).”
12. 20. δέ] *ἡμῶν* = γάρ. *Cod. Tic.* also omits καί before κυρίως.
12. 24. δέ] *A. T.* omits. “om. *B. Dav.*”

12. 26. τὸ μὲν οὖν καθεύδειν] *քանզի քուներն* = τὸ μὲν γὰρ καθεύδειν. Boeth. has "nam."
13. 4. ἢ before *ὅ*] A.T. omits. *ἐστίν*] A.T. omits.
13. 5. *ἐστίν*] A.T. omits.
13. 7. A.T. has *καί* before *διαφορᾶς*.
13. 9. A.T. reads as title: *յաղագս առէից Տասարակացն և յատկից սեռիցն և տեսական և տարբերութեան, յատկի և պատահման* = περὶ τῶν προσόντων κοινῶν καὶ ἰδίων τῶν τε γενῶν καὶ εἰδῶν καὶ διαφορᾶς ἰδίου καὶ συμβεβηκότος. Comp. C. and Boeth.
13. 10. *δὴ*] A.T. omits. Also Boeth.
13. 12. τῶν ὑπ' αὐτό] *զընդինքեամբ* = τῶν ὑφ' αὐτό.
13. 14. *ἔππων τε καὶ βοῶν*] *զծիդ և զարջառոյ* = *ἔππου τε καὶ βοός*. So *a*.
13. 15. A.T. has *ἔππου καὶ βοός*, as in l. 14. So *a*.
13. 17. *μόνον*] *միայն ստորոգի* = *μόνον* κατηγορεῖται. So *a*.
13. 22. *τῆς κοινωνίας*] *Տասարակաց* = τῶν κοινῶν. So *M*. Boeth. has *de communibus*.
13. 23. *δέ*] A.T. omits.
14. 2. τὰ ἄλογα] *և զանասունն* = καὶ τὸ ἄλογον.
14. 2. A.T. has order: *θεὸν καὶ ἄνθρωπον*.
14. 3. *ὅσα τε*] *արդ որբանք միանգամ*? = *ἔτι ὅσα* read in C.
14. 4. *κατηγορεῖται*] *ստորոգեսցի* = *κατηγορηθήσεται*.
14. 4. *τοῦ ἐξ αὐτῆς εἶδους*] *զ'ի նոցանէց տեսական* = τῶν ἐξ αὐτῆς εἰδῶν.
14. 5. *ὄντος*] A.T. omits.
14. 7. *καί*] A.T. omits. *τε*] A.T. omits.
14. 8. *οὐ μόνον δὲ τοῦ λογικοῦ*] A.T. omits.
14. 11. *ὥς γὰρ μὴ ὄντος*] *քանզի ոչ ելլըր* = *μὴ ὄντος* γάρ.
14. 11. A.T. has order: *ἄνθρωπος οὐδὲ ἔππος*.
14. 12. *οὕτως μὴ*] *այսպէս և ոչ* = *οὕτως καὶ μή*.
14. 12. A.T. has order: *τὸ λόγῳ χρώμενον*.
14. 13. *περὶ τῆς διαφορᾶς*] *յաղագս յատկից* = *περὶ τῶν ἰδίων*. So *B. M.* Boeth.
14. 18. *ἐπὶ τοῦ ἔππου μόνον*] *'ի վերայ միայնոյր ձիոյ* = *ἐπὶ μόνου τοῦ ἔππου*. So *M. A*.
14. 21. *τοῦ γὰρ ζῴου τὸ μέν*] *քանզի կենդանւոյն որ է սեռ է ինչ որ* = *τοῦ γὰρ ζῴου γένους ὄντος* (or *ὅ* *ἔστι* *γένος*) *τὸ μέν*.
14. 21. *τὰ μὲν γένη πρότερα*] *սեռն յառաջագոյն* = *τὸ μὲν γένος πρότερον*.
14. 22. *τῶν ὑπ' αὐτά*] *քան զընդինքեամբն* = *τῶν ὑφ' αὐτά*. So *A. M*.

սեռի և պատահից յաղաքս = *κοινων γένους καὶ συμβεβηκότων πέρι*.
So *M.* and Boeth.

16. 21. A.T. has *ἀν τε τῶν ἀχωρίστων ἦ*.
17. 3. Title: *περὶ τῆς διαφορᾶς τοῦ γένους καὶ τοῦ συμβεβηκότος*] *յատկից սեռի և պատահից փասն* = *ιδίῳ γένους καὶ συμβεβηκότων πέρι*.
Boeth. has *de propriis*.
17. 4. *λαμβάνεται*] *առցես* = *λάβης*. So *B.*
17. 5. A.T. has order: *πρότερόν ἐστι τοῦ συμβεβηκότος τὸ φ̄ συμβέβηκε*.
17. 8. *ἡ δὲ τῶν γενῶν*] *իսկ սեռն*? = *τὸ δὲ γένος*. *իսկ սեռիցն* would render the Greek and perhaps should stand, although in the *de Interpretatione* similar neglect in rendering phrases like *ἡ τῶν γενῶν* is met with.
17. 11. *ἐν τῷ ποίῳ τι ἢ πῶς ἔχον*] *ի ներում որպիսին էն կամ զինչպես ունի* = *ἐν τῷ ποίῳ τί ἐστὶν ἢ πῶς ἔχει*. “post *τι* add. *ἔστιν C. a.* Boeth.; *ἔχει C. L.* Boeth.”
17. 12. *αἰθίοψ*] *աղուան* = *ὁ κόραξ*.
17. 15. *καί*] A.T. omits.
17. 16. *ἐκάστου*] *յիւրաքանչիւրիցն* = *ἐκάστων* or *τῶν ἐκάστων*.
17. 17. A.T. has order: *τὰς πάσας γίνεσθαι*.
17. 17. *ἀλλ’ οὐχ οὕτως ἔχει*] A.T. omits. So Boeth.
17. 17. *ἀεὶ*] A.T. omits.
17. 20. After *τέτρασι*] A.T. adds: *և երկուցն մի* = *τῶν δὲ δυοῖν μιᾷ*, an obvious repetition.
17. 21. *γένος διαφέρει*] *սեռն ուր ուրեք տարբերէ* = *γένος πῇ διαφέρει*.
17. 22. After *συμβεβηκότος*] A.T. adds *ասացեսէ* = *εἴρηται*.
17. 23. A.T. has order: *αὐτῆς τὸ γένος*.
17. 25–27. *πάλιν τὸ εἶδος—τοῦ εἶδους ἐλέγετο*] A.T. throws these two clauses into one: *դարձեալ տեսան որովք տարբերէ քան զտարբերութիւն և քան զսեռն, ճառեցաւ՝ յորժամ ուրանոր տարբերութիւն ել (? եւ) սեռն քան զտեսան և քան զտարբերութիւն իւր* = *πάλιν τὸ εἶδος πῇ διαφέρει τῆς διαφορᾶς καὶ τοῦ γένους ἐρρέθη ὅτε πῇ ἡ διαφορὰ καὶ τὸ γένος τοῦ εἶδους καὶ τῆς διαφορᾶς αὐτοῦ*. Here I translate *եւ*, not *ել* which = *εἶναι* and out of which no sense can be got.
18. 1, 2, 3. *λοιπὸν οὖν—καταλειφθήσεται*] *դարձեալ տեսան և քան զյատուկն և քան զպատահումն ճառեսցի և լինի երկրորդ: արդ այսու*

ζῷοντι οὐκ ὑπάρχει ἐξ ἰσότητος πρὸς ὑπερβολὴν δὲ ὁμοιωθῆναι. = πάλιν τὸ εἶδος καὶ τοῦ ἰδίου καὶ τοῦ συμβεβηκότος ῥηθήσεται καὶ γίνεται δύο, λοιπὸν οὖν πῇ διαφέρει τὸ ἴδιον τοῦ συμβεβηκότος ῥηθήσεται.

P. 106 exhibits some variation in above passages. (i) It places after γίνονται τρεῖς in 17. 25 the words underlined equivalent to: πάλιν τὸ εἶδος down to γίνεται δύο; (ii) it supplies in the margin in a late hand the words: ἐξ ὑπερβολῆς πρὸς ὑπερβολῆς equivalent to: εἶναι (? καὶ) τὸ γένος τοῦ εἶδους καὶ τῆς διαφορᾶς.

18. 5. λαμβανομένων] ἐξ ἰσότητος = ὄντων or γινομένων.
18. 10. A.T. has κοινῶν εἶδους καὶ διαφορᾶς πέρι; so *M.* and Boeth.
18. 12. καί] A.T. omits.
18. 15. Title: περὶ τῆς διαφορᾶς τοῦ εἶδους καὶ τῆς διαφορᾶς] ἐξ ἰσότητος ὑπάρχει
ἐξ ὑπερβολῆς = ἰδίῳν διαφορᾶς καὶ εἶδους. So *M.* Boeth.
18. 17. ποιόν] ἡρώς ἵν' = ποιόν τι. "add. τι α."
18. 21. ἀτόμων ἐστίν] A.T. omits. So *B.*
18. 21. τοῦ κατ' αὐτήν] ὑπὲρ ἡ πρὸς ἑαυτὴν = τοῦ ἡ αὐτήν. πρὸς, is clearly corrupt.
18. 23. θεοῦ] So A.T.
19. 1. ἀνθρώπων] ὑπὲρ ἑαυτὸν = τοῦ ἀνθρώπου. "add. τοῦ Brand."
19. 2. A.T. has order: τι ἄλλο.
19. 3. ἵππος δὲ ἀπλῶς ὄντι] ὑπὲρ ἐξ ἑαυτοῦ = ἀπλῶς δὲ καὶ ὄντι.
19. 3. οὐκ] ἐξ ἑαυτοῦ = οὐκ ἔτι.
19. 4. In title τῆς κοινωνίας] A.T. implies κοινῶν. So *M.* Boeth.
19. 6. ὑπὸ τῶν μετεχόντων] ὑπὲρ ἑαυτοῦ = τῶν μετεχόντων simply, but ὑπὸ = ὑπό may have dropped out before a word of which ὑπὲρ is the first syllable.
19. 10. In title τῆς διαφορᾶς] ἐξ ἰσότητος = ἰδίῳν and has order: τῆς διαφορᾶς καὶ τοῦ ἰδίου.
19. 11. αὐτῇ] ἐξ = γένος.
19. 12. καί] A.T. omits. "om. *M.* α. Boeth."
19. 12. A.T. reads θεοῦ, as always.
19. 14. ἀντὶ] ἐξ = ἡν. So *A.* α.
19. 16. In title τῆς κοινωνίας] A.T. has κοινῶν. So *M.* Boeth.
19. 17. δέ] A.T. omits.
19. 18. Before πρὸς A.T. adds ἐξ = καί.

19. 19. *πᾶσι*] A.T. omits. So A. B. L. M. a.
19. 19. *μέλαν*] *υκωλν φηλ*=*μέλαν εἶναι*. So M.
19. 21. *δέ*] A.T. omits.
20. 1. After *τὸν ἀνθρωπον* A.T. adds *λ ρωυυηκωδ*=*καὶ τὸν θεόν*.
20. 3. A.T. has order: *δεκτικὰ εἶναι*. So M.
20. 8. A.T. has order: *διαφορὰς καὶ γένους διαφέρει*.
20. 9. *πῇ τὸ γένος διαφέρει τῶν ἄλλων καὶ πῇ ἡ διαφορὰ διαφέρει τῶν ἄλλων*] *ηλρ ηλρβρ υκωλν λ υωρρρβρηκ[θρην υωρρβρ β ρωυηρβν*=*πῇ τὸ γένος καὶ διαφορὰ διαφέρει τῶν ἄλλων*. For similar compression of two clauses into one compare note on 17. 25.
20. 11. *τῆς κοινωνίας*] A.T. implies *τῶν κοινῶν*. So M. Boeth.
20. 13. *ὅτι κατὰ*] *ηρυν* implies omission of *ὅτι*, but must be a corruption of *ηρ ρυν*=*ὅτι κατὰ*.
20. 14. A.T. has order: *γελᾶν πεφυκέναι*.
20. 14. *ἐπίσης τε γάρ ἐστι*] *λ ρηρη ωηρη*=*ἐπίσης δὲ (ρ τε) πρόσεστι*.
20. 15. *τὰ εἶδη*] *υκωλν*=*τὸ εἶδος*.
20. 16. In title *τῆς διαφορὰς*] *ρωηκωγ*=*ιδίον*. So M. Boeth.
20. 17. *δέ*] A.T. omits, and before *ἄλλων* has *λ*=*καί*. "add. *καί* M. Boeth."
20. 18. A.T. has order: *ἄλλων ἰδιον εἶναι*. So B. M. a.
20. 20. *καί*] A.T. omits. So M. a. Boeth.
20. 22. A.T. has order: *καίπερ πεφυκὼς ἀεὶ γελαστικὸς εἶναι*.
20. 23. *ἔστιν δὲ εἰδους*] *λω, υκωληηρν*=*ἔστι τοῦ εἰδους*.
21. 1. *καὶ διαφερόντων*] *υωρρβρηκ[θρην*=*τῶν διαφορῶν*. The converse mistake in the A.T. occurred in 3. 5, 7.
21. 2. *κατηγορούμενον εἶναι*] is implied by *υωρηηκβωλ φηλ*.
21. 4. *τῆς κοινωνίας*] A.T. implies *κοινῶν*. So M. Boeth.
21. 6. *σπάνιοι*] *ηκν ηλρβρ*=*σπανίως*.
21. 8. *περὶ τῆς διαφορὰς τῶν αὐτῶν*] *φων ρωηκωγ υκωληρ λ ωωωωζη*=*περὶ ἰδίων εἰδους καὶ συμβεβηκότος*. So M. Boeth.
21. 10. *ποῖον ἢ πὼς ἔχον*] *ηρηνωρηρ β λωδ ηρηρ ηκν*=*ποῖον ἢ πὼς ἔχει*.
21. 14. *ἐπεισοδιώδη*] is implied by *ηκωωωωλν*.
21. 16. *ἔχοι ἄν*] *ηκν*=*ἔχει*. ἡ] A.T. omits. So B.
21. 17. ἡ] *λ*=*καί*.
21. 20. A.T. implies *κοινῶν* as usual and omits *ἀχωρίστων*. So M. Boeth.
21. 21. *δή*] A.T. omits.
21. 22. *ἐκεῖνα*] *ωηνρ*?= *ἐκεῖνων* or *ἐκεῖνους*.

21. 22. θεωρεῖται] *տեսալն* = τὸ εἶδος. An obvious corruption of *տեսանին*, which the Greek requires.
21. 22. *ἀνευ*] *ի վերայ* = ἐπί.
22. 1. οὕτως] A.T. omits.
22. 1. Αἰθίοψ] *Եթովպացին* = ὁ Αἰθίοψ.
22. 4. Title : περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν αὐτῶν] *յաղագս յատկի և պատահի յատկութեանց* = περὶ ἰδίου καὶ συμβεβηκότος ἰδιοτήτων. Comp. *M.* Boeth. : περὶ τῶν ἰδίων ἰδίου καὶ συμβεβηκότος.
22. 5. *ἐνί*] A.T. omits ; but *միջ* = *ἐνί* may easily have dropped out after *միջնում* = *μόνον*.
22. 7. A.T. has order : καὶ *ἀνθρακι* πρόσκειται.
22. 8. *ἔστιν* before *ἐπίσης*] A.T. omits.

APPENDIX I.

ON THE CODEX TICINUS.

A collation of this manuscript with the Greek Text supplies the following additions to and omissions from the above collations.

§ I. ON THE CATEGORIES.

ED. BEK.
PAGE.

- 1 a. 1. Cod. Tic. has *ὀνόματα*.
1 a. 10. Cod. Tic. retains *ἐστιν*.
1 a. 11. Cod. Tic. has order *ἀποδώσει λόγον*. So *g*.
1 b. 4. Add *τῆς γραμματικῆς* after *λέγεται*.
1 b. 4. *καί*] Cod. Tic. reads *ἡ καί*.
1 b. 6. Adds *τινός* after *ὑποκειμένου*.
1 b. 9. Reads *ἐστι* simply, omitting *καθ' ὑποκειμένου δὲ οὐδενὸς λέγεται*. In the scholium introduced reads: *ἐξ ἀνάγκης εἶναι ἐν ὑποκειμένῳ· ἄνευ γὰρ ὑποκειμένου εἶναι ἀδύνατον*.
1 b. 15. Cod. Tic. has *ὁ γὰρ τις καὶ ἄνθρωπος καὶ ζῶον*. Cp. *e*.
1 b. 22. Cod. Tic. has *τῶν ὑπ' αὐτά*.
1 b. 26. A. T. has order *ἡ ποιὸν ἡ ποσόν*.
1 b. 29. Cod. Tic. retains *τρίτην*.
2 a. 6. *τῇ*] Cod. Tic. *ἡ ἀποφάσει, τῇ*.
2 a. 6. Implies *τῇ δὲ πρὸς . . . συμπλοκῇ*.
2 a. 12. Cod. Tic. has *ἐστιν*.
2 a. 15. Cod. Tic. renders Waitz' text exactly.
2 a. 28. *κατηγορεῖται*] Cod. Tic. *κατηγορηθήσεται*.
2 a. 37. Cod. Tic. has *κατηγορεῖται*.
2 a. 38. *εἰ γὰρ κατὰ μηδενὸς τῶν τινῶν ἀνθρώπων*] Cod. Tic. *οὐ γὰρ εἰ κατὰ τινος τῶν τινῶν ἀνθρώπων*.
2 b. 2. Cod. Tic. *πάλιν καὶ τὸ χρῶμα*.

- 2 b. 3. Cod. Tic. agrees with W. in reading simply ἐν τινί, not adding σώματι.
 2 b. 7. Cod. Tic. has order of Waitz.
 2 b. 18. Cod. Tic. αἱ πρῶται οὐσίαι.
 2 b. 19. Cod. Tic. τὸ εἶδος.
 2 b. 24. Cod. Tic. has ἀποδώσει without τίς.
 2 b. 26. Cod. Tic. has τῶν πρώτων οὐσιῶν.
 2 b. 31. Cod. Tic. has τὴν πρώτην οὐσίαν.
 2 b. 33. Cod. Tic. has γνωριμώτερον simply without μᾶλλον.
 3 a. 2. A. T. has οὕτω καί. So *g*.
 3 a. 7. Cod. Tic. retains κατά.
 3 a. 9. Cod. Tic. retains τῶν δὲ δευτέρων οὐσιῶν.
 3 a. 10. Cod. Tic. implies φανερόν μὲν καὶ οὕτως ὅτι οὐδεμία ἐστὶν ἐν ὑποκειμένῳ. So *u*, Corr. *C*.
 3 a. 17. Cancel note.
 3 a. 26. Cod. Tic. implies λέγεται. So *h*, pr. *n*.
 3 a. 30. ὄντα] Cod. Tic. simply omits.
 3 a. 32. Cod. Tic. implies λέγεται ὡς μέρη ὑπάρχοντα ἐν τινί.
 3 a. 34. A. T. implies συνωνύμως ἀπ' αὐτῶν λέγ. π. γὰρ αἱ ἀπὸ τούτων.
 3 a. 36. The A. T. implies κατὰ μὲν γὰρ instead of ἀπὸ μὲν γὰρ.
 3 a. 39. καί] A. T. omits. So *n*.
 3 b. 1. sec. καί] A. T. omits. So *A. B. e. f*.
 3 b. 3. A. T. transposes εἰδῶν and γενῶν. So *nu*.
 3 b. 7. Cod. Tic. implies συνώνυμα . . . ἐστὶν ὧν.
 3 b. 8, 9. Cod. Tic. omits ἀπὸ in both lines. Ven. Text retains.
 3 b. 10. Cod. Tic. retains ἐπί.
 3 b. 15. Cod. Tic. reads ἄνθρωπον simply without adding τίς.
 3 b. 18. Cod. Tic. has οὐχ ἀπλῶς, omitting δέ.
 3 b. 20, 21. Cod. Tic. has τὴν οὐσίαν in both lines.
 3 b. 27. Cod. Tic. orders the words thus : οὐ δὲ τοῦτο ἴδιον τῆς οὐσίας. Cp. *A. e. f*.
 3 b. 28. γὰρ] A. T. omits. So *e. f. n. a*.
 3 b. 38. Cod. Tic. does not add μᾶλλον.
 4 a. 4. Cod. Tic. has order of Waitz : εἶναι λέγεται.
 4 a. 6. Cod. Tic. omits καὶ ἥττον. So *e*.
 4 a. 8. Cod. Tic. has οὐσία ἐστίν.
 4 a. 30. Cod. Tic. has αὐτά.
 4 a. 31. Cod. Tic. has γενόμενον.
 4 a. 33. Cod. Tic. has ἕκαστον αὐτὸ μεταβολήν.
 4 a. 34. Cod. Tic. retains ἐστίν.

- 4 b. 1. A. T. reads *γίγνεται* for *λέγεται*.
 4 b. 3. Omit "Bk" in text of Collation.
 4 b. 4. *εἰ δὲ*] A. T. *εἰ δέ*. So *e. f. g. u.*, corr. *C. n.*
 4 b. 5. Cod. Tic. does not add *φάσκει*, but agrees with W. in reading *δεκτικὰ τῶν ἐναντίων εἶναι*.
 4 b. 6. Cod. Tic. exactly renders Waitz' text in this passage.
 4 b. 9. Cod. Tic. adds *ἥ* before *ἀληθής*.
 4 b. 10. A. T. implies *δέ* instead of *γάρ*.
 4 b. 17. Cod. Tic. has *ταὐτὸν καὶ ἔν*, the order of W.
 4 b. 22. Cod. Tic. has *διωρισμένον* simply, without *τό*.
 4 b. 23. Cod. Tic. omits second *οἶον*, and retains *συνεχὲς δέ*.
 4 b. 26. Cod. Tic. retains *εἰ*.
 4 b. 27. Cod. Tic. implies *τῶν δέκα μόρια ἐστι, πρὸς οὐδένα κοινόν κ. τ. λ.* So *g.*
 5 a. 3. Cod. Tic. retains *πρὸς τινα κοινόν*.
 5 a. 6. *πρὸς αἱ*] A. T. implies *πρὸς ἥν* of *n*, or *πρὸς ὧν* of *C. h.*
 5 a. 12. Cod. Tic. *πρὸς τὸν αὐτὸν κοινὸν ὄρον*.
 5 a. 14. Cod. Tic. has order of W: *αὐτοῦ τὰ μόρια συνάπτει*.
 5 a. 15. A. T. has *ἔτι δὲ πάλιν*, instead of *ἔτι δὲ τὰ μὲν*.
 5 a. 17. *οἶον τὰ μὲν*] A. T. implies *τὰ μὲν γάρ*.
 5 a. 21. A. T. has order *θέσιν τινα ἔχει*.
 5 a. 24. Cancel note.
 5 a. 26. A. T. introduces by some mistake the words *τὰ τοῦ τόπου* after *οὐδέ* and before *τὰ τοῦ χρόνου*.
 5 a. 34. *ἀλλ' εἴρηται τε*] A. T. implies *εἴρηται γάρ*.
 5 b. 3. Cod. Tic. retains *καὶ ἡ κίνησις πολλή*.
 5 b. 16. Cod. Tic. has *ποσόν*.
 5 b. 16. Cod. Tic. omits *αὐτό*.
 5 b. 18. Cancel note.
 5 b. 32. *ἀναφέρεται*] A. T. implies *ἀναφέροντα*. So *h*, pr. *C. n. d.*
 5 b. 35. *ἐαυτοῖς*] Cod. Tic. *ἀλλήλοις*.
 5 b. 35. Cod. Tic. has order *ἄμα τὸ αὐτό*.
 6 a. 1. Cod. Tic. implies *ἐπὶ τῆς οὐσίας*.
 6 a. 10. Cod. Tic. has *ἐρεῖ* simply.
 6 a. 14. *τῷ μέσῳ*] Cod. Tic. implies *τῶν μέσων*. So *e.*
 6 a. 15. Cod. Tic. has *εἰκόασι*, after which it omits *δέ*.
 6 a. 22. Cod. Tic. has *οὐδὲ τὰ τρία τῶν τριῶν*.
 6 a. 23. *χρόνος εἶναι λέγεται*] Cod. Tic. *χρόνος λέγονται*. Here *εἶναι* is omitted in *u. n. f. g.*

- 6 a. 23. τῶν εἰρημένων] so Cod. Tic. without adding τούτων.
 6 a. 25. pr. καί] A. T. omits. So *u. f. pr. n.*
 6 a. 28, 29. Cod. Tic. omits καὶ χρόνος καὶ ἕσος καὶ ἄνισος, but otherwise agrees with text of W. So *b, cp. e. u. f. g.*
 6 a. 31. Cod. Tic. has ἂν δόξαι . . . λέγεσθαι, with Waitz.
 6 a. 33. Cod. Tic. has ὁμοία simply.
 6 b. 4. αὐτὰ ἄπερ ἐστίν] Cod. Tic. τοῦθ' ὅπερ ἐστίν. So *e. n.*
 6 b. 4. A. T. omits εἶναι. So *n.*
 6 b. 7. Cod. Tic. omits εἶναι. So *n.*
 6 b. 15. Cod. Tic. implies ἡ before ἐναντιότης and perhaps omits ἐν.
 6 b. 16. A. T. reads ὃν after τι. So *e. n.*
 6 b. 19. A. T. seems to imply οὐδὲ τὰ τῶν τοιούτων οὐδενί.
 6 b. 21-24. Cod. Tic. has ὅμοιον γὰρ μᾶλλον καὶ ἦττον λέγεται καὶ ἀνισαίτερον μᾶλλον καὶ ἦττον λέγεται, ἐκότερον αὐτῶν πρὸς τι ὅν· τό τε γὰρ ὅμοιον τινὶ ὅμοιον λέγεται καὶ τὸ ἀνισαίτερον τινὶ ἀνισαίτερον· οὐ πάντα δὲ τὰ πρὸς τι κ. τ. λ.
 6 b. 23. "τινὶ] *πληρηδὴ* = τινός." Cancel this note; and in note on l. 24 read τινὶ for τινός.
 6 b. 25. Cod. Tic. has λέγεται μᾶλλον καὶ ἦττον.
 6 b. 28. A. T. omits δέ.
 6 b. 29. A. T. has order λέγεται δούλος. So *e. n.*
 6 b. 30. A. T. adds λέγεται before δεσπότης. Cf. *e. g. d.*
 6 b. 31. Cod. Tic. implies διπλασίου ἢν ἡμισυ.
 6 b. 31. ἐλάττωτος] so Cod. Tic. without either τοῦ or λέγεται.
 6 b. 32. μείζονος] so Cod. Tic. without λέγεται.
 7 a. 25. τῶν ὁμολογουμένων] Cod. Tic. τῶν ὁμολογουμένων.
 7 a. 32. Cod. Tic. has ὅ.
 7 a. 33. τούτου μόνου is also in *e. n.*
 7 a. 34. Cod. Tic. implies ἀπεδόθη, οἰκείως πρὸς αὐτὸ ῥηθήσεται.
 7 a. 34, 35. Cod. Tic. implies οἷον εἰ δούλος πρὸς δεσπότην λέγεται, περιαιρουμένων κ. τ. λ. So *n.*
 7 a. 36, 37. Cod. Tic. has τὸ δίποδι εἶναι καὶ τὸ ἐπιστήμης δεκτικῷ εἶναι ἀνθρώπῳ. Cp. *n. e.*
 7 a. 38. Cod. Tic. has τοῦ δεσπότην εἶναι.
 7 a. 39. Cod. Tic. has λέγεται in place of ῥηθήσεται, and ῥηθήσεται in place of λέγεται. Cp. *B. C. d.*
 7 b. 1. Cod. Tic. has πρὸς ὅ, omitting ποτε.
 7 b. 3. Cod. Tic. has ῥηθήσεται.
 7 b. 4. γάρ] A. T. implies οὖν or δή, and also omits ὁ and τό. ὁ om. *e.*
 7 b. 6. Cod. Tic. retains γάρ before ἐτι.

- 7 b. 7. Cod. Tic. implies *δούλος* simply without *ό*.
 7 b. 8. Cod. Tic. retains *γάρ*.
 7 b. 17. The omission should not include the second *καί*.
 7 b. 19. Cancel note.
 7 b. 20. Cod. Tic. implies *οὐκ* simply, not *οὐδέ*.
 7 b. 25. Cod. Tic. has *λαμβάνομεν* simply without *ὑστερον*.
 7 b. 27. A. T. perhaps implies *γενομένην*.
 7 b. 33. Cod. Tic. and J. 401 favour the reading *αὐτὸ δὲ τὸ ἐπιστητόν*. *B. n. u. e.*
 have *αὐτό*. *C. d. f.* add *τό*.
 7 b. 34. *ἔσται*] A. T. *ἔστιν*. So *c.*, corr. *n.* Cancel note upon *πολλά*.
 8 a. 5. Cod. Tic. has *τὸ δὲ αἰσθητόν ἔστιν, οἶον, σῶμα*.
 8 a. 7. *τῷ αἰσθητικῷ*] A. T. *τῷ ζῳῷ*.
 8 a. 9. A. T. has order: *τοῦ εἶναι αἰσθησιν*.
 8 a. 14. Cod. Tic. has *καθάπερ δοκεῖ, ἦ*.
 8 a. 14. Cod. Tic. has *κατά τινος τῶν δευτέρων οὐσιῶν*.
 8 a. 20. Cod. Tic. instead of *καὶ ἡ τις κεφ.* has simply *οὐδὲ κεφ.*, but like the Ven.
 Text retains *οὐ* before *λέγεται*.
 8 a. 21. Cod. Tic. retains *τινος*.
 8 a. 29. Cod. Tic. retains *ἀποδεδόται*.
 8 a. 30. Cod. Tic. has *ἐστὶ τὸ λῦσαι*.
 8 a. 32. Cod. Tic. along with the Jerusalem and Paris MSS. end the sentence with
 the words *ταῦτόν ἐστι* and begin a new paragraph with *τῷ* (or *τὸ*) *πρός*
 τί πως ἔχειν, and introduce a space of commentary between.
 8 a. 34. Cod. Tic. has *ἔστι τοῦτο τὸ πρὸς τι*.
 8 a. 35. Cod. Tic. involves no departure from text of W.
 8 b. 3. A. T. implies *πρὸς τι πῶς ἔχει*.
 8 b. 4. A. T. has order *οἶον εἰ τόδε τι οἶδε*, and Cod. Tic. has an inexplicable read-
 ing which would imply in the Greek *ἀφωρισμένος ἐστι* instead of
 ἀφωρισμένως.
 8 b. 5. A. T. has order *οὗτο ἐστι διπλάσιον*.
 8 b. 9. Cod. Tic. retains *οὐκ ἀορίστως δέ*.
 8 b. 11. Cod. Tic. retains *γὰρ τὸ τοιοῦτο γίνεται, οὐκ ἐπιστήμη*.
 8 b. 14, 15. Cod. Tic. implies *ὁ ἂν εἰδῇ τις τῶν πρὸς τι ὠρισμένως, κακεῖνο πρὸς ὁ λέ-*
 γεται ὠρισμένως εἴσεται.
 8 b. 16. Cod. Tic. has *ἕκαστον*.
 8 b. 17. Cod. Tic. has *ὅπερ ἐστίν*.
 8 b. 36. Cod. Tic. retains *καὶ νῦν*.
 9 a. 7. Cod. Tic. has *διακείται*.

- 9 a. 23. Cod. Tic. has νοσώδεις δὲ τῷ δύναμιν ἔχειν φυσικὴν τοῦ μηδὲν πάσχειν. ὁμοίως δὲ κ. τ. λ., thus omitting ῥαδίως ὑπὸ τῶν τυχόντων.
- 9 a. 27. Instead of τῷ ἀδυναμίαν ἔχειν τοῦ αὐτοῦ τούτου Cod. Tic. involves τῷ δύναμιν ἔχειν καὶ κείνο μὴ ῥαδίως διαίρεσθαι τοῦ αὐτοῦ τούτου.
- 9 a. 32. Cod. Tic. has τὰ γὰρ δεδεγμένα ποιά λέγεται, omitting αὐτά altogether. Om. *B. d. i.*
- 9 b. 1. Cancel note in text, and instead of it read thus: "A. T. has γλυκύ in place of μέλι, so that sentence runs thus: οὔτε γὰρ τὸ γλυκὺ τῷ πεπονθέναι τι λέγεται γλυκύ."
- 9 b. 16. τῶν] A. T. seems to omit.
- 9 b. 19. Cod. Tic. retains order Καὶ τὴν χροῖαν ὁμ.
- 9 b. 20. A. T. has order παθῶν τινων.
- 9 b. 22. Cod. Tic. implies reading of W., except perhaps omitting ἐν.
- 9 b. 22. A. T. seems to involve μελανίαί γεγένηται.
- 9 b. 24. A. T. has order διὰ μακρὰν νόσον; τὸ τοιοῦτον is in *C.* and *Vat.* 238.
- 9 b. 25. ἦ] Cod. Tic. καί.
- 9 b. 25. Cod. Tic. has μὴ ῥαδίως ἀποκαθίσταται ἢ καὶ διὰ βίου παραμένουσι.
- 9 b. 32. A. T. perhaps involves προσπεπονθέναι instead of πεπονθέναι.
- 9 b. 35. Cod. Tic. retains order τινων παθῶν.
- 9 b. 36. Cod. Tic. has ποιότητες ποιότητες λέγονται.
- 10 a. 4. Cod. Tic. does not add καί.
- 10 a. 15. ἦ] A. T. implies καί.
- 10 a. 22. Cod. Tic. retains πως.
- 10 a. 27. αἱ εἰρημέναι] A. T. has αἱ προειρημέναι.
- 10 a. 28. A. T. omits ἄλλως.
- 10 a. 30. Cod. Tic. has παρωνύμως λέγεται with *W.*
- 10 b. 9. Cod. Tic. has τῆς ἀρετῆς simply.
- 10 b. 10. Cod. Tic. has τὰ παρωνύμως.
- 10 b. 11. Cod. Tic. has ἄλλως.
- 10 b. 18. Cod. Tic. has τὸ λοιπὸν ἔσται ποιόν.
- 10 b. 20. Cod. Tic. has τῇ δικαιοσύνῃ ἢ ἀδικία.
- 10 b. 23. A. T. has ἐφαρμόζει with *g. n.*
- 10 b. 31. Cod. Tic. omits καὶ ἦττον. So *B.* and pr. *A.*
- 11 a. 3. καὶ τὸ ἦττον] Cod. Tic. omits.
- 11 a. 6. Cod. Tic. does not add καὶ τὸ ἦττον.
- 11 a. 8. ἦ τόν] A. T. has καὶ τόν. So *C. e.*, corr. *n.*
- 11 a. 9. A. T. implies τὰ δὲ μὴ ἐνδεχόμενα, or perhaps ἐπιδεχόμενα. The same word is used as rendered ἐπιδέχεται, ἐπιδέχεσθαι, and ἐπιδεχόμενα in ll. 3, 6, and 7.

But, it should be added, this same word is the usual Arm. equivalent of
ἐνδέχομαι.

- 11 a. 13. A. T. has μάλλον simply, not adding καὶ ἦττον.
 11 a. 16. A. T. has μόνας after ποιότητος.
 11 a. 24. τῶν πρὸς τι is read in *C. e. f.*
 11 a. 29. Cod. Tic. retains καί.
 11 a. 30. Cod. Tic. has οὐ simply, not ἀλλὰ οὐ. So in l. 31.
 11 a. 30 alt. γραμματικῇ] Cod. Tic. has this in margin in first hand, but in text has
ἐπιστήμη.
 11 a. 37. A. T. seems to involve ἀτοπώτερον.
 11 b. 1. A. T. omits δέ after ἐπιδέχεται. So *e. n. i. q.*
 11 b. 2. pr. καί] Cod. Tic. omits. So *e.*
 11 b. 6. θερμαίνεσθαι] Cod. Tic. has λυπεῖσθαι without τό.
 11 b. 27. τινὸς γὰρ διπλάσιον] A. T. omits. *n. om.* διπλάσιον.
 11 b. 30. Cod. Tic. retains words τὸ γὰρ ἐπιστητὸν κ. τ. λ.
 11 b. 36. Cod. Tic. has order of W.
 11 b. 38—12 b. 2. A. T. omits δέ, and Cod. Tic. reads ὅσα τῶν ἐναντίων ἐστὶ*, τοιαῦτά
ἐστὶν ὥστε ἐν οἷς πέφυκε γίνεσθαι ἢ ὧν κατηγορεῖσθαι, ἀναγκαῖον αὐτῶν θάτερον
ὑπάρχειν, οὐδ* οὐδέν ἐστὶν ἀνὰ μέσον.
 12 a. 6. A. T. has order : ἡ ὑγίειαν ἢ νόσον.
 12 a. 6. A. T. has order : καὶ ἄρτιον δὲ καὶ περιττόν.
 12 a. 9. A. T. has order : οὔτε ἄρτιου καὶ περιττοῦ.
 12 a. 13. A. T. has order : λευκὸν ἐστὶν ἢ μέλαν.
 12 a. 13. A. T. implies οὐ φαῦλον δὲ καὶ σπ., or οὐδὲ φ. κ. σπ.
 12 a. 14. κατηγορεῖται μὲν καὶ κατ'] Cod. Tic. κατηγορεῖται μὲν κατ', while the Venice
Text implies ὁ κατηγορεῖται κατ'. *e. om.* καί.
 12 a. 23. A. T. has order : ἀποδοῦναι τὸ ἀνὰ μέσον.
 12 a. 28. Cod. Tic. has περὶ τοῦτο simply.
 12 a. 29, 30. Cod. Tic. has ἕκαστον τῶν τῆς ἕξεως δεκτικῶν, ὅταν ἐν ᾧ πέφυκεν ὑπάρχειν,
ὅτε (or ? ὅταν) ὁ πέφυκεν ἔχειν μηδαμῶς μὴ ὑπάρχειν.
 12 a. 35. A. T. has order : τὸ ἔχειν τὴν ὄψιν. *C. e. n.* have same order, but read
ἕξιν.
 12 a. 39. Cod. Tic. adds καί before ἐστερηθῆσθαι.
 12 b. 6. A. T. has order : κατάφασιν καὶ ἀπόφασιν. So *n.*
 12 b. 7. A. T. has order : κατάφασις καὶ ἀπόφασις. So *n.*
 12 b. 9. It should be remarked that ἦ is read for καί in *C. n.*
 12 b. 23. Cod. Tic. has κάκεινο simply.
 12 b. 27. Cod. Tic. omits δῆλον.

- 12 b. 28. *ὧν*] First hand in Cod. Tic., also J. 1291 read *δ*, which in Cod. Tic. is corrected by an ancient hand into *ὧν*. Ven. Text has *ὧν*.
- 12 b. 30. Cod. Tic. simply omits *γάρ*; also omits *τι* after *μέσον*.
- 12 b. 30. *ὧν*] Cod. Tic. implies *ὧν δέ*. Thus acc. to Cod. Tic. l. 30 would run :
τούτων οὐδὲν ἦν ἀνὰ μέσον, ὧν δὲ θάτερον ἀναγκαῖον ἦν τῷ κ. τ. λ.
- 12 b. 33. A. T. implies *οὐ γὰρ λευκὸν οὔτε μέλαν πᾶν εἶναι τὸ δεκτικόν*, omitting *ἀνάγκη*.
- 12 b. 37. Cod. Tic. retains *εἰ μὴ* simply.
- 12 b. 38. *ἐπὶ δέ—ὑπάρχειν*] Cod. Tic. retains text of Waitz.
- 12 b. 39. *καὶ* before *οὐχ*] Cod. Tic. omits.
- 13 a. 2. Cod. Tic. retains *ὑπάρχει*.
- 13 a. 8. Cod. Tic. has *ἀλλ' οὐδ' ὧν ἀνὰ μέσον ἐστίν, ἀναγκαῖον ποτε παντί*. Cp. *n*.
- 13 a. 9. Cod. Tic. has *ὑπάρχειν* simply.
- 13 a. 11. *καὶ τούτων*] Cod. Tic. *καὶ τοῦτο*.
- 13 a. 14. *ἀλλὰ τισί*] so Cod. Tic. simply.
- 13 a. 24. Cod. Tic. omits *καί*.
- 13 a. 34. Cod. Tic. does not add *μεταβολὴν γίνεσθαι*.
- 13 a. 35. *τις*] Cod. Tic. implies *οὔτις*.
- 13 a. 36. Cod. Tic. has *ἔφυσεν* simply.
- 13 b. 3, 4. A. T. has order : *ἀναγκαῖον εἶναι θάτερον ἀληθές*, still omitting *αἰεί*.
- 13 b. 11. Cod. Tic. retains *ἐστίν*.
- 13 b. 18. Cod. Tic. involves *οὔτε γὰρ τὸ νοσεῖ Σωκράτης οὔτε τὸ ὑγιαίνει ἀληθές ἐστίν, αὐτοῦ μὴ ὄντος ὅλως τοῦ Σωκράτους ψεῦδος*.
- 13 b. 20. Cod. Tic. omits *καὶ τῆς ἕξεως* and words *τε ὅλως οὐδέτερον ἀληθές, ὄντος τε*, and also reads *ἐστι* instead of *αἰεί* after *οὐκ* in l. 21.
- 13 b. 25. *ὅλως*] A. T. implies *ἀπλῶς*.
- 13 b. 30. Cod. Tic. retains *καί*.
- 13 b. 33. Cod. Tic. involves *ὥστε ἐπὶ ἀλλήλων ἴδιον*.
- 13 b. 36. Cod. Tic. retains *τοῦτο δὲ δῆλον*.
- 13 b. 37. Codices *C. g. e. n.* also make this addition.
- 14 a. 20. *γένη*] Cod. Tic. has *γένος*.
- 14 a. 24. Cod. Tic. retains *ἐν γένει*.
- 14 a. 26. A. T. has *πρῶτον μὲν γὰρ καί*. So *e. n. u.*
- 14 a. 36. Cod. Tic. has *κατά* simply, but adds *τό* before *πρότερον*, with *A. d. e. i. u.*
- 14 b. 4. A. T. has *παρὰ τὰ προειρημένα*. So *g.*
- 14 b. 5. Cod. Tic. retains *εἶναι τῇ φύσει δοκεῖ*.
- 14 b. 9. A. T. omits *σχεδόν*. So *n*. It should be added that Codd. *e. n.* have order : *τοῦ πρ. τρόποι*.

- 14 b. 10. A. T. perhaps implies instead of *καὶ ἕτερος εἶναι* the following: *ἕτερος ἔτι εἶναι*.
- 14 b. 11. Cod. Tic. has *τῶν γὰρ ἀντιστρεφόντων* simply.
- 14 b. 24. Cod. Tic. simply omits *δὲ λέγεται*.
- 14 b. 25. A. T. omits *ἐστιν*. So *n*.
- 14 b. 38. Read in note *χερσαῖον* for *χερσόν*.
- 15 a. 4. The order of A. T. *ἀεὶ τῶν εἰδῶν* is read in *C*.
- 15 a. 5. A. T. omits *ἐστι*. So *e. n*.
- 15 a. 9, 10. Cod. Tic. has *μηδαμῶς δὲ αἴτιον τοῦ εἶναι τῷ ἐτέρῳ ἐστί*.
- 15 a. 14. Cod. Tic. retains order of *W*.
- 15 a. 15. Cod. Tic. has *αὗται μὲν οὖν αἱ κινήσεις*.
- 15 a. 17. Cod. Tic. has *τῆς κατὰ τόπον μεταβολῆς* by a copyist's error.
- 15 a. 19. Cod. Tic. retains *ἀλλοιούμενον*, but for *τινά* implies *τινάς*.
- 15 a. 20. Cod. Tic. retains *ἀλλοιοῦσθαι*.
- 15 a. 29. Read in note "rc add *n*."
- 15 b. 1. Cod. Tic. retains *κίνησις ἡρεμία*.
- 15 b. 6. Cod. Tic. retains *τῇ δὲ λοιπῇ τ. ἀπ. κιν*.
- 15 b. 7. Cod. Tic. adds *τι* after *εἶναι*. So *C. f*.
- 15 b. 9. *ἡ τὴν εἰς τ. ἐ. τ. π. μεταβολήν*] Cod. Tic. *τῇ εἰς τ. ἐ. τ. π. μεταβολῇ*. So *A. B. e. u. pr. d. n*.
- 15 b. 13. Cod. Tic. has *τῇ κατὰ τὸ ποιὸν ἡρεμία ἢ εἰς τὸ ἐναντίον τοῦ ποιοῦ μεταβολή*.

§ II. ON THE DE INTERPRETATIONE.

- 16 a. 6. Cod. Tic. has *ὧν μέντοι τούτων* (a simple corruption in Arm. of *ταῦτα*) *σημεῖα πρώτων, ταῦτὰ πᾶσι κ. τ. λ.* Boeth.: "quorum autem haec primorum."
- 16 a. 8. Cod. Tic. retains *ἥδη ταῦτά*.
- 16 a. 10. Cod. Tic. retains *ὅτε μέν*.
- 16 a. 10. Cod. Tic. retains *ἥδη*.
- 16 a. 11. *φ*] Cod. Tic. like *V. T.* has *οἷς*.
- 16 a. 14. Cod. Tic. retains reading of *W*.
- 16 a. 15. Cod. Tic. has *ἡ τὸ λευκόν, ὅταν μὴ προστεθῇ τι οὐπω ἐστὶν οὔτε ψεύδος οὔτε ἀληθές· σημεῖον δὲ ἐστὶ τοῦδε. καὶ γὰρ κ. τ. λ.*
- 16 a. 19. A. T. omits *μὲν οὖν*.
- 16 a. 25. A. T. implies *ἀλλ' οὐδενὸς κεχωρισμένον*. So Boeth.: "sed nullius separati."
- 16 a. 26. Boethius also omits *οὐδέν*, reading "ut in equiferus ferus. Secundum placitum vero."

- 16 a. 27. Cod. Tic. omits the scholion added in other texts.
- 16 b. 1. Cod. Tic. implies ἀλλὰ πᾶσις ὀνόματος. Cod. A has πᾶσις.
- 16 b. 4. οὐδὲν γάρ πω] The A. T. rather implies οὐδέ πω γάρ than οὐδὲ γάρ πω.
- 16 b. 6. Cod. Tic. omits δέ with *g*, and adds τὸ before μέρος.
- 16 b. 11. Erratum. Read in second line of note “*ξ* = ὑποκειμένων.”
- 16 b. 12. λέγω] A. T. λέγομεν. So 17 a. 39.
- 16 b. 20. Cod. Tic. retains ὁ λέγων.
- 16 b. 24. Cod. Tic. retains ἦν.
- 17 a. 11. Cod. Tic. has ὁ τοῦ ἀνθρώπου λόγος. Boethius agrees with A. T. throughout this passage: “ex verbo esse vel casu. Etenim hominis ratio.”
- 17 a. 12. ἡ τι τοιοῦτον] Cod. Tic. implies ἡ ἄλλο τι τῶν τοιούτων.
- 17 a. 14. Cod. Tic. implies οὐ γὰρ τῷ σύνεγγυς δὴ εἰρησθαι.
- 17 a. 30. Cod. Tic. reads comma before, not after, ὡσαύτως, and A. T. omits καί before ὁ κατέφησε. So Boeth. “et quod quis negaverit.”
- 17 a. 33. Cod. Tic. omits καί, but retains τοῦτο.
- 17 a. 36. In note on ἄλλα read ἔτι for ἔπι.
- 17 a. 40. Cod. Tic. for *ἡρωρῶν ἡρωρῶν* has *ἡρωρῶν ἡρωρῶν*, the regular equivalent of καθ' ἑκάστον.
- 17 b. 4. Boethius omits τι.
- 17 b. 4. Cod. Tic. has ἔσονται ἐναντίαι αἱ ἀποφάνσεις.
- 17 b. 7. Boeth. omits αὐται μέν: “quando autem in universalibus non universaliter, non sunt contrariae.”
- 17 b. 8. Boeth. omits ποτέ: “est esse contraria.”
- 17 b. 13. καθόλου κατηγορεῖν τὸ καθόλου] Cod. Tic. implies τὸ καθόλου κατηγορεῖν καθόλου.
- 17 b. 14. Boethius also omits ἀληθής: “nulla enim adfirmatio erit, in qua.”
- 17 b. 17. Cod. Tic. implies καὶ ἀποφάσει λέγω, though the first hand suspects καί.
- 17 b. 18. Cod. Tic. retains ὅτι οὐ καθόλου.
- 17 b. 20. Cod. Tic. retains ἐναντίως.
- 17 b. 22. Cod. Tic. omits words: οὐδεὶς ἄνθρωπος δίκαιος.
- 17 b. 28. Cod. Tic. does not add ὡσαύτως.
- 17 b. 28, 29. Cod. Tic. omits words: οὐκ ἔστι Σωκράτης λευκός.
- 17 b. 32. alt. καί] Cod. Tic. omits. So *G*.
- 17 b. 33. pr. καί] Cod. Tic. omits.
- 17 b. 40. ἡ κατάφασις] Cod. Tic. has this in margin in first hand, but in text ἡ ἀπόφασις.
- 17 b. 40. Cod. Tic. has ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ.
- 18 a. 1. Cod. Tic. has ἡ ὥς καθόλου ἡ ὥς μὴ καθόλου.

- 18 a. 3. Cod. Tic. has οὐκ ἢ ἀντικειμένη.
- 18 a. 5. Cod. Tic. has τῇ δὲ τις ἄνθρωπος ἢ οὐδεὶς ἄνθρωπος λευκός, omitting first λευκός.
- 18 a. 8. Boeth. partly agrees with A. T. "uni negationi una adfirmatio."
- 18 a. 15. Cod. Tic. has simply οὐκ.
- 18 a. 21. Cod. Tic. has οὐδὲν γὰρ διαφέρει εἰπεῖν ὅτι ἔστιν ἵππος καὶ ἄνθρωπος λευκός, ἢ ὅτι ἔστιν ἵππος λευκός καὶ ἔστιν ἄνθρωπος λευκός. Thus in l. 21 Arm. omits the words τοῦτο and ἢ, perhaps reading ὅτι in place of latter, and in l. 22 omits τοῦτο δὲ οὐδὲν διαφέρει τοῦ εἰπεῖν, and in l. 23 introduces ἢ ὅτι before ἔστιν ἵππος λευκός.
- 18 a. 28. Cod. Tic. omits ἀνάγκη.
- 18 a. 32. Cod. Tic. has τῶν καθόλου λεχθέντων, μὴ καθόλου. So *e*.
- 18 a. 32. Cod. Tic. omits δέ after εἴρηται.
- 18 a. 34. Note refers to first ἢ.
- 18 a. 35. Boeth. reads "nam si hic quidem," etc., so agreeing with A. T.
- 18 a. 37. Cod. Tic. has κατάφασιν simply.
- 18 b. 2. Cod. Tic. retains ἢ οὐ λευκόν.
- 18 b. 2. Cod. Tic. retains ἢν.
- 18 b. 3. Cod. Tic. reads καὶ εἰ μὴ, ψεύδεται, omitting ὑπάρχει, but retaining καί.
- 18 b. 5. Cod. Tic. has ἢ ψευδῇ simply.
- 18 b. 6. ἢ οὐκ ἔσται] Cod. Tic. has ἢ οὐκ οὐκ ἔσται.
- 18 b. 9. Cod. Tic. retains οὕτως ἢ μὴ οὕτως.
- 18 b. 21. Cod. Tic. has ὅτι λευκὸν καὶ μέλαν, δεῖ.
- 18 b. 22. Cod. Tic. implies εἰ δὲ ὑπάρχειν εἰς αὔριον, ὑπάρξειν εἰς αὔριον εἰ δὲ μὴ ἔσται μῆτε μὴ ἔσται εἰς αὔριον, οὐκ ἂν εἴη τὸ κ. τ. λ. Thus the only real change implied is of ὑπάρξει into ὑπάρχειν in l. 22, which reading is found in *d. u.*, and the addition of εἰς before αὔριον in l. 23 as found in *C. E. e. u.*
- 18 b. 25. Boeth. also adds ναυμαχίαν.
- 18 b. 26. A. T. has order ταῦτα ἄτοπα.
- 18 b. 33. Cod. Tic. omits τοδί after ἔσται. So also Boeth.
- 18 b. 37. Cod. Tic. retains ἢ μὴ εἶπον.
- 18 b. 38. Cod. Tic. retains text of W, only omitting τι. Boeth. also omits τι.
- 18 b. 39. Boeth. seems to have read διὰ τὸ καταφάναι ἢ ἀποφάναι, for he renders "propter negare vel adfirmare."
- 19 a. 2. Cod. Tic. does not add καί.
- 19 a. 4. Cod. Tic. has ὅτε γὰρ ἀληθῶς εἰπέ τις, ὅτι ἔσται. Boeth. also renders "quando enim."
- 19 a. 6. Cod. Tic. retains εἰπεῖν ἀεὶ ὅτι ἔσται.
- 19 a. 7. δῆ] A. T. δέ.

- 19 a. 9. Cod. Tic. agrees with Waitz except that it omits *ὁμοίως* and implies *ἐνδεχόμενα γίνεται* rather than *ἐνδέχεται*. Boethius omits *ὁμοίως*.
- 19 a. 18. Omit note ad loc.
- 19 a. 20. Boethius also has “vel adfirmatio vel negatio.”
- 19 a. 21. Cod. Tic. implies no alteration of text of W.
- 19 a. 26. Cod. Tic. has *ὅτε ἔστι τὸ ἀπλῶς εἶναι κ. τ. λ.*
- 19 a. 28. *εἶναι μὲν*] Cod. Tic. *εἶναι δέ*.
- 19 a. 28. Cod. Tic. has *ἅπαν* simply.
- 19 a. 36. Cod. Tic. retains *τούτων γάρ* simply.
- 19 a. 37. Cod. Tic. retains *θάτερον μόνον*.
- 19 a. 38. Cod. Tic. has *μᾶλλον* simply.
- 19 a. 39. Cod. Tic. implies *τὴν ἑτέραν, οὐ μέντοι ταύτην ἀλ. ἢ ψ. ὥστε*.
- 19 b. 7. Cod. Tic. agrees with text of W.
- 19 b. 8. *ὄνομα μὲν οὐ λέγω*] *ωὕπερ ἵξ ωυβρ* in Cod. Tic. The punctum delens set over *ἵξ* by first hand implies that *οὐ* is to be omitted.
- 19 b. 9. Cod. Tic. has *ἐν γάρ πως σημαίνει τὸ ἀόριστον ὄνομα, ὥσπερ καὶ τὸ οὐκ ὑγιαίνει οὐ ῥῆμα ἐστὶ πᾶσα κατάφασις*.
- 19 b. 12. Boethius renders *οὐδέ* by “vel,” as if he read *ἤ*.
- 19 b. 15. Boethius also omits *ἔσται*.
- 19 b. 20. *λέγω δέ οἶον* — 19 b 32. *οὕτω τέτακται*] Cod. Tic. agrees with text of W. throughout except for following small differences:—
- b. 22. Read in order *ταῦτα ἔσται*.
- b. 25. Read *δικαίῳ* for *ἀνθρώπῳ* twice. So Boethius.
- b. 27. Omit *ἀπόφασις τούτου*.
- b. 28. Omit *οὐκ ἔστι δικ. ἄν*.
- b. 30. Read *δικαίῳ* for *ἀνθρώπῳ* twice and set *προσκέσεται* at end of clause after *τῷ οὐ δικαίῳ*. So Boethius.
- b. 31. Read *λέγεται* instead of *εἴρηται*.
- 20 a. 8. Cod. Tic. retains *πᾶς ἄνθρωπος*.
- 20 a. 10. Cod. Tic. adds *τὸ ὄνομα* after *καθόλου*.
- 20 a. 13, 14. Cod. Tic. has *ἡ ὅτι καθόλου τοῦ ὀνόματος ἡ καταφάναι ἡ ἀποφάναι*.
- 20 a. 14. *τὰ δὲ ἄλλα*] A. T. has *τὰ δὲ ἄλλα* or *τὰ ἄλλα οὖν*. Boethius “ergo cetera.”
- 20 a. 17. A. T. omits *ἔστι*.
- 20 a. 19. *αἱ δὲ ἀντικειμέναι*] Cod. Tic. *οὔτε* (or *οὐδέ*) *αἱ ἀντικειμέναι*.
- 20 a. 23. Cod. Tic. retains *οὐ*.
- 20 a. 23. Cod. Tic. has *φανερὸν δὲ ὅτι*, retaining *δέ* but rejecting *καί*.
- 20 a. 24. Cod. Tic. retains order *εἰ ἀληθές*.
- 20 a. 25. Cod. Tic. retains *ὅτι καί*.

- 20 a. 31. καί] A. T. has ἤ. So Boethius "nomina vel verba."
- 20 a. 32. A. T. implies ἀπόφασις instead of ἀποφάσεις.
- 20 b. 3. Cod. Tic. retains ἐστι.
- 20 b. 4. Cod. Tic. retains τοῦ μὲν γάρ.
- 20 b. 19. Cod. Tic. has ἐάν simply.
- 20 b. 32. Cod. Tic. omits τῶν before χωρίς.
- 20 b. 34. Boethius also omits ταῦτα: "et ut unum" is his rendering.
- 20 b. 36. The Cod. Tic. implies, as it would seem, the following: εἰ γὰρ μή, ὃ τί τις ἐκότερον εἴη, καὶ ἄμφω, πολλὰ καὶ ἄτοπα ἔπεται. Boethius has "si enim, quoniam alterutrum dicitur, et utrumque dicitur, multa et inconvenientia erunt." From which Karl Meiser (Jahrbücher für classische Philologie von Fleckeisen, Band 117, p. 252) infers that Boethius read εἰ γάρ, ὅτι ἐκότερον, καὶ τὸ συνάμφω. The reading εἰ γὰρ μή was beyond doubt in the Armenian translator's Greek text.
- 20 b. 39. ὥστε ἔσται ἄνθρωπος λευκὸς λευκός] Cod. Tic. has ὥστε ὁ (or τὸ) ἄνθρωπος ἔσται λευκός.
- 21 a. 2. καὶ Σωκράτης—δίπους] Cod. Tic. has καὶ Σωκράτης, ἄνθρωπος· καὶ ἄνθρωπος καὶ δίπους.
- 21 a. 5. Cancel note on ἀπλῶς.
- 21 a. 6. λέγειν ἄτοπα] Cod. Tic. implies ψεύδεσθαι ἄτοπα.
- 21 a. 11. Cod. Tic. omits τό. So *n*.
- 21 a. 12. οὐδ' εἰ τὸ λευκὸν μουσικόν] Cod. Tic. has εἰ δὲ τὸ λευκὸν μουσικόν. In the Cod. Tic. there is a lacuna between τὸ and λευκόν, where one letter has been erased. What the letter was cannot be seen, but there is no room for the equivalent of οὐ to have stood there. Like the Ven. Text the Cod. Tic. omits the words immediately following.
- 21 a. 13. Cod. Tic. retains τὸ μουσικὸν λευκόν.
- 21 a. 14. Cod. Tic. retains τὸ λευκὸν μουσικόν.
- 21 a. 18. Boethius has order of A. T. "in homine bipes et animal."
- 21 a. 22. Boethius, like the A. T., implies οἷς ἔπεται: "quando in adiecto quidem aliquid oppositorum inest quae consequitur contradictio."
- 21 a. 25. Cod. Tic. omits μή altogether.
- 21 a. 31. Cod. Tic. has καὶ ἀληθές ἐστιν εἰπεῖν.
- 21 b. 1, 2. Cod. Tic. implies τοῦ εἶναι ἄνθρωπον ἀπόφασις μὴ εἶναι ἄνθρωπον, τὸ μὴ εἶναι λευκὸν ἄνθρωπον, ἀλλ' οὐ τὸ εἶναι μὴ λευκὸν ἄνθρωπον. It therefore omits the words οὐ τὸ εἶναι μὴ ἄνθρωπον, καὶ τοῦ εἶναι λευκὸν ἄνθρωπον doubtlessly through the similar endings. In this as in other passages where omissions in the Cod. Tic. are clearly due to this cause, the

Venice Text is a record of attempts to patch up a meaning out of the mutilated passage.

- 21 b. 5. The Cod. Tic. agrees with Ven. Text except in this, that λέγω is added, though in first hand, in margin.
- 21 b. 6. προστίθεται] A. T. implies προστιθείη.
- 21 b. 11. τὸ δυν. μ. ε. ἀλλ' οὐ τ. μ. δ. ε.] The Cod. Tic. has οὐ μὴ δυνατόν εἶναι ἀλλὰ τὸ δυνατόν μὴ εἶναι.
- 21 b. 12. Cod. Tic. has δυνατόν εἶναι καὶ μὴ εἶναι.
- 21 b. 18. Boethius agrees with A. T. and *n.* “non igitur est ista negatio.”
- 21 b. 19. Cod. Tic. reads ἐκ τούτων ἢ τὸ αὐτὸ καταφάναι.
- 21 b. 20. Cod. Tic. retains ἢ μὴ κατὰ τὸ εἶναι.
- 21 b. 21. Cod. Tic. reads γίνεσθαι καταφάσεις. So Boethius, “fieri adfirmationes.”
- 21 b. 23. τοῦ δυνατόν εἶναι τὸ μὴ δυνατόν εἶναι] Cod. Tic. has τοῦ δυνατόν εἶναι, τὸ μὴ δυνατόν εἶναι, ἀλλὰ τὸ μὴ (or οὐ) δυνατόν μὴ εἶναι, the last clause of which the first hand, it seems, corrected into ἀλλὰ οὐ τὸ δυνατόν μὴ εἶναι, which reading is in *C. K. f.*
- 21 b. 25. Perhaps the A. T. implies ἐνδεχομένου εἶναι.
- 21 b. 27. Cod. Tic. retains τὰ δ' ὑποκειμένα, but rejects πράγματα.
- 21 b. 28, 29. The Cod. Tic. repeats by a dittology the words τὸ μὲν λευκὸν τὸ δ' ἄνθρωπος, οὕτως ἐνταῦθα τὸ μὲν εἶναι καὶ μὴ εἶναι ὥς ὑποκειμένον γίνεται.
- 21 b. 34, 35. Cod. Tic. reads τοῦ δὲ δυνατόν μὴ εἶναι ἀπόφασις οὐ τὸ μὴ (or οὐ) δυνατόν εἶναι ἀλλὰ τὸ μὴ (or οὐ) δυνατόν μὴ εἶναι. This is the reading of *A. K. c.* rec. marg. *B.*
- 21 b. 36. αἱ τοιαῦται κ. τ. λ.] Cod. Tic. nearly agrees with the Ven. Text and would thus run in Greek: αἱ τοιαῦται, δυνατόν εἶναι καὶ δυνατόν οὐκ (or μὴ) εἶναι, ἀλλ' οὐ τὸ δυνατόν εἶναι καὶ τὸ δυνατόν μὴ εἶναι, οὐ τὸ δυνατόν μὴ εἶναι, οὐδέποτε.
- 22 a. 1. ἀντικείμενα γάρ· οὐδέ γε.] Cod. Tic. agrees with text of W. in exhibiting this reading.
- 22 a. 4. οὐ τὸ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι.] Cod. Tic. implies οὐ τοῦ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι, which is perhaps a slip in rendering.
- 22 a. 6. καὶ τοῦ ἀδύνατον εἶναι] Cod. Tic. seems to retain just this reading.
- 22 a. 7. τοῦ δὲ ἀδύνατον μὴ εἶναι] Cod. Tic. seems to involve τοῦ δὲ ἀδυνάτου μὴ εἶναι.
- 22 a. 8. καὶ μὴ εἶναι δεῖ] Cod. Tic. has καὶ μὴ εἶναι ἀεὶ δεῖ.
- 22 a. 9. A. T. has full stop after ὑποκειμένα.
- 22 a. 10. ποιούντα] Cod. Tic. and a Jerusalem MS. have here *ωηηηηηηηη* = προστίθεντα. In note on 21 b. 5 I conjectured that *ωηηηηηηηη* προστίθεντα

was in the present passage a copyist's error for *ωνύβην* = *ποιούντα*, but the version of Boethius makes this doubtful. It runs: "negationem vero et adfirmationem haec facientem ad unum adponere." As to which Karl Meiser (in Fleckeisen's Jahrbücher, vol. 117, p. 253) remarks: "dies lässt im Griechischen statt *πρὸς τὸ εἶναι καὶ μὴ εἶναι* erwarten *πρὸς ἐν* (oder *τὸ ἐν*?) *συντάττειν* (oder vielmehr *προστιθέναι*?)." However in Boethius "facientem" certainly renders *ποιούντα*, so that *ωνύβην* is anyhow wanted in the Armenian.

- 22 a. 11. *φάσεις*] Cod. Tic. has *φάσεις καὶ ἀποφάσεις*.
- 22 a. 15. *τὸ*] Cod. Tic. retains.
- 22 a. 16. *καὶ τὸ μὴ ἀδύνατον εἶναι*] Cod. Tic. has *καὶ τὸ μὴ δυνατόν εἶναι*.
- 22 a. 18. *Καὶ τὸ οὐκ*] There is an erasure, accidental or purposive, of the Cod. Tic. where these words would come.
- 22 a. 19. Cod. Tic. seems to have had *μὴ δυνατῷ μὴ εἶναι καὶ τῷ μὴ ἐνδεχομένῳ μὴ εἶναι*.
- 22 a. 19. *τὸ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι καὶ τὸ ἀδύνατον εἶναι*] Cod. Tic. has *ἀναγκαῖον εἶναι καὶ τὸ ἀδύνατον μὴ εἶναι*, and then follows before the words *τῷ δὲ μὴ δυνατῷ* an erasure equal to two lines of Waitz' Text. The words erased seem to have been: *ἡσὺ ἡωρηβηλνδ' ηξ ηηλ և ηξ ρνρηλνλῶν ηηλ ηξν ζωρηλνρη ηξ ηηλ և ὠνῆωρηβηλν ηηλ* = *τῷ δὲ δυνατῷ μὴ εἶναι καὶ μὴ ἐνδεχόμενον εἶναι τὸ μὴ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι καὶ τὸ ἀδύνατον εἶναι*. The erasure was made by a late hand, and the words erased were in the first hand.
- 22 a. 21. *καὶ μὴ ἐνδεχομένῳ μὴ εἶναι τὸ ἀναγκαῖον εἶναι καὶ τὸ ἀδύνατον μὴ εἶναι*] Cod. Tic. has *μὴ ἐνδεχόμενον μὴ εἶναι, ἀναγκαῖον εἶναι καὶ τὸ ἀδύνατον μὴ εἶναι*. Here *ἐνδεχόμενον* is read in *C. K. c.*
- 22 a. 24. Cod. Tic. presents the first six lines of *ὑπογράφη* in same way as Ven. Text, but then inserts *ἀδύνατον εἶναι, οὐκ ἀδύνατον μὴ εἶναι, ἀναγκαῖον εἶναι, οὐκ ἀναγκαῖον εἶναι*. Then, like the Ven. Text, it concludes with *ἀναγκαῖον μὴ εἶναι, οὐκ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι*.
- A hand not later than 1500 A. D. adds another arrangement in the margin of Cod. Tic., remarking that it was what he found in the books of the Franks.
- 22 a. 33. Cod. Tic. retains *ἀκολουθεῖ μὲν ἀντιφατικῶς*.
- 22 a. 35, 36. *ἡ ἀπόφασις—ἀδύνατον εἶναι*] Cod. Tic. implies *ἡ ἀπόφασις οὐ τὸ δυνατόν εἶναι τῇ δὲ ἀποφάσει τῆς καταφάσεως* (or *τῇ καταφάσει*?). *τῷ γὰρ οὐκ ἀδύνατον εἶναι τὸ ἀδύνατον εἶναι*.
- 22 a. 38. A. T. omits *δή*. Boethius also omits *δή* and *ἔχει*: "manifestum quoniam non eodem modo."

- 22 b. 2. τὸ γὰρ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι οὐκ ἀναγκαῖον εἶναι] Cod. Tic. has ἀναγκαῖον γὰρ τὸ μὴ (οὔ οὐ?), μὴ εἶναι, οὐκ ἀναγκαῖον εἶναι.
- 22 b. 6. A. T. omits first εἶναι.
- 22 b. 6. Cod. Tic. retains ἀλλὰ μὴ εἶναι.
- 22 b. 8. καὶ μὴ, ταῦτα ἐξ ἐναντίας] Cod. Tic. punctuates differently, thus: καὶ μὴ ταῦτα, ἐξ ἐναντίας.
- 22 b. 11, 12. εἰ γὰρ μή, ἢ ἀπόφασις ἀκολουθήσει] Cod. Tic. implies thus: εἰ γὰρ μὴ εἴη ἀπόφασις, ἀκολουθήσει.
- 22 b. 12. Cod. Tic. retains φάναι.
- 22 b. 13. εἰ μὴ δυνατόν] Cod. Tic. has εἰ μὴ ἀδύνατον.
- 22 b. 13. ἀδύνατον ἄρα] So Cod. Tic. in text, but a definite article is added above the line in an early hand, as if τὸ ἀδύνατον ἄρα should be read.
- 22 b. 15. τὸ οὐκ ἀδύνατον εἶναι ἀκολουθεῖ, τούτῳ δὲ τὸ μὴ] Cod. Tic. implies τὸ οὐκ ἀδύνατον εἶναι ἀκολουθεῖ καὶ τούτῳ τὸ μὴ.
- 22 b. 17. Cod. Tic. retains οὐδέ.
- 22 b. 18. Cod. Tic. retains ἀκολουθεῖ simply, without οὐ.
- 22 b. 19. Cod. Tic. implies τούτῳ δὲ ὅποτερα ἂν ἀληθῆ ᾖ.
- 22 b. 20. Cod. Tic. has οὐκ ἔστι ἔσται ἐκείνο ἀληθές.
- 22 b. 25. Cod. Tic. retains text of W. except in that it implies δέ instead of γάρ.
- 22 b. 28. καὶ] Cod. Tic. omits.
- 22 b. 28. Boethius has same order as A.T. "sic positus."
- 22 b. 31. Cod. Tic. retains ἀντίφασιν simply.
- 22 b. 31. Boethius has order of A.T. "si quis non hanc dicat esse."
- 22 b. 32. Boethius agrees with A.T. "sed utraeque falsae sunt."
- 22 b. 35. τὸ ἀναγκαῖον εἶναι] Cod. Tic. τοῦ ἀναγκαῖον εἶναι without adding καί.
- 22 b. 35. μὴ] Cod. Tic. omits, also Ven. Text.
- 22 b. 36. δέ] Cod. Tic. omits, along with stop before τοῦτο in b. 35.
- 22 b. 37. Cod. Tic. retains καί.
- 23 a. 3. οὐδ' has dropt out of the Cod. Tic., in a way easily understood, for καὶ μὴ and οὐδ' have one and the same Armenian equivalent.
- 23 a. 4. Boethius also omits δέξασθαι.
- 23 a. 6. Cod. Tic. has ἀντικειμένων simply.
- 23 a. 9. Cod. Tic. has τὸ δυνατόν εἶναι ὅτι, but does not add τὸ δέ.
- 23 a. 11. οἶον] Cod. Tic. omits, but implies τὸ δυνατόν.
- 23 a. 11. εἶναι] *n* omits as well as A.T. Boethius also omits: "ut possibile est ambulare quoniam ambulabit," where "possibile est" is the equivalent of δυνατόν alone.
- 23 a. 13. τὸ μὴ ἀδύνατον] Cod. Tic. has τὸ δυνατόν.

- 23 a. 16. Cod. Tic. reproduces text of W. except in implying τοῖς ἐν μέρει.
- 23 a. 20. Cod. Tic. has τοῦτοις πως, if that be really the sense of *υπηγιαξεν ἡωρηται*.
- 23 a. 21. δῆ] A.T. has δέ. Boethius has: "manifestum est autem," which seems to imply δέ, "ergo" being his equivalent for δῆ.
- 23 a. 23. Cod. Tic. has δυνάμεως ἐνεργεία αἰεὶ εἰσιν. Boethius agrees with this, except that he does not add αἰεὶ. He renders "et haec quidem sine potestate actu sunt." It is noticeable that in the preceding line a. 22 he renders καὶ τὰ ἐνεργεία, "et quae actu sunt," where ἐνεργεία stands in text of Waitz and also in A.T.
- 23 a. 25. Here again Boethius agrees with A.T.: "sunt actu, sed potestate solum."
- 23 a. 27. Cod. Tic. retains ἡ κατάφασις τῇ ἀποφάσει.
- 23 a. 28. ὁ λόγος τῷ λόγῳ] The A.T. would imply λόγος λόγῳ simply.
- 23 a. 30. Cod. Tic. retains ἡ τό.
- 23 a. 31. Boethius has order of A.T. "Callias iustus est, Callias iustus non est."
- 23 a. 32. Cod. Tic. has τοῦτων; τὰ μὲν γὰρ ἐν τῇ φωνῇ, omitting εἰ.
- 23 a. 39. A.T. involves instead of ἀποφάσεως rather ἀντιφάσεως.
- 23 b. 2. Cod. Tic. omits ἔστι before μία altogether.
- 23 b. 2. Cod. Tic. involves καθ' ὁποτέραν καὶ ἐναντία; which is read in *n* except for the καί.
- 23 b. 13. A.T. omits ἐστίν and with *u* adds εἰσιν after αὐται δέ.
- 23 b. 15. Cod. Tic. has εἰ οὖν τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ οὐ κακὸν ἐστι.
- 23 b. 17. μᾶλλον δὲ ἐκάστου ἀληθὲς ἢ καθ' ἐαυτό] Cod. Tic. retains this reading except that it has ἢ "or" for ἡ.
- 23 b. 18 and b. 19. A. T. seems to omit ὅτι before ἀγαθὸν and before κακόν.
- 23 b. 21. ἡ τῆς ἀποφάσεως] A.T. has ἡ ἀντίφασις.
- 23 b. 21. Boethius also omits δόξα.
- 23 b. 21. δέ] Cod. Tic. involves γάρ.
- 23 b. 24. δὲ ἡ τῆς ἀντιφάσεως] A.T. has δὲ ἀποφάσεως and omits ὅτι in b. 26.
- 23 b. 28. ἡ] A.T. omits.
- 23 b. 33. A.T. has ἔχει καὶ ἡ τοῦ ἀγαθοῦ.
- 23 b. 36. Cod. Tic. has οὐκ ἤδη ἡ λέγουσα ὅτι κακόν;
- 23 b. 39. Cod. Tic. omits καί.
- 23 b. 40. οὖν] A.T. has δέ.
- 24 a. 1—24 a. 3. Cod. Tic. seems to imply: οὐ γὰρ ἀληθὲς αὕτη· ἀλλ' ἐκεῖνα, ἔπει οὐκ ἀγαθὸν ἐν τῇ τοῦ ἀγαθοῦ, ἐναντίον τῷ μὴ ἀγαθῷ ὅτι ἀγαθὸν ψευδῆ· ἀληθὲς γὰρ αὕτη· ὥστε καὶ τῇ τοῦ ἀγαθοῦ ὅτι οὐκ ἀγαθὸν ἂν εἴη ἡ τοῦ μὴ ἀγαθοῦ, ὅτι ἀγαθόν. Boethius also omits ψευδὲς γὰρ αὕτη, but otherwise reflects the text of Waitz.

24 b. 4. τῇ] A.T. omits. So *B. C. d. u.* and pr. *A. n.*

24 b. 4. alt. ὅτι] A.T. omits.

24 b. 5. ἡ ὅτι οὐδὲν ἢ οὐδεὶς] Cod. Tic. implies: ἡ ὅτι οὐ πρὸς πάντα ἄνθρωπον ἢ ὅτι οὐδεὶς. For ἡ ὅτι here Boethius implies: ἡ ἢ ὅτι, “ea quae est vel quoniam.” Cod. Tic. omits the ἢ before οὐ.

24 b. 6. A.T. omits δέ after φανερόν and with *d. f.* reads καί after ὅτι. So Boethius, “quoniam et.”

24 b. 6. Cod. Tic. implies: ἀληθεία ἀλήθειαν οὐκ ἐνδέχεται ἐναντίαν εἶναι οὔτε δόξαν οὔτε ἀντίφασιν.

24 b. 8. περὶ ταῦτα] Cod. Tic. has περὶ ταῦτά simply. So *e.* and Boethius, “circa eadem.”

APPENDIX II.

ARMENIAN TEXT.

A = Codex Ticinus.

B = Codex Hierosolymarius, 1291.

C = Codex Hierosolymarius, 401.

D = Codex Parisiensis, Cat. Arm. 95.

E = Codex Parisiensis, Cat. Arm. 106.

V = Editio Veneta, A. D. 1833.

Vo = Codices Veneti secundum notas editionis Venetae.

M = Porphyrii Introductio, Madras, 1793.

N.B. The Armenian Text printed below is that of the Codex Ticinus. All the variations from this Codex Ticinus contained in the Venice Printed Text are given at foot of page.

Not all but only the more important variations of the Jerusalem Codices from the Codex Ticinus are noted. The Paris Codices as being of slight value are seldom given, except when they confirm the Cod. Tic. against other authorities.

Where the critical notes do not specify the contrary it is to be assumed that B C D and E have the same reading as V.

THE CATEGORIES OF ARISTOTLE.

Ստորոգութիւնք արիստոտելի :—

ED. BEK.

- p. 1. Թ Հոմանոնք¹ ասին որոց անուանք² միայն հասարակ : իսկ ըստ անուանն, բան գոյացութեան³. այդ : որդան : կենդանի, և⁴ մարդն, և գրեանն : քանզի սոցա⁵, անոն միայն հասարակ : իսկ ըստ անուանն, բան գոյացութեան⁶, այդ : քանզի եթե բացատրեսցէ որ. զինչ է նոցա երկաքանչիւր ուրիւք⁷ կենդանին գոլ. յատուկ իւրաքանչիւր ումեք. բան բացատրեսցէ :
- Թ Եւ փաղանոնք⁸ ասին, որոց և⁹ անոնն հասարակ : և ըստ անուանն. բան գոյացութեան¹⁰ նոյն : հիղան : կենդանի մարդն, և

¹ V հոմանուանք. ² V անուանքն. ³ B բանն գոյացութեանն. ⁴ V om. և.
⁵ V սոցայց. BDE սոցա. ⁶ B գոյացութեանն. ⁷ CV ուրուք. B ումուք.
⁸ BCD փաղանուանք. V փաղանուանք. ⁹ V om. և. ¹⁰ BDE գոյացութեան. V գոյացութեանն.

- արջառն¹: քանզի մարդն և արջառ². Հասարակ անուամբ առ-
ասին, կենդանի: և բան գոյացութեան³, նոյն է⁴: քանզի եթե
բացատրեսցէ որ զերկաքանչիւր ուրուք զբանն. զինչ է⁵ նոցա
երկաքանչիւրումք. կենդանին գոլ՝ զնոյն բացատրեսցէ բան⁶:
10. Ի Եւ յարանոնք⁷ ասին, որք միանգամ յումքէ տարբերեալք
Հոլովիւ, զըստ անուանն զառասուծիւն ունին: որչան: Ի քերա-
15. կանութենէն, քերականն: և յարութենէն, արին:
Ի Հասիցելոցն⁸, է ինչ որ ըստ շարամանութեան ասի, և է ինչ որ
առանց շարամանութեան: արդ ըստ շարամանութեանքն: որչան:
մարդ ընթանայ, մարդ յաղթէ: իսկ առանց շարամանութե-
անքն⁹: որչան: մարդ՝ արջառ, ընթանայ, յաղթէ:
20. Եւ Լալակցն, է ինչ որ զենթակայէ իմեմնէ¹⁰ ասի, և նենթակայում
ոչ յումքէ¹¹: որչան: մարդ զենթակայէ ասի, զումքէ մարդոյ՝
և նենթակայում, ոչ նումքէ¹²: և է որ նենթակայումք, և զեն-
թակայէ ոչ զումքէ ասի:
25. Ի նենթակայում ասեմ: որ նիմեքն¹³: ոչ իբր մասն ելով, անկար
զատ գոլ յայնմանէ, յորումէն: որչան: ոմն քերականութիւն.
նենթակայումք¹⁴, նանձին: և զըստորակայէ¹⁵ ոչ զումքէ ասի:
և այս ինչ սպիտակ, նենթակայումք ի¹⁶ մարմնի: քանզի ամենայն
գոյն, ի¹⁷ մարմնին է¹⁸: իսկ զենթակայէ. ոչ զումքէ ասի: և
b. է¹⁹ որ զենթակայէ²⁰ ասի, և նենթակայում²¹ է: որչան: մակաց-
ութիւն, նենթակայում է, նանձին: և զենթակայէ ասի՝ զքերա-
կանութենէ: և է որ ոչ նենթակայում է, և ոչ զենթակայէ ասի
զքերականութենէ²²: որչան: ոմն մարդ. և²³ կամ ոմն ձի: քանզի
5. ոչ ինչ յայսպիսեացս. ոչ²⁴ նենթակայում է. և ոչ զենթակայէ
ումքէ²⁵ ասի:

¹ V արջառն. ² բանզի մարդն և արջառ om. in E. V reads արջառն.

³ B գոյացութեան. V գոյացութեանն. ⁴ B om. է. ⁵ V om. է.

⁶ V has order բան բացատրեսցէ. ⁷ DE յարանունք. V յարանունք.

⁸ DE յասիցելոցն. V յասիցելոցս. ⁹ BC շարամանութեանքն. V շարա-

մանութեան. ¹⁰ V ումեմնէ. ¹¹ CDE նումքէ. ¹² յումքէ.

¹³ V նումքէ. ¹⁴ V նենթակայումնէ. ¹⁵ V զենթակայէ. ¹⁶ V ըն.

¹⁷ V ըն. ¹⁸ V om. է. ¹⁹ V է որ. ²⁰ V զենթակայէ. ²¹ V նենթակայում.

²² BCDEV om. զքերականութենէ. ²³ V om. և ²⁴ BCDEV om. ոչ.

²⁵ BCDEV om. ումքէ.

- ¹ **Σ** Ե, միանգամայն պարզաբար անհատքն՝ և մի՛ թուով, ոչ զումեքէ զենթակայէ ասին՝ բայց նենթակայումն, ոչ ինչ նոցա¹ արգելէ գոլ։ քանզի ոմն քերականութիւն, յայնցանէ է որ նենթակայումնէ²։ Ղոյացութիւն, ոչ նենթակայումն և³ ոչ զենթակայէ։ իսկ պատահումն, ի հարկէ գոլ նենթակայում⁴։ քանզի⁵ թարց ենթակայի ել. անկարէ։
10. **Π** **Ξ** Երբամայլ զայլմէ ստորոգիցի. իբր զենթակայէ։ որքան⁶ միանգամ զստորոգիցելոյն ասի ամենայն⁷ և զենթակայէն ճառեսցի։ որզան։ մարդն, զումեմնէ մարդոյ ստորոգի։ իսկ կենդանին, զմարդոյն։ ապա ուրեմն, և զումեմնէ մարդոյն⁸, կենդանին ստորոգեսցի։ քանզի ոմն և մարդ և կենդանի⁹։
15. **Π** **Ξ** Եյլոց սեռիցն, և ոչ ընդ միմեամբք դասեցելոցն¹⁰։ այլք տեսակքն, և տարբերութիւնքն։ որզան։ կենդանւոյ՝ և մակացութեան։ քանզի կենդանւոյն տարբերութիւնքն, հետևակըն, և երկոտանին, և թռչողն, և ճուղակն է։ իսկ մակացութեանն¹¹,
20. և ոչ մի՛ ինչ յայնցանէ։ քանզի ոչ տարբերի. մակացութիւն ի մակացութենէ. երկոտանի գոլ։ իսկ ընդ միմեամբքն¹² սեռից, ոչ ինչ է արգել նոյնք¹³ տարբերութիւնք գոլ։ քանզի իվերոյքն¹⁴ զընդինքեամբք¹⁵ սեռիցն ստորոգին։ մինչ զի որքանք, ստորոգիցելոյն¹⁶ տրամաբերութիւնքն¹⁷ են, այսքանք և ենթակային եղիցի։
25. **Θ** իսկ յայնցանէ, որ և ոչ ըստ միում շարամանութեան ասացեալ են, իւրաքանչիւրոք, կամ գոյացութիւն նշանակէ։ կամ որակ։ կամ քանակ։ կամ առինչ։ կամ ուր։ կամ երբ։ կամ կալ։ կամ ունեւ։ կամ առնել։ կամ կրել։ և է գոյացութիւնն, իբրու գաղափարաւ՝ ասել։ որզան։ մարդ։ ձի։ իսկ քանակ։ իբրու թէ երկկանկոն¹⁸, եռականգուն¹⁹։ և որակ։ որզան։ սպիտակ. քերական։ և առինչ, որզան։ երկպատիկ, կէս, մեծամեծ։ և ուր։ որզան։

¹ C նոցա. V սոցա. ² V են and adds և զենթակայէ ոչ զումեքէ ասի. BCDE do not add these words and keep է. ³ V է, և. ⁴ V 'նենթակայումն. ⁵ քանզի թարց] V բայց omitting թարց. E թարց. ⁶ V որք. BDE որքան. ⁷ V ամենայն. ⁸ մարդոյ. ⁹ V քանզի ոմն մարդն և մարդ է, և կենդանի. ¹⁰ V դասեցելոցն. ¹¹ V մակացութեան. ¹² V միմեամբք. C միմեամբքն. ¹³ V նոյն. ¹⁴ CV ի վերոյքն. V վերոյքն. ¹⁵ V զընդմիմեամբքն. B զընդինքեամբք. ¹⁶ B ստորոգիցելոցն. ¹⁷ V տարբերութիւն. ¹⁸ V երկկանգուն. ¹⁹ V քառականգուն.

- p. 2. *դիկիայ*¹: ներաստում: և երբ: Հիզան: երեկ: Հերու: և կալ: *հորզան: ընկողմենալ*² է: նստի³: և ղնել: Հիզան: ըստիմանի: զինի: և առնել: *հորզան: հատանել: պյրել: և կրել: Հիզան: հատանել: պյրել: և իւրաքանչիւրք*⁴ յասիցելոցս, ինքն ըստ ինքեան: և ղ *ըստ միումստորասուլթեան. կամ*⁵ *բացասուլթեան ասի: բայց առ*⁶ *միմանսն*⁷, *սոցայց*⁸ *շարամանուլթեամբ*⁹ *ստորասուլթեն. և կամ*¹⁰ *բացասուլթեն լինի: քանզի ամենայն թուի*¹¹ *ստորասուլթեն. և բացասուլթեն, կամ ճշմարիտ, և*¹² *կամ սոլտ գոլ: իսկ յայնցանէ, որք և ոչ ըստ միում շարամանուլթեանն*¹³ *ասացեալքն*¹⁴ *են: ղ ինչ, ղ ճշմարիտ, և*¹⁵ *ոչ սոլտ է: որպէս մարդ: սպիտակ: ընթանայ: յաղթէ:*

Յաղագս գոյացուլթեան

- : Թ: Պոյացուլթեն է¹⁵, որ իսկագոյն, և նախկին, և մանաւանդ ասի: որ ղ *զենթակայէ ումբէ*¹⁶ *ասի, և ղ նենթակայոջ ումբէ*¹⁷ *է: Հիզան: ոմն մարդ: կամ ոմն ձի: և երկրորդ գոյացուլթենք ասին նորում*¹⁸ *տեսակսն*¹⁹, *նախապէս գոյացուլթենքն*²⁰ *ասացեալքն*²¹ *են: և այսոքիկ: և տեսակացն սոցա, սեռք: հորզան: ոմն մարդ՝ ընտեսակոջէ*²². *ըն մարդոջ: և սեռ տեսակին, է կենդանին: արդ՝ երկակի սոքա ասին գոյացուլթենք: հորզան: մարդն և կենդանին:*

Պրակք բ

- : Թ: Երեւելի²³ է յասիցելոցս, զի *զենթակայէ ասիցելոցն, հարկաւոր է, և զանհունն*²⁴ *և զբանն*²⁵ *ստորոգիլ զենթակայէն: Հիզան: մարդ զենթակայէ ասի զումբէ մարդոյ, և ստորոգի անհունն:*

¹ V 'ի լիկիա. ² V ընկողմանեալ. ³ V և նստի. ⁴ V իւրաքանչիւր. B C D իւրաքանչիւրք. ⁵ կամ V և. ⁶ V յառ. C D առ. ⁷ V միմանս. C միմանսն. ⁸ V սոցա. C սոցայց. ⁹ V շարամանուլթեան. B D շարամանուլթեն. C շարամանուլթեք. ¹⁰ V om. կամ. ¹¹ V թուի ամ. ¹² V om. և. ¹³ V շարամանուլթեան. ¹⁴ V ասացեալք. ¹⁵ է C D ասեմ. V B է. ¹⁶ V զումբէ. D ումբէ. ¹⁷ V զումբէ. ¹⁸ V յորում. ¹⁹ V et libri տեսակք. ²⁰ V et libri գոյացուլթեանցն. ²¹ V et libri om. ասացեալքն. ²² V ընտեսակոջէ. C տեսակոջէ. ²³ և երեւելի. ²⁴ V զանուն. ²⁵ զբան.

- քանզի մարդըն. զուժեմնէ մարդոյ ստորոգեսցի: և բան մարդոյն.
 25. զուժեմնէ մարդոյ ստորոգեսցի: քանզի ոմն մարդ¹. և մարդ և
 կենդանի է: ապա ուրեմն, և անոնն² և բանն³ զենթակայէն
 ստորոգեսցի: իսկ նենթակայոջն⁴, եակաց⁵ մակաւելեացն⁶, և ոչ
 զանունն⁷, և ոչ զբանն⁸ ստորոգեսցի զենթակայէն: Իսկ մակ
 30. ոմանցն⁹ զանունն, ոչ ինչ¹⁰ արգելու, ստորոգիլ զենթակայէն:
 իսկ զբանն, անկար: որկէն: այսինչ սպիտակ, նենթակայոջն¹¹,
 մարմնի¹². և ստորոգի զենթակայէն: քանզի սպիտակ մարմին
 35. ասի: իսկ բան սպիտակին, և ոչ երբեք ի¹³ զմարմնոյ ստորո-
 գեսցի: Իսկ այլքն ամենայն. կամ զենթակայից ասի¹⁴. զառա-
 ջնոց գոյացութեանցն, և կամ նենթակայս ի նոսա¹⁵ է¹⁶: և այս
 երևելի է ըստ¹⁷ իւրաքանչիւրումեքէ, նախաձեռեցելոյ¹⁸: որդան:
 կենդանի¹⁹ զմարդոյն ստորոգի²⁰: ապա ուրեմն, և զուժեքէ²¹
 մարդոյ: քանզի ոչ եթե²² զուժեքէ ոմանց²³ մարդկան²⁴, և ոչ
 b. զմարդոյ բոլորովին: գարձեալ՝ և գոյն՝ ընմարմնի: ապա ուրեմն,
 և յուժեմն մարմնի: քանզի եթե²⁵ ոչն²⁶ ուժեմն²⁷ իւրաքանչիւ-
 րումն²⁸, և ոչ ընմարմնի բոլորովին: ապա ուրեմն այլքն ամեն-
 5. այնք կամ զենթակայից զառաջնոց գոյացութեանցն ասին, և²⁹
 կամ նենթակայս³⁰ ի նոսա է³¹: իսկ յորժամ ոչ իցեն առաջին
 գոյացութիւնքն, անկարէ այլոցն ուժեք գոլ: քանզի այլքն ամե-
 նայն կամ զենթակայից զսոցանէ ասին, և կամ նենթակայս³² ի
 սոսայ³³ են:

Պրակք գ

Իսկ երկրորդ գոյացութեանցն. յաւէտ գոյացութիւն³⁴, տեսակն
 քան զսեռն է: քանզի հպագոյն յառաջին գոյացութիւնն է:

¹ V մարդն. ² V անուն. ³ V բան. ⁴ V 'նենթակայոջ. C նենթա-
 կայոջն. ⁵ V էակացն. C էակաց. ⁶ V աւելեաց. C աւելեացն.
⁷ V անուն. C զանուն. ⁸ V բանն. C զբանն. ⁹ V ոմանց. ¹⁰ V tr. ոչ
 ինչ զանունն. ¹¹ V նենթակայում է. ¹² ըն մարմնի. ¹³ V om. ի'.
¹⁴ V ասին. ¹⁵ V ըն սոսա. ¹⁶ V են. ¹⁷ V ըստ. C D ըստ.
¹⁸ V նախնաձեռեցելոցն. ¹⁹ V կենդանին. C կենդանի. ²⁰ V ստորոգեսցի.
²¹ V զուժեմնէ. ²² V tr. եթէ ոչ. ²³ V om. ոմանց. ²⁴ V մարդոյ. ²⁵ D om.
 եթե. E թէ. ²⁶ V ոչ ըն, rightly. ²⁷ V adds մարմնի before ուժեմն.
²⁸ V իւրաքանչիւրան. ²⁹ V om. և. ³⁰ V յենթակայս. ³¹ V են.
³² V յենթակայս. ³³ V սոսա. ³⁴ V reads յաւէտ գոյացութի after զսեռն.

- վասնզի եթե¹ բացատրեսցէ՝ որ զառաջին գոյացութիւնն, զինչէ:
 10. Ճանաւթագոյն և ընտանեգոյն բացատրեսցէ, զտեսակն բացա-
 տրելովք քան զսեռն: ի՞նչպէս զմի մարդն, ծանաւթագոյն բացատր-
 15. եսցէ, մարդ բացատրելով՝ քան թե կենդանի: քանզի սա, ի՞նչպէս
 առաւել² ուրոմն մարդոյ: իսկ սա³, հասարակագոյն: և զմի ծառ
 բացատրելով, ծանաւթագոյն բացատրեսցէ, ծառ բացատրելով՝
 20. քան թե տունկ: և այլ ևս առաջին գոյացութիւնքն, վասն ընդ-
 այլովքն ամենայնիւ կալ, և զայլն զամենայն զսոցանէ, ստորագիւ-
 կամ ըն սոսայ⁴ գոլ: վասն այսորիկ մանաւանդ գոյացութիւնքն⁵
 առաջինք ասին: արդ որպէս առաջինք⁶ գոյացութիւնքն⁷, առ այլն
 25. ամենայնս ունին, այսպէս և տեսակըն⁸, առ սեռն ունի⁹: քանզի
 կայ տեսակն, ընդ¹⁰ սեռին: քանզի սեռքն զտեսակնցն ստո-
 րագին: իսկ տեսակքն զսեռիցն ի՞նչ հակադարձին: ապա՝ ուրեմն
 և արտասայց տեսակն քան զսեռն յաւէտ գոյացութիւն¹¹:—

Պրակք Զորորդ:

- Եւ նոցա տեսակացն որքան¹² միանգամ ի՞նչ են սեռք, ի՞նչ ինչ
 առաւել այլ քան զայլ գոյացութիւն է: քանզի ի՞նչ ընտանե-
 25. գոյն բացատրեսցէ¹³ զուրեմնէ մարդոյ՝ զմարդն բացատրելով:
 կամ¹⁴ զուրեմնէ ձիոյ. զձին: սոյնպէս և առաջին գոյացու-
 թիւնցն¹⁵, ի՞նչ ինչ առաւել՝ այլ քան զայլ գոյացութիւն է: քանզի
 ի՞նչ յաւէտ, ոմն մարդն գոյացութիւն, կամ ոմն արջառն¹⁶:

Պրակք հինգերորդ:

- Եւ վայելաբար յետ քան զառաջին գոյացութիւնսն, միայնք
 պատահումանցն¹⁷ այլոցն. տեսակքն¹⁸ և սեռքն երկրորդ
 30. գոյացութիւնք ասին: քանզի միայնք յայտնեն զառաջին գոյա-
 ցութիւն¹⁹ զստորագիցելոցն: քանզի զմի մարդն. եթե բացա-
 տրեսցէ որ՝ զինչ է, զտեսակն առաւել քան զսեռն բացատրելով:
 ընտանեբար բացատրեսցէ: և ծանաւթագոյն՝ արասցէ²⁰, մարդ
 քան թե կենդանի բացատրելով:

¹ V թէ. ² V transposes առաւել ուրոյն. ³ V նա. ⁴ V սոսա.
⁵ գոյացութիւնք. ⁶ B առաջին. ⁷ CD գոյացութիւն. V գոյացութիւնք.
⁸ V տեսակքն. DE տեսակն. ⁹ V ունին. ¹⁰ DE om. ընդ. ¹¹ V adds է.
¹² V որք. ¹³ V բացատրեսցէ որ. ¹⁴ կամ] V քան. ¹⁵ V գոյա-
 ցութիւնք. ¹⁶ V արջառ. CD արջառն. ¹⁷ V իպատահմանցն. ¹⁸ V տե-
 սակք. D տեսակքն. ¹⁹ V գոյացութիւն ի. ²⁰ V adds առաւել before
 արասցէ. In A a not very late hand adds it above line.

35. Խակ յայլոցն, որդինչ և բացատրեսցէ որ, աւտարաբար եղիցի բացաւտուեալն: Հիշան՝ սպիտակ, կամ ընթանալ, կամ այլ ինչ յայսպիսեացըս բացատուեալ¹: ապա ուրեմն, վայելչաբար միայնք² սորայն այլոցն³ գոյացութիւնք ասին:
- p. 3. Եւ այլ ևս, առաջին գոյացութիւնքն, վասն ընդ այլովքն ամենեքումք⁴ կալ, տիրագոյնք և իսկագոյնք գոյացութիւնք ասին: և որպէս առաջին գոյացութիւնքն, առայլսն ամենեսին⁵ ունին, այսպես և տեսակքն և սեռքն առաջին գոյացութեանցն առ այլսն ամենեսին⁶ ունին: քանզի զսոցանէ այլքն ամենեքին⁷ ստորոգին:
5. քանզի զոմն մարդն, ասասցես քերականն: ապա ուրեմն և զմարդն և զկենդանին քերականն ասասցես⁸: սոյնպէս և մակայլոցն:

Պրակք վեցերորդ:

- : 7: Եւ հասարակ զամենայն⁹ գոյացութենէ, ոչ նենթակայումն գոլ: քանզի առաջին գոյացութիւնն ոչ նենթակայոջ է, և ոչ զենթակայէ ասի:
10. Խակ երկրորդից¹⁰ գոյացութեանցն¹¹, երևելի է և¹² այսպէս¹³: զի և ոչ մի է¹⁴, նենթակայոջ¹⁵: քանզի մարդ՝ զենթակայէ ումեմէ¹⁶ մարդոյ ասի, և նենթակայոջ ոչ է: քանզի ոչ, նումեք մարդոջ մարդ¹⁷ է: սոյնպես, և կենդանին, զենթակայէ ասի, զումեմէ մարդոյ: բայց ոչ է կենդանին նումեք¹⁸ մարդոջ: և այլ ևս, նենթակայոջ էակացն՝ անուանն, ոչ ինչ է արգել երբեք¹⁹ ստորոգիլ զենթակայէն: իսկ բանին, անկարութիւն է: Խակ երկրորդից²⁰ գոյացութեանցն, ստորոգի և բան²¹ զենթակայէն²², և անուանն: քանզի զմարդոյն²³ բան, զումեքէն մարդոյ ստորոգեսցես, և զկենդանւոյն: ապա ուրեմն ոչ է գոյացութիւն, նենթակայոջացն²⁴:—

¹ V բացատրեալ. ² V միայն. CD միայնք. ³ V յայլոցն. ⁴ CD ամենեքումք. ⁵ V ամենայնս. ⁶ V ամենայնս. ⁷ ամենեքան. ⁸ D ասես. ⁹ V ամենայն. ¹⁰ V երկրորդ. ¹¹ V գոյացութիւն. ¹² և] V զի. ¹³ V adds է after այսպէս. ¹⁴ է,] V om. ¹⁵ V յենթակայում. ¹⁶ V զումեմէ. ¹⁷ V մարդն. ¹⁸ V յումեմն. ¹⁹ V երբեք always. ²⁰ V երկրորդիցն. CD երկրորդից. ²¹ V բանն. ²² V զենթակայէ. ²³ զմարդոյ. ²⁴ V ի նենթակայոջացն. In A the final աջն is written in small at end of line, but in first hand.

Պրակք եւթներորդ:—

25. Եւ Բայց ոչ ուրոյն գոյացութեան է այս, այլ և տարբերութիւնն, ոչ նենթակայոջան¹ է: քանզի հետեւակն, և երկոտանին, զենթակայէ ասի զմարդոյ²: և նենթակայում ոչ է: քանզի ոչ եթե ընմարդոջ³ է երկոտանին, կամ հետեւակն⁴: և⁵ բանն ստորոգի տարբերութեանն, զորմէ ումեքէ ասի տարբերութիւնն⁶: ո՞րզան: եթե հետեւակն. զմարդոյ ասիցի: և բան հետեւակին ստորոգեացի զմարդոյն: քանզի հետեւակ է մարդն:

Պրակք ութներորդ:

30. Բայց մի խռովեցուցե զմեզ մասունք գոյացութեանն, իբրու նենթակայս⁷ ընթողրսն: մի. գուցէ հարկեսցնէք. ոչ գոյացութիւնս զնոսա ասել գոյ: քանզի ոչ այսպէս նենթակայոջն ասին, իբրու մասունք⁸ գոլով, նումեք⁹:

Պրակք իններորդ:—

35. Եւ է գոյացութեանցն¹⁰, և տարբերութեանցըն, ամենայն փաղանունաբար ի նոցանէն ասիլ: քանզի ամենայնք, իսոցայցն¹¹ ստորոգութիւնք¹², կամ զանհատիցն ստորոգիւն, կամ զտեսակացն: քանզի զառաջընմէ գոյացութեանէն, և ոչ մի, ոչ է ստորոգութիւնք¹³: քանզի և ոչ զմիոյ ումեքէ զենթակայէ ասի: իսկ երկրորդաց գոյացութեանցն, տեսակն, զանհատէն ստորոգի: և սեռն զտեսակէն և զանհատէն: սոյնպէս և տարբերութիւնքն զտեսակացն և զանհատիցն ստորոգին: և զբանն¹⁴ ընդունին առաջինք¹⁵ գոյացութիւնքն, զսեռիցն և զտեսակացն: և տեսակքըն զսեռիցըն: քանզի որբան¹⁶ միանգամ զստորոգիցելոյն ասի, և զենթակայէն ճառեսցի: սոյնպէս և զտարբերութեանցըն բան, ընդունին տեսակքըն և անհատքն: և փաղանուն է, որոց¹⁷ և անունն է հասա-

¹ V 'ի 'նենթակայոջան.

² V զմարդոյն.

³ DE ընդ մարդով.

⁴ V tr. է հետեւակն կամ երկոտանին.

⁵ և] V զի.

⁶ V տարբերութիւն.

⁷ After նենթակայս V adds մասն.

⁸ մասունքն.

⁹ V յումեք and D has ի բողորն նումեք.

E adds ի բողորն in margin.

¹⁰ V գոյացութեանց և տարբերութեանց.

¹¹ V 'ի սոցայցն.

¹² B ստորոգութեանց.

¹³ V ստորոգութիւն.

¹⁴ V զբան. CD զբանն.

¹⁵ V առաջին.

¹⁶ V որբ. CD որբան.

¹⁷ V որոյ.

րակ, և բանն նոյն: ապաուրեմն, ամենայն գոյացութեանցքն¹,
և տարբերացքն փաղանունաբար ասին:

Պրակք տասներորդ:—

10. Բայց ամենայն գոյացութիւն, թուի զայս ինչ նշանակել: արդ՝
մակ² առաջնոց գոյացութեանցն, աներկուանալի³. և ճշմարիտ
է. զի զայս ինչ նշանակէ: քանզի անհատ և մի թուով զեկու-
ցեալն է: իսկ երկրորդաց գոյացութեանցն երեւին, է⁴, նմանա-
15. պէս ձևով առասուլթեանն⁵ զայս ինչ նշանակել: յորժամ ասիցէ⁶,
մարդ կամ կենդանի: այլ սակայն ոչ ճշմարիտ, այլ առաւել որակ
իմն նշանակէ: քանզի ոչ մի է, եւ թակայն, որպէս առաջին գոյա-
ցութիւնն⁷, այլ զբազմաց մարդն ասի և կենդանին: ոչ⁸ վայրաբար
որակ ինչ նշանակէ, որքէս սպիտակն: քանզի ոչ այլ ինչ նշանակէ
20. սպիտակն, այլ որակ: իսկ տեսակն և սեռն, առի գոյացութիւնն
զորակն իբացորոշէ: քանզի որակ իմն, գոյացութիւնն⁹ նշանակէ:
բայց մակաւելի, սեռիւն քան տեսական զբացորոշութիւնն¹⁰
առնէ: քանզի որ կենդանի, է¹¹, ասէ, մակաւելի բակառէ¹², քան
թե որ զմարդն:

Պրակք Ժա

- Բայց է գոյացութեանցն, և¹³ ոչ ինչ նոցա ներհականըն¹⁴ գոլ:
25. քանզի նախկին գոյացութեանն¹⁵, զինչ ինչ լինիցի¹⁶ ներհական:
որդան: ումեմն մարդոջ, կամ կենդանւոջն¹⁷ ոչ ինչ է ներհական:
բայց ոչ է այս ուրոյն գոյացութեան¹⁸: այլ և մակ¹⁹ այլոցն:
որդան: ի վերայ քանակին: քանզի երկկանկընոջն²⁰ ոչ ինչ է
30. ներհական: և ոչ տասանցն: և ոչ այսպիսեացն²¹, ոչ միում

¹ V 'ի գոյացութեանցքն. ² V om. մակ. ³ V անյերկուանալի.
D աներկուանալի. ⁴ երեւին, է,] V երեւի. B երեւելին. ⁵ V առասուլ-
թեան. ⁶ BV add որ after ասիցէ; CDE do not add it. ⁷ C գոյա-
ցութեանն. ⁸ V բայց ոչ but CDE have ոչ simply. ⁹ V գոյացութիւն.
¹⁰ V զբացորոշուի. ¹¹ է,] V om. ¹² V om. բակառէ. ¹³ V om. և.
¹⁴ V ներհական. ¹⁵ B գոյացութիւնն. ¹⁶ V լիցի. B լինիցի.
¹⁷ V կենդանւոջ. ¹⁸ V գոյացութեանն. ¹⁹ V om. մակ. ²⁰ V երկ-
կանգնոջն. In A first hand writes գ over third կ. ²¹ V այսպիսեաց.

ումէք: բայց եթե որ զշատն, սակաւումն ասասցէ ներհական
գոլ¹: կամ զմեծն, փոքրումն²: իսկ բացորոշեցելոցն, ոչ ինչ, ոչ³
ումէք ներհական է:

Պրակք: երկոտասան:

35. Բայց թուի, գոյացութիւնն ոչ ընդունել զյաւետն և զնուազն: և
զայս ասեմ, իբրու, ոչ թե⁴ գոյացութիւն քան զգոյացութիւն
ոչ է առաւել գոյացութիւն⁵: քանզի զայս⁶ ահա ասացեալ
է, զի է: այլ զի իւրաքանչիւր գոյացութիւն, այն որ ինչ էն,
ոչ ասի յաւետ և նուազ: որչան: թե է⁷ այս գոյացութիւնն:
մարդ⁸: ոչ եղիցի առաւել և նուազ մարդ: ոչ ինքն ինքեան⁹,
և ոչ այլ այլոյ: քանզի ոչ է այլ քան զայլ առաւել մարդ:
p. 4. որպէս սպիտակն, է այլ քան զայլ առաւել սպիտակ: և ինքն
ինքեան՝ յաւետ և նուազ ասի: Տիզան: մարմին որ սպիտակ է,
առաւել սպիտակ գոլ ասի¹⁰: այժմ քան թե¹¹ յառաջագոյն:
5. և որ ջերմ է, առաւել ջերմ և նուազ ասի: իսկ գոյացութիւն, ոչ
ինչ առաւել¹² ասի: քանզի և ոչ մարդ առաւել այժմ մարդ,
քան թե յառաջագոյն ասի: և ոչ յայլոցն ինչ որք գոյացու-
թիւն¹³ են: ապա ուրեմն ոչ ընկալցի գոյացութիւնն զյաւետն
և զնուազն:

Պրակք. Ժգ:

10. Եւ մանաւանդ՝ զի ուրոյն գոյացութեան թուի գոլ, որ նոյն և
մի¹⁴ թուովն է: ներհակացն գոլ ընդունական: որչան: քանզի
մակալոցն, ոչ զուրուք գլտըցէ որ յայտնել: որք միանգամ
ոչ են գոյացութիւնք¹⁵, որ մի թուով են ներհակացն ընդունական.
որչան գոյն որ մի և նոյն է թուով, ոչ է սպիտակ և սևաւ,
15. և ոչ նոյն իրակութիւն, և մի թուով ոչ եղիցի վատթար և

¹ V tr. գոլ ներհական. B has order of A. ² V փոքուն. ³ B ոչն.

⁴ V եթէ. ⁵ B գոյութիւն ⁶ V այս. ⁷ V om. է.

⁸ V has գոյացութիւն է մարդ. ⁹ After ինքեան V adds յաւետ.

¹⁰ V tr. ասի գոլ. ¹¹ V եթէ. ¹² After առաւել V adds և նուազ.

¹³ գոյացութեանն. C գոյացութիւնն. ¹⁴ V tr. մի և նոյն. ¹⁵ Owing to loss

of page, the text is deficient in A from գոյացութիւնք here to պլտակայն
in 4 a. 29. inclusive. The text of this missing portion is printed from V.

- առաքինի: Սոյնպէս և մակ ալլոցն, որք միանգամ ոչ են գոյացուծիւնք: իսկ գոյացուծիւնն որ է մի և նոյն թուով, ընդունականն ներհակացն է. որզանն ոմն մարդ մի և նոյն երով է զի սպիտակ, և է զի սեաւ լինի, և ջերմ և ցուրտ. և վատ թար և առաքինի: իսկ մակ ալլոցն ոչ ուրուք երևի այսպիսի ինչ:

Պրակք ժդ

- Բայց եթե ոք վիճեցնի զբանն և զկարծիսն ասելով յայսպիսեացն գոլ իբրու ներհակաց ընդունական¹. քանզի նոյն բան և ճշմարիտ և սուտ թուի գոլ. հիզանն եթե ճշմարիտ իցէ բանն նստելն ումեք, յարուցելոյ նորա սոյն սա սուտ եղիցի: սոյնպէս և կարծիքն. քանզի եթե ճշմարտապէս կարծեսցէ ոք² նստելն զումեքէ, յարուցելոյ նորա ստաբար կարծիքն եղիցի յաղագս նորա: Ապա եթե ոք զայս առնկալցի, այլ սակայն յեղանակաւ տարբերէ³:
- քանզի մակագոյացուծեանցն, այնք⁴ յեղափոխեալք. ընդունականք⁵ ներհակացն են: քանզի ցո՛ւրտ՝ ի ջերմոյ՝ եղեալ⁶ շրջեցաւ, քանզի այլայլեցաւ: և սեաւ, ի սպիտակէ, և առաքինի, ի վատ թարէ: սոյնպէս և մակալլոցն իւրաքանչիւր⁷, ինքն⁸ փոփոխումն ընկալեալ ներհակացն ընդունականէ⁹: իսկ բանն և կարծիքն, ինքեանք անշարժք և անխաղացք, ամենայն իրաւք ամենեւին կայ մնայ¹⁰: իսկ իրին շարժեցելոյ, ներհական, ընյինքեանս¹¹ լինին¹²: քանզի բանն. կայ մնայ. նոյնն նստելն ումեքն: իսկ իրին շարժեցելոյ է զի ճշմարիտ, և է զի սո՛ւտ լինի: սոյնպէս և մակակարծեացն: ապա ուրեմն, յեղանակաւ, ուրոյն է գոյացուծեանն ըսա իւրոյ փոփոխումանն¹³. ընդունական ներհակացըն գոլ: ապեթե¹⁴ ոք և զայսոսիկ առնկալցի, զկարծիսն և զբանն, ընդունականս ներհակացըն գոլ¹⁵: բայց ո՛չ է ճշմարիտ այս¹⁶:

¹ իբրու ներհակաց ընդունական omitted in BDE.

² C om. ոք.

³ V տարբերի.

⁴ V այնքան, զի յեղ.

⁵ V ընդունական.

⁶ V յեղեալ.

⁷ V իւրաքանչիւրոց.

⁸ In A ն has been erased

between ի and ք. BC have ինքն. V has իրքն.

⁹ է] V ասի.

¹⁰ V կան մնան.

¹¹ V om. ըն before յինքեանս.

¹² D լինի.

¹³ V փոփոխման. C փոփոխմանն.

¹⁴ V թէ.

¹⁵ V adds ասէ

after գոլ.

¹⁶ V tr. այս ճշմարիտ.

- քանզի բանն¹ և կարծիքն, ոչ վասն իւրեանցն ընդունել² ինչ³.
 ներհակացն գոլ ընդունականք ասին⁴: այլ վասն յայլումն⁵
 կիրքն եղանելն: քանզի իրն⁶, գոյն կամ չգոյն. այսուիկ և
 բանն կամ⁷ ճշմարիտ և⁸ կամ սոստ ասի: այլ ոչ վասն իւրն
 10. ընդունական գոլ ներհակացն: բայց միանգամայն⁹ պարզաբար,
 ոչ յուսմեքէ. ոչ բանն շարժի. և ոչ կարծիքն: ապա ուրեմն ոչ
 եղիցի ընդունական ներհակացն. ոչ ինչ ուրուք ի նոսայ¹⁰
 եղելոյ: իսկ գոյացութիւն վասն իւրն զներհականսն¹¹ ընդու
 նելոյ: այսուիկ ընդունական ներհակացն ասի: քանզի հիւանդու
 15. թիւն. և ողջութիւն ընդունի, և սպիտակութիւն. և սևութիւն:
 և իւրաքանչիւրոք¹² յայսպիսեացն յինքն¹³ ընդունելով. ներ-
 հակացն գոլ ընդունական ասի: ապա ուրեմն. ուրոյն գոյա-
 ցութեան եղիցի. որ նոյն և մի¹⁴ է թուով. ըստ¹⁵ իւրում
 փոփոխման¹⁶ ընդունական գոլ ներհակաց¹⁷: և յաղագս գոյա-
 ցութեան, այսքան ասասցի:

Հաղագս Վանակի:—

- Եւ քանակին, է ինչ՝ որ տարոյշ¹⁸ է: եւ է ինչ. որ շարունակ: և
 21. անք որ¹⁹ գիրն ունին առ միմեանս, նիքեանցն²⁰ մասանց բաղկա-
 ցաւ²¹: և է որք ոչ յայնցանէ են որ գիրն²² ունին, և է տարոր-
 ոշեալ²³: որգուլն: թիւ. և²⁴ բան: և շարունակ²⁵, գիծ, մակերև-
 ութիւն²⁶, մարմին: և առ այսոքիւք ևս, ամանակ և տեղի: քանզի
 25. ի²⁷ թուոյն մասնըկանց, ոչ ինչ է հասարակ սահման, առ որ շարա-
 մաւթին մասնըկունքն²⁸ իւր: հիկէն: հինգքն, եթէ²⁹ տասանցըն

¹ V բան. ² V ընդունական. ³ ինչ.] V om. ⁴ After
 ասին V adds որպէս թէ ընդունել ինչ. ⁵ V յայլում:
⁶ V իրին. ⁷ կամ] V om. ⁸ V om. և. ⁹ C has միան. ¹⁰ V նոսա.
¹¹ V զներհակն. ¹² V զիւրաքանչիւր. ¹³ յինքն] V յինքեան.
¹⁴ V tr. մի և նոյն. CDE have նոյն մի omitting և. ¹⁵ V adds և
 before ըստ. ¹⁶ V փոփոխման. ¹⁷ V ներհակացն. ¹⁸ V տարորոշ.
¹⁹ V որք. ²⁰ V յինքեանց. ²¹ An old, but not first, hand corrects
 մասանց բաղկացաւ into մասանցն բաղկացան. ²² V զգիրն. ²³ V տար-
 որոշեալն. ²⁴ V om. և. ²⁵ V շարունակն որդէն ²⁶ V մակերեւոյթ,
 but three Ven. Codices and C D մակերեւութիւն. ²⁷ V omits ի before
 թուոյն. ²⁸ V մասնըկունք, C adds ն. ²⁹ V om. եթէ.

- մասնըկունք են. առ¹ ոչ մի ինչ հասարակ սահման շարամաւ-
տին, հինգերն², և հինգերն: այլ տարրոշեալ է³. և երեքն⁴, և
30. եւթանքն, առ ոչ ինչ հասարակ⁵ սահման շարամաւտին: և ոչ
բնաւ ամենեւին, գտցես ի վերայ թուոյ, առնուլ հասարակ՝
սահման մասնըկանցն⁶: այլ միշտ տարրոշեալ է: ապա ուրեմն,
թիւ՝ ի տարրոշիցն⁷: սոյնպէս. և բան ի տարրոշեցեւոյն է⁸:

Պրակք երկրորդ:

- Եւ զի քանակ է բան, երեւելի է: քանզի ստորաչափի փաղառու-
թեամբ, սրղիւ, և երկարաւ: և մասմ գնոյն ինքն⁹ որ ձայնիւն
35. բանն¹⁰ լինի: քանզի առ¹¹ ոչ մի ինչ հասարակ սահման, նորա
մասնըկունքն շարամաւտին: քանզի ոչ է հասարակ սահման,
առ որ փաղառութիւնքն շարամաւտին: այլ իւրաքանչիւրորդ
տարրոշեալ է, ինքն ըստ ինքեան, ուրոյն¹²:

Պրակք երեք.

- p. 5. Եւ գիծ. շարունակ է: քանզի է առնուլ հասարակ սահման. առ
որ մասնըկունքն սորա շարամաւտին, կէտ: և մակերեւութեանն,
գիծըն: քանզի մակարդակին մասնըկունքն. առ ոմն հասարակ¹³
5. սահման շարամաւտին: սոյնպէս և ի վերայ մարմնոյ գլորցես
առնուլ հասարակ սահման: գիծ¹⁴. կամ մակերեւութին, առ որ
մարմնոյքն¹⁵ մասնըկունքն, յարեալ միաբանեն¹⁶: և է, աւեւ
լատրամակայքն¹⁷, և զնուագլիցըն ունի¹⁸ զսահման: իսկ նուագըն,
ոչ ևս: որպէս և մարմնոյն ասաց¹⁹ հասարակ սահման գոլ:

¹ առ.] V և առ. ² V հինգն և հինգն. ³ First hand in A է և which an early but not the first hand corrects into էն. ⁴ B C for և երեքն have երրորդն.
⁵ V reads առ ոչ մի ինչ հասարակ, C D առ ոչ մի omitting հասարակ.
⁶ V մասնկացն. ⁷ V տարրոշիցն է. ⁸ This chapter is divided in A into heads by the letters ա, բ, գ, դ written above the text. ⁹ V զինքն.
¹⁰ V բան. ¹¹ V has order ոչ առ. ¹² This chapter is divided like the last by letters written above the text. ¹³ V առ մի ոմն omitting հասարակ.
¹⁴ V զգիծն. ¹⁵ V մարմնոյն. ¹⁶ V միաբանին. ¹⁷ The passage և է, աւեւլատրամակայքն down to քանզի ոմն եւա is asterisked by first hand in A, and after եւա a lacuna is left in text of ten letters which a later hand fills up thus կի. իսկ ոմն երկակի. ¹⁸ V ունեւ. ¹⁹ V ասացաւ.
In մասանցն just below the suffix ն is wanting in V and in A is added in early but not first hand.

- մասանցն, զգիծն, կամ զմակերևութիւն: իսկ մակերևութեան, և ոչ¹ սահման եղիցի. մարմին: քանզի ոմն եռա և է մասնակ, և տեղի յայսպիսեացս, քանզի արդեան ամանակս, շարամաւտի առ անցեալն, և² հանդերձեալն: և դարձեալ տեղի. ըն շարունակացն³ է: քանզի տեղի իմն մարմնոյքն⁴ մասնկուէն
10. ունին որք առ հասարակ իմն սահման շարամաւտին: ինկապէս⁵ և տեղոյքն⁶ մասնկուէն, զորս⁷ ունին իւրաքանչիւրոք⁸. ի մարմնոյն մասնրկանց⁹ առ նոյն հասարակ¹⁰ սահման շարամաւտին առ որ և մարմնոյն մասնրկուէն: ապաուրեմն, և¹¹ շարունակ լիցի¹². և տեղին: քանզի առ մի հասարակ սահման սորա մասնրկուէքն շարամաւտին¹³:—

Պրակք չորրորդ:

15. Եւ¹⁴ ևս, դարձեալ արտադիրունաւղացն¹⁵ առ միմեանս, յինքեանց մասանցն¹⁶ բաղկացաւ: և են որք ոչ¹⁷ յարտունաւղացն դիր: քանզի գծին մասնրկուէն. դիր ունին առ միմեանս: քանզի¹⁸ իւրաքանչիւրոք ի նոցանէ¹⁹, կայ ուրեմն: և գտըցն տարաւունլ՝ և բացատրեւ՝ ուր իւրաքանչիւր ոք կայ՝ ըն մակարդակին: և առ
20. ուր մասնիկ՝ ալլոցն շարամաւտի²⁰: և²¹ սոյնպէս, և մակարդակէն²² մասնրկուէքն, դիր իմն ունին: քանզի նմանապէս բացատրեսցի իւրաքանչիւրոք, ուր կայ, և ուրք շարամաւտին առ միմեանս: և հաստատիւքն; սոյնպէս և տեղւոյքն²³:—

Պրակք հինգերորդ:

- Իսկ ի վերայ թուոյ, ոչ ոք գտցէ մակայել՝ իրրու թե մասունքն²⁴
25. սորա, դիր ինչ²⁵ ունին առ միմեանս, կամ կան ուրեք: և կամ ուրք

¹ ոչ] V ոչ ևս. ² և] V և առ. ³ V ի շարունակացն. ⁴ V մարմնոյն.
⁵ V իսկ ապա which the Greek demands. ⁶ V տեղւոյն. ⁷ V զորս.
⁸ V զիւրաքանչիւրոք. ⁹ V մասնկացն. ¹⁰ V om. հասարակ. ¹¹ V om. և.
¹² լիցի] V եղիցի. ¹³ V has order: շարամ: սորա մաս. ¹⁴ V om. և.
¹⁵ V յարտունողացն դիր; C agrees with A. ¹⁶ V մասանց. ¹⁷ ոչ]
V ոչ են. ¹⁸ քանզի] V զի. ¹⁹ նոցանէ] so C D; V սոցանէ.
²⁰ V շարամօտին. ²¹ V om. և. ²² V մակարդակին. ²³ V տեղոյքն.
²⁴ V մասնկուէն. ²⁵ V om. ինչ; in C it is erased.

- առ որս շարամաւտին մասնըկանցն¹: և ոչ տեղւոյքն² ամանա-
կիքն³: քանզի ենթամնայ և ոչ ինչ ամանակին մասանց: իսկ որ
ոչն է⁴ ենթամնական⁵, զիւրդ սա զիր ինչ⁶ ունիցի: այլ առաւել
դաս ինչ ասացես ունել: այնու, զի է ինչ որ նախկին գոլ է
30. ամանակին, և է որ վերջին: և ի վերայ թուոյ՝ սոյնպէս այսու՝
զմին՝ նախկին թուիլ⁸ երկուցն⁹: և զերկուսն¹⁰, երկն¹¹: և այսպէս
դաս ինչ կալցի, բայց դիր, ոչ կարի քաջ գտցես առնուլ: և բանն,
սոյնպէս: քանզի ոչ ինչ ենթամնանայ¹² մասնըկանցն սորա:
35. քանզի ասացեալ է, և ոչ ևս գոյ զսա առնուլ: ապայ¹³ ուրեմն
ոչ եղիցի դիր մասանցն սորա: զի եթե¹⁴ ոչ ինչ ենթամնանայ¹⁵:
արդ որք¹⁶ յարտադիրունաւղաց մասնըկանցն բաղկացաւ և որք¹⁷
ոչ յարտունաւղացն դիրք:—

Պրակք վեց:

- Եւ իսկապէս, տիրաբար¹⁸ քանակ, միայնք¹⁹ ախն, ասաց-
եալքս: իսկ այլքն ամէնէքին²⁰, ըստ պատահչնան: քանզի յայս-
b. ոսիկ հայելով և զայլըն քանակս²¹ ասեմք: հիկէն: շատ սպի-
տակն ասի, վասն մակերեւութեանն շատըն գոլ: և իրակութիւնն,
երկար, վասն զամանակն. բազում գոլ և շարժումն²² շատ:
քանզի ոչ ըստ ինքեան իւրաքանչիւր. սայցն քանակ ասի:
5. հիբար: եթե բացատրեսցէ որք քանի ինչ իրակութիւնն է, աման-
ակաւ սահմանեսցէ տարեւոր: թե²³ այսպէսաբար²⁴ ինչ աւրին-
ակաւ բացատրեսցէ: եւ սպիտակն քանակ ինչ բացատրեալ:
մակերեւութեամբն սահմանեսցէ: վասն զի որքան մակերեւ-
ութիւնն իցէ. այսքան²⁵ և զսպիտակն ասացէ. եւ: ապա ուրեմն.
միայնք իսկապէս, և ըստ ինքեան. քանակք²⁶ ասին ասացեալքս:

¹ V մասնկացն. Such variations of spelling in regard to մասն and its cases are frequent and need not be again noticed.

² V տեղւոյք. ³ V ամանակին. ⁴ V om. է. ⁵ V ենթամնայական. ⁶ V om. ինչ.

⁷ V զի մինն. ⁸ [թուիլ] V է ի [թուել. ⁹ C երկուց. ¹⁰ V երկուսն.

¹¹ C երից. ¹² V ենթամնայանայ. ¹³ Over յ is a punctum delens in A.

¹⁴ V om. եթե. ¹⁵ V ենթամնայանայ. ¹⁶ որք] V են որք. ¹⁷ V բաղկացան

և են որք. ¹⁸ V adds և before տիրաբար. ¹⁹ միայնք] so C D; V միայն.

²⁰ V ամենայնքն. ²¹ V քանակ. ²² V զշարժումն. ²³ V թէ so always.

²⁴ V այսպիսաբար. ²⁵ V այսքանապէս. ²⁶ D քանակ.

10. *իսկ այլոցն¹. ո՛չ ինչ ինքն ըստ ինքեան, բայց եթե արդեւք² ըստ պատահուման :—*

Պրակք և թն :

- Եւ այլ ևս, քանակին ինչ ո՛չ է ներհական : քանզի ի վերայ բացորոշե-
լոցն, երևելի է. զի ո՛չ ինչ է ներհական : Հիպէս : եռականգնումն,
կամ մակերևութւոյն, կամ պոսպիսեացն իմիք, ո՛չ ինչ նայց³ է
ներհական : բայց եթե զշատն. սակաւումն ասասցէ որ եւ. ներհա-
կան, կամ զմեծն, փոխումն : և սայց, ո՛չ ինչ է քանակ⁴, այլ յաւէտ՝
15. առնչիցն : քանզի ո՛չ ինչ ըստ⁵ ինքեան, մեծ ասի, և⁶ կամ փոքր :
այլ առ այլ վերաբերիլ : որկէն : զի լեանն փոքր ասի, և կորեակ⁷
մեծ : վասն ումեմն հոմասեռիցն մեծ գոլ՝ և ումեմն, նուազ զհո-
մասեռիցն⁸ : Խսկ ապա ուրեմն, այլ առ այլ վերաբերու թիւնն⁹ է :
20. այլ թե¹⁰ էր. ինքն ըստ ինքեան¹¹ փոքր և մեծ, ոչ երբեք լեանն
փոքր ասացեալ լինէր, և կորեակն մեծ : դարձեալ ի գեաւղս ասեմք
բազում մարդիկ գոլ, և յաթէնս սակաւ¹², իբրու զի բազմապատիկ
25. են քան զնոսա. և ի տեսարանին սակաւս, իսկ ի տան բազումն :
և այլ ևս երկկանգունն և եռականգունն, և իւրաքանչիւրոք յայս-
պիսեացն քանակ նշանակէ : իսկ մեծն կամ փոքրն¹³ ոչ նշանակէ
քանակ, այլ յաւէտ առ ինչ. քանզի առ այլ տեսանի մեծն և փոքրն.
ապա ուրեմն երևելի է, զի սոքա առնչիցն են :*

Պրակք ը :

30. *Եւ այլ ևս, թե դիցէ որ զսոսա քանակ գոլ, և եթե ո՛չ դիցէ, ո՛չ
է սոցա ներհական և ո՛չ ինչ : քանզի զոր¹⁴ ո՛չ է ինքն ըստ ինքեան¹⁵
առնուլ, այլ առ այլ¹⁶ վերաբերեալս¹⁷. զհարդ լիցի սարմ¹⁸ ինչ¹⁹*

¹ V *այլոցն*. ² C om. *արդեւք*. ³ E *նայց*] so CDE : V *նայցն*.
⁴ V *քանակին*. C *քանակ*. ⁵ ըստ] V *ինքն ըստ*. ⁶ V om. *և*. ⁷ V
կորեակն. ⁸ V *հոմասեռիցն*. ⁹ V *վերաբերու թիւն*. ¹⁰ V *եթէ*.
¹¹ From *ինքեան* down to end of section is wanting in A owing to loss of
one folio. ¹² D *սակաւս*. ¹³ C *փոքր*. ¹⁴ V *որ*. ¹⁵ V *ինքեանս*.
¹⁶ V *այլս*. ¹⁷ V *վերաբերեալ*. ¹⁸ V om. *սարմ*. In A there is a late
erasure before the *մ*, where *ը* seems to have stood. ¹⁹ After *ինչ*
V adds *սոցա*.

35. ներհական : և այլ ևս : եթե եղիցին¹ մեծն և փոքրն. ներհա-
կանք. պատահեցէ նմին համանգամայն զներհականսն ընդունել :
և ինքեանք իրենց² գոլ ներհականք : քանզի պատահէ համանգա-
մայն³. նմին և⁴ մեծ և փոքր գոլ : քանզի է առ սա փոքր. և առ այլ
սոյն այս մեծ : ապա ուրեմն. նոյն⁵ և մեծ և փոքր ըստ նմին աւրի-
նակի՝ գոլ պատահէ : մինչ զի համանգամայն զներհականսն⁶ ընդ-
ունել : այլ ոչ ինչ թուի համանգամայն զներհականսն. ընդունել :
հիշան : ի վերայ գոյացութեան⁷. զի ընդունական ներհակացն
թուի գոլ : այլ⁸ սակայն. ոչ համայն հիւանդ՝ և ողջ է : և ոչ սպիտակ
և սեւաւ է համանգամայն : Տի նա՝ և ոչ այլոցն⁹ ոչ¹⁰ ինչ է. որ
համանգամայն զներհականսն ընդունի : և ինքեանք՝ ինքեանց
պատահեն¹¹ ներհականք գոլ : քանզի թե է մեծն փոքումն ներհա-
կան¹². և նոյն է համանգամայն և մեծ¹³ և փոքր, ինքն, ինքեան,
եղիցի ներհական : այլ անկարացն, ինքն¹⁴ ինքեան՝ գոլ ինչ ներհա-
կան : ապա ուրեմն, ոչ է մեծն փոքումն ներհական : և ոչ շատն.
10. սակաւոյն : իսկ ապա թեպէտ և ոչ ոք. առնչիցն զսոսա ասասցէ¹⁵.
այլ քանակին, ոչ ինչ ներհական կալցի :

Պրակք. Թ :

15. Եւ մանաւանդ. զի ներհակութիւն՝ քանակին, առ ի տեղի¹⁶ թուի
գոլ : քանզի զվերոյն, ստորումն¹⁷ ներհական դնեն, զառ մէջն
վայր ի ստորեւ¹⁸ ասելով. վասն յոյժ աւելի միջոցումն¹⁹ տարա-
կացութեան. առ ոլորտս աշխարհիս գոլ. նմանեցին²⁰ : և զայլո-
ցն ներհակացն սահման բաց սայց²¹ մակաբերել : քանզի յոյժ²²
աւելիքն ի միմեանց տարակացեալք. ինմից սեռի, ներհականս
որոշէ :

¹ V եղիցի. ² իրեաց] V ինքեանց; in A first hand obliterates *ր* before *ց*.
³ V has order նմին համ. ⁴ C om. և. ⁵ V նոյնն. ⁶ V զներհակսն; so
often. ⁷ V գոյացութեանց. ⁸ C om. այլ. ⁹ V յայլոցն. ¹⁰ V om. ոչ.
¹¹ V պատահին. ¹² V adds է after ներհական. ¹³ CD և մեծ; V մեծ.
¹⁴ V է ինքն. ¹⁵ After ասասցէ V adds գոլ; C omits with A. ¹⁶ V
տեղին. ¹⁷ V ստորնումն. ¹⁸ ի ստորեւ] V ըստորեւ; D ստորեւ. ¹⁹ V
միջոցին. ²⁰ V անուանեցին. ²¹ V բացասայց. ²² V զլոյժ.

Պրակթ. Ժ :

20. Եւ այց ո՛չ թուի քանակն, ընդունել զյաւէտն. և զնուանն : Հիկէն : երկականգուսն¹ : քանզի ո՛չ է այլ այլոյ յաւէտ, երկականգուսն : և ո՛չ ի վերայ թուոյ : որպակ : երեքն, հինգիցն², ո՛չ ինչ յաւէտ հինգ, քան երեք ասին : և ո՛չ երեքն³, երկիցն : և ո՛չ ամանակքն, այլ այլոյ յաւէտ ամանակ⁴ ասին : և ո՛չ ի վերայ⁵ ասացելոցն բոլորովին, ո՛չ միոյ ուրուք՝ յաւէտն և նուանն⁶ ասի : իսկ ապա՝
25. քանակքն, ո՛չ ընդունի զյաւէտն և զնուանն : և ուրոյն յատուկ մանաւանդ քանուոյն և⁷ զհանգէտն և զանհանգէտն ասիլ : քանզի իւրաքանչիւր ասիցելոցն քանակաց, հանգէտ⁸ և անհանգէտ ասի : որդան : մարմին, և հանգէտ և անհանգէտ ասի : և թիւ, և զոյգ⁹ և
30. անզոյգ ասի : սապէս և ի վերայ այլոցն ճառիցելոց¹⁰ իւրաքանչիւր հանգէտ և անհանգէտ ասի : իսկ այլոցն, որքան¹¹ միանգամ են ո՛չ քանակք¹² ո՛չ կարի յոյծ թուեսցին¹³ զոյգ և անզոյգ ասիլ¹⁴ : որպակ : տրամադրութիւն. ո՛չ կարի յոյծ, զոյգ և անզոյգ ասի : այլ յաւէտ նմանք¹⁵ : և սպիտակ, զոյգ և անզոյգ ո՛չ կարի յոյծ,
35. այլ նման : ապա ուրեմն, քանուոյն¹⁶ մանաւանդ եղիցի ուրոյն յատուկ զոյգ և անզոյգ ասիլ :

Յաղագս առնչի :

- ⸘ : Եւ ինչ, այսպիսիքս ասին, որք միանգամ ինքեանք որ ինչ ենն, այլոց գոլ ասին : և կամ որպէս զիարդ և իցէ, այլպէս առ այլ : որդո՞վն¹⁷ : մեծ : այս, որ ինչ էս, այլոյ ասի : քանզի ուրումըն, մեծ ասի : և կրկնապատիկ : այլոյ ասի, այս որ ինչ էս : քանզի ուրո՞ւմըն կրկնապատիկ ասի : սապէս, և որքան միանգամ, այլք ինչ այսպիսիք ասին : և է¹⁸ այսպիսիքս. առինչունիցն : որկէն : ունակութիւն : տրամադրութիւն : զգայութիւն : մակացութիւն :

¹ V երկականգուսն, so in next line. ² V հինգիցն. ³ V հինգն.

⁴ V ամանակք. ⁵ ի վերայ V ի վերայ սայց ; C ի վ. սայցն. ⁶ V նըւացն. ⁷ V om. և. ⁸ V adds և before հանգէտ. ⁹ և զոյգ] so CDE ; V has և ամանակ զոյգ.

¹⁰ V ճառեցելոց. ¹¹ որքան] so CDE ; V որք. ¹² V քանակ. ¹³ CDE omit թուեսցին. ¹⁴ CDE ասի. ¹⁵ նմանք] so CDE ; V has նմանք և անմանք. ¹⁶ քանուոյն] The Paris MSS. usually have this form ; V քանոյն.

¹⁷ V որդոն. ¹⁸ է] CD է և.

- գրութիւն : քանզի ամենայն ասացեալքս, այս, որ ինչ էս¹, այլոց
 5. ասի² : և կամ որպէս զհարդ³ և իցէ⁴, այլազգ առ այլ, և ոչ այլ
 ինչ : քանզի ունակութիւն, ուրոճմն ունակութիւն ասի. և մակա-
 ցութիւն, ուրոճմն մակացութիւն : և գրութիւն, ուրոճմն գրու-
 թիւն : և այլքն սոյնպէս : Արդ առինչն, է⁵, որքան⁶ միանգամ
 ինքեանք որք ինչ ենն, այլոցն⁷ ասին : և կամ որպէս զհարդ և
 իցէ, այլազգապէս⁸ առ այլ : Տիկէն : Լեւոն, մեծ ասի. առ այլ :
 10. քանզի առ այլ մեծ ասի Լեւոնդ : և նման, որոճմն⁹ նման ասի : և
 այլքն այսպիսիքն, սոյնպէս առ ինչ ասին :

Պրակք Է :

Եւ է ընկողմանումն, և կացութիւն, և նիստըն, գրութիւնք ոմանք :
 և գրութիւնք¹⁰ առնչիցն¹¹ : իսկ ընկողմանելն, կամ¹² կա՛ն, կամ
 նստելն, սորա՛ ոչ են գրութիւնք : Բայց յարանունաբար յասացե-
 ւոց¹³ գրութեանցն ասին :

Պրակք Է :

15. Բայց է և ներհականութիւնն¹⁴, առնչւոյն¹⁵ : որկէն : առաքի-
 նութի, չարութեան ներհական է : երկաքանչիւր¹⁶ առնչի-
 ցնէ¹⁷ : և մակացութի, անգիտութեան : Բայց ոչ ամենայնի առ
 ինչունիցն, գոյ ներհական : քանզի կրկնապատկին ոչ ինչ է
 ներհական¹⁸ : և ոչ եռապատկին, և ոչ այսպիսեանցքն ոչ ի¹⁹
 20. միո՛ւմ ումէք : Բայց Թուի զառաւելն և զնուազն ընդունել առ-
 ինչքն : քանզի նման²⁰ յաւէտ և նուազ ասի : և անհանգիտագոյն²¹.
 յաւէտ և նուազ ասի : երկաքանչիւրդ²² ինոցանէ, առինչնէ²³ :
 քանզի նմանն, ուրոճմն նման ասի : և անզուգադոյնն, ուրոճմն
 անզուգադոյն : այլ ոչ ամենայնք առինչքն, ընդունին զառաւելն
 25. և զնուազըն : քանզի կրկնապատկին, ոչ ասի յաւէտ և նուազ²⁴ : և
 ոչ այսպիսեանցն²⁵, և ոչ մի ինչ :

¹ էս] V են. ² V ասին. ³ B omits զհարդ. ⁴ V է. ⁵ V առինչք են ;
 D առինչ է. ⁶ V որք. ⁷ V այլոցն] so C ; V այլոցն գոլ. ⁸ V այլազգ.
⁹ V ուրոճմն. ¹⁰ V գրութիւնք. ¹¹ V adds են. ¹² կամ] so C D ; V և կամ.
¹³ V յասիցեւոց. ¹⁴ V ներհակութիւն. ¹⁵ V յառնչւոյն. ¹⁶ V երկա-
 քանչիւրն ; C D երկաքանչիւրքն. ¹⁷ V են. ¹⁸ In A inchoate ք after -ն.
¹⁹ V om. ի. ²⁰ V նմանն. ²¹ V անհանգիտագոյն ; C D անհանգիտագոյնն. ²² V
 և երկ. ²³ V առինչ է ; A has punctum delens over ն. ²⁴ ասի յաւէտ
 և նուազ] so C ; V B ընդունի զյաւէտն և զնուազն. ²⁵ V յայսպիսեանցն.

Պրակթ. Դ :

30. Լմենայնք առինչքն, առհակադարձսն ասին : Հիկէն : ծառայ, նն
ասի ծառայ : և տէր ծառայի¹ ասի տէր : և կրկնապատկին,
կիսւոյ² կրկնապատկէ : և կիսին³, կրկնապատկին էր⁴ կիսի⁵ : և
մեծն. նուազի⁶ մեծ : և նուազն, մեծի⁷ նուազ : սապէս և ի վերայ
այլոցն : Բայց հոլովիւ, է երբեք⁸ զի տարբերեսցի ըստ բառին :
որդան : մակացութիւն, մակացելոյն ասի՝ մակացութիւն : և մա-
35. † մը կացելին, մակացութեան†⁹ մակացելի : և զգայութի՝ զգալոյ
† մը զգայութիւն : և զգալին, զգայութեան†¹⁰ զգալի : բայց սակայն
է երբեք, զի ոչ թուեսցի հակադարձել¹¹ : եթ¹² ոչ ընտանեբար
առ որ ասին բացատրեսցին : այլ¹³ զեղիւնսցի՝ որ բացատրեացն :
որբար : թէ, եթե բացատրեսցի՝ հաւու, ոչ հակադարձէ. հաւ,
p. 7. թեւոյ : քանզի ոչ է ընտանեբար : առաջինն¹⁴ բացատրեալ¹⁵ է¹⁶.
թէ հաւու : քանզի ոչ ըստ որում հաւ, ըստ այսմ, թեւ սորա¹⁷
ասի : այլ ըստ որում թեւաւորն է : քանզի բազմաց և այլոց թեւ
է որք ոչ են հաւք : ապա եթե բացատրեսցի ընտանեբար, և
5. հակադարձէ : որպակ : թէ թեւաւորի թեւ : և թեւաւորն, թեւոյ
թեւաւոր :

Պրակթ. Ե :

- 18 Բայցէ երբեք, զի և անուանագործել թերեւ հարկաւոր է, եթե
ոչ կայցէ անուն¹⁹ առ որ ընդանեբար բացատրեսցի. հիկէն քեղի
նաւի եթե բացատրեսցի, ոչ ընտանի է բացատրութիւն. քանզի ոչ
10. ըստ որում նաւն է ըստ այսմ սորա ասի քեղին : քանզի են նաւք
որոց ոչ գոն քեղիք. վասն որոյ և ոչ հակադարձէ, քանզի նաւ ոչ

¹ V ծառային. ² V կիսոյն. ³ V կէսն. ⁴ V է. ⁵ V կէս.
⁶ նուազի] V նըուազին ասի. ⁷ մեծի] V մեծի ասի. ⁸ V երբէր, so
always. ⁹ In A first hand adds in margin the alternative reading
մակացութեամբ, which V has. ¹⁰ In A first hand adds in margin alter-
native reading զգայութեամբ, which V has. ¹¹ V հակադարձիլ. ¹² V
եթէ. ¹³ In A a heavy vertical line before the *ա* indicates perhaps
that the scribe began to write a *բ*, but desisted ; V om. *զ* in զեղիւնսցի.
¹⁴ V ընտանեբար առ առաջինն. ¹⁵ Before բացատրեալ B adds զի. ¹⁶ V
om. է. ¹⁷ նորա. ¹⁸ Through loss of one folio the text is wanting in
A from բայցէ to սոսայն. The text here printed is V. ¹⁹ B has անունն.

- ասի քեղւոյ, այլ [Թերևս ընտանեգոյն բացատրութիւն եղիցի եթէ
այսպէս օրինակաւ ինչ բացատրեսցի. քեղին քեղաւորի քեղի կամ
որպէս զհարդ և իցէ այլազգաբար. քանզի անուռն ոչ կայ, և հակա-
դարձէ, եթէ ընտանեբար բացատրեսցի. քանզի քեղաւորն քեղեաւ
15. քեղաւոր է: Սոյնպէս և ի վերայ այլոցն. հիշան գլուխ¹ ընտանե-
բար բացատրեսցի գլխաւորն քան² կենդանւոյ բացատրեալ³. քանզի
ոչ ըստ որում կենդանի է գլուխ ունի, քանզի բազումք ի կենդա-
նեաց գլուխ ոչ ունին, և այսպէս դիւրաւ Թերևս առցէ որք, որոց ոչ
կան անուանք. և Թէ յառաջնոցն և յայնցանէ որք առ սոսայն⁴
20. հակադարձեն⁵ դիցին⁶ անուանքն, որպէս և ի վերայ յառաջասացե-
լոցն: ի Թեւոյն, Թեւաւոր⁷, և ի քեղւոյն, քեղաւոր: Արդ ամենայն
առինչքն, եթէ ընտանեբար բացատրեսցին, առ հակադարձան ասին:
25. ապեթե⁸ առ դիպաւոր ինչ բացատրեսցին, և ոչ առ որ ասինն, ոչ
հակադարձէ⁹:

Պրակք. Է.

- Եւ ասեմ. զի և ոչ որք¹⁰ խոստովանեցելոցն¹¹ առ հակադարձան
ասիցելոց՝ և անուանցըն¹² նոցա կացելոց: ոչ ինչ հակադարձէ.
եթէ առ ինչ պատահելոցն բացատրեսցի՝ և ոչ իցեն առ որս
ասինն: Հիկէն: ծառայ, եթէ ոչ են բացատրեսցի: այլ մարդոյ.
30. կամ երկոտանւոյ. և կամ ոյր ուրուք և իցէ¹³ այսպիսեացա, ոչ
հակադարձէ: քանզի ոչ ընտանի է բացատրութիւնն: և նա, եթէ
ընտանեբար բացատրեալ իցէ առ որ ասին¹⁴. ամենայն պարաւ-
րձեցելոց¹⁵ այլոցն, որք միանգամ պատահարք են: բայց մնացելոյ
այսր միայնոյ. առ որ բացատրեցաւն, ընտանեբար, առ սա¹⁶
35. ասասցի: Հիկէն¹⁷: եթէ ծառայ առ տր ասի¹⁸: պարաբարձեցելոց¹⁹
այլոցն²⁰, որք միանգամ պատահարք են ենն: Հիկէն: երկոտանին

¹ գլուխ] B գլուխ եթէ. ² քան] B այլ ոչ. ³ D բացատրել. ⁴ A resumes with սոսայն, for which V reads սոսա. ⁵ V հակադարձին. ⁶ V դիցեն.
⁷ After Թեւաւոր in A is a lacuna of seven letters. ⁸ V ապա եթէ. ⁹ V հակադարձին; B agrees with A. ¹⁰ ոչ որք] V B ոչ որք են ՚ի; C ոչ ի.
¹¹ V խոստովանիցելոցն. ¹² V անուանց. ¹³ իցէ] so VEB and second hand in C; D and first hand in C have եթէ. ¹⁴ V առ որս ասինն. ¹⁵ V պարաբարձեցելոց. ¹⁶ սա] so C; V B սա միայն. ¹⁷ V որդան, which in marg. of A in first hand. ¹⁸ ասի] so DE; V ասասցի. ¹⁹ V և պարաբարձեցելոցն; DE և պարաբարձեցելոցն. ²⁰ այլոցն] so C; V այլոց.

- b. գոլ՝ և մակացութեանն¹ ընդունական գոլ² մարդոյն³, և մնացելոյ միայնոյ տն գոլ⁴: յարծառայն⁵ առ որ ծառայ, տն⁷ ծառայ ասասցի: ապեթե⁸ ոչ ընտանեբար բացատրեսցի, առ որ ասին⁹ պարաբարձեցելոց պլոցն¹⁰, և մնացելոյ միայնոյ՝ առ որ բացատրեցաւն, ոչ ասասցի¹¹ առ սա¹²: արդ բացատրեսցի ծառայ՝ մարդոյ՝ և
5. թեհառու: և պարաբարձցի¹³ մարդոյն¹⁴, տէրն սմա գոլ: քանզի¹⁵ ոչ ևս ծառայն առ մարդ¹⁶ ասասցի: քանզի ոչ ելոյ տն, և ոչ ծառայ¹⁷ է: այսպէս՝ և հաւուռն, փարաբարձցի¹⁸ թեհառորն գոլ: քանզի¹⁹ ոչ ևս եղիցի թեհն, առնչիցն: քանզի ոչ ելոյ թեհառորի, և ոչ թեհն եղիցի ուրուք: ապա ուրեմն պիտի բացատրել առ որ ոքն²⁰: ընտանեբարն ասի: և եթե անուն կայցէ, դիւրաւ բացատրուծիւնն²¹ լինի: և ոչ ելոյ, հարկաւոր է թեհառան գործել: և այսպէս բացատրեսցելոց, երեւելի է զի ամենայնք²² առինչքն առ հակադարձն ասին:

Պրակթ. է.

15. Բայց թուին առինչքն համանգամայն բնութեամբ գոլ: և ի վերայ շատիցն, ճշմարիտ է: քանզի համանգամայն, կրկնապատիկն է²³, և կէսն: և կիսւոյն ելոյ, կրկնապատիկն է: և ծառայի²⁴ ելոյ, տէրն է: նմանապէս այսոցիկ և այլքն: և առ հասարակ իբրց բառնան այսոքիկ
20. զմիեանս: քանզի ոչ ելոյ կրկնապատիկի, ոչ²⁵ է կէս: և կիսւոյ. ոչ ելոյ. ոչ է կրկնապատիկ: սոյնպէս և ի վերայ պլոցն. որք միանգամ այսպիսիք են:
- Բայց ոչ ի վերայ ամենեցուն առնչիցն ճշմարիտ թուի, համանգամայն²⁶ բնութեամբն գոլ: քանզի մակացելին. քան զմակացութիւնն²⁷,

¹ V մակացութեան. ² գոլ] V գոլ և; DE և, omitting գոլ. ³ V մարդն. ⁴ V om. գոլ. ⁵ յարծառայն] so om. first hand in B; C and second hand B առ որ ծառայն. ⁶ ասի] so B; V ասասցի. ⁷ B C omit տն. ⁸ V ապաթէ. ⁹ V որս ասինն; C որ ասինն. ¹⁰ պլոցն] so C; V պլոց. ¹¹ ասասցի] so B; V ասի. ¹² սա] so B; V նա. ¹³ B պարաբարձեցելոյ. ¹⁴ V ի մարդոյն. ¹⁵ V om. քանզի. ¹⁶ V մարդն. ¹⁷ V ծառայն. ¹⁸ V եթե պարաբարձի. ¹⁹ V om. քանզի. ²⁰ ոքն] V omits. ²¹ V բացատրուծիւն. ²² D ամենայնքն. ²³ է] C omits. ²⁴ V ծառային. ²⁵ ոչ] V և ոչ. ²⁶ D համանգամայնն. ²⁷ V զմակացութիւն.

25. նախկին թուեսցի¹ գոլ: քանզի իբրու յաճախ յառաջագոյն գոյա-
ցելոց իրացն զմակացութիւնն² առնումք³:

Պրակք Ը⁴:

30. Քանզի ի վերայ սակաւոց, և կամ ի վերայ ոչ միոյ. տեսցէ որ զՏա-
մանգամայն⁵ ընդ մակացելոցն⁶. զմակացութիւնն⁷ լեալ: և ևս:
զի մակացելին ի բաց բարձեալ՝ ընդ իւր՝ ի բաց բառնայ զմակաց-
ութիւնն: իսկ մակացութիւնն, զմակացելին ոչ շարաբառնայ:
քանզի մակացելոյ ոչ ելոյ. ոչ է մակացութիւն: քանզի ոչ ևս
ուրուք եղեցի մակացութիւն⁸: և մակացութեան ոչ ելոյ. ոչ ինչ
արգելու զմակացելին գոլ:՝ որկեն⁹: և բոլորակին, չորեքանգիւ-
նութիւն¹⁰, զի եթե¹¹ է մակացել: քանզի մակացութիւն սորա,
չէ ևս է: իսկ այս¹², մակացելիս՝ գոյ: և ևս: կենդանւոյ վերա-
բարձեցելոյ. ոչ է մակացութիւն: իսկ մակացելեացն, բազումք¹³
ինչ դէպ լինին գոլ:

Պրակք. Թ¹⁴:

35. Եւ նմանապէս այսոցիկ, և ի վերայ զգայութեանցքն¹⁵ ունին: քանզի
զգային¹⁶ նախկին քան զգայութիւնն թուի գոլ: քանզի զգային
բարձեալ. ընդ իւր բառնայ զգայութիւնն¹⁷: իսկ զգայութիւնն,
զգային. ոչ ընդ իւր¹⁸ ի բաց բառնայ: վասն զի զգայութիւնք
p. 8. զմարմնով: և ըն մարմնին¹⁹: և զգալոյ ի բաց բարձեցելոյ²⁰. ի
բաց բարձեալ է և մարմինն: իսկ մարմնոյ ոչ ելոյ. ի բաց
բարձեալ է և զգայութիւնն: ապա ուրեմն ընդ իւր ի բաց

¹ C թուի. ² V զմակացութիւն. ³ V առնումք չեսող. ⁴ The title
պրակք Ը is added in late hand. ⁵ V զՏամանգամայն. ⁶ C մակա-
ցելոցն. ⁷ V զմակացութիւն. ⁸ D omits the clause: քանզի ոչ ևս
ուրուք եղեցի մակացութիւն. ⁹ V որպէս. ¹⁰ V չորեքանգիւնութիւն.
¹¹ V Թէ. ¹² V omits այս. ¹³ բազումք] so BD; V բազում. ¹⁴ In
A the numeration of new chapter omitted. ¹⁵ զգայութեանցքն] so
C D E; V has զգայութեանցքն. ¹⁶ V զգային. ¹⁷ V զգայութիւնն.
¹⁸ ընդ իւր added in A above line in first hand. ¹⁹ C մարմնովն. ²⁰ V
բարձիցելոյ; so often.

- բառնա¹ զգալին զգալութիւնն: իսկ զգալութիւնն զգալին, *ոչ*
 ընդ իւր ի բաց բառնայ: քանզի կենդանւոյն ի բաց բարձեցելոյ:
 5. զգալութիւնն² ի բաց բարձեալ է: բայց զգալին գոյ: որկէն:
 մարմին³, ջերմ, քանզի, դան: և այլ⁴ ամենայնք որք⁵ միանգամ
 զգալիք: և ևս: զի զգալութիւնն⁶ համանգամայն ընդ կենդանւոյն
 իսկ զգալին, է և նախ քան զգոլ զգալութեանն: քանզի
 չո՛ւր, և ջո՛ւր, և նայսպիսիքս⁸. յորոց⁹ և կենդանին բաղկացեալէ՝
 10. է և յառաջ քան զկենդանին բողբոջին գոլ. անզգալութիւն¹⁰:
 ապա ուրեմն յառաջագոյն՝ եացեալ քանզգալութիւնն զգալին
 գոլ թուեսցի:

Պրակթ. Ե¹¹:

- Իայց ունի տարակուսանս, եթարդեք¹² և *ոչ* մի գոյացութիւն՝
 առնչիցն ասի: որպէս թուի թե¹³ սա ընդունի ըստ ոմանց
 15. երկրորդաց¹⁴ գոյացութեանցն: քանզի մակ ոմանց՝ առաջնոց
 գոյացութեանցն. ճշմարիտէ: քանզի *ոչ* բոլորքն, և *ոչ* մասունքն
 առնչ¹⁵ ասին: քանզի ոմն մարդ. *ոչ* ասի ուրումն որ մարդ: և
ոչ ոմն արջառ. ուրումն¹⁶ ոմն արջառ¹⁷: սոյն պէս և մասունքն:
 քանզի ոմն ձեռն, *ոչ* ասի ուրումն¹⁸, ոմն ձեռն: և *ոչ*¹⁹ գլուխ:
 20. *ոչ* ասի ուրումն²⁰ ոմն գլուխ: այլ *** *ոչ* մըն²¹ գլուխ: սոյնպէս
 և ի վերայ երկրորդաց գոյացութեանցն, ի վերայ յուրովոցն²²:
 որկէն: մարդ, *ոչ* ասի ուրումն մարդ: և ոչ արջառ, ուրումն

¹ V բառնայ. ² V և զգալութիւնն. ³ որկէն: մարմին] so C D E;
 V մարմին, որգոն. ⁴ V այլքն. ⁵ V որ. ⁶ V զգալութիւն. ⁷ V
 has order լինի կենդ. ⁸ V այսպիսիքս; B այսպիսիքս. ⁹ V 'նորոց;
 B որոց. ¹⁰ In A a heavy line resembling vertical stroke of a *ք* pre-
 cedes *ան* and has by a late hand been turned into *ք*. Above it to
 the left is an erasure. Also the first *ն*, over which is an erasure to
 the right, seems to have been by the same hand manufactured out of
 a *մ*. ¹¹ Title of the chapter left blank in A. ¹² V եթէ արդեօք.
¹³ V has order թէ որպ. թ. ¹⁴ V has order երկր. ոմ. ¹⁵ V առնչին.
¹⁶ B որումն. ¹⁷ D omits ուրումն ոմն արջառ. ¹⁸ C որումն. ¹⁹ ոչ]
 V ոչ ոմն. ²⁰ C որումն. ²¹ ոմն has been manufactured out of
 ուրումն; V ոմն. ²² V յուրովոցն; C ուրովոցն.

25. արջառ: և զի փայտ, ուրոմն փայտ: այլ ուրոմն ստացուած
ասի: արդ ի վերայ այսպիսեացս, երևելի է, զի զէ¹ առնչիցն:
Իսկ ի վերայ ոմանց՝ երկրորդաց գոյացութեանցն, ունի երկբայու-
թիւն: Տիպէս: գլուխ, ուրոմն ասի գլուխ, և ձեռն՝ ուրոմն
ասի ձեռն: և իւրաքանչիւրոք այսպիսեացն²: մինչ զի այսպիսիքս.
առ ինչիցն թուեսցին գոլ:

Պրակք. Ժա³:

30. Երդ եթե բաւականաբար՝ առնչիցն սահման բացատրեալ է. կամ
յոյժ գիտարացն, և⁴ կամ անկարացն⁵ է⁶ լուծանել, իբրու թե
և զի մի գոյացութիւն առնչիցն ասի: ապեթե⁷ զի բաւականա-
բար, այլ են առինչքն, որոց գոլն նոյն է⁸:

Պրակք. Ժբ⁹:

35. Երինչն իմնապէս ունել, թերևս ճառեսցի ինչ առ այսոսիկ: բայց
առաջին սահմանն՝ յարահետեին¹⁰ ամենեցուն¹¹ առնչիցն¹²:
այլ սակայն, զէ է այս առինչն¹³, սոցա գոլ¹⁴, նոյնք, որք ինչ ենն,
այլոցն¹⁵ ասի: Եւ ի սոցանէ յայտնի է, զի եթե¹⁶ որ գիտացեալ
տեսցէ ինչ, որոշաբար, առնչիցն¹⁷: և զայն առ որ¹⁸ ասին, որո-
շաբար գիտացէ: արդ երևելի և յինքենէ է: քանզի եթե գիտէ
որ զայս ինչ. զի առնչիցն է: և է գոլն առնչիցն, նոյն առ
ինչն¹⁹, իմնաւրինակ՝ ունել: և զայն գիտէ, առ որ սալն²⁰, և
զիւրդ²¹ ունի: քանզի եթե զի գիտէ բողբոլին առ որ զիւրդ
ունին և զի՝ եթե՝ առ ինչ զիւրդ ունի²² գիտացէ: և ի վերայ
իւրաքանչիւրոցն յայտնի է այսպիսին: զիկէն, եթե զայս ինչ
5. գիտե, բացորոշեալ է²³, զի է կրկնապատիկ: և որոյ է կրկնապատիկն,

¹ V են. ² V յայսպիսեացն. ³ In A numeration of chapter is omitted. ⁴ V om. և. ⁵ V յանկարացն. ⁶ V էր. ⁷ V ապա եթէ.
⁸ ABCDE end the chapter with the words նոյն է, but V prolongs it to առ այսոսիկ of the next. ⁹ Title of chapter left blank in A.
¹⁰ V յարահետեի. ¹¹ V ամենեցունց. ¹² առնչիցն] so V; C D առնչից.
¹³ V առնչից. ¹⁴ V omits սոցա գոլ. ¹⁵ V այլոց. ¹⁶ V թէ.
¹⁷ առնչիցն] so D; V յառնչից. ¹⁸ D որս. ¹⁹ V ինչ. ²⁰ V սայն.
²¹ զիւրդ] so D; V զիւրդն. ²² C ունին. ²³ V omits է.

- անդէն բացորոշաբար գիտասցէ : քանզի եթե ուրուք բացորոշելոցն¹ գիտէ զսա, կրկնապատկել, եւ² և ոչ եթե է կրկնապատկել բոլորովին գիտէ : Սապէս³, և զայս ինչ, եթե գիտէ եթե գեղեցկագոյնն է : և որոյ գեղեցկագոյնն է, անդէն, բացորոշաբար՝
10. հարկաւոր է գիտել՝ սա⁴ վասն սոցա : բայց ոչ⁵ անորոշակի գիտասցէ՝ եթե սա⁶, է, վատթարի լաւագոյն : քանզի⁷, կարծիք, այսպիսիս լինի*⁸. ոչ⁹ մակացութի : քանզի ոչ ևս գիտասցէ ստուգաբար, եթե է վատթարի լաւագոյն : քանզի եթե այսպէս դիպեցաւ, ոչ ինչ գոյ վատթարագոյն՝ քան զսա : ապա ուրեմն, երևելի է, զի հարկաւոր է : զոր¹⁰ եթե գիտասցէ որ, առնչին¹¹, սահմանաբար ; և¹² զայն առ որ ասին, սահմանաբար գիտասցէ :—
- 15.

Պրակք. ԺԳ.¹³ :

- Խակ զգլուին, եթե գիտասցէ որ¹⁴ կամ զձեռն, և զիւրաքանչիւր¹⁵ զայնպիսեացն¹⁶ : որք են գոյացութիւնք. զայն, որ էն¹⁷ որոշաբար գիտասցէ : բայց առ որ ասին¹⁸ ոչ է հարկաւոր : քանզի ոյր այս գլուխ, և¹⁹ կամ ոյր ձեռնս²⁰, ոչ եղիցի գիտել սահմանաւորէն : 20. ապա ուրեմն ոչ են սոքա՝ առնչին : ապա եթե²¹ ոչ են առնչին, ճշմարիտ եղիցի ասել զի և²² ոչ մի գոյացութիւն առնչին է : բայց թերևս դժուար է յաղազս այսպիսեացս, սաստրկաբար ի²³ բաց երևեցուցանել. հրամանաւ պատասխանելոյ. ոչ բազում անգամ հարցեալ և խնդրեալ : բայց սակայն, տարակուսել, և վարանել ի վերայ իւրաքանչիւր ուրուք սոցայցն²⁴. ոչ անպիտան է :

¹ V 'ի բացորոշեցելոցն.

² V կրկնապատկել ; D կրկնապատկեալ.

³ սապէս] so C ; V սոյնպէս.

⁴ սա] V զսա.

⁵ ոչ] V եթէ.

⁶ V սայ.

⁷ V om. քանզի.

⁸ ն seems to have been erased after

ի ; V has լինին.

⁹ ոչ] V այլ ոչ.

¹⁰ զոր] V զի ; C D E զի որ.

¹¹ V յառնչին.

¹² V omits words զայն առ որ ասին, սահմանաբար.

The omission is explicable from the homoioteleuton. That it occurs in all texts except A is one of the many proofs of the absolute superiority of the latter. ¹³ A omits title of new chapter. ¹⁴ V has order

որ զիտ.

¹⁵ V զիւրաքանչիւրսն.

¹⁶ V յայսպիսեացն.

¹⁷ էն] V են.

¹⁸ V ասինն.

¹⁹ C D omit և.

²⁰ ձեռնս] so C D ; V ձեռն.

²¹ V թէ.

²² V om. և.

²³ V om. ի.

²⁴ D սոցայն.

Յաղագս որակի և որակութեան :

25. Եւ որակութիւնն ասեմ, ըստ որում որակք ոմանք ասին : և է որակութի, յոքնակարարն¹. ասիցեւոց :

Պրակք : Թ :

- Ըրդ մի տեսակ որակութեան, ունակութիւն և տրամադրութիւն ասասցին : և տարբերէ, ունակութիւնն², ի տրամադրութեանէ : ին տեղագոյն, և յոքնամանակագոյնն գոլ : և այսպիսիք են մակացութիւնք, և առաքինութիւնք : քանզի մակացութիւն, թուի յարատեղացն³ գոլ և⁴ դժուարաշարժիցն : եթե և չափաբար⁵ որ մակացութիւն առցէ : եթե ոչ մեծ փոփոխումն ընկալցի ի հիւանդութենէ, կամ յայլմէ իմիքէ պատճառէ⁶ այսպիսոյ : սապէս⁷ և առաքինութիւն : հիբար : արդարութիւն, և ողջստահութիւն, և իւրաքանչիւրոր այսպիսեացն⁸, ոչ դիւրաշարժելի թուի գոլ և ոչ դիւրափոփոխ : և տրամադրութիւնք ասին, որք են դիւրաշարժք, և արագափոխք⁹ : հիկէն : ջերմութիւն, և ցրտութիւն, և¹⁰ **** հիւ ** անդութիւն, և ողջութիւն¹¹ : և որք միանգամ այսպիսիք են : քանզի տրամակայի իմն ըստ այսոցիկ մարդն : բայց արագափոփոխ¹² է, ի ջերմոյցուրտ լեալ : և յողջանալոյն, հիւանդանալն : սոյնպէս և ի վերայ այլոցն : եթե ոչ որք և սոցուն, այսոցիկ դիպեսցի, բազում ամանակաւ ահա բնաւորեալ անբոյժ և կամ կարի դժոխաշարժելի եղեալ : զոր ահա. որ իբր ունակութիւն առաստացէ :

Պրաքք. Գ :

- Եւ երեւել է, զի զայսոցիկ կամին ունակութիւնս՝ ասել՝ որքեն 5. յոքնամանակագոյնք, և դժուարաշարժագոյնք : քանզի զմակացութեանցսն, ոչ¹³ քաջ¹⁴ զունաւորն, այլ դիւրաշարժելիս եալս¹⁵,

¹ V 'ի յոգնարարն. ² V ունակութիւն. ³ V 'ի յարտեղացն. ⁴ և] V և 'ի. ⁵ V չափաւորաբար. ⁶ V has order պատ. իմեքէ ; DE have իրիք for իմեքէ. ⁷ V սապէս. ⁸ V յայսպիսեացն. ⁹ արագափոխք] so D & Vo ; V արագափոփոխք. ¹⁰ V om. և ; C adds և. ¹¹ V առողջութիւն ; in C առ is erased. ¹² V արագափոխ. ¹³ ոչ] so CD ; V և ոչ. ¹⁴ V զքաջ. ¹⁵ եալս] so CD ; V լեալս.

10. *ոչ ասեն ունակութիւն ունել: այլ սակայն տրամակային¹ իմն ըստ մակացութեն. կամ վատթար, և² կամ քաջ: իսկ ապա տարբերէ ունակութիւն ի տրամադրութենէ՝ այսու, դիւրաշարժելին գոյ: և ումեմն յոքնամանակագոյն, և դժոխաշարժագոյն: և են ունակութիւնքն և տրամադրութիւնք: իսկ տրամադրութիւնքն³, ոչ ի հարկէ ունակութիւնք⁴: քանզի որ ունակութիւնս ունին, և տրամակային իմն ըստ սոսա: իսկ որք տրամակայինն, ոչ ամենայն իրաւք ունակութիւն ունին:*

Պրակթ. Դ:

15. *Եւ այլ սեռ որակութեան, ըստ որում մրցականս, և ընթացականս: կամ ողջական, կամ հիւանդոտոս: և ասեմք պարզաբար միանգամայն, որ ինչ միանգամ ըստ բնական կարողութեան, կամ անկարութեան ասի: քանզի ոչ վասն տրամակալւոյն իմն. իւրաքանչիւրք այսպիսեացն⁵ ասի. այլ վասն. զաւրութիւն ունելոյ բնական. կամ անկարութիւն, առնել ինչ դիւրաւ, և կամ ոչ ինչ կրել: հիշան: մրցականք. կամ ընթացականք ասին: ոչ վասն տրամակալւոյն իմն աւրինակի, այլ վասն զաւրութիւն⁶ ունելոյ բնական առնել ինչ դիւրաւ: և ողջականք ասին, վասն զաւրութիւն⁷ ունել⁸ բնական, ոչ ինչ կրել ի դիպելոցն⁹ դիւրաւ: և հիւանդոտոս, վասն զաւրութիւն ունել բնականս, ոչ ինչ կրել¹⁰: և նմանապէս այսոցիկ, և խիստն և կակոն ունի: քանզի խիստն ասի, վասն զաւրութիւնն¹¹ ունել. ոչ դիւրաւ հատանիլ: իսկ կակոն¹², վասն¹³ զաւրութիւն ունել. և նա, ոչ¹⁴ դիւրաւ հատանիլ¹⁵ սորին այսորիկ:—*

¹ V տրամակայիլ. ² C om. և. ³ տրամադրութիւնքն] so D; V omits ն suffix. ⁴ V ունակութի. ⁵ V այսպիսեացն. The first hand in A corrects իւրաքանչիւր ուրուքպիսեացն into իւրաքանչիւրք այսպիսեացն. ⁶ զաւրութիւն] so B; C զաւրութեան; V զօրութիւն. ⁷ զաւրութիւն] so CV; D զաւրութեան. ⁸ V ունելոյ. ⁹ V դիպեցելոցն. ¹⁰ վասն զ. —կրել] BV read: վասն անզօրն լինել, և դիւրաւ տալ տեղի հիւանդութեանք բնականս ինչ կրել; C has վասն անզօրն լինել բնականս ինչ կրել, adding և դիւրաւ տալ in margin. Here as often the Ven. reading is given in late hand in margin of A. ¹¹ V զօրութի ¹² V կակոն. ¹³ վասն] V վասն ոչ. ¹⁴ նա, ոչ] V om. ¹⁵ հատանիլ] V տեղի տալ.

Պրակք. Ե:

- Եւ երրորդ սեռ որակութեան, կրականք որակութիւնք. և կերք: և
 30. են այսպիսիքս: որկէն: քաղցրութիւն, և դառնութիւն, և ամե-
 նայնք սոցանք¹, աղգակիցք: և ևս: ջերմութիւն, և ցրտութիւն, և
 սպիտակութիւն, և սևութիւն: և զի այսոքիկ որակութիւնք են,
 երևելի է: քանզի ընդունականք² որակք ասին, ըստ այսրմիկ:
 որզան: մեղրդ³, վասն քաղցրութիւնդ⁴ ունելոյ. քաղցր ասի: և
 մարմին. սպիտակ. վասն սպիտակութիւնդ ունելոյ: սապէս, և ի
 35. վերայ այլոցն ունի⁵: Իսկ կրականք որակութիւնք ասին, ոչ վասն
 սոցուն ընդունակացս, զորակութիւնսն կրել ինչ: քանզի և ոչ
 b. քաղցր՝ վասն կրել ինչ ասի. քաղցր: և ոչ այլոցն⁶ այսպիսեաց⁷ և
 ոչ ինչ: նմանապէս⁸ այսոցիկ և ջերմութիւն և ցրտութիւն⁹,
 կրականք որակութիւնք ասին: ոչ վասն սոցին¹⁰ ընդունականացս
 5. կրել ինչ. այլ վասն ըստ զգայութեանցս, իւրաքանչիւր ասիցե-
 լոցս, որակութեանցն, ախտից¹¹ գոլ արարչական: և¹² կրականք
 որակութիւնք ասին: քանզի քաղցրութիւն, կեր¹³ իմն ըստ ճաշա-
 կելեաց առնէ, և ջերմութիւն ըստ շաւշափման¹⁴: նմանապէս և
 սյղքն¹⁵:

Պրակք. Զ:

- Իսկ սպիտակութիւն, և սևութիւն, և այլք¹⁶ գոյնք. ոչ նոյն¹⁷
 10. աւրինակ ասիցելոցս, կրականք որակութիւնք ասին: այլ վասն
 իւրեանցն յախտէ եղանել¹⁸: և զի լինին վասն ախտի. բազում
 փոփոխմունք գունոյ. յայտէ: քանզի ամաչեալ դք, շառագոյն
 եղև¹⁹: և երկուցեալ. դեղին²⁰: և իւրաքանչիւրդ²¹, նայսպիսե-
 ացն²²: մինչ զի և թե դք բնութեամբ յայսպիսեացս ինչ ախտից

¹ First hand in A wrote first սոցանք and in margin corrects յ into ք; V սոցայցք. ² V adds սոցա after ընդունականք. ³ մեղրդ so C; V մեղր.

⁴ V քաղցրութի. ⁵ ունի so VC; B ասի. ⁶ այլոցն V յայլոցն ինչ. ⁷ V յայսպիսեացս. ⁸ C adds և. ⁹ V ջերմութիւնք և ցրտութիւնք; BEC ջերմութիւնք և քաղցրութիւնք; D ջերմութիւնք և ցրտութիւնք և քաղցրութիւնք; C corrects քաղցրութիւն into ցրտութիւն.

¹⁰ V սոցուն. ¹¹ V ախտիցն. ¹² V om. և. ¹³ V կիրս. ¹⁴ V շոջափելեաց. ¹⁵ V այլքն. ¹⁶ V այլ. ¹⁷ նոյն so CD; V զնոյն. ¹⁸ V եղանել. ¹⁹ V շառագունէ. ²⁰ After դեղին V adds լինի.

²¹ V զիւրաքանչիւրդ. ²² V յայսպիսեացն.

15. կրեւեաց¹. յոմանց բնական պատահմանց. զնմանն գոյն². դէպ եղև ունեւ սմայ³: քանզի որ այժմ⁴ յամաչեն, տրամադրութիւն առ ի մարմնին⁵ եղև, և ըստ բնական բաղկացութեան, սոյն եղիցի տրամադրութիւն: մինչ զի⁶ բնութեամբ⁷. և զոյգն⁸ նման⁹ լինել: արդ որք միանգամ. այսպիսեացըս¹⁰ պատահից. յախտից ոմանց.
20. դժոխաշարժից. և յարատեաց¹¹. սկիզբն եառ. որակութիւնք ասին: քանզի եթե ըստ բնութեանն¹² բաղկացութեան. դեղնութիւն¹³, կամ սևութիւնք եղեալք են, որակութիւնք ասին: քանզի որակք ըստ սոսա ասիմք¹⁴: զի¹⁵ եթե վասն երկար հիւանդութեան. կամ¹⁶ վասն խարշման, այսպիսիս պատահեաց. դեղնութիւնն և¹⁷ սևութիւնն¹⁸ և ոչ դիւրաւ անդրէն հաստատեալ դառնայ: և կամ¹⁹ առ կենաւքն յար կա²⁰ մնան, որակութիւնք և սոքա ասին: քանզի նմանապէս որակք ըստ սոսա ասիմք²¹:—

Պրակք. Է:—

- Իսկ որք միանգամ: իդիւրին տարալուծելոցն, և յարագ անդրէն
30. հաստատելոց լինին. ախտք ասին: զի ոչ ասին որակք ոմանք ըստ սոսա: քանզի և ոչ որ ղեկնէն. վասն ամաչելոյն շիկնոտ ասի²² և ոչ դեղնացեանն վասն երկնչելոյն, դեղնչոտ²³: այլ յաւէտ առ կրեւ ինչ: ապառերեմն, ախտ²⁴ այսպիսիքս ասին: այլ ոչ որակութիւնք: նմանապէս սոցա. և ըստ հոգւոյն՝ կրականք. որակութիւնք և կիրք ասին: քանզի որք միանգամ ի լինելութեանն. անդէն յոմանց ախտից²⁵ եղեալ, լինին որակութիւնք²⁶ որակութիւնք ասին: որկէն: մոլեկան արտակացութիւն²⁷, ապշութեան²⁸, և բարկութիւն, և այսպիսիքս: քանզի որակք ըստ սոսա ասին, և բարկացոյց²⁹. և

¹ V կրեաց. ² զնմանն գոյն] V զնմանագոյնն. ³ V սմա; D սմայ.
⁴ D յայժմ: ⁵ V առ մարմին; C առ մարմինն. ⁶ զի] V զի և. ⁷ V
բնութեամբն. ⁸ և զոյգն] V զոյգ. The text should be գոյն. ⁹ նման]
V և նման. ¹⁰ V յայսպիսեացս. ¹¹ C յարատեորողաց. ¹² V բնութեւ.
¹³ V դեղնութիւնք. ¹⁴ CD ասիմք. ¹⁵ զի] C զի և; V և, omitting զի.
¹⁶ կամ] so BC; V և կամ. ¹⁷ և] V կամ: ¹⁸ V սևութիւն. ¹⁹ և
կամ] V այլ. ²⁰ յար կա] V յարակայ. ²¹ ասիմք] so CD; V ասեմք.
²² ասին C. ²³ դեղնչոտ V o CD; դեղնոտ V. ²⁴ ախտ C; ախտք BV.
²⁵ յախտից ոմանց V. ²⁶ որակութիւն V. ²⁷ արտակացութիւն V. ²⁸ ափշութիւն V.
²⁹ V բարկացոյցք.

- մոլեկանք : և ¹ նմանապէս և որք միանգամ արտակացուծիւնք
 ապշուծեան², ոչ բնականք, այլ յոմանց, այլ ոչ պատահից՝ եղեակ
 5. են : դժուարաթափք³, և կամ բոլորովին անշարժք : որակուծիւնք
 և այսորիկ⁴ են : քանզի որակք ոմանք ըստ սոսս ասին : իսկ որք
 յարագ անդրէն⁵ Հաստատիւնցն⁶ լինին. ակտք ասին : Հիզան :
 եթե տրտմեալ՝ բարկացողագոյն որ է : քանզի ոչ ևս⁷ ասի բարկա-
 ցող⁸. որ յայսպիսեւում՝ ակտի⁹ բարկացողագոյնն է : այլ յաւէտ
 10. վասն կրէնն ինչ : ապա ուրեմն կերք ասին՝ այսպիսիքս, այլ ոչ
 որակուծիւնք :

Պրակք . ի ը :—

- Եւ քառորդ սեռ որակուծեան. ձեւ և որ առ իւրաքանչիւրոր¹⁰ է կերպ :
 և ևս առայսորիւք ուղղուծիւն. և ճրուուծիւն : և որ ինչ սոցայ¹¹
 15. նմանէ : քանզի ըստ իւրաքանչիւր սոցա, որակ ինչ ասի : քանզի
 վասն եռանգիւնին. կամ քառանգիւնին գոլ. որակ իմն ասի : և
 վասն ուղիղն. և ծուռն գոլ. և ըստ կերպին իւրաքանչիւր. որակ
 իմն ասի : իսկ անգայտն, և Հոծն, և խոշորն, և ողորկն, թուեսցի
 որակ նշանակել : բայց երեւեցաւ աւտար այսպիսիքս գոլ՝ առ ի
 յորակն բաժանմանէ : քանզի դրուծիւն իմն առաւել երեւին
 20. մասնրկանցն¹², իւրաքանչիւր աղղել : քանզի Հոծն, վասն մասնը-
 կանցն շարամաւտն գոլ. առ միմեանս : և անգայտն վասն տարա-
 կացելոյն ի միմեանց : և ուղորկն¹³, վասն դէպուղիղ իմն¹⁴ մասնը-
 կանցն կալ : և խոշոր¹⁵, վասն ումեմն. գերազանցն լինելոյ¹⁶, և
 ումեմն պակաս¹⁷ և զնիստ լինել¹⁸ :

Պրակք . թ :—

25. Բայց թերեւ, և այլ ինչ երեւեցի յեղանակ՝ որակուծեան : այլ որք
 մանաւանդ¹⁹ ասին, գրե, թե սոքա են : արդ. որակուծիւնք են

¹ և B ; om. V. ² ափշուծեան V. ³ և դժուարաթափք V. ⁴ այնորիկ
 V ; այսորիկ B. ⁵ անդրէն] դարձեալ is added in V and by an old, yet
 not first hand in margin of A ; B omits. ⁶ Հաստատուելոցն V. ⁷ ևս
 om. B. ⁸ բարկացող V. ⁹ ակտի V. ¹⁰ իւրաքանչիւր ումեք V.
¹¹ սոցին V. ¹² Add 'ի before մասնրկանցն V. ¹³ ողորկն V. ¹⁴ դէպու-
 ղիղ իմն B ; դէպուղիղն omitting իմն V. ¹⁵ խոշորն V. ¹⁶ լինելոյն V.
¹⁷ որ before պակաս add V. ¹⁸ լինել C ; լինելն V. ¹⁹ մանաւանդ om. B.

- նախասացեալքս; և որակք՝ ըստ սոսանքն¹ յարանունարար ասացեալքն; և կամ որպէս զիարդ և իցէ ի սոցանէ: արդ ի վերայ յոլովոցն². և գրե. Թե ի վերայ ամենեցուն³, յարանունարար ասին⁴: որկէն: ի սպիտակութենէն. սպիտակն: և ի քերականութենէն, քերականն: և յարդարութենէն, արդարն: սոյնպէս և ի վերայ այլոցն: իսկ ի վերայ ոմանց. վասն որչա որակութեանցն անուանք՝ որչ ընդունին յարանունարար ի սոցանէ ասիլ: որկէն: ընթացականն⁵; կամ մրցականն: որ ըստ զաւրութեան մրցականութեանն⁶ ասի⁷: և⁸ որչ ի միոջէ որակութենէ յարանունարար ասի: քանզի որչ կան անուանք զաւրութեանցն: ըստ որս սոքայ որակք ասին, որպէս և մակացութեանցն⁹: ըստ որս մրցականք և կամ մարտիկք որք ըստ¹⁰ տրամադրութեան¹¹ ասին: քանզի մրցական մակացութիւն ասի, և մարտական: քանզի որակք՝ ի սոցանէ յարանունարար տրամակայեալքն ասին: և Թերեւս անոն¹² կայցէ. և որչ ասի յարանունարար. ըստ այսմիկ որակն ասացեալ: որդան յառաքինութենէն, քաջն ասի: քանզի վասն առաքինութիւն ունելոյ. քաջ ասի. այլ որչ յարանունարար յառաքինութենէ¹³: բայց որչ ի վերայ բազմաց այսպիսիս է: արդ որակք այսուհետեւ ասին, յարանունարարքս¹⁴ յասիցեալք որակութեանցն ասիցեալք: և կամ որպէս զիարդ և իցէ. այլպէս¹⁵ և ի նոցանէ:

Պրակր. Ժ:¹⁶

- Եւ գոյ և ներհակութիւն¹⁷ ևս, ըստ որակին: Հիշան: արդարութիւն. անիրաւութեան ներհական է: և սպիտակութիւն սևութեան, և այլքն: սապէս, և ըստ սոսանքն որակք ասիցեալք¹⁸: որկէն: անիրաւն. արդարոյն: և սպիտակն. սևոյն: բայց որչ ի վերայ

¹ սոսա V. ² յոլովոցն V. ³ ամենեցուն է V. ⁴ ասիլ V;
below l. 32 in A ն կա over erasure in late hand. ⁵ ընթացականն և V.
⁶ մրցականութի V; մրցականութեանն B. ⁷ ասիցի V. ⁸ և om. V.
⁹ մակացութեանցն E; մակացութեանց V. ¹⁰ որք ըստ] ըստ որս D.
¹¹ տրամադրութեանն V. ¹² և before անուն add V. ¹³ յառաքինութենէ] յառաքինութենէն առաքինի V. ¹⁴ յարանունարարք B. ¹⁵ այլպէս V.
¹⁶ In A title of this and following three chapters is wanting. ¹⁷ ներհականութիւն D. ¹⁸ ասիցեալքն V.

- ամենեցուն, այսպիսիս է : քանզի շիկնին կամ գեղնին¹. կամ այսպիսեանցս գունոց. ոչ ինչ է ներհական է. թեպետ և որակք են : և, ևս. եթե ներհակացն². իմն³. է որակ. և այլն⁴ եղիցի⁵ որակ⁶ : և այս յայտ է ի ձեռն առեալ և երևեցուցեալ զայլսն ստորոգութիւնսն : որզան : եթե արդարութեան. անիրաւութիւն : և սպիտակութեան. սևութիւն ներհական⁷ : և որակ է⁸ արդարութիւն : որակ ուրեմն ապա և անիրաւութիւնն է⁹ : քանզի ոչ և մի. այլոց ստորոգութեանցն յարմարեալ պատկանի. ընդ անիրաւութեան : ոչ քանակն. և ոչ առինչն. և ոչ ուրլն : և ոչ բոլորովին ինչ յայսպիսեացն և ոչ մի ինչ : այլ որակ¹⁰ : սոյնպէս՝ և ի վերայ այլոցն. ըստ որակին ներհակացն :

Պրակք. Ժա :

- Եւ ընդունին զյաւէտն և զնուազն, որակք : քանզի սպիտակ, յաւէտ և նուազ. այլ պղղյ ասի : և արդարագոյն, այլ պղղյ յաւէտ և նուազ : և ինքն մակատութիւն¹¹ առնու : քանզի իբրու՝ սպիտակն է, ընդունին և սպիտակագոյն ևս եղանել¹² : բայց ոչ ամենայնքն¹³, այլ յոլոք : քանզի արդարութի. արդարութե եթե ասասցի յաւէտ¹⁴, տարակուսեալ վարանեսցի ոք : նմանապէս և ի վերայ այլոց տրամադրութեանցն : քանզի ոմանք երկուանան՝ յաղազս այսպիսեանցն : քանզի արդարութի, արդարութեան, ոչ կարի քաջ ասեն ասիլ՝ յաւէտ և նուազ : և ոչ ողջութի ողջութեան : բայց սակայն նուազ ունել այդում. քան զայդում՝ ողջութիւն ասեն¹⁵ : և արդարութիւն նուազ այդում. քան զայդում : սոյնպէս և զքերաւ կանութիւն, և զայլոս տրամադրութիւնս : բայց սակայն ըստ սոսանն¹⁶. ասիցեալք որակքն. անյերկուանալի ընդունին զյաւէտն¹⁷ : քանզի քերականագոյն այլ. քան զայլ ասի¹⁸ : և ողջագոյն և

¹ այսպիսի է : քանզի շիկնին կամ գեղնին V. ² ի ներհակաց V ; ի ներհակացն BD. ³ The first hand in A corrects իմն into ոմն ; ոմն V. ⁴ այլքն V. ⁵ եղիցին V. ⁶ որակ D ; որակք V. ⁷ ներհական է V. ⁸ է om. D. ⁹ անիրաւութի omitting է V. ¹⁰ որակն C. ¹¹ մակատրամատուի V. ¹² եղանիլ V. ¹³ ամենայնք V ; ամենայնքն D. ¹⁴ յաւէտ և նուազ V. ¹⁵ ասին V. ¹⁶ սոսայն V. ¹⁷ V has զյաւէտն և զնուազն. ¹⁸ Before ասի in A is an erasure of one letter over which first hand had put a punctum delens.

5. արդարագոյն. և ի վերայ այլոցն սոյնպէս : բայց եռանգիւնի¹ և քառանգիւնի². ոչ թուի զյաւէտն³ ընդունել⁴. և ոչ այլոցն⁵ ձեռոց⁶. և ոչ մի ինչ : քանզի որք միանգամ ընդունին զեռանգիւնսն զբան. և բոլորակին⁷, ամենեքեան նմանապէս եռանգիւնիք կամ բոլորակք են : իսկ այնք՝ որք ոչն⁸ ընդունին. ոչ մի ինչ
10. այլ քան զայլ յաւէտ ճառեսցի : քանզի ոչ ինչ յաւէտ⁹ քառանգիւնին քան զայլ¹⁰ երկարն բոլորակ է : քանզի և ոչ մի ոչ ընդունի զբոլորակին բան : բայց պարզաբար միանգամայն և թե ոչ ընկալցին երկոքին¹¹ զառաջիկային զբան. ոչ ասացցի այլ քան զայլ յաւէտ¹² : ապա¹³ ոչ ընդունին որակքն զյաւէտն¹⁴ և զնուազն :

Պրակք. Ժբ :

15. Ընդ ասացելոցս, ոչ ինչ է ուրոյն յատուկ որակութեան, բայց նմանս՝ և աննմանս ըստ որակութեանց միայն ասին : քանզի նրման այլ քան զայլ է, և ոչ ըստ միում իրիք, ըստ¹⁵ որում որակն է : իսկ ապա ուրեմն ուրոյն յատուկ լիցի որակութեան նմանն ասիլ
20. ըստ ինքեան : բայց ոչ է պարտ և արժան խոռվիլ մի, գուցէ ասացցէ որ զմեզ յաղազս որակութեան արարելոյ զառաջադրութիւնս, բազումն ինչ առինչիցն համարել՝ և ի հաշիւ արկանել : վասն զի զունակութիւնս և զտրամադրութիւնս, առինչիցն¹⁶ գոլ : քանզի գրէ. թե ի վերայ ամենեցուն այսպիսեացս, սեռքն, առինչիցն ասին : իսկ ըստիւրաքանչիւրցն¹⁷, ոչ ինչ : քանզի մակացութիւն իբրու զի, սեռէ, ինքն որ ինչ էն, այլոյ ասի : քանզի ուրոճմըն մակացութիւն ասի : իսկ ըստ իւրաքանչիւրցն¹⁸, ոչ ինչ ինքն. որ ինչ էն. այլոյ¹⁹ ասի : որպէս : քերականութիւն, ոչ ասի ուրումն քերականութիւն : և ոչ երաժշտականութիւն, որումն²⁰ երաժշտականութիւն : այլ թերեւս արդեւք ըստ սեռին, և²¹ սոքա՝

¹ եռանգիւնի B ; եռանգիւնին V. ² քառանգիւնի B ; քառանգիւնին V.
³ զյաւէտն և զնուազն V. ⁴ ընդունելով BD. ⁵ յայլոցն C. ⁶ ձեռոցն V.
⁷ զբոլորակին V. ⁸ ոչ V. ⁹ յաւէտ] սուղ V. ¹⁰ զայլն V. ¹¹ երկոքեան V.
¹² յաւէտ և նուազ V. ¹³ ապա ուրեմն B. ¹⁴ որակութիւնքն զյաւէտն V.
¹⁵ այլ ըստ V. ¹⁶ առինչիցն V. ¹⁷ ըստիւրաքանչիւրոցն V. ¹⁸ իւրաքանչիւրոցն V.
¹⁹ այլոյ V. ²⁰ ուրումն V. ²¹ Om. և V.

30. յառնչիցն ասին : որկէն : քերականութիւն ասի, ուրումն մակացութիւն : ոչ¹ ուրումն մակացութիւն² : և երաժշտականութիւն ուրումն մակացութիւն ասի, ոչ³ ուրումն երաժշտականութիւն : ապա ուրեմն ըստ իւրաքանչիւրն ոչ են առնչիցն : և ասիմք⁴ որակք ըստ այսոցիկ. քանզի զսոսայ և ունիմք : քանզի մակացութիւն ասիմք վասն ունեւն ինչ ըստ իւրաքանչիւրցն⁵
35. Հանճարոյ : ապա ուրեմն սոքա և ուրակութիւնք⁶ եղիցին ըստ իւրաքանչիւրքս⁷, ըստ որոց երբեմն և որակք ասիմք : իսկ սոքա ոչ են առնչիցն : և ևս թե պատահեսցէ նոյն առ ինչ և որակեալ : ոչ ինչ անտեղեգոյն⁸ է, յերկոսին սմա ի սեռէն, համար⁹ դասու¹⁰ անկանիլ :

Յաղագս առնելոյ և կրելոյ :—

- b. լնդունի, և¹¹ առնելու և կրելու, ներհականութիւն զյաւէտն, և զնուազն : քանզի ջեռուցանելն ցրտացուցանելոյն ներհական է : և ջեռունւլն, ցրտանալոյն : և հշտանալն, տրտմելոյն : ապա ուրեմն,
5. ընդունի ներհականութիւն, և զյաւէտն և զնուազն¹² : քանզի ջեռունցանելն. և յաւէտ և նուազ է : և տրտմել¹³ յաւէտ և նուազ : ապա ուրեմն ընդունի զյաւէտ¹⁴, առնելն և կրելն : արդ-յաղագս սոցա¹⁵, այսքանք ասին : և ասացեալ է և յաղագս կալոյ. յառնչսն :
10. քանզի յարանունաբար ի դրոցն ասի : իսկ յաղագս այլոցն, երբին. և ուրին. և ունեւն. վասն յառաջագոյն յայտնին գոլոյ՝ ոչ ինչ յաղագս սոցայ՝ այլ ինչ ասի, քան որ միանգամ ի սկսմանն¹⁶ ճառեցաւ : զի ունեւն. նշանակէ զըստիմանելն, զգինելն¹⁷ : իսկ ուրն. հիւբար : ըն՝ լիկւոյն¹⁸ : և այլքն որ¹⁹ միանգամ յաղագս նոցա ճառեցաւ : արդ-յաղագս յառաջ եղելոցս²⁰ սեռիցս՝²¹ բաւական են յառաջ ասացեալքն :

¹ այլ ոչ V. ² քերականութիւն V, and in margin in first hand A, which also adds following և above line. ³ այլ ոչ V. ⁴ ասեմք V. ⁵ իւրաքանչիւրցն V. ⁶ որակութիւնք V. ⁷ իւրաքանչիւրս B. ⁸ անտեղեգոյն V. ⁹ ի համար V. ¹⁰ դասիլ B. ¹¹ և om. V. ¹² զնուազն V. ¹³ տրտմելն V. ¹⁴ զյաւէտ] զյաւէտ և զնուազ V; զյաւէտն և զնուազն C D. ¹⁵ սոցա B D; նոցա V. ¹⁶ սկզբանէ V E; սկսմանն B D. ¹⁷ զգինելն B D; զինելն V. ¹⁸ ըն՝ լիկիոյ V. ¹⁹ որ V; որք D. ²⁰ յառաջագրեւոց V. ²¹ սեռից V.

Ֆ)աղագս հակակայց :

- Խսկյաղագս հակակայց. ըստ քանին¹ յեղանակս, սովորեցաւ հակա-
կայիլ. ճառելի է : և ասի. այլ այլում հակակայիլ. քառակարար :
կամ իբր առինչք : կամ իբր ներհակք : կամ² իբր պակասութիւն՝
և ունակութիւն : կամ իբր ստորասութիւն. և բացասութիւն : և
20. հակակայի է³ իւրաքանչիւրոք այսպիսեացս⁴, իբր թե գաղա-
փարաւ ասել. որպէս առինչքն : որկէն : կրկնապատիկն. կիսւոյ :
իսկ որպէս ներհականք : հիբար : չաւր. բարւոյ. իսկ որպէս ըստ
պակասութեան և ունակութեան : հիշան : կուրութիւն, և երեսք :
իսկ. որպէս ստորասութիւն և բացասութիւն : հիպէս : նստի, ոչ
նստի : արդ. որք միանգամ իբրու առինչք հակակային, ինքեանք.
25. որ ինչ են. հակակայիցն ասին : և կամ որպէս զիարդ և իցէ,
այլազգ առ սոսա : որբար : կրկնապատիկն. կիսւոյն : ինքն. որ ինչ
էն. այլոյ կրկնապատիկ ասի : և մակացութիւն, մակացելում :
իբրև առինչք հակակային : և ասի մակացութիւն, ինքն որ ինչ
էն. մակացելոյն : և մակացելին, ինքն որ ինչ էն. առ հակա-
30. կայեալ մակացութիւնն ասի : քանզի⁵ մակացելին, իմեն ասի
մակացելի մակացութեան :

Պրակք. Բ :

- Ըրդ. որք միանգամ հակակային, իբրու առինչք. ինքեանք որ ինչ
ենն. և կամ որպէս զիարդ և իցէ երբեք. առ միմեանս ասին : իսկ
որպէս ներհակքն⁶. ինքեանք որ ինչ ենն. և ոչ միով իւրք առ
35. միմեանս ասին⁷ : բայց սակայն ներհակք⁸ միմեանց ասին⁹ : քանզի
ոչ բարի. չարի ասի բարի¹⁰. այլ ներհական : ոչ սպիտակ. սևոյ
սպիտակ. այլ ներհական : իսկ ասպա ուրեմն տարբեր են այսք
հակադրութիւնք միմեանց :

¹ քանի V. ² կամ D ; և կամ V. ³ է om. V. ⁴ յայսպիսեացս V.
⁵ քանզի մակացելին, իմեն ասի մակացելի մակացութեան :] omit V
and the other codd. ⁶ ներհակք V. ⁷ ասին om. D. ⁸ ներհականք B.
⁹ ասին om. D. ¹⁰ V tr. բարի ասի.

Պրակթ. Գ :

- p. 12. Որք միանգամ ներհակացն են. այնպիսիք¹ են. մինչ զի յորս
բնաւորեցաւն² լինել. կամ զորոց ստորոգիլն³ : հարկաւոր⁴ է
սոցա միոճմն գոլ. որոյ⁵ ոչ ինչ է ընդ մէջ : իսկ որոց ոչ է
հարկաւոր. միոճմն գոլ սոցա. է իմն ամենայն իրաւք ընդ մէջ :
5. որկէն : ողջութի և հիւանդութի ի մարմննոջ կենդանւոյ՝⁶
բնաւորեաց⁷ լինել : և հարկաւոր է միոճմն գոլ⁸ ի կենդանւոյն
մարմնի⁹ կամ առողջութիւնըն¹⁰. կամ հիւանդութիւն : և դար.
և կոճատ. զթուոյ ստորոգի¹¹ : և հարկաւոր է. միոճմն թուոյն գոլ.
կամ կոճատ¹². կամ դար : և¹³ ոչ է սոցա, և ոչ ինչ ընդմէջ : ոչ
հիւանդութեան. և ողջութեան : և¹⁴ ոչ դարի և¹⁵ կոճատի :
10. Իսկ որոց ոչ է հարկաւոր. մին¹⁶ գոլ. սոցա է իմն ընդ մէջ : ուրդան :
սեւաւ և սպիտակ ի մարմննոջ բնաւորեաց լինել : և ոչ է հար-
կաւոր, զմին¹⁷ գոլ նոցա ընմարմնոյն : քանզի ոչ ամենայն կամ
սպիտակ է. և կամ սեւաւ : և ոչ վատթար և առաքինի ստորոգեալ¹⁸
15. լինի՝ զմարդոյ¹⁹ և զայլոց բազմաց : բայց ոչ է հարկաւոր. զմի²⁰
ի նոցանէ գոլ այնց զոյց ստորոգին : քանզի ոչ՝ ամենայն կամ
վատթար է²¹. կամ առաքինի : և է սոցա ընդ մէջ : ուրդէն : սպի-
տակի. և սեւի. գորշն և դեղինն : և որ միանգամ այլ գոյնք : իսկ
վատթարին և առաքինւոյն, ոչ վատթարն. և ոչ առաքինին : արդ.
20. իվերայ ոմանց անուանք կան միջոցացն : հիկէն : սպիտակին և
սեւին, գորշն և դեղինն և որ²² միանգամ այլ գոյնք : իսկ ի վերայ
ոմանց. անուամբ ոչ է դիւրին բացատրել²³ զընդմէջսն, բայց
երկաքանչիւրովք²⁴ ծայրիցն, ապաստութեամբ ընդմէջն²⁵ սահմանի :
25. հիբար : ոչ բարին, և ոչ չարն : ոչ արդարն. և ոչ անիրաւն :

¹ ի ներհակացն այսպիսիք V. ² բնաւորեցան V. ³ ստորոգիլ V. ⁴ և
հարկաւոր V. ⁵ որոյ սոցա V. ⁶ կենդանւոյն V. ⁷ բնաւորեցաւ D.
⁸ գոլ լինել V. ⁹ ի մարմնի V. ¹⁰ առողջութի V. ¹¹ ստորոգին V.
¹² կոճատին B. ¹³ և om. V; is partially erased in A. ¹⁴ և om. D.
¹⁵ և ոչ D. ¹⁶ մինն V; միոճմն B. ¹⁷ զմինն V. ¹⁸ որ ստորոգեալ V.
¹⁹ V tr. զմարդոյ լինի. ²⁰ զմինն V. ²¹ է om. V. ²² որք V. ²³ բացա-
դրել V. ²⁴ երկաքանչիւրովքն V. ²⁵ զընդմէջն V.

Պրակթ. Է:—

- Իսկ պակասութիւն և ունակութիւն¹, առ նոյն ինքն: որքար: երեսք և կուրութի ասին զակամբ: իսկ ընդհանուր² ասիլ: յորում բնաւորեացն. ունակութիւն լինել. զսովան³ ասին երկաքանչիւրոք ի նոցանէ: քանզի պակասիլ յայնժամ ասեմք զիւրաքանչիւր ունակութեանն⁴ ընդունականաց⁵ յորժամ յորում բնաւորեցան⁶ գոլ: յորժամ որ բնաւորեցան ունել⁷. ոչ միով իւիք ոչ գուցէ⁸: քանզի ժաւռատ ասեմք. ոչ որ ոչ ունի ատամունս: և կոյր՝ ոչ. որ ոչ ունի երեսս: այլ որ ոչ ունի, յորժամ բնաւորեցան ունել: քանզի ոմանք ի ծնընդենէ⁹. ոչ երեսս ունին, և ոչ ատամունս: այլ ոչ ասին. ոչ ժաւռատք և ոչ¹⁰ կոյրք: իսկ պակասելն. և ունելն երեսս. ոչ է պակասութիւն. և ունակութիւն: քանզի ունակութիւն է. երեսք: իսկ պակասութիւն, կուրութիւն: բայց ունելն երեսս, ոչ է երեսք: և ոչ կոյրն գոլ. կուրութիւն: քանզի պակասութիւն իմն է կուրութիւն: իսկ կոյրն գոլ. և պակասիլն. ոչ¹¹ է պակասութիւն: և էս: եթե քր նոյն կուրութիւն. և կոյրն գոլ. ստորոգին¹² երկոքին զնմանէ: այլ սակայն կոյր ասի մարդ. բայց կուրութի և ոչ միով իւիք մարդ. ոչ ասի: և հակակայիլ և այսոքիկ թուին. և պակասիլ¹³. և զունակութիւնն¹⁴ ունել¹⁵. որպէս պակասութիւն և ունակութիւն: քանզի յեղանակ հակատրութեանն¹⁶. նոյն է: քանզի որպէս կուրութիւն՝ երեսաց հակակայի. այսպէս և¹⁷ կոյրն գոլ՝ զերեսսն ունելում¹⁸. հակակայի:

Պրակթ. Է:

Իայց ոչ որ ընդ ստորասութեամբ և բացասութեամբ. ստորասութի և բացասութիւն: քանզի ստորասութիւն. բան է ստորասական: իսկ բացասութիւն, բան բացասական: իսկ այնոցիկ¹⁹ որ ընդ

¹ իսկ պակ. և ուն C; իսկ ուն. և պակ. V. ² ընդհանուր V; անտանաւր DE. ³ զի զսովան V. ⁴ զունակութեանն V. ⁵ ընդունողն V. ⁶ բնաւորեցան V. ⁷ յորժամ որ բնաւորեցան ունել] և V. ⁸ ունիցի B. ⁹ ծնընդեն V. ¹⁰ ոչ] կամ B. ¹¹ և] գոլ՝ է պակասիլն, և ոչ V. ¹² ստորոգէին V. ¹³ պակասիլն V. ¹⁴ զունակութիւնն C; զունակութիւն V. ¹⁵ ունելն V. ¹⁶ հակադրութեան V. ¹⁷ և om. V. ¹⁸ ունելում CD; ունելումն V. ¹⁹ այնոքիկ V.

10. ստորասութեամբն¹. կամ ապուսութեամբն. ոչ են². ոչ ինչ է բան³: և ասին և սոքա հակակայիլ միմեանց՝ որպէս ստորասութիւն և բացասութիւն: և³ քանզի և ի վերայ սոցա. յեղանակ հակադրութեանն⁴. նոյն է: քանզի որպէս երբեմն ստորասութիւն, առ բացասութիւնն⁵: որդան: նստիւն⁶: ոչ նստուամն⁷: այսպէս և որք ընդերկաքանչիւրով⁸ ի սոցանէ. իրք են. հակակային: նստելն, ոչ նստելումն: և զի պակասութիւն. և ունակութիւն. ոչ հակակային. որպէս առինչքն երեւելի է: քանզի ոչ ասի այն ինչ. որ ինչ էն. հակակային: քանզի երեսք. ոչ է⁹ կուրութեան երեսք: և ոչ այլազո. և ոչ միով իւրք իրաւք՝ առ այս ասի: սպէս. և ոչ կուրութիւն. ասի կուրութիւն երեսաց:
20. այլ պակասութի երեսաց կուրութիւնն ասի: և, ևս: առինչքն ամենեքեան¹⁰. առ հակադարձս¹¹ ասին: իսկ ապա և կուրութիւն. զի եթ¹². էր առնչիցն, հակադարձէր ապա և այն¹³ առ որ¹⁴
25. ասին: այլ ոչ հակադարձի. քանզի. ոչ ասի երեսք կուրութեան:

Պրակք. 7:

- Եւ զի ոչ որպէս ներհակքն¹⁵ հակակային. այնք որք ըստ պակասութեանն¹⁶ և ունակութեան ասին յայսցանէ¹⁷: քանզի ներհակացն. որոց¹⁸ ոչ ինչ է ընդ մէջ. հարկաւոր է յորում ընաւորեցան¹⁹
30. լինել. կամ զայց ստորագին. միումն. ի սոցանէ գտլ միշտ: սոցա²⁰ ոչ ինչ էր ընդ մէջ: իսկ որոց²¹ միումն հարկաւոր էր ընդունականին²² գոլ: որկէն: ի վերայ հիւանդութեան. և ողջութեան, և, կոճաղին և դարի²³: իսկ որոց է ինչ ընդ մէջ. ոչ երբեք հարկ ամենայն²⁴. գոլ զմին²⁵: քանզի ոչ սպիտակ. և ոչ սեւաւ. ամենայն գոլ ընդունականն: և ոչ ջերմն²⁶. և ոչ ցուրտ: իսկ ընդ²⁷

¹ ստորասութեամբ V. ² ապասութեամբ են V. ³ և om. V. ⁴ հակադրութեան V. ⁵ բացասութիւնն B; բացասութիւն V. ⁶ նստին V. ⁷ նստումն V. ⁸ ընդ երկաքանչիւրովք V. ⁹ է om. D. ¹⁰ ամենայն V. ¹¹ հակադարձն V. ¹² եթ V. ¹³ այն առ այն V. ¹⁴ որ D; որս V. ¹⁵ ներհականքն V; ներհակքն CD. ¹⁶ պակասութեան V. ¹⁷ After յայսցան է V adds յայտ է. ¹⁸ որոց որ B; in A the first hand adds ոց above line. ¹⁹ բնաւորեցան V. ²⁰ և սոցա V; իսկ սոցա B. ²¹ մէջ: իսկ որոց մէջ իմն, յորոց V. ²² յընդունականին V. ²³ կոճատին և դարին V. ²⁴ հարկ է ամենայնիւ V. ²⁵ զմինն V. ²⁶ ջերմ D; ջերմն V. ²⁷ զընդ V.

35. միջոցն՝ ո՛չ ինչ արգելու՝ գոլ: և սոցա՛ ևս. էր իմն ընդ մէջ՝ որոց
 ո՛չ էր հարկաւոր՝ զմիւրն¹ գոլ: ընդունականումն². եթե³ ո՛չ
 որոց բնութեամբ միւրն⁴ գուցէ: հեղան: բնութեամբ հրոյ՝
 ջերմին գոլ: և ձեան՝ սպիտակ: և ի վերայ այսրց⁵ բացորոշաբար⁶,
 40. հարկաւոր է զմիւրն⁷ գոլ: ո՛չ որում⁸ ումեք դէպ եղև: քանզի
 ո՛չ ընդունի զհոգւր⁹ ցուրտ¹⁰ գոլ: և ո՛չ. զձիւն սեան: ապա ուրեմն,
 p. 13. ամենայնուց¹¹, ո՛չ հարկաւոր է. ընդունականումն¹². զմիւրն¹³. ի
 նոցանէն¹⁴ գոլ: այլ միայն. որոց բնութե. միւրն¹⁵ գոյ¹⁶: և սոցա
 բացորոշաբար, միւրն¹⁷. ո՛չ որում ումեք և դէպ իցէ: իսկ ի վերայ
 պակասութեան և ունակութեան. և ո՛չ մի յասիցելոցս ճշմարիտ
 է¹⁸: քանզի ո՛չ միշտ ընդունականումն հարկաւոր է¹⁹ զմիւրն²⁰ ի
 5. նոցանէ գոլ: քանզի չե՛ ևսն²¹ բնաւորեալ²² երեսս ունել. և ո՛չ
 կոյր, և ո՛չ²³ երեսս ունել ասի: իսկ ապա. ո՛չ են սոքա յայսպիսի
 սեացս ներհակաց. որոց ո՛չ ինչ է ընդ մէջ: այլ և ո՛չ ոյց է ընդ
 մէջ է²⁴. հարկաւոր է երբեք ամենայնի ընդունականումն զմիւրն²⁵
 ի նոցանէ՛ գոլ²⁶: քանզի յորժամ ահա բնաւորեալ իցէ երեսս ունել.
 10. յայնժամ²⁷ կոյր. և կամ երեսս ունել ասասցի: և²⁸ սա ո՛չ բացո-
 րոշաբար միւրն²⁹, այլ որում³⁰ և դէպ իցէ: քանզի ո՛չ հարկաւոր
 է կամ կոյր և³¹ կամ երեսսն³² ունել ասիլ: այլ որում³³ և դէպն³⁴
 եղև: իսկ ի վերայ ներհակացն. ոյց է ինչ ընդ մէջ՝ ո՛չ երբեք
 հարկաւոր էր³⁵ ամենայնի զմիւրն³⁶ գոլ: այլ ոմանց³⁷: և սոջայ.
 15. բացորոշաբար միւրն: իսկ ապա յայտ է. զի ո՛չ ըստ միում յեղա-

¹ զմիւրն V. ² ընդունականումն V. ³ եթե V. ⁴ միւրն V.

⁵ After այսրց V adds հարկաւոր է զոմն ընդունականին գոլ, և. ⁶ բայց
 որոշաբար C. ⁷ զմիւրն V. ⁸ ոչ որում CD; և որում ոչ V.

⁹ հոգւր V. ¹⁰ ցցուրտն B. ¹¹ յամենայնուց V. ¹² ընդունականումն V.

¹³ զմիւրն V. ¹⁴ ի նոցանէ V. ¹⁵ միւրն V. ¹⁶ գոլ V; գոյ BC.

¹⁷ միւրն V. ¹⁸ իցի B. ¹⁹ էր B. ²⁰ զմիւրն V. ²¹ ևս V.

²² բնաւորեալ V. ²³ ոչ om. D. ²⁴ է ընդ մէջ է] ընդ մէջ է, և V; A
 erased first է. ²⁵ զմիւրն V. ²⁶ After գոլ V adds բացորոշաբար.

²⁷ և յայնժամ V. ²⁸ և om. V. ²⁹ միւրն V; միւր CD; զմիւրն B.

³⁰ ում V. ³¹ և om. V. ³² երեսս V. ³³ որումն V. ³⁴ դէպ V.

³⁵ է ըն V. ³⁶ զմիւրն V. ³⁷ For corruptions of this passage in Ven.

Text, see collation, p. 23, note on 13 a 14. Paris Cod. E alone, beside A, has the true text.

նակաց. որպէս ներհականք հակակային. ըստ պակասութեանքն¹
և ունակութեանք² հակակայքն³:

Պրակք. Է:

- Եւ՝ ևս: զի ի վերայ ներհականքն յորժամ է ընդունականն, կարէ
 20. ի միմեանս փոփոխումն լինել. եթե ոչ՝ ում բնութեամբ մին⁴,
 գուցէ: Հիշան. հրդ. ջերմըն գոլ: և քանզի ողջըն, կարէ հիւան-
 դանալ: և սպիտակն սեւալ լինել: և ջերմն. ցուրտ: և յառաքի-
 նուոյն վատթաւ: և ի վատթարէն առաքինի, կարէ լինել: քանզի
 25. վատթարն. ի լաւ, դեգերանս, ածեալ բանս⁵ գոնեա սակաւ մի
 ածումն առցէ, ի լաւագոյն⁶ գոլ: և եթե միանգամ: սակաւ
 ածումն առցէ. երեւելի է, զի կամ կատարելապէս փոխեսցի, և
 կամ կարի շատ ածումն առցէ: քանզի միշտ դիւրաշարժագոյն
 յառաքինութիւնն⁷ լինի, է: թեպէտ⁸ զինչ և⁹ ածումն և իցէ
 առեալ սկսմանէ¹⁰: մինչ զի առաւելագոյն դէպէ ածումն
 30. առնուլ: և այս միշտ լինելով: կատարելապէս ի ներհակութեմ
 ունակութիւն հաստատեալ դարձցի, եթե ոչ ժամանակաւ արգել-
 ցի: իսկ ի վերայ ունակութեան, և պակասութեան. անկար¹¹ է
 ի միմեանս փոփոխութիւն¹² լինել: քանզի յունակութենէն պակա-
 35. սութի լինի փոփոխումն. իսկ ի պակասութենէ յունակութիւն
 անկար է¹³: քանզի ոչ կոյր՝ եղեալ ոչ¹⁴ որ դարձեալ վերատե-
 սեաց: և ոչ կրնտացեալ որ, վարսաւոր եղև: և ոչ ժաւռատ,
 ատամունս բուսոյց¹⁵.

Պրակք. Ը:

- Իսկ որք միանգամ իբր ստորասութիւն և բացասութիւն հակակային:
 b. երեւելի է. զի և¹⁶ ոչ ըստ միում ասացելոց յեղանակացս¹⁷ հակա-

¹ պակասութեք V. ² ունակութեքն V. ³ հակակայք D E.
⁴ մին V. ⁵ և 'ի բանս V; բանս C. ⁶ լաւագոյնն V. ⁷ յառաքի-
 նութիւն V. ⁸ լինի, է: թեպէտ լինի: Եւ թեպէտ V. ⁹ և om. V. A sets
 over և a punctum delens. ¹⁰ 'ի սկզբանէ V; in A ի is added in early,
 but not first hand. ¹¹ անհնար V. ¹² փոփոխումն V; in margin also
 in first hand in A. V just below has առ for ի before պակասութի.
¹³ After
 անկար է V adds փոփոխումն լինել. ¹⁴ ոչ om. V; D omits որ as well.
¹⁵ բուսոյց երբէք V. ¹⁶ և om. V. ¹⁷ V tr. յեղանակաց ասիցելոցս.

- կային : քանզի ի վերայ միայնց, սոցա՛, հարկաւորէ միշտ զոմն
 ճշմարիտ, և զոմն¹ սո՛ւտ, սայց գոլ : քանզի ո՛չ ի վերայ ներհա-
 կացն հարկաւոր է գոլ զմիւրն² ճշմարիտ, և զմիւրն սո՛ւտ : և ո՛չ ի
 5. վերայ առնչիցն : և ո՛չ ի վերայ ունակութեան և պակասութեան :
 որդան : ողջութի և հիւանդութիւն, ներհականք : և ո՛չ մի ի
 սոցանէ, ո՛չ ճշմարիտ, և ո՛չ սու՛տ է : սոյնպէս, և կրկնապատկն,
 և կէսն : քանզի սոքա՛, իբր առինչքն³ հակակային : և ո՛չ է ի
 սոցանէ, և ո՛չ մի, ո՛չ ճշմարիտ, և ո՛չ սուտ :
- Եւ ո՛չ ըստպակասութեանքն, և ունակութեանքն : որբար : երեւք,
 10. և կուրութիւն : և բնաւին յայնրց, որք և ո՛չ ըստ միում շարամա-
 նութեան ասին, ո՛չ ինչ, ո՛չ ճշմարիտ, և ո՛չ սո՛ւտէ⁴ : բայց⁵ ամե-
 նայն ասացեալքս, առանց շարամանութեան՝ ասին : բայց սա-
 կայն՝ առաւել թուեսցի, այսպիսիս դիպել և ի վերայց, ըստ
 շարամանութեան ներհակացն ասիցելոց : քանզի ողջն լինել
 15. սովկրատայ՝ հիւանդանալո՛ւմն սովկրատայ ներհական է : այլ
 և ո՛չ ի վերայ՝ այսց, հարկաւոր է, միշտ զմիւրն ճշմարիտ, և
 զմիւրն սո՛ւտ գոլ : քանզի ելոյ՝ սովկրատայ, եղիցի ոմն ճշմարիտ, և
 ոմն սո՛ւտ : իսկ ո՛չ ելոյ, երկոքին սո՛ւտք : քանզի ո՛չ հիւանդանայն
 սովկրատէս⁶, և ո՛չ, ողջն է ճշմարիտէ⁷ : նորա⁸ ո՛չ ելոյ, բոլո-
 20. ռովին սովկրատայն սո՛ւտ : իսկ ի վերայ պակասութեան⁹, ո՛չ
 ելոյ¹⁰, ո՛չ է մին¹¹ ճշմարիտ, և միւն¹² սուտ : քանզի երեսն¹³
 ունել սովկրատայ, կոյրն գոլ, սովկրատայ հակակային : որպէս
 պակասութի, և ունակութի¹⁴ : և ելոյ : միո՛ւմն, ո՛չ է հարկաւոր,
 25. ճշմարիտ գոլ՝ կամ սուտ : քանզի յորժամ չն՝ ևս բնաւորեցաւ
 ունել, երկոքին սո՛ւտք : և ո՛չ ելոյ պարզարար միանգամայն¹⁵
 սովկրատայ՝ և այսպէս սո՛ւտք երկոքին : և երեսն¹⁶ զնա ունել,
 և կոյրն զնա գոլ : իսկ ի վերայ ստորասութեան, և բացասու-

¹ զոմանս V. ² զմինս V; so always. ³ առինչքն D; առինչք V.
⁴ սուտ ասին V. ⁵ բայց] և V. ⁶ In A first hand wrote հիւանդանայն
 սովկրատէս, which is corrected by a late hand into հիւանդանալն սովկրա-
 տայ,—the reading of V. ⁷ է ճշմարիտ V. ⁸ V adds զի before նորա, and
 below է aft. սուտ. ⁹ պակասութեան] ունակութեան և պակասութեան V.
¹⁰ ո՛չ ելոյ] ելոյ և ոչ ելոյ V. ¹¹ մին V. ¹² մին V. ¹³ երեսս V.
¹⁴ պակ. և ուն. C; V tr. ուն. և պակ. ¹⁵ պարզ. միա. D; V tr. միա. պարզ.
¹⁶ երեսս D; in A an old but not first hand adds suffix ն above line.

30. Թեան. յոր եթե իցէ. և եթե ոչ իցէ. մինն¹ եղիցի ճշմարիտ. և մին² սուտ : քանզի հիւանդանալն սովկրատայ. և ոչն³ հիւանդանալն. ելոյ սորայ⁴ երևելի է. զի մինն սայց՝ ճշմարիտ է. կամ սուտ : և ոչ ելոյ նմանապէս : քանզի հիւանդանալն. ոչ ելոյ սուտ է : իսկ ոչն⁵ հիւանդանալ⁶. ճշմարիտ : իսկ ապա ի վերայ միմեանց⁷. ուրոյն յատուկ եղիցի. միշտ՝ մինն⁸ սոցա ճշմարիտ. կամ սուտ գոլ : որք միանգամ իրր ստորասութիւն. և բացասութի հակակային :
- 35.

Պրակք. Թ :

- p. 14. Եւ ներհական է. ի հարկէ. բարւոյ⁹. չար¹⁰ : և սա՝¹¹ յայտէ¹² ըստ իւրաքանչիւր իւրեանց մակածութեամբ¹³ : որկէն : ողջութեան. հիւանդութիւն¹⁴ : և արդարութեան. անիրաւութիւն¹⁵ : և արու-
թեան, երկչոտութիւն : նմանապէս և ի վերայ այլոցն : իսկ չա-
րոյ¹⁶, է զի բարին ներհական է. և է զի չար¹⁷ : քանզի պակաս-
ւոյ¹⁸. չարոյ. ելում. առաւելն ներհական է չար : և նմանապէս և ընդմիջութիւնն¹⁹, ներհականք երկաքանչիւրումն : իբրու զի
բարի է : քանզի²⁰ ի վերայ սակաւոյց զայսպիսիսս՝²¹ գիտասցէ
5. որ : Խակ ի վերայ յոլովոցն²² միշտ չարումն. բարին ներհական է :
և, ևս, ներհակացն²³. ոչ հարկաւոր է. եթե մին²⁴, իցէ, այլումն
գոլ : քանզի ոչ ելելոյ ամենեցուն, ողջութիւն, եղիցի, բայց
10. հիւանդութի, ոչ : սապէս և սպիտակաց եղելոց²⁵ ամենեցուն,
սպիտակութիւն, եղիցի, իսկ սևութիւն, ոչ : և, ևս, զի եթե սովկ-
րատայ ողջն լինել, սովկրատայ հիւանդանալն²⁶ ներհական է. և
ոչ ընդունի համանգամայն ի նմին գոլ երկոքինն : ոչ ընկալցի

¹ մինն V. ² մին CD ; միւսն B ; մինն V. ³ և ոչն] կամ ոչ V.
⁴ սորայ] սովկրատայ C. ⁵ ոչն V ; ոչ CD. ⁶ հիւանդանալն D. ⁷ միմեանց]
միայն A in mg. ; սայց V. ⁸ մին V. ⁹ բարւոյ V. ¹⁰ չար C ; չարն V.
¹¹ սա] սորա V. ¹² յայտին V. ¹³ մակածութեան V. ¹⁴ ողջութեան
հիւանդութիւն V ; ողջութիւն հիւանդութեան BC. ¹⁵ արդարութեան.
անիրաւութիւն VB ; արդարութիւն անիրաւութեան C. ¹⁶ V չարի.
¹⁷ V չարն. ¹⁸ V պակասոյ. ¹⁹ V ընդմիջութիւն. ²⁰ V և քանզի.
²¹ V զայսպիսիս. ²² V յոլովոցն. ²³ V ներհականացն. ²⁴ V մինն.
²⁵ V սպիտակացելոց. ²⁶ V հիւանդանալոյն.

15. միոյ ներհակացն եղելոց¹, և այդլն գո՛ղ: քանզի ելոյ սովկրատայ
 ո՛ղջ, ո՛չ եղեցի հիւանդանալ սովկրատայ: և յայտ է, զի և² առ ի³
 նոյն տեսակի, կամ սեռի բնաւորեցան լինել ներհականքն: քանզի
 հիւանդութիւն և ողջութիւն, ըն մարմննւոջ կենդանւոյ: իսկ
 սպիտակութիւն և սևութիւն, պարզաբար ըն մարմննւոջ: իսկ
 արդարութիւն և անիրաւութիւն, նոգւոջ մարդոյ: Եւ հար-
 կաւորէ ամենայն ներհականքն⁴, կամ նմին⁵ սեռի գոլ, և կամ ի
 20. ներհական սեռսն⁶: և կամ ինքեանք սեռ⁸ գոլ: քանզի սպի-
 տակ, և սեւ, ի նմին սեռի: քանզի գոյն, է սոցա սեռն: իսկ ար-
 դարութիւն և անիրաւութիւն, ի ներհական սեռսն: քանզի
 ուրոճմն առաքինութիւն, և ուրոճմն չարութիւն⁹ է սեռ: իսկ
 բարի և չար. ո՛չ է ի¹⁰ սեռի¹¹, այլ ինքեանք զիպեցան լինել
 25. ոմանց սեռք:—

§ աղագա նախկին:—

- : ն: ‘Նախկին. այլ այլոյ ասի, քառակաբար: քանզի նախ առաջին և
 իսկագոյն. և տիրագոյն ըստ ժամանակի. ըստ որում երկցագոյն
 այլ այլոյ, և հընագոյն և վաղագոյն ասի: քանզի վասն զժամա-
 նակն աւելի գոլ. երկցագոյն. և հընագոյն. և վաղագոյն ասի: իսկ
 30. երկրորդ, որ ո՛չն հակադարձի, ըստ գոլոյն հետեութեան: որդան:
 մին¹². քան զերկոճսն նախկին է: քանզի երկոճ ելոց. հետեւի
 անդէն միւրն¹³ գոլ: իսկ միոյ ելոյ. ո՛չ է հարկաւոր երկոճ գոլ:
 ապա ուրեմն. ո՛չ հակադարձի¹⁴. ի միոջն հետեութիւն¹⁵ գոլոյ
 զայն: բայց նախկին նախկին¹⁶ թուի. այսպիսիս գոլ. յորմէ ո՛չն
 35. հակադարձի գոլոյն հետեութիւն¹⁷: իսկ երրորդ. ըստ¹⁸ դասի
 իմն նախկինն¹⁹ ասի. որպէս ի վերայ մակացութեանցն և այլոցն:
 քանզի նապացուցականց²⁰ մակացութեանց²¹ գոյ նախկին և վերջին

¹ V եղելոյ. ² և C D; om. V. ³ ի om. V. ⁴ V ներհակացն.
⁵ V ի նմին; նմին C D. ⁶ V սեռն. ⁷ կամ om. D. ⁸ V սեռք.
⁹ V չարութիւնն. ¹⁰ է' ի V են. ¹¹ After սեռի V adds միում.
¹² մին B D; մի V. ¹³ միւրն V. ¹⁴ հակադարձէ B. ¹⁵ հետեու-
 թեան B D E. ¹⁶ նախկին om. V. ¹⁷ հետեութեան C. ¹⁸ որ
 ըստ V. ¹⁹ նախկին V. ²⁰ նապացուցական; in A first hand wrote
 նապացուցականց, but *ց* is erased. ²¹ First hand in A wrote մակացու-
 թեանց, but *ց* is erased.

- դասիւ։ քանզի տաճք¹. նախկինը քան զտրամագիծսն են
 դասիւ։ քանզի² սկզբունք. նախկինք են քան զտեսուածսն դասիւ։
 b. և ի քերականութեան. տաճքն, նախկինք են քան զփաղառու-
 թիւնսն։ և ի վերայ բանիցն³. նմանապէս։ քանզի նախերգու-
 թիւնն⁴, քան զպատմութիւնն⁵ նախկին է դասիւ։ Եւ, ևս։ առ
 5. յառաջասացելովքդ. լաւագոյն⁶ և պատուականագոյն⁷ նախկին
 գոլ⁸ բնութեամբ՝ թուի⁹։ բայց սովորեցին և բազումք, զպատու-
 ականագոյնսն, և զլաւէտ սիրեցեալսն ինքեանց, նախկինս յիւ-
 րեանց¹⁰ ասեն գոլ։ բայց է¹¹. գրե թե աւտարագոյն յեղանա-
 կացն¹² այսոքիկ։ արդ որք ասինն, նախկինն յեղանակք, այսքանք
 10. են։ բայց թուեսցի, և քան զասացեալսն. այլ միւս¹³ ևս գոլ՝.
 նախկինն յեղանակ։ քանզի այնց. որ¹⁴ հակադարձին. ըստ գոլոյն
 հետեւութեան. զպատճառն որպէս զիարդ և իցէ. միւսոյն գոլ
 նախկին. վայելչաբար ասացի։ և զի են այսպիսիք իմն, յայտէ։
 15. քանզի գոյն մարդ՝ հակադարձէ. ըստ գոլոյն հետեւութեան. առ
 ճշմարիտն յաղագս իւր բան։ քանզի եթե է մարդ¹⁵. ճշմարիտ
 բան¹⁶, որով ասեմք. զի է մարդ. և հակադարձէ։ և էր ճշմարիտ
 բանն, ոչ միով իւրիք պատճառք՝ գոլոյ զերըն¹⁷։ բայց սակայն¹⁸. իրն
 20. երևի. իմն. որպէս¹⁹ պատճառք, գոլոյ ճշմարիտ՝ զբանն։ քանզի
 վասն գոլոյ զերն. կամ ոչ. ճշմարիտ բանն, կամ սո՛ւտ ասի։
 իսկ ապա՝ ըստ հինգ յեղանակս, նախկինն այլ այլոյ ասի։—

Յաղագս համանգամայնց։

- ։ ք։ համանգամայնքն²⁰, պարզաբար և իսկագոյնք, և տիրապէս²¹. որոց
 25. լինելութիւնն²² ինմին ամանակի։ քանզի ոչ մի²³ նախկին²⁴, և ոչ
 վերջին է սոցա։ բայց²⁵ համանգամայնք ըստ ամանակի սոքա

¹ տաճք] V գիծք. ² քանզի և B; և քանզի C. ³ բանից V.
⁴ նախերգութիւն V. ⁵ զպատմութիւն V. ⁶ լաւագոյն V. ⁷ պատուա-
 կանագոյն V. ⁸ գոլ] գոլ. այլ ոչ V. ⁹ Add այս before թուի V.
¹⁰ իւրեանց V. ¹¹ է C; om. V. ¹² յեղանակացս V. ¹³ միւսն C.
¹⁴ և է յայնց որք V. ¹⁵ մարդ է V. ¹⁶ բանն է V. ¹⁷ իրն V.
¹⁸ բայց սակայն] այլ V. ¹⁹ իբրև V. ²⁰ The rubricating hand in A has
 crossed out the suffix ն in A; համանգամայնք են V. ²¹ տիրագոյնք B.
²² լինելութիւն C. ²³ մի V. ²⁴ նախկին է C. ²⁵ բայց] այլ V.

- ասին : իսկ բնութեամբ համանգամայնք՝ որք միանգամ հակադարձին ըստ գոլոյն հետեութեան : բայց ոչ միով իւրիք, պատճառ, այլ այլոյ գոլոյ է : որդան : ի վերայ կրկնապատրկին. և կիսւոյ¹ : քանզի հակադարձեն սոքա : վասն զի կրկնապատրկի² ելոյ, է կէտ : և կիսւոյ ելոյ. է, կրկնապատիկ³ : բայց ոչ միում ուրուք, պատճառք գոլոյ է : և ի նմանէք սեռէ՝ հակատարաբարձեալք միմեանց, համանգամայնք բնութեամբ ասին : իսկ հակատարաբարձիլ ասին միմեանց, ըստ նրմ, ինքն տարբերութեան : որդան : թուչոն⁴ հետեակին. և ջրայնոյն : քանզի սոքա միմեանց. հակատարաբարձին. ի նմին սեռէ ելով : քանզի կենդանին. տարաբարձի յայսոսիկ. ի թուչոնն. և⁵ հետեակն, և ի ջրայնն, և ի ցամաքայինն : և ոչ ինչ սոցա նախկին. կամ վերջին է. այլ համանգամայնք բնութեամբ պսոռիկ թուին գոլ : և տարաբարձցին և սոքա, իւրաքանչիւր. ի տեսակս դարձեալ, հետեակն⁶, կենդանի⁷. և թուչոնն. և ջրայնն : և եղիցի՝ և այն համանգամայնք բնութեամբ. որ միանգամ ի նմին սեռէ. ըստ նմին տարաբարձութեան⁸ է : իսկ սեռքն. միշտ քան զտեսակսն. նախկինք : քանզի ոչ հակադարձէ⁹. ըստ գոլոյն հետեութեան : որդան : ջրայնոյ ելոյ. է կենդանին : իսկ, կենդանւոյ՝ ելոյ. ոչ հարկաւոր է ջրայնն գոլ : արդ համանգամայնք¹⁰ բնութեամբ ասին. որք միանգամ հակադարձին. ըստ գոլոյն հետեութեան : բայց ոչ միով իւրիք պատճառ¹¹ գոլոյ, այլումն է : և ի նմանէքն սեռէ. հակատարաբարձեալքն միմեանց : տի, միանգամայն պարզաբար, համանգամայնք՝ որոց լինելութիւնն ի նմին ամանակի :—

Յաղագս շարժութեան :

- : Գ : շարժութեան տեսակք են. վեց : լինելութիւն : ապականութիւն : աճելութիւն : նուազութիւն : այլայլութիւն : ըստ տեղոյ փոփոխութիւն¹² : արդ այնք¹³ շարժութիւնքն¹⁴. երեւելի են. զի այնք ի միմեանց են : քանզի ոչ է լինելութիւն. ապականութի : և ոչ

¹ կիսւոյ CD ; կիսոյն V. ² կրկնապատիկ C ; կրկնապատիկն B. ³ կրկնապատիկն V. ⁴ թուչոնն V, which just above has նմինքն. ⁵ և ի V. ⁶ հետեակ V. ⁷ կենդանին V. ⁸ տարաբարձութեանն V. ⁹ հակադարձ է C ; om. է V. ¹⁰ համանգամայնքն V. ¹¹ պատճառք V. ¹² V tr. ըստ տ. փոփ. : այլայլութիւն. ¹³ հինգ այնք V. ¹⁴ շարժութիւնք V.

20. ածելու[թիւն, նուազու[թիւն; և ոչ ըստ տեղւոյն¹ փոփոխու-
թեան²: սապէս և այլքն: իսկ ի վերայ այլայլութեան. ունի
իմն անհնարութիւն: մի՞ գուցէ հարկաւոր էր այլայլեալ³ ըստ
ոմանց այլոց շարժութեանցն այլայլել⁴: իսկ այսօր ոչ ճշմարիտ է⁵:
քանզի գրեւ, [թե ըստ ամենայն ախտից՝ և կամ⁶ ըստ աւելեաց
այլայլել պատահեաց մեզ: քանզի⁷ և ոչ միոյ այլոց⁸ շարժու-
թեանցն, հասարակաց ելոց: քանզի ոչ ածել⁹ հարկաւոր է՝ որ
25. ըստ ախտին շարժի. և ոչ նուազել¹⁰: սապէս. և ի վերայ այլոցն:
ապա ուրեմն, այլ եղիցի առ այլովք շարժութեամբքն այլայլու-
թիւն: քանզի եթե նոյն էր. պարտ էր այլայլելոյն¹¹. անդրէն
ածել. և նուազանալ: և կամ այլ ինչ, այլոցն հետեւել շարժու-
թեանց: այլ ոչ է հարկ: սոյնպէս. և որ ածէրն. և կամ այլ ինչ
30. շարժութիւն շարժիւր, այլայլել: այլ եւն ինչ որ ածեն. որք
ոչ այլայլին: որկէն: քառանկիւնին. անգեան փարադրեցելոյ.
աճեաց. է¹²: բայց այլայլագոյն. և ոչ ինչ, ոչ¹³ եղև: սոյնպէս
և ի վերայ այլոց այսպիսեացն: ապա ուրեմն, այլք եղիցին շար-
ժութիւնքն ի միմեանց:

Պրակթ. Բ:

- b. :բ: Եւ է պարզաբար շարժութիւն¹⁴. դադարութեան¹⁵ ներհական:
իսկ ըստ իւրաքանչիւրոցն լինելութե, ապականութիւն: և ածե-
լութեան, նուազութիւն: իսկ ըստ տեղւոյն փոփոխութեան. ըստ
տեղւոյն դադարութիւն: մանաւանդ¹⁶ երևեցաւ՝ հակակայիլ:
5. և [թերևս արդեք. ի ներհական տեղին¹⁷ փոփոխութիւն: հիբար:
ներքստոճմն, վերինն: իսկ վերստոճմն ներքինն: իսկ այլոճմ¹⁸
բացատրեցելոց¹⁹ շարժութեանցն. ոչ դիւրին է բացատրել: զինչ

¹ տեղւոյ V. ² փոփոխութիւն V. ³ այլայլել V. ⁴ այլայլութիւն
V; այլայլութիւնն C. ⁵ Om. է V. ⁶ կամ [թե D. ⁷ այլ քանզի V
(on page 452); քանզի without այլ V (page 406); քանզի և այլ ոչ C.
⁸ և ոչ ըստ միոյ այլոց V (p. 451); in A first hand wrote այլոյ but cor-
rected into այլոց. ⁹ ածել V. ¹⁰ նուազել V. ¹¹ այլայլելոյն V;
այլայլութեանն D ¹² աճեացէ V; աճեացէ CD; in preceding line
անկեան V. ¹³ Om. ոչ V. ¹⁴ շարժութեան V. ¹⁵ դադարութիւն V.
¹⁶ դադարութի մանաւանդ. omitting stop, V. ¹⁷ ի ներհական տեղին V.
¹⁸ այլայլութեանն V. ¹⁹ բացատրեցելոյ V.

- արդեք է ներհական: բայց¹ երևեցաւ, ոչ ինչ գոլ ինչ², իւր
 ներհական: բայց եթե ոչ, և ի վերայ այսորիկ, զըստ որակին
 դադարութիւն՝ հակադրիցէ այնմ: ի ներհական որակին փոփո-
 10. խութիւն: որպէս ի վերայ՝ ըստ տեղւոյն փոփոխութեան. ըստ
 տեղւոյն դադարութիւն: կամ ի ներհական տեղին փոփոխութե-
 թիւն³: քանզի է այլալուծութիւն, փոփոխութիւն ըստ որակի:
 ապա ուրեմն, հակակայեսցէ ըստ որակին դադարութեան, ի⁴
 ներհականն. որակին փոփոխութիւն: որբար: սպիտակքն լինել-
 15. սեան լինելում: քանզի այլայլի ի ներհական որակին՝ փոփո-
 խութեան եղելոյ:

{ } աղագոս ունելոյ: { }

- : ն: Անելլ, ըստ յոլով յեղանակա ասի, կամ իբր ունակութիւն. և
 տրամադրութիւն. կամ ըստ այլոյ իմն որակութեան: քանզի
 ասեմք⁵ մակացութիւն իմն ունել. և առաքինութիւն: կամ որպէս
 20. քանակ: որբար: որ զիպի ոք, ունելով⁶ մեծութիւն: քանզի ասի
 եռականդուն մեծութիւն ունել. կամ քառականդուն, կամ որպէս,
 որք⁷ շուրջ զմարմնովք են: որբար: հանդերձ, կամ պատմութեան:
 կամ որպէս ի մասնական: որպէս: ի ձեռն մատանի: կամ որպէս,
 մասն: որպէս: զձեռն, կամ զոտն: կամ որպէս՝ յամանի: որկէն:
 25. կնդթն, զցորեանսն: և սափորն, զգինին: քանզի զգինին. ունի
 սափորն, և կնդթն զցորեանսն⁸: արդ այսոքիկ ամենեքեան, ունել
 ասին: որպէս նամանակ. և⁹ կամ որպէս ստացում: քանզի
 ունել տուն և վայր ասեմք¹⁰: և կին ունել. և կին¹¹ սյր: բայց
 երևեցաւ, աւտարագոյն ունելոյս, այժմեւ ճառեցեալ յեղանակս
 զոլ¹²: քանզի ոչ այլ ինչ ունելովս¹³, կինս¹⁴, նշանակեմք, բայց
 զնշանակեալ է: բայց թերեւ, և սյր ոմանք երևեցին
 ունելոյ յեղանակք¹⁵: բայց սովորեալքս՝ ասել՝ գրե, թե ամենե-
 քին¹⁶ թուեալք և հաշուեալք եղեն այսոքիկ:

¹ բայց] այլ V. ² ինչ] ինքն V. ³ կամ ի ն. տ. փոփոխութիւն first
 hand adds above line in A. ⁴ ի om. V. ⁵ ասեմք V. ⁶ ունել V.
⁷ որ V; om. D. ⁸ զցորեանսն C; զցորեանս V. ⁹ և om. V.
¹⁰ ասեմք V. ¹¹ կին V. ¹² զոլ om. C. ¹³ ունելովս D; ունելով V.
¹⁴ կին V. ¹⁵ յեղանակ V. ¹⁶ ամենեքեան V.

THE DE INTERPRETATIONE OF ARISTOTLE.

Յաղագս մեկնութեան

պէրի առմէնիաս :

Պրակք. ւն :

- p. 16. 'Նախ արժան է դնել զինչ է անուն. և զինչ¹ բայ : ապա զինչ է բացասութիւն, և ստորասութիւն, և բացերեութիւն, և բան :

Պրակք. ւք :

5. Երդ քն. ներձայնոջքն, ներանձինցն ախտից² նշանակք : և գրիցեալքն, ներձայնոջնցն : և որպէս կիրքն³ ոչ ամենեցուն նոյնք. և ոչ ձայնքն. նոյնք : բայց որոց այսոցիկ⁴ նշանակք առաջնոցն : սոքին ամենեցուն կիրք⁵ անձինն : և որոց այսոցիկ⁶ նմանութիւնք իրք ահա սոքին⁷ : արդ յաղագս այսոցիկ ասացեալ է, ներ յաղագս ոգւոյն, քանզի այլոյ իրի է :

Պրակք. ւդ :

10. Եւ է, որպէս նանձին, յորժամ⁸ իմացուածս առանց ճշմարտել. կամ սըտեւ⁹. և յորժամ ահա¹⁰ որոց հարկաւոր է սոցա՝ գոլ միոհմն : այսպէս և ներձայնոջն : քանզի ի շարադրութեան, և ի տրոհութեան է. ճշմարտն և սոհտն :—

Պրակք. ւե :

15. Երդ սոքին իսկ անուանքս. և բայքըս, երեկն առանց շարադրութեան. և տրոհութեան իմացուածի¹¹ : որկէն : մարդ. կամ

¹ զինչ է V. ² ախտիցն V; ախտից D. ³ գիրքն V. ⁴ այսոցիկ BC in marg.; այսոցիկ V. ⁵ Before կիրք add նոյն V. ⁶ այսոցիկ B. ⁷ սոքին B; սոքա V. ⁸ յորժամ om. V; in A late hand erased. ⁹ ստել V. ¹⁰ յորժամ ահա] է V; in A late hand erased. ¹¹ յիմացուածսն V.

սպիտակ: յորժամ¹՝ ոչ առդիցի ինչ, չնչ ևս է. ոչ սուտ. և ոչ ճշմարիտ: Բայց նշանակէ² այսորիկ³: և քանզի. եղջիւրուա, քաղդ⁴. նշանակէ իմըն. բայց չնչ ևս ճշմարիտ ինչ կամ սուտ, եթե ոչ զգոն. կամ զոչըն գոլ առդիցէ: կամ պարզ. կամ ըստ ժամանակի:

{ } աղագս անուան: Խ:

20. Եւուն. Է ձայն նշանական. ըստ շարադրութե⁵. առանց ամանակի: որոյ ոչ ինչ մասն է նշանական, զատեալ: քանզի ներգեղեցկա- ձիոջդ: ձիդ. ոչ ինչ ըստ ինքեան նշանակէ. որպէս ներբանին: գեղեցիկ ձի: Բայց սակայն, ոչ որպէս ներ պարզս, անուանս⁶, այսպէս ունի և ներմանեալսն: քանզի՝ ներ, նոջա⁷, ոչ միով իւիք մասն նշանական: իսկ ներ, սոջա⁸, կամի, է, այլ ոչ ուրեք զատուցելոյ: որդան: յածեղաձեռն, եղաձին:

{ } րակք: Ի:

- Իսկ ըստ⁹ շարադրութեան. զի բնութեամբ, նանուանցն¹⁰ ոչ ինչ է: այլ¹¹ յորժամ եղիցի¹² նշանակ: Բայց նշանակեն, և անգիրք¹³
30. Թընդըմուռք: որդան: գաղանաց, որոց ոչ ինչ է անուն: Բայց ոչ մարդ, ոչ անուն: Բայց սակայն, և ոչ կայ անուն. զինչ պարտ է կոչել զդա: քանզի ոչ բան. և ոչ բացասութիւն է: այլ եղիցի անուն անորոշելի: իսկ փիլովնայ¹⁴, կամ փիլովնի¹⁵. և որքան միանգամ, այլ ինչ՝ այսպիսիք. ոչ անուանք, այլ հոլով¹⁶ անուան¹⁷: և բան է սորա, այլն ամենայն: ըստ նմին, և հանդերձ էինն, կամ երրն, կամ եղիցիւն, ոչ ճշմարիտ է¹⁸,

¹ Add և before յորժամ V; om. D. ² նշանակք V. ³ այսորիկ] միայն են այսորիկ V. ⁴ եղջերուաքաղդ V. ⁵ ներ պարզ անուանս V; ներ պարզս անուանս D. ⁶ նոջայ V. ⁷ սոջայ V. ⁸ զըստ C. ⁹ անուանց V. ¹⁰ Before այլ all Arm. texts except A add foll.: և Թէպէտ են ըստ բնութեան ձայնք ընդ գրով անկեալ սակայն անուանք ոչ ասին; in A very late hand adds this scholion in margin. ¹¹ եղիցին V. ¹² անգիր V; in next line A adds last syllable ոց of որոց above line. ¹³ փիլունայ V. ¹⁴ փիլունի V. ¹⁵ հոլովք V. ¹⁶ անուանց V. ¹⁷ ճշմարտէ V.

5. կամ սրտէ՛: բայց անոնն, միշտ՝ որդան՝ փիլովնի է. կամ ոչ է՝ քանզի չէ՛ ևս ոչ ճշմարտէ, և ոչ սրտէ՛:—

Յաղագս բայի՝ ան՝

- Բայէ՛¹. որ առնշանակէ՛ ամանակ. որոյ մասընն² ոչ ինչ նշանակէ զատ՝ և է՛ միշտ, ըստ³ զայլմէց ասիցելոցն նշանակ՝ և ասեմ, զի առնշանակէ՛ ամանակ՝ որդան՝ ողջութիւն, անոն՝ իսկ ողջ է, բայ՝ քանզի առնշանակէ՛ զայժըմ գոյն՝ և միշտ ըստ⁴ զայլմէց ասիցելոցն նշանակէ՝ որկէն՝ ենթակայից՝ և⁵ կամ նենթակայ-
 10. ւոջն⁶ ասիցելոցն է՝ իսկ ոչն ողջ է, և ոչն վաստակէ՝ ոչ բայ ասեմք; քանզի առնշանակէ՛ ամանակ՝ և միշտ զումէք՛ գոյ՝ բայց տարբերութեանն⁷. անուն ոչ կայ՝ այլ եղիցի անորոշելի բայ՝ զի
 15. նմանապէս յորոյ⁸ վերայ և⁹ է, և ելոյ, և ոչ ելոյ՝ բայց նմա- նապէս, և ողջացան, կամ ողջասցելն¹⁰ ոչ բայ, այլ հոլով բայի՝ բայց տարբեր է բայի՝ զի սա՝ զյարկայսն¹¹ նշանակէ ամանակ՝ իսկ նա՝ զշո՛ւրջն՝:—

Պրակք. բէ՛:

- Երդ սոքա՛. ինքեանք ըստ ինքեանս ասելով¹² բայքս, անուանք են՝
 20. և նշանակեն իմն; քանզի կացուցանէ, որ ասեն¹³ զտրամախոհու- թիւնն¹⁴: և որ լուան. դադարեաց՝ այլ թե է, կամ թե¹⁵ չէ. չէ՛ ևս նշանակէ՝ քանզի ոչ եթե գոյն, կամ ոչն գոյ՝ նշանակ է իրին՝ և ոչ եթե լոկ. զնոյն ինքն զեակն ասասցես՝ քանզի
 25. սա ոչ ինչ է. բայց առնշանակէ՛ շարադրութի իմն. որ¹⁶ առանց շարադրեցելոցն. ոչ¹⁷ է իմանալ:—

¹ In A rubricating hand adds the է. ² մասն V. ³ Om. ըստ V. ⁴ Om. ըստ V; add D. ⁵ և om. C. ⁶ նենթակայոջն V. ⁷ տարբերութեան D; տարբերութեան V. ⁸ նմանապէս է յորոյ V. ⁹ և om. V. ¹⁰ ողջասցին V. ¹¹ զնեղկայսն VE; զյարակայսն D. ¹² ասելով B; ասացեալ CV; ելով V. ¹³ զոր ասէն V. ¹⁴ զտրամա- խոհութիւնն BD; զտրամախոհութիւն V. ¹⁵ թե om. V. ¹⁶ որոյ V; որ B. ¹⁷ Before ոչ add զշարադրեալն C.

Յաղագս բանի :—

Բան, է. ձայն. նշանական : որոյ մասանցըն. իմն նշանական է զատ : իբր ասութիւն : այլ ոչ իբր ստորասութիւն : և ասեմ¹, որդան : մարդ : նշանակէ իմըն : այլ ոչ եթե է, կամ եթե ոչ է : 30. այլ եղիցի ստորասութիւն. կամ բացասութիւն. թե² ինչ առդիցի : այլ ոչ եթե մարդոյն փաղառութիւն. միւ : քանզի և ոչ ներթաւ կըն. ակն նշանական : այլ ձայն է՝ այժմ միայն : իսկ ներկայա տիկսըն³, նշանակէ է : այլ ոչ ըստ ինքեան, որպէս⁴ յառաջն ասացեալ է :

Պրակք. ի :

p. 17. Եւ է, բան ամենայն, նշանական, ոչ իբր զգործի. այլ որպէս ասա ցեալ է. ըստ շարադրութեան : իսկ բացերեական, ոչ ամենայն⁵ այլ նորում ճշմարտելն, կամ սրտելն, իք : բայց ոչ նամենեօին՝ իք : որկէն : իղձքդ. բան : այլ ոչ ճշմարիտ, և ոչ սուտ : այլ՝ 5. այլքն, իրաց կացըցեն : քանզի⁶ ճարտասանութեան, կամ քերդու ղութեան⁷, ընտանեգոյն է որոնումընս⁸ : իսկ բացերեականս, արդեան տեսութեանս⁹ : և է. մի, առաջին բան բացերեական. ստորասութիւն, ապա բացասութիւն : իսկ այլքն ամենեքեան. 10. շարկապաւ, մի : բայց հարկ է զամենայն բան բացերեական. նարտաբայէ գոյ. կամ ի տապալմանէ : և քանզի մարդոյն¹⁰ բան, թե ոչ զէն, և կամ զեղիցին, կամ զայլ ինչ զայսպիսեացն առդիցէ, չէ ևս բան բացերեական : և վասն զի մի է. այլ ոչ բաղում, կենդանի, հետեակ. երկոտանի : քանզի ոչ ի շարաբարդ՝ 15. ասիլ¹¹, մի եղիցի : բայց է այլոյ այս գործառնութեան ասել :

Պրակք. Կ :

Եւ է մի բան բացերեական¹². կամ որ մի յայտնէ, կամ որ շարկապաւ մի : և բաղումք. որք¹³ բաղումըս. և ոչ մի. կամ անշարկապաւ :

¹ ասեմք V ; ասեմ CD. ² եթէ V. ³ ներ պատիկսն V o D.
⁴ որպէս և V. ⁵ ամենայն V. ⁶ քանզի ըն V. ⁷ քերթողութիւ V ;
 քերդողութիւ E. ⁸ որոշմունս V ; որոշումընս in marg. A. ⁹ տեսու
 ղութեանս V. ¹⁰ վասն մարդոյն V. ¹¹ շարադասելոյ V ; շարապա
 դասելոյ C. ¹² In A the rubricating hand writes in marg. variant
 բացասական. ¹³ որ V.

20. Ըրդ՝ անհուն կամ բայ, ասուծիւն եղիցի միայն: վասն զի ոչ է ասել այնպէս յայտնել ինձ¹ ձայնիւ. մինչ զի բացերևոցել կամ հարցեալ ուրուք. կամ ոչ. այլ իւր յառաջագոյն կամեցելոյ: և սայց. պարզն է բացերևութիւն: որպակ: իմըն զումեմէ. կամ իմըն², ապումքէ: իսկ արդ. սայցըն. շար. կայն: որդան: բան իմն ահա³, շարադրելի:

Պրակք. Դ:

25. Եւ է պարզ բացերևութիւն, ձայն նշանական յաղագս գոյ ինչ. կամ ոչ գոյ՝ որպէս ամանակքն բաժանեալք: և ստորասուծի՛, է, բացերևութիւն, ուրոմըն զումեմէ: իսկ բացասուծի՛. բացերևութիւն, ուրոմըն, ապումքէ: և վասն զի է. և զիքն ապերևեցուցանել⁴ իբր⁵ զիք: և զիքն իբրև զիք: և զիքն իբրև զիք: և զիքն իբրև զիք: և շո՛ւրջ զարտաքոյսըն պո՛հ⁶ ամանակիս⁷: սոյնպէս զամենայն ինչ ներկայցի. զոր ստորասեացն ոք. ապա սոցել: և զոր ապուսեացն ոք. ստորասոցել: ապա ուրեմն, յայտնի է, զի ամենո՛ւմ⁸ ստորասուծեան, է բացասուծիւն հակակայ: և ամենո՛ւմ բացասուծեան, ստորասուծիւն: եղիցի հակասուծիւն այս⁹: ստորասուծիւն և բացասուծիւն հակա կայեալք: և ասեմ հակակայիլ զսորին այսորիկ. զսմընէ: բայց ոչ հոմանունակի, և որքանք¹⁰ այլք ևս զայսպիսեացըն հակորոշեմք, առ իմաստականս խանդութիւնս¹¹:

Պրակք. Ե:

40. Եւ վասն զի են ոմանք ըստ բոլորէ զերացըն. և ոմանք ըստ իւրաքանչիւրցն: և ասեմք ըստ բոլորէ, որ ի վերայ յոլովոցն¹² բնաւութեցաւ ստորոգիլ: և իւրաքանչիւրըն¹³. որ ոչ: որկէն: մարդ զբոլորէցն¹⁴: իսկ կալիսն՝ զըստ իւրաքանչիւրըն՝ հարկ է բացերևոցել որպէս իբր, կամ չիք: է¹⁵ յորժամ զբոլորէցն իմիք.

¹ ինչ V. ² իմն C D; omit V. ³ իմն. ահա V. ⁴ երևեցուցանել V. ⁵ իբրև V. ⁶ պո՛հ V. ⁷ ամանակին V. ⁸ ամենո՛ւմ V. ⁹ այսպէս V. ¹⁰ որքան V. ¹¹ խանդութիւնս V; խանդութիւն C; in A the rubricating hand adds suffix *ս* above line. ¹² յոլովոցն V. ¹³ իւրաքանչիւրցն V. ¹⁴ ըստ բոլորէցն V. ¹⁵ և է V.

- և է յորժամ զըստ իւրաքանչիւրցն : արդ եթե զբոլորէն. բաց-
 երևոցէ, ի վերայ բոլորին¹ եթե իբ. կամ ոչ, եղիցի ներհականք²
 5. բացերևութիւնքն³ : և ասեմ ի վերայ ըստ բոլորէն. բացերևոցել
 զբոլորէն : որպէս : ամենայն մարդ. սպիտակ : ոչ ոք մարդ
 սպիտակ : Խակ յորժամ ի վերայ ըստ բոլորէն. և ոչ ըստ
 բոլորէ⁴. ոչ են ներհականք : բայց զաղղեցեալսն. իբ' գոլ
 ներհական⁵ : և ասեմ : զըստբոլորէն ապերևեցոցել⁶ ի վերայ ոչ
 10. ըստ⁷ բոլորէն : որդան : իբ' սպիտակ մարդ : ոչ իբ' սպիտակ
 մարդ : քանզի ըստ բոլորէ ելոյ մարդոյն. ոչ իբ' ըստ⁷ բոլորէ
 վարիլ բացերևութեամբն : քանզի ամեն ոչ⁸ զըստ⁹ բոլորէն
 նշանակէ : այլ թե ըստ բոլորէ : իսկ ի վերայ ստորոգիցելոյ¹⁰
 զըստբոլորէն¹¹, ստորոգել ըստ բոլորէ¹². ոչ իբ' ճշմարիտ : քանզի
 և ոչ միւս¹³ ստորասութիւն եղիցի. նորո՞ւմ ստորոգիցելոյն ըստ
 15. բոլորէն, ստորոգի ըստ¹⁴ բոլորէն : որդան : իբ' ամեն. մարդ. ամեն
 կենդանին¹⁵ :

Պրակք. Գ :

- Եւրդ հակակայիլ ստորասութիւն և¹⁶ բացասութեան ասեմ հակա-
 սութեամբ. զըստ բոլորէն, նշանակելով նրմին. զի ոչ¹⁷ ըստ
 բոլորէ : որդան : ամեն մարդ. սպիտակ : ոչ ամեն մարդ. սպիտակ :
 20. ոչ ոք մարդ սպիտակ : է ոմն մարդ սպիտակ : և ներհակի¹⁸ զըստ
 բոլորէ ստորասութի, և զըստ բոլորէն բացասութիւն : որկէն :
 ամեն. մարդ արդար : վասն¹⁹ որոյ²⁰ զայսոսիկ. ոչ գոյ կար²¹. համան-
 գամայն ճշմարիտս գոլ : իսկ զներհականս սոցա, ներքնդունի
 25. ի վերայ սորին : ոչ ամեն մարդ սպիտակ : և է ոմն մարդ սպի-
 տակ : զի²² ոչ ամեն ոչ, զըստբոլորէն նշանակէ : արդ. որքանք

¹ ըստ բոլորին V. ² ներհականք C D ; ներհական V. ³ բացերևութի V.
⁴ ըստ բոլորէ] զբոլորէ V. ⁵ ներհական C D ; ներհականք V. ⁶ երևոցել V.
⁷ ըստ] զ V. ⁸ V tr. ոչ ամեն. ⁹ զըստ] զ V. ¹⁰ ստորոգիցելոյն V ;
 ստորոգիցելոյն C D. ¹¹ ոչ ըստ բոլորէն V. ¹² զբոլորէն omitting ըստ V.
¹³ մի V. ¹⁴ ըստ] զ V. ¹⁵ կենդանի V ; in A rubricating hand adds ն
 above line. ¹⁶ In A first hand set a punctum delens over և ; V omits.
¹⁷ զի ոչ] զոչ V. ¹⁸ ներհակի C ; ներհակ V. ¹⁹ Before վասն V adds ոչ
 ոք մարդ արդար. և. ²⁰ որոյ] զի V. ²¹ First hand in A seems to have
 written կարի and an early hand to have erased ի. ²² զի] քանզի V.

30. ¹Հակասութիւնք զըստ բոլորէցն են. ըստ բոլորէ ²Հարկ է. զոմն ճշմարիտ գոյ՝ կամ սուտ: և որքանք ի վերայ ըստ իւրաքանչիւրցն: ³որկէն: ⁴էք սովկրատէս սպիտակ. և ⁵որքանք ի վերայ ըստ բոլորէցն. ոչ ⁶ըստբոլորէ: ⁷ոչ միշտ, ոմն սուտ, և ոմն ճշմարիտ: քանզի Համանգամայն ճշմարիտ էք ասել. թե էք մարդ սպիտակ: և եթե ⁸ոչ էք մարդ սպիտակ: և էք մարդ գեղեցիկ: ⁹ոչ էք մարդ գեղեցիկ: քանզի եթե զաղիւր ¹⁰ոչ գեղեցիկ: և եթե լինի ինչ. և ¹¹ոչ էք:

Պրակք. է:

35. ¹²Իայց թուեսցի յանկարծաւրէն անտեղի գոյ. վասն երեւի ¹³նշանակել ¹⁴ոչ ¹⁵էք մարդ սպիտակ: Համանգամայն. ¹⁶թե ¹⁷ոչ էք մարդ սպիտակ: բայց այս, ¹⁸ոչ զնոյն նշանակէ. և ¹⁹ոչ Համանգամայն ի Հարկէ: և երեւելի է. զի և մո՛ւ բացասութիւն ըստ միոյ ստորասութեան: քանզի զսոյն պարտ է բացասոցել. զբացասութիւնն ²⁰. զոր ստորասեանն ապուստութիւնն ²¹ և ապոսմըն ²². կամ ըստ իւրաքանչիւրոցն ²³ ումէքէ. և ²⁴կամ ապըստբոլորէցն. իմէքէ: կամ իբր ըստ բոլորէ. կամ իբր ²⁵ոչ ըստ ²⁶բոլորէ: և ասեմ, ²⁷որկէն: ²⁸էք սովկրատէս սպիտակ: ²⁹ոչ է սովկրատէս սպիտակ. և եթե այլ ինչ: կամ ապա ³⁰այլոյ զսոյն. ³¹ոչ Հակակայն ³²: այլ եղիցի նորա, միւսն ³³ և ³⁴ս: ամենո՛ւմ մարդ սպիտակ, ³⁵ոչն ամեն մարդ սպիտակ: և ումենո՛ւմ ³⁶մարդ ³⁷. ³⁸ոչն որ մարդ սպիտակ: իսկ էքո՛ւմ մարդ սպիտակ. ³⁹ոչ էք մարդ սպիտակ: Եւրդ՝ զի մո՛ւ բացասութիւն, մո՛ւմ ստորասութեան Հակակայն է. բացերևակի: և ⁴⁰ոչք են սոքա, ասացեալ են: և ⁴¹զի ⁴²նեքՀականք

¹ ըստբոլորէ D; զբոլորէ V. ² Before որկէն add սոյնպէս. V. ³ Before և add սովկրատէս ոչ սպիտակ V. ⁴ և ոչ V. ⁵ զբոլորէ V. ⁶ և ոչ V. ⁷ զաղիւր V. ⁸ վասն զի երեւի V. ⁹ նշանակելի V. ¹⁰ ոչ V. ¹¹ Համանգամայն այնմ թե V. ¹² զբացասութի V. ¹³ ստորասութի V; in A punctum delens over ն suffix and first hand gives variant ստորասութիւնն in margin. ¹⁴ ապոսմըն V. ¹⁵ իւրաքանչիւրոցն C; իւրաքանչիւրոցն V. ¹⁶ և om. V. ¹⁷ կամ իբր] և V. ¹⁸ ըստ] զ V. ¹⁹ որքան V. ²⁰ ապ V. ²¹ Հակակայ V. ²² միւսն D; միւս V. ²³ ևս D; ևս V. ²⁴ ումէն ոմն V. ²⁵ After մարդ add սպիտակ V. ²⁶ զի են V.

10. պլլք. և դք են սոքա : և զի ոչ ամեն ճշմարիտ, կամ սուտ
հակասութիւնն¹ : և վասն էր. և երբ ճշմարիտ կամ սուտ :

Պրակք. ք :

15. Լայց մի է ստորասութիւն և բացասութիւն՝ կամ զմո՛ւ² զմիոջէ՛ նշա-
նակելով : կամ զբոլորէ՛ ելոյ՝ զբոլորէ՛ : կամ ոչ նմանապէս :
որչան : ամենայն մարդ՝ սպիտակ է : ոչ³ էք ամենայն մարդ
սպիտակ : էք մարդ սպիտակ : չէք մարդ սպիտակ : ոչ որ մարդ
սպիտակ : ոմն մարդ սպիտակ : թե սպիտակն. մո՛ւ նշանակէ :
իսկ եթե երկո՛ւց՝ մո՛ւ անուն կայցէ՝ արտ որոց չէք մո՛ւ : ոչ մո՛ւ
ստորասութիւն, և ոչ մո՛ւ բացասութիւն : որչան : թե որ դիցէ⁴ :
20. անուն. հանդերձ. ձիոջ. և մարդում : էքրն հանդերձ սպիտակ :
սա ոչ մո՛ւ ստորասութիւն, և ոչ բացասութիւն մո՛ւ : քանզի ոչ
ինչ տարբեր է ասել. թե էք ձի և⁵ մարդ. սպիտակ : և կամ թե
էք ձի սպիտակ : և էք մարդ. սպիտակ : արդ եթե սոքա բազումս
25. նշանակեն. և են բազումք : յայտ է, թե և⁶ առաջի՛նն բազումս
նշանակէ, կամ ոչ ինչ : քանզի չէք որ ձի՝ մարդ : ապա ուրեմն.
և ոչ ներ սոջա⁷ հարկաւոր. զոմն ճշմարիտ և զոմն սուտ հակա-
սութիւն գոլ :
Լորդ՝ մակ եակացն, և եղելոց⁸, զստորասութիւն⁹ կամ զբացասու-
թիւնն¹⁰ ճշմարիտ գոլ՝ կամ սուտ : և մակ¹¹ ըստ բոլորէցն. իբր
30. զբոլորէ միշտ զոմն ճշմարիտ. և զոմն սուտ : և մակ ըստ իւրա-
քանչիւրցն. որպէս ասացեալ է : իսկ մակ ըստ բոլորէցն ասիցելոց՝
ոչ¹² ըստ¹³ բոլորէ, ոչ հարկաւոր. ասացեալ է¹⁴, և յաղագս սորա :

Պրակք. թ :

Իսկ մակ՝ ըստիւրաքանչիւրցն, և հանդերձելոցն՝ ոչ նմանապէս :
քանզի եթե ամենայն ստորասութիւն. և բացասութիւն ճշմարիտ

¹ հակասութիւն են V. ² մո՛ւ V. ³ և ոչ V. ⁴ In A first hand
sets punctum delens over *q* in *դիցէ*. ⁵ և om. V. ⁶ և om. V.
⁷ նոջա V. ⁸ After *եղելոց* C adds *հարկ է*. ⁹ ստորասութիւն V.
¹⁰ զբացասութիւն V. ¹¹ մակ] կամ C. ¹² և ոչ V. ¹³ ըստ] զ V.
¹⁴ է om. V.

35. կամ սուտ¹: և² ամենայն³ հարկ է կամ գո՛ղ կամ չգո՛ղ: զի եթե
 ոմն ասասցէ. լինոցե՛լ⁴ ինչ. և ոմն ո՛չ ասասցէ զսո՛յն զայս: յայտ
 է. եթե հարկ է ճշմարտե՛լ զոմն. սայց: [Թե ամենայն ստորա-
 սուլթի⁵ ճշմարիտ կամ սո՛ւտ: քանզի երկոքին, ոչ են համանգա-
 մայն ի վերայ պոսպիսեացս: քանզի եթե ճշմարիտ ասե՛լ⁶, եթե՛
 սպիտակ. կամ ո՛չ սպիտակ. է հարկաւոր գո՛ղ սպիտակ. կամ ո՛չ
 սպիտակ: և եթե ի՛ք սպիտակ. կամ ո՛չ⁷ սպիտակ. ճշմարիտ էր⁸.
 ասե՛լ, կամ ապուսե՛լ⁹: և¹⁰ եթե ո՛չ սրտէ. և եթե սրտէ. չի՛ք
 ապա հարկզստորասուլթիւնն կամ¹¹ զբացասուլթիւնն¹², ճշմարիտ
 գո՛ղ կամ սո՛ւտ: ապա¹³ ուրեմն, ո՛չ ինչ ո՛չ իք՝ և ո՛չ լինի. և ո՛չ
 ի դիպուածոյ: և ո՛չ ո՛ւմ ումեք և՛ դէպ լիցի. և¹⁴ ո՛չ եղիցի¹⁵:
 կամ¹⁶ ո՛չ՝ ո՛չ¹⁷ եղիցի¹⁸: այլ ի հարկէ ամենայն: և ո՛չ ո՛ւմ ումեք
 և՛ դէպ է: զի. կամ. որ ստորասեանցն ճշմարիտ է. կամ¹⁹ որ ապու-
 սեաց: քանզի²⁰ նմանապէս արդեք լինէր. կամ ո՛չ լինէր. քանզի
 ո՛ւմ ումեք. և՛ դէպ է: և ո՛չ ինչ առաւել պոսպէս, կամ²¹ ո՛չ²²
 սյնպէս ունի՝ կամ կալցի:

Պրակք. Ժ²³:

10. Եւս²⁴, եթե ի՛ք սպիտակ՝ պԺմ, ճշմարիտ էր ասե՛լ յառաջագոյն.
 [Թե եղիցի սպիտակ: իսկ ապա միշտ ճշմարիտ էր ասե՛լ յառաջա-
 գոյն, զինչ և էր յեղեւոցն, եթե եղիցի: և եթե ճշմարիտ էր
 ասե՛լ յառաջագոյն. [Թե է, կամ [Թե²⁵ եղիցի: ո՛չ կար, պս ո՛չ
 գո՛ղ: և ո՛չ ո՛չ լինոցե՛լ²⁶: իսկ որ ո՛չ կար, ո՛չ եղանե՛լ²⁷, անկար²⁸,

¹ սուտ է V. ² և] ապա V. ³ ամենայնի V. ⁴ լինոցե՛լ V; A sets
 punctum delens over ո; D has լինեւոցե՛լ. ⁵ ստորասուլթիւն և բացա-
 սուլթիւն V. ⁶ է ասեւն V. ⁷ ոչ իք V. ⁸ է V. ⁹ ապուսե՛լ V.
¹⁰ և om. V. ¹¹ V has passage thus ստէ չիք. ապա հարկ է զստորասուլթի՛,
 կամ. ¹² զբացասուլթի՛ V. ¹³ Before ապա add Եւ եթե պս ոչ V.
¹⁴ և om. V. ¹⁵ եղիցին V. ¹⁶ կամ] և V. ¹⁷ ոչ որ ոչ V. ¹⁸ եղիցին V.
¹⁹ և կամ V. ²⁰ քանզի B C; [Թէ V. ²¹ կամ] և V. ²² In A first
 hand adds ո՛չ above line. ²³ Ժ man. rec. supra rasuram in A. ²⁴ Եւ
 ևս V. ²⁵ [Թե om. V. ²⁶ լինեւոցե՛լ C. ²⁷ եղանիլ V. ²⁸ անկարն C.

15. *ոչ եղանել*¹: *իսկ որ անկարն. ոչ եղանել. հարկաւոր եղանել:*
*իսկ ապա ամենայն*² *զհանդերձեալն հարկաւորապէս էր եղանել:*
*ապա ոչ ինչ ուրեմըն. ում ումք դէպ էր*³. *և ոչ ի դիպուածոյ*⁴
*եղիցի: քանզի եթե ի դիպուածոյ*⁵. *ոչ ի հարկէ: բայց սակայն,*
և ոչ որպէս չեզոք. ճշմարիտ ներընդունի ասել: որզան: եթե
ոչ եղիցի: և ոչ ոչ եղիցի: քանզի և նախառջին ելոյ ստորա-
 20. *սութեանն*⁶, *սրտի բացասութիւնն*⁷. *ոչ ճշմարիտ: և, սորա սրտոյ*
*ելոյ, զստորասութիւնն*⁸ *պատահեցէ ոչ ճշմարիտ գոլ: և առ*
*այսոքիւք. եթե ճշմարիտ էր ասել. եթե սպիտակ. և սեւ*⁹ *պարտ*
*է*¹⁰ *երկոցուն*¹¹ *գոլ: և*¹² *եթե գոլ ի վաղիւ. ելոցեւ*¹³ *ի վաղիւ:*
*և եթե*¹⁴ *ոչ եղիցի. և ոչ ոչ*¹⁵ *եղիցի ի*¹⁶ *վաղիւ՝ ոչ*¹⁷ *եղիցի ում*
 25. *ումքըն դէպ է: որզան: նաւամարտութիւն: քանզի պիտեսցի*¹⁸.
ոչ լինել նաւամարտութիւն: և ոչ՝ ոչ լինել նաւամարտութիւն:
արդ. որք պատահեն. այսոքիկ. անտեղիք. և այսպիսիք այլք: զի
եթե ամենայն ստորասութեան, և բացասութեան, կամ ի վերայ
ըստ բոլորէցն ասիցելոց՝ իբր զբոլորէ. կամ ի վերայ ըստ իւրաքան-
 30. *չիւրոցըն. հարկ է հակակային*¹⁹ *գոլ՝ ումեմ ճշմարիտ, և ումեմ*
*սուտ: այլ ոչ ինչ ում ումք դէպէ. գոլ ներլինիսն*²⁰. *այլ ամենայն*
*ինչ գոլ*²¹ *և լինել*²² *ի հարկէ: իսկ ապա և ոչ խորհել պիտեսցի:*
և ոչ իրաւորել: իբրու թե զայս ինչ արասցո՛ւք եղիցի այս: և
եթե ոչ զայս ինչ. ոչ եղիցի: քանզի ոչ ինչ արգելու. և ի բիւր
 35. *ամ. ումեմ ասել՝ այս լինոցել. և ումեմ ոչ ասել: իսկ ապա ի*
հարկէ եղիցի՝ ում ումք սայց ճշմարիտ էր ասել յայնժամ:—

¹ եղանիւ V, and so throughout chapter. ² զամենայն V. ³ և
 դիպէր V. ⁴ դիպուածոյ V; դիպուածոց C. ⁵ ի դիպուածոց V, and
 in next line չեզոք. ⁶ ստորասութիւն C. ⁷ բացասութի V. ⁸ զստո-
 րասութի V. ⁹ Before սեւաւ add ոչ սպիտակ V; om. B. ¹⁰ է B; էր V.
¹¹ երկոցուն B; երկուցն V. ¹² եւ BD; om. V. ¹³ ելոցեւ BC;
 և եթե ելոցեւ V. ¹⁴ և եթե B; և եթե ոչ գոլ ի վաղիւ ոչ ելոցեւ
 (ելոց C) ի (om. ի D) վաղիւ, և եթե V. ¹⁵ ոչ B; ոչ V. ¹⁶ ի om. B.
¹⁷ ապա ոչ V. ¹⁸ դիպեսցի V. ¹⁹ հակակայից V. ²⁰ ներլինիսն D;
 ներլինելիսն V. ²¹ ամենայնին չգոլն V. ²² լինելն V.

Պրակթ. Ժա¹:

19. թ Վայց սակայն, և ոչ այս տարբերէ. թե ոմանք ասացին զՏակասու-
 թիւնն², թե³ ոչ ասացին: քանզի յայտ է. թե այսպէս ունին
 իրքն, թեպէտ և ոմն ոչ ստորասիցէ. և ոմն⁴ բացասիցէ: քանզի
 ոչ վասն ստորասելոյն, կամ բացասելոյն, եղիցի՝ կամ ոչ եղիցի:
 5. թե ոչ⁵ ի բիւր ամ առաւել՝ կամ ներքանհում Ժամանակի և իցէ:
 իսկ ապա թե. նամենհում⁶ ամանակում այսպէս ունէր՝ մինչ զի
 միողմն ճշմարտեմ⁷ հարկաւոր էր այս եղանիլ. կամ ոչ եղանիլ.
 և⁸ իւրաքանչիւր ի լինելոցն միշտ այսպէս ունէր, մինչ զի ի
 հարկէ լինել: քանզի յորժամ ճշմարտապէս եասաց⁹ որ. եթե¹⁰
 եղիցի. ոչ կար. ոչ եղանիլ: և զեղեակն ճշմարիտ էր ասել միշտ
 եթե¹¹ եղիցի: և եթե սոքա անկարք, քանզի տեսանեմք. զի
 սկիզբն է հանդերձելոցն. և ի խորհել. և ի գործել ինչ: և զի
 10. բոլորապէս, է. ներս¹² ոչն միշտ ներգործեն¹³, կարն գոլ՝ և ոչ.
 նորս երկոքն ներնկալեալ լինին և գոլն և ոչն գոլ: իսկ ապա
 և եղանիլն. և ոչն եղանել¹⁴: և բազումք մեզ յայտք են, այսպէս
 ունելով: զի զայս, զհանդերձս՝ կար գոյ հատանիլ¹⁵. և ոչ
 հատրցի, այլ յառաջ մաշեսցի: նմանապէս և ոչն հատանիլ կար:
 15. քանզի ոչ գոյր յառաջագոյն սա՝ մաշիլ. եթե ոչ կար էր, ոչն
 հատանիլ սա: ապա ուրեմն, և մակ այլոցն ներելու թեանց¹⁶,
 որք միանգամ ըստ զնւորութեան ասին այսպիսւումն: ապա ուրեմն
 երեւելի է. զի ոչ ամենայն ինչ ի հարկէ, ոչ է. և ոչ լինի: այլ
 են ինչ. որում ումեք և դէպ է: և ոչ ինչ առաւել՝ կամ ստորա-
 20. սու թիւն կամ բացասութիւն ճշմարիտ: և են. որք առաւել: և
 իբրու թե բազում անգամ յոլով մի¹⁷ ընտիր ոչ աղե¹⁸. այլ
 ընդունի եղանել ոմն. և ոմն ոչ:

¹ Ժ over erasure of a Ժ and ա added in recent hand A. ² զՏակասու-
 սու թի V. ³ թե] և եթէ V. ⁴ ոմն added in first hand in marg. of
 A; ոմն ոչ V. ⁵ ոչ և V. ⁶ յամենում V. ⁷ ճշմարտել, և V.
⁸ ապա և V. ⁹ ասասցէ V. ¹⁰ եթե om. V. ¹¹ V tr. եթե միշտ.
¹² յորս V. ¹³ ներգործել V. ¹⁴ եղանիլ V. ¹⁵ հատանել V.
¹⁶ եղելութեց V. ¹⁷ և յոլով մին V. ¹⁸ ոչ աղե] և մինն ոչ
 եղեալ V.

Պրակթ. Ժբ.:

25. Լ'դո՞ գո՞լ զեակըն յորժամ է: և զո՞չ եակըն ո՞չ գո՞լ յորժամ ո՞չ է
 հարկ: Բայց սակայն, ո՞չ զեակն զամենայն հարկ¹ գո՞լ: և ո՞չ զո՞չ
 եակն, ո՞չ գո՞լ հարկ: քանզի ո՞չ նոյն է զամենայն զեակըն գո՞լ
 ի հարկէ. յորժամ² է³ պարզաբարն գո՞լ ի հարկէ: և նմանապէս
 և⁴ ի վերայ ո՞չ եակին, և ի վերայ հակասութեն⁵ նոյն բան: Բայց
 գո՞լ կամ ո՞չ գո՞լ ամենայն⁶ հարկ: և եղոցել, կամ ո՞չ: Բայց ո՞չ
 սակայն զատուցանելով ասել զոմն հարկաւոր, և ասեմ: որդան:
 30. հարկ⁷ լինոցել նաւամարտութիւն՝ վաղիւ՝ կամ ո՞չ լինոցել: Բայց
 ո՞չ սակայն լինոցելն նաւամարտութիւն, նվաղիւ⁸ հարկաւոր:
 և ո՞չ ոչ եղանել⁹, այլ եղանել¹⁰, կամ ո՞չ եղանել¹¹ հարկաւոր:
 իսկ ապա, վասն զի նմանապէս բանքն ճշմարիտ, որպէս իրքըն¹²
 յայտ¹³, զի որքանըք այսպէս ունին. մինչ զի ում ումք գէպ իցէ
 35. և զներհակսըն ներքնգունել. նմանապէս ունել հարկ է և զհակա-
 սութիւնն, որ պատահէ ի վերայ¹⁴ ո՞չ միշտ են, և ո՞չ միշտ չեն:
 քանզի սայց¹⁵ հարկ ումեմ մասին¹⁶ հակասութեան¹⁷, ճշմարիտ
 գո՞լ կամ սո՞ւտ: Բայց ո՞չ սակայն, այն կամ այս, այլ ուրում¹⁸
 ումք գէպ իցէ: և¹⁹ առաւել ճշմարիտ զովն, Բայց ո՞չ սակայն
 այս ճշմարիտ²⁰ կամ սո՞ւտ մինչ զի յայտէ եթե ո՞չ հարկ է
 ամենայն ստորասութեան՝ կամ բացասութեան, հակակայցն, զոմն
 ճշմարիտ, և զոմն սո՞ւտ գո՞լ: քանզի ո՞չ որպէս ի վերայ եակացըն,
 այսպէս ունի և ի վերայ²¹ ո՞չ եակացն: Բայց կարից գո՞լ²² կամ
 ո՞չ գո՞լ, այլ²³ որպէս ասացեալ է:

¹ հարկ է V. ² այլ յորժամ V. ³ է. և V. ⁴ V om. և.
⁵ հակասութիւն V. ⁶ ամենայն V. ⁷ հարկ է V. ⁸ նաւամարտութիւն
 ըն վաղիւ V. ⁹ եղանել V. ¹⁰ եղանիւ V. ¹¹ եղանիւ V.
¹² V և իրքն. ¹³ յայտ է V. ¹⁴ ի վերայ սայց V. ¹⁵ V և սայց.
¹⁶ ումեմ մասին V հարկ է ի միասին. ¹⁷ V հակասութեան. ¹⁸ V որում;
 D ում. ¹⁹ V և ոչ. ²⁰ V om. Բայց ոչ սակայն այս ճշմարիտ. ²¹ ի
 վերայ] so D; V ի վերայ. ²² կարից գոլ] so D; E has կարից է գոլ;
 V կարելի գոլ. ²³ B D E omit այլ.

Պրակթ. տանն երեք:—

5. Եւ զի է իմն, զումեմնէ¹. կամ ստորասուծի նշանակելով. և կամ բացասուծիւն: և է այս անոն, և կամ² անանոն: բայց մի պիտի գով. զմիողէ. զներստորասուծեանն³: բայց անոնն, ասացեալէ և անանոնն⁴ յառաջագոյն. քանզի ոչ մարդ. անուն ոչ⁵ ասեմ: այլ անորոշելի անուն: քանզի մի⁶ իմն նշանակէ՝ անորոշելի անուն, որպէս և ոչն որջ է. ոչ բայ է: ամենայն ստորասուծիւն և բացասուծիւն, կամ արտանուան է. և բայէ⁷: կամ արտանորոշելի⁸ անուան է և բայէ⁹: բայց առանց բայի, և ոչ մի ստորասուծիւն կամ բացասուծիւն: քանզի է, կամ եղիցի. կամ եր. կամ լինի: կամ¹⁰ որքանըք այսպիսիք. բայք՝ արտակայցն է: քանզի առնշանակէ ամանակ: ապա ուրեմն նախ ստորասուծիւն. և բացասուծիւն: և բայ¹¹ մարդ: ոչ իք մարդ: ապա և բայ¹² մարդ: ոչ իք մարդ: դարձեալ և բայ¹³ մարդ: ոչ իք ամեն մարդ: և բայ¹⁴ մարդ: ոչ մարդ: ոչ իք ամեն ոչ մարդ: և ի վերայց արտաքոյ ամանակաց, նոյն բան է:—

Պրակթ. ժդ:

20. Բայց յորժամ զիքն. երկցս առստորոգեսցէ¹², ահա կրկնակի ասին հակադրուծիւնքս: և ասեմ որկէն: և բայ¹³ արդար մարդ¹³: զիքն երկցս ասեմ շարկանալ: անոն¹⁴, կամ բայ¹⁵. ներստորասուծեանդ: իսկ¹⁶ ապա վասն այսորիկ, չորք այսոքիկ եղիցի¹⁷. որոց¹⁸ երկուքն առստորասուծիւն և բացասուծիւն կալցին, ըստ կարգի

¹ C իմեմնէ. ² և կամ BC; կամ V. ³ V ներ ստորասուծիւն. ⁴ բայց անունն աս. է և անանոնն] V բայց զինչ անուն և անանուն, ասացեալ է; so D, only omitting զինչ and reading անուն; BC have բ. զ. անունն ասացեալ է անանունն. ⁵ A sets punctum delens over ոչ. ⁶ V ոչ մի. ⁷ V յարտանուանէ և ՚ի բայէ; but բայէ D. ⁸ V յարտանորոշելի. ⁹ V ՚ի բայէ. ¹⁰ V և կամ. ¹¹ V բացասուծիւն իք. ¹² V առստորոգեսցի. ¹³ V մարդն; D մարդ. ¹⁴ V անուն. ¹⁵ բայ] V անորոշելի անուն. ¹⁶ Before իսկ V adds և ասեմ զի իքն կամ առ արդարն դիցի, և կամ առ ոչ արդարն. այսպէս և առ բացասուծին. ¹⁷ V եղիցին. ¹⁸ V յորոց.

- որպէս պակասութիւնքն : բայց¹ երկուքն, ո՛չ : և² ասեմ : զիքն.
 25. կամ առարդար ընդիցի. և կամ առ ո՛չ արդարն : իսկ ապա, և
 բացասութիւնն : և ապա, չորք եղիցին : և իմանամք զասիցեալս³
 30. արտաստորոգիցելոցս⁴ : Եւ արդար մարդ : Եւ ո՛չ⁵ արդար մարդ :
 սորա⁶ բացասութիւն, ո՛չ Եւ ո՛չ արդար մարդ : քանզի Եւքն
 աստանաւր, և ո՛չըն Եւք, ընդ արդարո՞ւմն⁷, և ընդ ո՛չ⁸ արդարո՞ւմ⁹
 առդիցի¹⁰ : արդ անոքեկ որպէս ի վերլուծականն¹¹ ասի. անպէս
 դասեալ է :—

Պրակք. Ժե¹² :

- Եւ այց նմանապէս ունի, զի Թէպէտ ըստ բոլորէ զանուանէն իցէ
 ստորասութի, որզան՝ ամենայն իք մարդ արդար, բացասութի, ոչ
 35. ամենայն իք մարդ արդար, ամենայն իք մարդ ոչ արդար, ոչ
 ամենայն իք մարդ ոչ արդար. բայց ոչ նմանապէս զըստ տրամա-
 չափան ընկալցի շարաճչմարտել, այլ ընկալցի երբէք :
 Եւրդ երկուք այսոքիկ հակակային. բայց այլքն առ ոչն մարդ իբր
 ենթակայ իմն առեղելոյ. որպէս¹³, է արդար ոչ մարդ, ոչ իք
 p. 20. արդար ոչ մարդ¹⁴ : Եւ այց աւելիք սայց ոչ են հակադրութիք.
 բայց սոքա զատ առանց նոցա ինքեանք ըստ ինքեանս են՝ իբրև
 անուամբ ոչն մարդով առվարեցեալք :

Պրակք. տանն ուվեց :

- Իսկ մակոյցիքն. ո՛չ յարմարի¹⁵ : որզան : մակոյզէին, և գնայ. ի
 5. վերայ սոցա զնոյն առնէ, անպէս եղեալ. իբրու. Թե Եւքն յարիցի
 և ընդհարկանիցի : որզան : Է. ողջանալով¹⁶ ամենայն մարդ : ո՛չ

¹ բայց] V և. ² V omits from և ասեմ to չորք եղիցին. ³ V զասա-
 ցեալս. ⁴ արտաստորոգիցելոցս V. ⁵ իք ոչ] V ոչ իք. ⁶ Before
 սորա V adds իք ոչ արդար մարդ. ⁷ V ընդ արդարումն. ⁸ ոչ] so
 C D; V ոչն ⁹ V արդարումն. ¹⁰ V առդիցէ. ¹¹ V վերլուծականս.
¹² Through loss of folio this whole chapter is absent in A; the text given
 is therefore that of V. ¹³ C omits որպէս. ¹⁴ After մարդ B C add
 իք ոչ արդար ոչ մարդ, ոչ իք ոչ արդար ոչ մարդ. ¹⁵ V յարմարին.
¹⁶ V ողջ.

- ողջէ ամենայն մարդ : ողջէ ամենայն ոչ մարդ : ոչ ողջէ ամենայն
 ոչ մարդ : քանզի ոչ է. զոչն ամենայն մարդ¹ ասելի, այլ² զոչն.
 բացասութիւնը³ մարդոյն. առդնելի է : քանզի ամէնն. ոչ
 10. զբոլորէն⁴ նշանակէ՝ այլ իբր⁵ զբոլորէ անուանն⁶ : և յայտ է
 յայսմանէ : ողջ է մարդ : ոչ ողջ է մարդ : ողջէ ոչ մարդ : ոչ
 ողջէ ոչ մարդ : քանզի սոքա. նոցա տարբերեն՝ վասն ոչն
 զբոլորէ : իսկ ապա ամենայն⁷, կամ և ոչ ոքն. ոչ ինչ այլ
 15. առնշանակէ. բայց զի զբոլորէ անուանն⁸. կամ ստորասել կամ
 ապուսել : արդ զայսն. զնոյնս պիտի առդնել :

Պրակք : Տասն և եւթն :—

- Վասն զի ներհական բացասութիւն է. ամենայն իբ կենդանի՝
 արդար, որ նշանակէ՝ թե ոչ ինչ կենդանի արդար : սոքա երեւին.
 զի ոչ երբեք եղիցին ճշմարիտք համանգամայն : ոչ ի վերայ
 սորին : և ոչ⁹ հակակալքըն սոցայ¹⁰, եղիցին¹¹ երբեք. իմըն¹²
 20. կենդանի. իբ արդար : ոչ ամենայն կենդանի՝ իբ արդար : և
 հետեւին սոքա այնմ որոքն, ամենայն մարդ արդար է : կամ ոչ
 ոք է մարդ արդար : իսկ այնմ. իբրն. ոմն մարդ արդար, հակա-
 կայն, թե ոչ ամեն մարդ իբ ոչ¹³ արդար : քանզի հարկ է գոլ
 զոմն : և¹⁴ երեւելի է. զի ի վերայ ըստ¹⁵ իւրաքանչիւրցըն, թե
 25. ճշմարիտ¹⁶ հարցեալ, բացուսել՝ զի¹⁷ և ստորուսել ճշմարիտ :
 որի՞ : ապաքէն. սովկրատէս. իմաստո՞ւն : ոչ՝ սովկրատէս՝ ապա
 ոչ իմաստուն : իսկ ի վերայց ըստ բոլորէ, ոչ ճշմարիտ, նմանա-
 պէս ասիցեալն¹⁸ : բայց ճշմարիտ բացասութիւնն¹⁹ : ապաքէն
 ամէն մարդ իմաստո՞ւն : ոչ՝ ամէն, ապա մարդ ոչ իմաստուն :
 քանզի այս սո՛ւտ : այլ ոչն ամեն, ապաքէն մարդ իմաստուն
 30. ճշմարիտ : զի այս է հակակայն, իսկ այն ներհակըն :

¹ ամենայն մարդ] V ամենայնին, այլ մարդոյ. ² C և այլ. ³ V
 բացասութիւն. ⁴ զըստ բոլորէն V. ⁵ իբրեւ V. ⁶ V om. անուանն ;
 D reads զանուանն. ⁷ V ամենայնն. ⁸ V զանուանն. ⁹ V om. ոչ.
¹⁰ V սոցա. ¹¹ V եղիցին. ¹² V ոմն. ¹³ V om. ոչ. ¹⁴ V om. և.
¹⁵ V om. ըստ. ¹⁶ V tr. ճշմարիտ թէ. ¹⁷ V om. զի. ¹⁸ V ասա-
 ցեալն. ¹⁹ V բացասութիւն.

Պրակթ. Տասն և ութ:—

- Իսկ անորոշին¹ հակակայքն, անուանք՝ կամ բայք: որդան: ի վերայր². ոչն մարդ՝ և ոչ արդար: որպէս բացասութիւն առանց անուան, և բայի, թուեսցի գոլ: բայց՝ ոչ են: քանզի միշտ ճշմարտեմ հարկ³, կամ սրտեմ զբացասութիւնն⁴: իսկ որ ասացն, ոչ մարդ՝ ոչ ինչ առաւել քան զայն որ ասացն մարդ⁵: այլ և նուազ ճշմարտեաց ինչ՝ կամ⁶ սրտեաց՝ թե ոչ ինչ առդիցի: և նշանակ: իբն⁷ ամէն ոչ մարդ արդար: և ոչ միւս, ի նոցանէ, զնոյն, և ոչ հակակայն սմա⁸, այսրմ⁹, ոչ սէ¹⁰, ամէնն¹¹ ոչ մարդ արդար: իսկ ամէնն, ոչ մարդ ոչ արդար: այնրմ, ոչն որ արդար՝ ոչ մարդ: զնոյն նշանակէ: և փոխադրեալք անուանքս. և բայքս զնոյն նշանակեն: որդան: իբ սպիտակ մարդ: իբ մարդ սպիտակ: քանզի եթե ոչ այս է¹², սորին աւելիք եղիցին բացասութիւնք¹³: այլ զուցակ, զի միւս, միւր: քանզի այնր¹⁴ որ է սպիտակն մարդ. բացասութիւնն¹⁵, ոչն իբ սպիտակ մարդ: իսկ այնր, իբն մարդ սպիտակ. թե ոչ սոյն է. այնրմ իբն. սպիտակ մարդ. եղիցի բացասութիւնն¹⁶, կամ ոչն իբ. ոչ մարդ սպիտակ. կամ ոչն իբ. սպիտակ մարդ: այլ այլ է բացասութիւնն¹⁷, այնր, իբն, ոչ մարդ սպիտակ: և այլ այնր. իբն սպիտակ մարդ: իսկ ապա եղիցին երկուք. միւր: Լքդ զի փոխադրեցելոյ. անուանն¹⁸ և բայի. սոյն եղիցի ստորասութի թի և բացասութիւն՝ յայտ է:

Պրակթ. Տասն և ինն:

- Իայց միւս զչատից, կամ զբազումն զմիտջէ, ստորասել կամ ապուսել. 15. եթե ոչ մի իմն իցէ ի բազումացն բաղկացեալ. ոչ իբ ստորասութի մի. և ոչ բացասութիւն: և ասեմ մի. ոչ եթե անուն մի

¹ V անորոշակին. ² V իվերայ. ³ V հարկ է. ⁴ V զբացասութի. ⁵ C D մարդն. ⁶ V և կամ. ⁷ նշանակ: իբն] V նշանակէ ինքն; D has իքն for ինքն. ⁸ սմա seems to have been reading of A, but մ is erased by late hand; V սորա. ⁹ այսրմ] V որ է այս. ¹⁰ ոչ սէ] V ոչ է. ¹¹ V ամէն. ¹² V om. է. ¹³ V բացասութիւնք. ¹⁴ V այնրմ. ¹⁵ V բացասութի. ¹⁶ V բացասութիւն. ¹⁷ V բացասութի. ¹⁸ V անուան.

- իցէ որկայցէն. և ո՛չ իցէ մի ինչ ի նոցանէն: ո՛րկէն: մարդ
 [թերևս ի՛ք, և կենդանի, և երկոտանի՝ և ընտանի՝: այլ և մի իմն
 լինի սայց: իսկ իսպիտակէն, և ի մարդոյն. և ի գնալոյն, ո՛չ մի:
 20. իսկ ապա և ո՛չ եթե¹ մի ինչ զսոցանէ՛ ստորոգեսցէ՛ ոք, մո՛ւ
 ստորասուծիւն: այլ ձայն, մո՛ւ՝ բայց ստորասուծիւնք բազո՛ւմք:
 և ո՛չ եթե զմիոջէ՛ զպսոսիկ՝ այլ նմանապէս բազո՛ւմք: արդ
 եթե հարցո՛ւմն տրամաբանական. ընպատասխանատուութեան է
 խնդիր. կամ առարկելոյն, և կամ միւսոյ մասին հակասութեան:
 25. իսկ առարկութիւնն² հակասութե մոյր է, մասն: ո՛չ եղիցի
 պատասխանատուութիւն մո՛ւ. առայսրս: քանզի և ո՛չ հարցո՛ւմն
 մո՛ւ: և ո՛չ եթե իցէ՛ ճշմարիտ: և ասացեալ է ներ տեղականսն,
 յաղագս սայց: բայց համայն յայտ է, զի և ո՛չ զինչ է³. հար-
 ցո՛ւմնէ տրամաբանական: քանզի պարտ է տալ ի հարցմանէն
 առնուլ զորոք կամի զհակասութեանն⁴ մասն բացերևե-
 ցուցանել: և պիտի հարցաւղին առտարորոշել. արդեք այս է
 30. մարդ. կամ ո՛չ այս:

Պրակք քսան:—

- 1) ասն զի ոմանք ստորոգին շարագրեալք, իբր մի զամենայն⁵ ստորո-
 գածն⁶. առանց⁷ ստորոգիցելոց՝⁸ և ոմանք ո՛չ: զինչ է⁹ տար-
 րութիւնըն¹⁰: քանզի զմարդոյ. ճշմարիտ¹¹ ասել. և զատ
 35. կենդանի. և զատ երկոտանի. և իբր մի: և զմարդ. և զսպիտակ.
 և զպսոսիկ իբր զմի, այլ ո՛չ եթե կարուակ, և բարի. և կարուակ
 բարի: քանզի եթե ո՛չ¹². զինչ ոք¹³ երկաքանչիւրն¹⁴ իցէ. և
 երկոքին: բազո՛ւմք՝ և անտեղիք հետեին: քանզի զմարդոյն. և
 մարդն ճշմարիտ, և սպիտակն: իսկ ապա, և ամէնն: դարձեալ
 40. թե սպիտակն և ամէնն: իսկ ապա մարդն¹⁵. եղիցի, սպիտակ: և
 p. 21. այս յանհոն¹⁶: և դարձեալ երաժշտական սպիտակ. գնալով: և

¹ V եթէ և. ² V առարկութի. ³ V զինչէն; in A one letter is
 erased after է. ⁴ V զհակասութե. ⁵ V ամենայն. ⁶ V ստորոգած.
⁷ V առանձին. ⁸ V ստորոգիցելոցն. ⁹ V զինչէն. ¹⁰ V տարբե-
 րութիւն. ¹¹ V ճշմարիտ է. ¹² V tr. ոչ եթէ. ¹³ V om. ոք.
¹⁴ V իւրաքանչիւրն. ¹⁵ V adds ամէն before մարդն. ¹⁶ V յանհոնս.

- այսոքիկ բազում անգամ շարամանեալք : ևս¹, եթե սովկրատէս :
սովկրատէս և մարդ : և² սովկրատէս, մարդ : և³ մարդ և⁴ երկու
5. տանի : արդ զի եթե ոք վայրապար ասասցէ. զշարամանութիւնս.
լինել. բազումք պատահեն սրտե՛լ⁵ անտեղիք. յայտ⁶. և որպէս
դրելիք⁷. ասասցո՛ւք այժմ :—

Պրակք. Իա⁸ :—

- Իայց ստորոգիցելոցն. և մակորոց ստորոգիլ պատահել⁹ սովորեաց.
որքան միանգամ ասին ըստ պատահուման. կամ զնմոնէ¹⁰. կամ
10. զմիւսըն¹¹. զմիւսըմէն : այսոքիկ. ո՛չ եղիցին մի : որզան : մարդ
սպիտակ էք և երաժշտական : այլ ո՛չ մի՛ն սպիտակն՝ և երաժ-
շտական¹² : քանզի պատահումոնք երկոքին նըմին : և եթե զ.
սպիտակն¹³ երաժշտական¹⁴, մի ինչ : քանզի ըստ պատահուման
սպիտակն¹⁵ երաժշտական¹⁶ : ապա ո՛չ եղիցի սպիտակն երաժ-
շտական¹⁷ մի՛ն¹⁸ ինչ : վասն որոյ և ո՛չ կարուակն վայրապար
15. բարի. այլ կենդանի. երկոտանի : քանզի¹⁹ ո՛չ ըստ պատահուման :
էս, և ո՛չ որքանըք՝ ներգոնն. ներմիո՛ւմն : վասն որոյ և ո՛չ
սպիտակն բազում անգամ, և ո՛չ մարդն : մարդ կենդանի կամ
երկոտանի : քանզի ներգոյն²⁰, ներմարդումն. երկոտանին և
կենդանին :
Իայց ճշմարիտ է ասել զումէքէն. և պարզաբար : որկէն : ոմն²¹
20. մարդ՝ մարդ : կամ զոմն սպիտակ՝ մարդ սպիտակ : բայց ո՛չ միշտ :
այլ²² յորժամ ներառկայ՝ ում²³ հակակայցն ինչ՝ ներգուցէ,
զորոց զհետերթայ հակասութիւնն²⁴, ո՛չ ճշմարիտ՝ այլ սո՛ւտ :

¹ V և ; E ևս. ² D և ; V և եթէ. ³ D և ; V և եթէ. ⁴ D om. և.
⁵ C սրտել : V ասել. ⁶ V յայտ է. ⁷ In mg. of A the rubricating hand
writes դնելիք. ⁸ This chapter is missing in C. ⁹ B պատահել ; V
պատահեալ. ¹⁰ V զնմանէ. ¹¹ V միւսն. ¹² V երաժշտականն.
¹³ V և ոչ եթէ սպիտակն ; in A one letter is erased after զ, and the ս in
սպիտակն is corrected from a տ. ¹⁴ V և երաժշտականն. ¹⁵ V սպիտակ.
¹⁶ V և երաժշտականն. ¹⁷ V adds և before երաժշտական. ¹⁸ V մի.
¹⁹ քանզի] B որք. ²⁰ V ներգոյ. ²¹ V զոմն. ²² այլ B ; V քանզի.
²³ D ներառկայցն. ²⁴ V հակասութի.

25. *հորզան* : *մեռեալն*¹ *մարդ*՝ *մարդ* *ասել* և *յորժամ* *ոչ*² *ներգուցէ* *ճշմարիտ*³ և *յորժամ*⁴ *ներգուցէ*՝ *միշտ* *ոչ*⁵ *ճշմարիտ* : և *յորժամ*⁶ *ներգուցէ*⁷ *ոչ* *միշտ* *ճշմարիտ* : *որպէս* *հոմերոս*, *իբ* *իմն* : *հորզան* : *քերդոլ*⁸ : *իսկ* *արդ* *արդեք*, և *է* *կամ* *ոչ* : *քանզի* *լստ* *պատահման* *ստորոգի* *իբն* *զհոմերոսն* : *քանզի* *քերդոլ* : *այլ* *ոչ* *լստ* *ինքեան* *ստորոգի* *զհոմերոսն* *իբն* : *իսկ* *ապա* *նորքանուջս* *ստորոգութեան*⁹, և *ոչ* *ներհակութիւն* է. *թե* *բանք*¹⁰ *փոխանակ* *անուանց* *ասին* : և *լստ* *ինքեան* *ստորոգիցէ* և *ոչ* *լստ* *պատահմանն* : *ի վերայ* *սայց* *զինչ*¹¹ և *պարդ* և *ճշմարիտ* *իբ*¹² *ասել* : *իսկ* *զորոչն* *եակ* *թե* *կարծելի*. *ոչ* *ճշմարիտ* *ասել* *եակ* *ինչ* : *քանզի* *կարծիք* *սորա*, *ոչ* *իբ* *թե* է. *այլ* *զի* *ոչ* է :

Պրակք : *իբ* :—

35. *Եւ* *այսոցիկ*. *տարորոշեցելոց*. *հայցելի*¹³ է. *զիարդ* *ունին* *ստորասուլ* *թիւնք* և *բացասութիւնք* *առ* *միմեանրս*. *կարդաքն* *գոլ* և *ոչ* *կար* : և *ներընդունականին* : և *ոչ* *ներընդունականին* : և *յաղագս* *անկարին* և *հարկաւորին* : *քանզի* *ունի* *տարակուսանս* *ոմանս* : *քանզի* *եթե* *շարամանեւոցն*. *սոքա* *միմեանց* *հակակայեն*¹⁴ *հակասութիւնք*. *որքանք*¹⁵ *լստ* *գոլ*. *կամ* *ոչ* *գոլ* *գասին* : *հորզան* : *գորոյն*¹⁶ *մարդ*. *բացասութիւն* *ոչ* *գոլ* *մարդ*. *ոչն* *գոլ* *սպիտակ* *մարդ*, *այլ* *ոչ* *գոլ*. *ոչ* *սպիտակ* *մարդ* : *քանզի* *եթե* *զամենայնէ* *ստորասութիւն* *իցէ*. *կամ* *բացասութիւն*, *զփայտն* *եղիցի* *ճշմարիտ* *ասել*.
 b. *գոլ* *ոչ* *սպիտակ* *մարդ*. *որէ*, *անտեղի* : և *եթե* *այսպէս* *առնելի* է *զհակասութիւնսն* : *ասեմ*¹⁷ *որքանից* *գոլն*. *ոչ* : *առգրնիցի*. *զսոյն* *արասցէ*. *փոխանակ* *գորոյն* *ասիցեալ* : *հորզան* : *այնրո*. *մարդն*

¹ V *զմեռեալն*. ² BDE omit *ոչ*. ³ Before *ճշմարիտ* BDE add *միշտ* *ոչ*. ⁴ B *յորժամ* *ոչ*. ⁵ *միշտ* *ոչ*] BDE *ոչ* *միշտ*. ⁶ DE omit և *յորժամ* *ներգուցէ*, *ոչ* *միշտ* *ճշմարիտ*. ⁷ V adds *ոչն* before *ներգուցէ*. ⁸ V *քերթող*. ⁹ V *ստորոգութիւն*. ¹⁰ D *բայ*. ¹¹ V *զինչ*. ¹² B *իբ* ; *ի* *միասին* *իբ* V. ¹³ CD *հայցելի* ; V *այցելի*. ¹⁴ C *հակառակայեն*. ¹⁵ *որքանք* CD ; *որքան* V. ¹⁶ V has the passage thus : *գորոյն* *սպիտակ* *մարդ*՝ *բացասութիւն*, *ոչ* *գոլ* *ոչ* *սպիտակ* *մարդ*, *այլ* *ոչն* *գոլ* *սպիտակ* *մարդ* : Վրանզի *եթե* ¹⁷ In A first hand adds *ասեմ* in margin.

- գնայ. ստորասուծիւն : բացասուծիւն. ոչ գնայն ոչ մարդ. այլ
 10. ոչն գնայ մարդ : քանզի ոչ ինչ տարբեր է ասել. մարդ գնալ.
 կամ մարդ զնալով ել : իսկ ապա թե այսպէս, ամենայն ուրեք.
 և կարն գոլոյ. բացասուծիւն եղիցի. ոչ ոչ կար¹ գոլ. այլ կարն
 ոչ² գոլ :

Պրակք. իգ. —

- Եւ այց թիւի. զնոյն կար գոլ³ և ոչ³ գոլ³. քանզի ամենայն կարն.
 15. Հատանիլ. կամ գնալ. և ոչ գնալ. և ոչ Հատանիլ⁴ կար : և քանզի
 ամենայն այսպէս կարելի. ոչ միշտ ներգործէ : իսկ ապա լիցի
 սորա բացասուծիւնն⁴ : քանզի կարէ և ոչ գնալ. գնալին. և ոչ
 տեսանել. տեսանելին : այլ սակայն անկար է զնմանէ ճշմարտել
 զՀակակայն ստորասուծիւնն : իսկ ապա, ոչ ուրեմն այս բացա-
 20. սուծիւն : քանզի պատահի⁵. արտ սայց⁶ կամ⁶ սոյն⁷ ստորուսել.
 և բացուսել. Համանգամայն զնմանէ⁸ կամ ոչ ըստ գոլն⁹. և ոչ
 գոլ զառեղեալսն. լինել¹⁰ ստորասուծիւնս և բացասուծիւնս :
 քանզի եթե այն անկարելի է, այս ահա եղիցի ընտրելի : ապա
 է ուրեմն բացասուծի. կարն գոլոյ. ոչն¹¹ կար գոլ¹² այլ ոչն¹³
 կարն¹⁴ ոչ¹⁵ գոլ : և սոյն բան և յաղագս, ներընդունելոյ գոլ : և
 25. քանզի և¹⁶ սորա բացասուծիւն է. զոչն¹⁷ ներընդունական գոլ :
 և մակ այլոցն, նմանաւրէն : ուր¹⁸ անկարին և հարկաւորի : քանզի
 լինի. որպէս ի վերայ նոցա, գոլն, և ոչն գոլ առդըրուծիւն¹⁸ :
 իսկ ենթակայիքն¹⁹. ոմն սպիտակ. և ոմն մարդ : այսպէս աստա-
 նաւր. գոլն և ոչն գոլ. իբր ընթակայ լինի : ոմն²⁰ սպիտակ. և ոմն
 մարդ : այսպէս աստանաւր. գոլն և ոչն գոլ. իբր ընթակայ լինի :

¹ ոչ կար] V կար ոչ. ² կարն ոչ] V ոչ կարն. ³ ոչ] V կար ոչ.
⁴ C բացասուծիւն. ⁵ C պատահի ; V պատանի. ⁶ V tr. կամ արտասայց.
⁷ V և զսոյն ; C և սոյն. ⁸ V զնմանէ. ⁹ ոչ ըստ գոլն] V զգոլն.
¹⁰ V գոլ զառեղեալսն ոչ լինել. ¹¹ V ոչ. ¹² գոլ] V ոչ գոլ.
¹³ ոչն] The ն has over it a punctum delens in first hand. ¹⁴ V կար ;
 in A the suffix ն is added above the line, but apparently by the first
 hand. ¹⁵ V om. ոչ. ¹⁶ V om. և bef. and aft. քանզի. ¹⁷ V ոչն. ¹⁸ առդ-
 րուծիւն D ; առադրուծիւն V. ¹⁹ V ենթակայ. ²⁰ ոմն սպիտակ down
 to լինի are omitted in V ; their presence in A is clearly due to dittology.

30. *իսկ կարեն¹. և ներընդունեն². առդրու[թիւն]ք²: որոշելով. որպէս ի վերայ այնոցիկ զճշմարիտն. և զսոսն: նմանապէս սոքա ի վերայ գոլոյն կար: և գոլոյն ոչ կար:—*

Պրակք. քասան ու չորք:—

- 1սկ կարն ոչ³ գոլոյ, բացասու[թիւ]ն ոչ ոչն⁴ կար գոլ⁵. այլ ոչն. կար ոչ⁶ գոլ: վասն որոյ և հետեւել⁷ [թուեսցին միմեանց: քանզի 35. զնոյն կարելի գոլ. և կարելի ոչ գոլ: զի ոչ հակասութիւնք միմեանց այսպիսիքս: կարելի գոլ. և կարելի ոչ գոլ: այլ ոչ⁸ կարելին⁹ գոլ և կարելին ոչ գոլ. ոչ¹⁰ կարելին ոչ գոլ: և ոչ p. 22. երբեք ի վերայ սորին ճշմարտի. միանգամայն¹¹ քանզի¹² հակակայ էն: և ոչ¹³ սակայն կարելին ոչ գոլ. և ոչ կարելին ոչ գոլ. ոչ¹⁴ էրբեք միանգամայն: և նմանապէս, և հարկաւորն գոլոյ. բացասութիւն. ոչ հարկաւորն¹⁵ ոչ գոլոյ¹⁶. այլ ոչն հարկաւոր¹⁷ 5. գոլ: իսկ հարկաւորն ոչ գոլոյ. ոչն հարկաւոր ոչ գոլ: և անկարելւոյն գոլ¹⁸. ոչ անկարելին ոչ գոլ. այլ ոչն անկարելի գոլ: իսկ անկարելւոյն ոչ գոլ. ոչն անկարելի' ոչ գոլ: և զբոլորէ որպէս ասացեալ է. գոլն¹⁹ և ոչ²⁰ գոլ. միշտ պիտի դնել. իբրեւ զենթակայս:
- 1սկ ստորասութիւն և բացասութիւն զսոսա առդնելով²¹. առ գոլն 10. և ոչ գոլ շարադասել: և զսոսա կարծել պարտ է. գոլ զհակակայս, ասութիւնս²², և բացասութիւնս՝ կարելի, ոչ կարելի; մարթ, ոչ մարթ: անկարելի' ոչ անկարելի: հարկաւոր՝ ոչ հարկաւոր: ճշմարիտ, ոչ ճշմարիտ: և հետեւութիւնքն²³. ըստ բանի եղիցին, այսպէս եղելոց²⁴: քանզի կարողմուն գոլ²⁵. մարթեն²⁶ գոլ: և սա այսմ հակադարձէ: և ոչն²⁷ կարելի²⁸ գոլ. և 15.

¹ V կարել; C D կարելին. ² V առդրու[թիւ]ն. ³ V om. ոչ. ⁴ V om. ոչն. ⁵ V adds ոչ before գոլ. ⁶ V om. ոչ. ⁷ V հետեւել. ⁸ V ոչն. ⁹ V կարելի. ¹⁰ ոչ] V և ոչ. ¹¹ V ճշմարտի միանգամայն. ¹² քանզի] V [թէ. ¹³ էն: և ոչ] V եւն և [թէ ոչ. ¹⁴ ոչ] V և ոչ. ¹⁵ V հարկաւոր. ¹⁶ V գոլ. ¹⁷ հարկաւոր D; հարկաւորն V. ¹⁸ V գոլոյ. ¹⁹ V զգոլն. ²⁰ V զոչ. ²¹ առդնելով C; առնելով V. ²² V գոլ հակակայս ստորասութիւնս. ²³ V հետեւութիւք. ²⁴ եղելոց C D; եղելոց V. ²⁵ գոլ D; գոլ հետեւի V. ²⁶ մարթեւ V. ²⁷ V ոչ. ²⁸ V անկարելի.

20. *նչն* *Հարկաւոր* *գոլ*։ *իսկ* *կարո՞ւմն*¹ *նչ* *գոլ*՝ *և* *ներընդունակա-*
*նումն*² *նչ* *գոլ*։ *նչն* *Հարկաւոր* *ոչ*³ *անկարելի* *նչ* *գոլ*։
իսկ *նչն* *կարելումն* *ոչ*⁴ *գոլ*։ *և* *նչ*⁵ *ներընդունելումն* . . *գոլ*։⁶
Հարկաւոր *գոլ*։ *և* *անկարելին* *նչ* *գոլ*։⁷։ *նչ*
դունակ *լ* . . *հ* . . *կ* . . . *ո* . *նչ* *գոլ* . . *և* *անկարե-*
լին . . *և* *ոչ* *կարումն*⁸։ *նչ* *գոլ*։ *և* *նչ* *ընդունական*⁹ *նչ* *գոլ*։
Հարկաւոր *գոլ*։ *և* *անկարելին* *նչ* *գոլ*։¹⁰։
 25. *Արդ տեսցի* *ի ստորագրութենէս*։ *ասիցեալս*¹¹։ *կարելի* *գոլ*։ *նչ*
կարելի *գոլ*։ *կարելի* *նչ* *գոլ*։ *նչ* *կարելի* *նչ* *գոլ*։ *մարթելի*¹² *գոլ*։
նչ *մարթի* *գոլ*։ *մարթի* *նչ* *գոլ*։ *նչ* *մարթի* *ոչ* *գոլ*։ *անկարելի*
գոլ։ *նչ* *անկարելի* *գոլ*։ *անկարելի* *ոչ* *գոլ*։ *նչ* *անկարելի* *ոչ* *գոլ*։
անկարելի *գոլ*։ *նչ* *անկարելի* *նչ* *գոլ*։¹³։ *Հարկաւոր* *գոլ*։ *նչ* *Հար-*
 30. *կաւոր* *գոլ*։ *Հարկաւոր* *նչ* *գոլ*։ *նչ* *Հարկաւոր* *նչ* *գոլ*։

Պրակք։ ին։—

35. *Անկարելին* *և* *նչ* *անկարելի*¹⁴ *կարելումն*։ *և* *մարթելումն* *և* *նչ*
մարթելումն։ *և* *նչ* *կարելումն*։ *Հետեի* *է* *Հակասութեամբ*¹⁵։ *բայց*
Հակադարձաբար։ *քանզի* *կարելումն* *գոլ*։ *բացասութիւն*։ *նչ*
 35. *կարելին* *գոլ*։ *իսկ* *բացասութեանն*¹⁶ *ստորասութեանն*¹⁷։ *քանզի*
*նչն*¹⁸ *անկարելումն* *գոլ*։ *անկարելին* *գոլ*։ *քանզի* *ստորասութ* . . .²⁰

¹ V *կարելումն*. ² V *ներընդունելումն*. ³ V completes the lacuna thus *գոլ* *և* *ոչն*; in A damp has effaced six or seven letters. ⁴ V om. *ոչ*. ⁵ V *ոչ*; in A damp seems to have effaced a final *ն*. ⁶ V *գոլ*; in A damp or other agency has effaced two letters, probably *ոչ*, before *գոլ*. ⁷ V tr. *անկարելին* *գոլ*։ *և* *Հարկաւոր* *նչ* *գոլ*։ The words which followed in A have been all but totally erased by a late hand, but the following seems to have stood: *իսկ* *կարելումն* *ոչ* *գոլ* *և* *ոչ* *ընդունական* *գոլ* *ոչն* *Հարկաւոր* *ոչ* *գոլ* *և* *անկարելին* *գոլ*. ⁸ V *կարելումն*. ⁹ V *ընդունականումն*. ¹⁰ V tr. *և* *անկ*։ *ոչ* *գոլ* *և* *Հարկաւոր* *գոլ*. ¹¹ V *ասացեալս*; in A final *ս* is a correction of *ն*. ¹² V *մարթի*. ¹³ *անկարելի* *գոլ*։ *ոչ* *անկարելի* *ոչ* *գոլ*] V omits. ¹⁴ V *անկարելին*. ¹⁵ V has *կարե-* *լումն* *Հետեի*։ *ոչ* *Հակասութեամբ*. ¹⁶ V *բացասութեամբ*. ¹⁷ V *ստորասութեամբ*. ¹⁸ *քանզի* *ոչն* V om. ¹⁹ *գոլ*] V *գոլ*։ *որ* *է* *ոչ*. ²⁰ In A the three final letters are erased by damp; V *ստորասութի*.

- b. անկարելին գոլ¹. իսկ ղն անկարելի². բացասութիւն: բայց հարկաւորն. զհարդ. տեսանելի է: երևելի է. զի ղն այսպէս. այլ հակակայքն. հետեւին: այս հակասութիւն զատ: քանզի բացասութիւնն³. ղն է. հարկաւորն ղն գոլ: քանզի մարթի. ճշմարտել⁴ ի վերայ նորին երկոքին: քանզի հարկաւոր ղն⁵. ղն գոլ: ղն հարկաւոր գոլ: և պատճառք ղն⁶ հետեւել. նմանապէս այլոցն: զի ներհակաբար անկարելին հարկելումն, բացտուեալ⁷ լինի: զնոյն կարելով: քանզի եթե անկարելի. հարկաւոր է այս ղն գոլ այլ⁸ չգոլ: և եթե անկարելի ղն գոլ. այս հարկաւոր գոլ: իսկ ապա թե այն նմանապէս կարելումն. և ղն⁹ այսոքիկ. ի¹⁰ ներհակէն¹¹: վասն զի ղն նշանակէ՝ զնոյն. հարկաւորն և անկարելին. այլ որպէս ասացեալ է հակադարձապար:

Պրակք. իզ:

10. Սի գուցէ. ըստ որում կարելին. այսպէս կալ զհարկաւորին հակասութիւնա¹²: քանզի հարկաւորն գոլ. կարելին գոլ: քանզի եթե ղն իցէ բացասութիւն, հետեւսցի: քանզի հարկ է կամ ասել¹³. կամ բացուսել¹⁴: իսկ ապա եթե ղն անկարելի¹⁵ գոլ. անկարելի գոլ: ապա ուրեմն անկարելին¹⁶ գոլ. հարկաւորն գոլ. որ է անտեղի: այլ սակայն, կարելումն գոլ. ղն կար գոլ: հետեւի ևս¹⁷ սմա. ղն հարկաւոր գոլ: իսկ ապա պատահէ հարկաւորն գոլ. ղն հարկաւորն¹⁸ գոլ: որ անտեղի է¹⁹. այլ սակայն և ղն²⁰ հարկաւորն գոլ²¹ հետեւի կարելումն գոլ: և ղն հարկաւորն²² ղն գոլ: քանզի նմա երկոքեան մարթեն²³ պատահել: իսկ սմա. որք²⁴ ճշմարիտ իցէ. ղն²⁵ ևս եղիցի այն ճշմարիտ: քանզի երկուքեան կարեն. կարելի գոլ, և ղն գոլ: և եթե հարկաւոր գոլ և

¹ V om. գոլ. ² D կարելի. ³ V բացասութի. ⁴ V ճշմարտել.
⁵ V om. ոչն. ⁶ V ոչ. ⁷ V հարկ ելումն բացատուեալ. ⁸ այլ CDE; այլ հարկաւոր է. ⁹ V om. ոչ. ¹⁰ V om. ի. ¹¹ V ներհակք են; just below V has հակադարձաբար. ¹² V հակասութիւն.
¹³ V ստորասել. ¹⁴ V բացասել. ¹⁵ V կարելի. ¹⁶ V անկարելի; in A the final ն is added above line in first or contemp. hand. ¹⁷ In A the first hand adds ևս above line; V և. ¹⁸ V հարկաւոր.
¹⁹ V tr. է անտեղի. ²⁰ V om. և ոչ. ²¹ գոլ] V գոլ ոչ. ²² V հարկաւոր. ²³ V մարթին. ²⁴ V որ. ²⁵ ոչ] V և ոչ.

25. *նչ գոլ. նչ եղեցի կարելի երկոքին : պակասեալ է այսուհետեւ. և նչ հարկաւորն, նչ գոլ հետեւել կարելումըն գոլ : քանզի այս, ճշմարիտ և զհարկաւորն գոլոյ : քանզի սա լիցի¹ հակասուլ թիւնն² հետեւելումն. նչ կարելումն, նչ գոլ : իսկ նմա հետեւի անկարելին³ գոլ⁴. և⁵ հարկաւորն նչ գոլ : որոյ բացասուլ թիւնն. նչն հարկաւոր՝ նչ գոլ : և հետեւին ուրեմն, և այսք հակասուլ թիւք ըստ ասացելում յեղանակին⁶. նչ⁷ ինչ անկարելի պատահէ. այնպէս եղելոցն :*

Պրակք : ին :

30. *Եւ այց տարակուսեսցի որ, եթե հարկելումն գոլ կարելին գոլ հետեւի : քանզի եթե նչ հետեւի հակասուլ թիւնն հետեւեսցի. նչն կարելի գոլ : և եթե որ նչ զայս ասացէ գոլ⁸ զհակասուլ թիւնն հարկաւոր ասել⁹. զկարելին նչ գոլ. այլ երկոքին սուտք զհարկաւորէն գոլ : այլ սակայն. դարձեալ զնոյն գոլ թուի կար հատանիլ և նչ հատանիլ : և գոլ. և նչ գոլ : ապա եղեցին¹⁰*
 35. *հարկաւորին գոլ մարթ գոլ այս¹⁰ սուտ : և երեւիլ է. զի նչ ամենայն կարելին գոլ. և կամ գնալ. և¹¹ զհակակայսն, կարէ, այլ իք¹² ի վերայց¹³. նչ ճշմարիտ : նախ ի վերայց նչ ըստ բանի կարիցն : որդան : հուր ջերմային. և ունի զաւրուլ թիւնն անբան : քանզի որք հանդերձ՝ բանիւս են զաւրուլ թիւնք. սորա աւելեացն և ներհակայցն¹⁴ : իսկ անբանն՝ նչ ամենեքեան. այլ որպէս ասացեալ է : հուրդ : նչ կարելի ի¹⁵ ջերմացանել և ոչ¹⁶. որքանք այլն¹⁷ ներգործեն¹⁸ միշտ : բայց ոմանք կարին. յայնցանէ. որք ըստ անբանին զաւրուլ թիւք են համանգամայն զհակակայսն : այլ սակայն զայս՝ յայսր սակս ասացեալ է՝ զի նչ ամենայն զաւրուլ թիւն հակակայցն¹⁹, և նչ որքանք ասին ըստ նմին տեսակի :*

¹ V եղեցի. ² V հակասուլ. ³ V ոչն կարելին. ⁴ V գոլոյ.
⁵ V om. և. ⁶ V յեղանակիս. ⁷ V և ոչ. ⁸ V գոլ, այլ. ⁹ V adds է before ասել.
¹⁰ V adds և after եղեցին ; V և այս. ¹¹ V om. և. ¹² իք] V է. ¹³ V ի վերայ ոմանց. ¹⁴ V ներհակացն. ¹⁵ V om. ի. ¹⁶ և ոչ. որքանք] V և ոչ : Եւ ոչ որքանք ; DE և յոչ : և որքանք.
¹⁷ այլք DE ; այլ V. ¹⁸ V ներգործին. ¹⁹ հակակայցն CDE ; V հակակայցն է ընդունական.

Պրակթ. իր :

- Իսկոյն ոմանք զաւրուծիւնք հոմանոնք են : քանզի կարելին, ոչ վայրապար ասի : այլ ոմն զի ճշմարիտ, իբրեւ¹ ներգործութեւն է : որզան : կարելի գնալ զի գնայ : և բոլորովին կարելին գոլ : զի² 10. ահա. դեռ է ըստ ներգործութեւն : որ³ ասի գոլ կարելի : և միւսն յորժամ⁴ կարելի .⁵ գնալ յորժամ գնասցէ : և այս ի վերայ շարժականաց է միայնից. զաւրուծիւնս. նայ և⁶ ի վերայ անշարժից : և զերկոսին՝ ճշմարիտ ասել : կարելին գոլ գնալ կամ գոլ. և որ ահա դեռն⁷ գնայ, և զներգործոնն. և 15. զգնացականն : արդ. այսպէս կարելի⁸ : ոչ ճշմարիտ⁹ զհարկաւորէն պարզաբար ասել. բայց միւսն ճշմարիտ : իսկ¹⁰ վասն զի ներմասինցն¹¹ զբոլորէն, հետեի այնրմ : ի հարկէն ելում¹², հետեի¹³, կարելի¹⁴ գոլ : բայց սակայն, ոչ ամէն : և է թերեւ՝ սկիզբն հարկաւորն և ոչ հարկաւորն ամենեցուն գոլ, կամ ոչ 20. գոլ : և զայլն սոցապէս¹⁵, կարգաւ հայցել և խնդրել պարտ է : և երեւելի է յասիցելոցն, զի ի հարկէն էակն ըստ ներգործութեան է : իսկապէս¹⁶ թե առաջին¹⁷ յաւետախաղացն¹⁸, և ներգործութիւն՝ զաւրուծեան առաջին¹⁹ և այնք՝ որ առանց զաւրուծեանն¹⁹, ներգործութեամբ միշտ են : որզան : առաջին գոյացութիւնքն²⁰ : իսկ որ հանդերձ զաւրուծեամբն բնութեւն առաջինք. բայց ամանակաւ վերջինք : և ոմանք. և երբեք. ոչ են 25. ներգործութեամբ. այլ զաւրուծեամբ միայն :—

¹ V իբր զի. ² զի B ; և ոմն, որ զի V. ³ որ] և B. ⁴ In A six letters at least at the end of a line have been destroyed by damp ; V supplies the lacuna thus : ներգործեսցէ. որզան. In A որզան could hardly have stood. ⁵ Perhaps A wrote կարելին, for the damp seems to have effaced a letter after ի ; V կարելին. ⁶ V և նա և ; B իսկնաւ. ⁷ V դեռ. ⁸ V կարելիս. ⁹ V ոչ ճշմարիտ, ոչ ; B C D ոչ ճշմարիտ. ¹⁰ V ճշմարիտ իսկ. ¹¹ V ներմասինցն. ¹² V հարկէն, որում. ¹³ հետեի B ; հետեի միշտն V. ¹⁴ V կարելի ; B կարելին. ¹⁵ սոցապէս B C D ; այսպէս V. ¹⁶ V է իսկապէս. ¹⁷ V առաջին է. ¹⁸ V յաւետախաղացն. ¹⁹ V զօրուենց. ²⁰ V գոյացութիւք.

Պրակթ. ԻԹ :—

- Եւ որ որ ներհական է՝ ստորասուծիւնն բացասութեամբն¹. Եթե
ստորասուծի ստորասուծեան. թե բան՝ բանի. որ ասէն թե
ամենայն մարդ արդար՝ ոչ ոքումն² մարդ արդար, կամ ամենայն
30. մարդ արդար. ամենո՞ւմն մարդ անիրաւ է : որդան. կաղճիաս
արդար է, կաղճիաս արդար ոչ է. կաղճիաս անիրաւ է : որ որ
ներհական ի սոցանէն : քանզի ի ներձայնոջն³ հետեւին ներխոր
հրդոջան, և անդ ներհական կարծիքն. ներհականին : որդան :
35. զի ամենայն մարդ արդար. ամենու՞մն մարդ անիրաւ : և ի վերայ
ներձայնոջան ստորասուծեանցն. հարկ է նմանապէս ունել : և
եթե ոչ անդ ներհականին կարծիքն. ներհական է, ոչ ստորասու
ծիւնն⁵, ստորասուծե եղիցի ներհական. այլ ասացեալ բացա
սուծիւնքն : իսկ ապա խուզելի է. որ կարծիք ճշմարիտ, սրբա
կարծեաց⁶ ներհական : արդեւք հակասութեանն⁷. թե որ զհա
40. կառակն գո՛ւ կարծեցուցանէ : և ասեմ՝ այսպէս : իմն⁸ . . . ,
b. կարծիք. ճշմարիտ. բարւոյ՝ զի բարի : և այլ զի ոչ բարի՝ սո՛ւտ :
և միւս. զի չար : արդ որ որ սոցանէ ներհական ճշմարտին : և
եթե մի⁹. ըստ որո՞ւմ ումեք և¹⁰ է. ներհական :—

Պրակթ. Ը :

- Ըրդ այսուիկ կարծիք. զներհական կարծիսն¹¹, որոշիւ¹², ներհա
կացն¹³ գո՛ւ սո՛ւտ : քանզի բարւոյն, զի բարի, և զչարին¹⁴, զի
5. չար : սոյն թերևս, և ճշմարիտ. թե մի է : և ներ
հական այսոքիկ : ոչ ներհակացն¹⁵, գո՛ւ ներհական՝ այլ առաւել
ներհականումն : և եթե իք բարւոյն՝ զի բարի է¹⁶ բարւոյ
կարծիք : և է զի ոչ բարի է : և է այլ զի ոչ է. և ոչ կարէ գո՛ւ.
և կարելի է¹⁷ : զայլոցն ոչ մի դնելի է : ոչ՝ որքանք եւ զոչն է.

¹ V ստորասուծ բացասութիւն ; BC have ստորասուծեան. ² V որ ոմն
and in same line կամ թե ամ. ³ V սոցանէ իցէ : քանզի ներ ձայն. and
in next line թէ անդ for և անդ. ⁴ C ամենումն. ⁵ V ստորասուծի.
⁶ V կարծեացն. ⁷ V հակասութե. ⁸ V has է իմն ; A must have
had իմն է. ⁹ V մի է. ¹⁰ V om. և. ¹¹ V զկարծիսն. ¹² V որոշել.
¹³ V ներհականացն. ¹⁴ V չարին. ¹⁵ V ներհականացն. ¹⁶ է BCD ;
V է, և. ¹⁷ V omits stop after է.

10. կարծեցուցանեն. և ոչ որքանք՝ ոչ գուզէն : քանզի անհունք՝
երկոքին¹ : և որքանք եւ կարծեցուցանեն, զոչն է՝ և որքանք ոչ
եւ զէն. այլ նորքանս խաբն : և այսոքիկ² են. արդ որոց լինելու
թիւնք³ : և արտհակակայցն⁴ լինելու թիւնք : իսկ ապա և
խաբանքն⁵ :

Պրակք. Լ⁶ :

15. Արդ եթե բարին, և բարին⁷, և ոչն⁸ չար իք. և ոմն ըստ ինքեան, և
ոմն ըստ պ. տա ան . . .⁹ պատահեցաւ սմա, ոչ չարում¹⁰
գու : և առաւել իւրաքանչիւրոյ¹¹ ճշմարիտ, կամ ըստ ինքեան¹²,
և սուտ, թեպէտ և ճշմարիտ : արդ ոչն բարի բարին, ըստին
քեանն¹³ ելոյ. սուտ : իսկ չարին. ըստ պատահմանն : ապա ուրեմն,
առաւել եղիցի. սուտ՝ բարւոյն հակասութիւնն. քան թե. ներհա-
կանին : քանզի¹⁴ յոյժ ստեալ է առ իւրաքանչիւրոք զներհականն
ունելու կարծիս. քանզի ներհականքն յոլովոցն¹⁵ տարբերեցե-
լոց առ ի նոյն : արդ եթե ներհական սոցա. մին¹⁶. և ներհակա-
նագոյն բացասութեան¹⁷, յայտ է զի սա եղիցի ներհական : իսկ
այնր՝ թե չար. բարին շարամանեալ է. և քանզի ոչ բարի. հարկ
է. թերևս կարծեւ զնոյն :

Պրակք. Լ¹⁸ :

Եւ ևս թե ի վերայ¹⁹ այլոցն նմանապէս պիտի ունեւ. և²⁰ պսուիկ
թուեսցի բարւոք ասիլ²¹ : քանզի ամենայն ուրեք հակասու-

¹ երկոքին C ; V երկոքեանն. ² այսոքիկ B ; V այնոքիկ. ³ V
լինելու թիւնք. ⁴ V արդի հակակայցն. ⁵ B խաբն. ⁶ In A the
numeration of ch. is added by a late hand. ⁷ V բարի. ⁸ V ոչ.
In A suffix ն added above line by the rubricating hand. ⁹ In A seven
or eight letters erased and the passage corrected to պատահման քանզի,
which V has ; B has պատահի. քանզի, which clearly stood originally in A.
¹⁰ V չարումն. ¹¹ V իւրաքանչիւրն. ¹² ինքեան] V ինքեանն, կամ
ըստ պատահմանն. ¹³ V ինքեան. ¹⁴ After քանզի V adds որ. ¹⁵ V ի
յոլովոցն. ¹⁶ V մինն. ¹⁷ բացասութեան B ; բացասութիւ V. ¹⁸ In
A the numeration Լ is corrected by late hand from լա. ¹⁹ V վերայց.
²⁰ և om. V. ²¹ V ասել.

30. [Թեան .¹ և կամ ոչ ուրեք, և յոր ոչ է ներհակութիւն²: բայց որքանից, ոչ իբ ներհական, յաղագս սայց իբ սուտ՝ ճշմարտութեանն³ հակակայ: որզան: որք զմարդն, ոչ կարծեն մարդ. յոյժ սուտեն: արդ եթե սոքա ներհական, և այլքն հակասութեանքն⁴:

Պրակք. ԼԳ⁵:

35. Եւս⁶ նմանապէս ունի և բարւոյն, զի բարի⁷: և ոչն բարւոյ՝ զի ոչ բարի: և առ այսորքիւք՝ բարւոյն, զի ոչ բարի, և ոչ բարւոյն, զի բարի: արդ ոչ ունի բարւոյ, զի ոչ բարի, ճշմարտի ելոյ՝ կարծեաց, զինչ եղիցի ներհական. ոչ ահա որ ասէն⁸, [Թե չար: քանզի համանգամայն երբեմն եղիցի ճշմարիտ: բայց ոչ երբեք ճշմարիտ, ճշմարտում ներհական: քանզի իբ իմն. ոչ բարի⁹, չար: իսկ ապա մարթի, համանգամայն ճշմարիտս¹⁰ գոլ: և ոչ զարձեալ զի ոչ չարն: քանզի ճշմարիտ է¹¹ այս: քանզի համանգամայն և սոքա եղիցին: և պականակ է. ոչ ումն բարւոյ զի ոչ¹² բարի է, ներհականն ոչն¹³ բարւոյ՝ զի բարի: քանզի ոչ ճշմարիտ է այս: իսկ այնք. վասն զի ոչ¹⁴ բարի¹⁵, ներում բարւոյն, ներհական ոչն¹⁶ բարւոյ¹⁷, զի բարի¹⁸ սուտ: քանզի ճշմարիտ այս¹⁹: իսկ ապա և այնմ, բարւոյն զի ոչ բարին, եղիցի ոչ բարւոյն, զի բարի²⁰: և երեւելի է, զի ոչ ինչ տարբերեացէ. և ոչ եթե զբոլորէ զիցուք ստորոտութիւն: քանզի զբոլորէ բացասութի. ներհական եղիցի: որզան: կարծեաց²¹, այնրմ որ կարծեցուցանէն²²: քանզի ամենայն որ ինչ իցէ բարին²³, բարի իբ կամ [Թե ոչ ինչ բարեաց բարի է: քանզի բարւոյն. զի բարի [Թե²⁴ զբոլորէ բարին, նոյն է այնրմ. որ զինչ²⁵ իցէ բարին, կարծեցուցանելով՝ զի բարի: և

¹ In A a final letter has been erased; BC have հակասութեանն.

² V ներհականութիւն. ³ V ճշմարտութիւն; BCD ճշմարտութեանն.

⁴ V հակասութիւն. ⁵ ԼԳ is a late correction from ԼԵ. ⁶ V և ևս;

C և. ⁷ V բարի է. ⁸ V ասէն. ⁹ V բարին. ¹⁰ V ճշմարիտ.

¹¹ CDE ոչ ոչ. ¹² V է և. ¹³ V ոչ. ¹⁴ V om. ոչ. ¹⁵ V բարին.

¹⁶ V om. ոչն. ¹⁷ V բարւոյն. ¹⁸ բարի] V ոչ բարին. ¹⁹ այս B;

V է այն. ²⁰ V բարին; BCD բարի. ²¹ V կարծեացն. ²² V կար-

ծեցուցանեն. ²³ V բարի. ²⁴ V [Թէ և. ²⁵ V զինչ և.

10. *այս ոչ ինչ*¹ տարբեր է յայնմանէ, [թե ամենայն որ ինչ է բարի բարի, իբ. և նմանապէս, և ի վերայ ոչ² բարւոյ : իսկ ապա զի [թե ի վերայ կարծեաց այսպէս ունի : և են ներձայնեողքն ստորասուլթիւնք³ և բացասուլթիւնքն. նշանակը ներանձինցն⁴, յայտ է զի և ստորասուլթեն ներհական, բացասուլթիւնն⁵, որ յաղագս նորին զբոլորէ : որդան : զի ամենայն բարի. բարի. կամ ամէն մարդ. բարի. կամ⁶ [թե ոչ առ⁷ ամենայն մարդ. կամ [թե ոչ որ : և բացերեականաբար⁸, [թե ոչ ամէն. կամ ոչ ամենայն⁹. երևելի է. զի և ճշմարտուլթեան, ճշմարտուլթիւն ոչ մարթէ ներհական գոյ ոչ կարծիք¹⁰. և ոչ ներհակուլթիւն¹¹ : քանզի ներհակուլթիւնք այնք. որք ի հակակայն : իսկ առ ի նոսին¹², մարթէ ճշմարտել զնոյն : բայց¹³ համանգամայն¹⁴. ոչ մարթեն ներհականք գոլ նմին :

¹ V tr. ինչ ոչ. ² V ոչն. ³ V ստորասուլթիւնքն. ⁴ V ներանձինցն ;
C ներանձինցն. ⁵ V բացասուլթի. ⁶ V om. կամ. ⁷ առ om. V. ⁸ V
բացերեականաբար. ⁹ ամենայն] V որք. ¹⁰ V 'ի կարծիսս ; B կարծիք. ¹¹ V 'ի
ներհակուլթի. ¹² After նոսին V adds 'ի համանգամայն. ¹³ D բայց ;
V զի. ¹⁴ V համանգամայնքն.

At the beginning of the Categories down the margin A has written in the first hand the following scholion on the Title :—*վասնզի ստորագուլթիւնքըս, ներածագոյնք են և մանկանց դիւրակի՛ առուսանել : նա՛ և կատարելագոյնք քան զայլն գրեան : քնզի յաղագս տասըն, սեռիցն սեռականագունից, կարճառատաբար՝ անցանէ, իմաստասէրս : յիրաւի՛ նախակարգեցին զոսս, քան զայլն գրեան վասն երկուց՝ այսոցիկ պատճառաց :—*

At the end of the De Interpretatione after last section of commentary A has following subscription in first hand :—*իմաստուլթիւն հաւր և բան, սիրողին իմաստուլթե. վարդապետին սարկաւագ կոչեցեալ. աշխատանաց յուղղուլթի տառիս. զարժանն հատոյ յանյաճաղձրիցդ :—*

ERRATA IN APPENDICES.

Page 105, l. 34 *ἐπεὶ*.

Page 107, l. 4, *for* 95 *read* 105; l. 23, in note 7, *for* ումուք *read* ումուք. A in mg. ումեք.

Page 113, l. 29, *for* ասես *read* ասեմ.

Page 115, l. 12, *read* որպէս; l. 19, ներհականըն; l. 21 ումեմըն.

Page 118, l. 19, *for* ԼԼ *read* Լ.

Page 123, l. 16, *read* սակաւոջմ; l. 23, սահման.

Page 124, in note 15, *read* աննմանք.

Page 128, *read*, in note 5, as follows: so V; om. յար first, etc.

Page 129, l. 10, *read* որկէն; l. 17 զգալին.

Page 130, l. 12, *for* յ *read* ի.

Page 132, l. 4, *read* գեղեցկագոյնն; in last line but one *read* ձեռն *for* ձեռե.

Page 133, l. 11, *read* հիւանդութենէ; l. 18 արագափոփոխ.

Page 134, l. 22, *read* զաւրութիւնն.

Page 136, l. 7, *read* բնութեանն; l. 17, շիկնէն; l. 20, որակութիւնք; l. 28, բնութե.

NOTE.—Variants in the critical apparatus, of which the source is not specified, are to be ascribed to the Venice Printed Text.

